

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΙΓ'

Της 26ης Ιανουαρίου 1911.

Ἀναγνωσθέντος τοῦ καταλόγου περὶ ὥραν 4 καὶ 30' μ. μ. ἡ Βουλὴ εὐρέθη ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων 187 Βουλευτῶν.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Ν. Στράτος ἀνακοινῶν, ὅτι κατὰ τὸ προεξελεγκτικὸν στάδιον τῆς Βουλῆς ἐστερήθημεν πέντε πολυτίμων συναδέλφων ἀποβιωσάντων τῶν ἐξῆς. Τοῦ Βουλευτοῦ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας Γεωργ. Κολοσούκα, τοῦ Νικολ. Μακρῆ Βουλευτοῦ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, τοῦ Ἀ. Παπαγιαννακοπούλου Βουλευτοῦ Ἀχαΐας καὶ Ἡλιδος, τοῦ Γεωργίου Κόρπα Βουλευτοῦ Κυκλάδων, καὶ Θ. Λάζου Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος.

Τὸ Προεδρεῖον ἔσπευσε νὰ καταθέσῃ στέφανον ἐπὶ τοῦ νεκροῦ τῶν ἀποβιωσάντων συναδέλφων, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ Βουλὴ δὲν ἦτο κατηρητισμένη εἰς Σῶμα, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκφράσῃ καὶ τὰ συλλυπητήρια τοῦ Σώματος εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν ἀπελθόντων τοῦ κόσμου τούτου συναδέλφων. Καταλήγων, παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν, ἵνα συναινέσῃ, ὅπως τὸ Προεδρεῖον ἐξ ὀνόματος αὐτῆς ἐκφράσῃ τὰ συλλυπητήρια εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν πολυτίμων ἀποβιωσάντων συναδέλφων.

Ἡ Βουλὴ συναινεῖ.

Ἐπίσης ἀναγγέλλει ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Βουλῆς τὸν πρὸ ἡμερῶν ἀναγγελθέντα θάνατον τοῦ φιλέλληρος μεγάλου πολιτευτοῦ τῆς Ἀγγλίας Καρόλου Δίλκε, τοῦ ὁποίου τὸν θάνατον ἡ Βουλὴ δὲν ἔλαβε γνῶσιν, καθόσον μόλις σήμερον κατηρτίσθη εἰς Σῶμα. Παρακαλεῖ δὲ τὴν Βουλὴν, ἵνα ἐξουσιοδοτήσῃ τὸ Προεδρεῖον καὶ ἐκφράσῃ ἐπίσης τὰ συλλυπητήρια τοῦ Σώματος, ὅπου δεῖ.

Ὁ κ. **Γ. Γουπάρος** Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, λέγει ὅτι, ἐπὶ τῇ ἀναγγελίᾳ τοῦ θανάτου τοῦ διαπρεποῦς Ἀγγλοῦ πολιτευτοῦ καὶ μεγάλου φιλέλληρος Καρόλου Δίλκε ἡ Κυβέρνησις ἐνόμισε καθήκόν της νὰ ἐντείλῃ τὸν ἐν Λονδίῳ Πρεσβευτὴν, ἵνα διερμηνεύσῃ τὰ συλλυπητήρια πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀποθανόντος καὶ καταθέσῃ στέφανον ἐπὶ τοῦ σοροῦ τοῦ νεκροῦ.

Ἡ Κυβέρνησις συμμεριζομένη πληρέστατα πάνθ' ὅσα σήμερον εἰσηγήσατο ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Βουλῆς παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν, ἵνα ὡς δείγμα τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν μέγαν φιλέλληνα διατυπώσῃ τὴν λύπην της καὶ συμπάθειαν πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀποθανόντος.

Πολλοὶ Βουλευταί, μάλιστα, μάλιστα.

Εἶτα προσέρχεται καὶ ὀρκίζεται ὁ κ. Χ. Χαντζάκος βουλευτῆς Εὐβοίας δίδων τὸν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος ὄρκον.

Ἐπιτροπὴ τῆς κοινότητος Ζαβέρδας ζητεῖ ἀποστολὴν φόρων μέχρι προσεχούσ Αὐγούστου ἕνεκεν καταστροφῆς προϊόντων των.

Ὁ λαὸς Κυθήρων συνελθὼν εἰς πάνδημον συλλαλητήριον ἐψηφίσατο, ὅπως παρακληθῆ ἡ Κυβέρνησις καὶ ἡ Βουλὴ καὶ μὴ καταργήσωσιν ἐπιχορήγησιν δι' ἄγονον γραμμὴν Πειραιῶς Καψαλίου.

Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τοῦ δήμου Ζακυνθίων ἀπαρτίζεται κατὰ τοῦ Νομάρχου ὡς κατηγορησάντος αὐτὸ καὶ τὸν δήμαρχον ὡς μὴ ἐργαζομένους κατὰ συνείδησιν, ἀλλὰ θέλοντα γὰ φανῶσιν εὐάρεστοι εἰς κόρυμπα.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ ἐμπορικοῦ συλλόγου Βόλου παρακαλεῖ ἐξ ὀνόματος τῆς ἐμπορικῆς καὶ βιομηχανικῆς τάξεως, ὅπως τροποποιηθῆ ὁ νόμος περὶ εἰσοδήματος, ἀπειλουλουμένων ὑψίστων συμφερόντων, ἕνεκα κινδύνου τῆς ἐχθροφειίας.

Οἱ ἱεροσπουδασταὶ τῆς ἱερᾶς σχολῆς Τριπόλεως παρακαλοῦσιν, ὅπως κατατάσσωνται ἅμα ἀπολυόμενοι ἢ εἰς τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον ἢ εἰς τὴν τελευταίαν τάξιν τοῦ διδασκαλείου.

Ὁ Νικόλ. Μ. Πιθαράς ἀξιωματικὸς διερμηνεὺς τοῦ ἐν Κρήτῃ στρατοῦ παρακαλεῖ, ὅπως τῷ χορηγηθῶσι τὰ μέσα καὶ μεταβῆ εἰς Παρισίους πρὸς συμπλήρωσιν φιλολογικῆς τινὸς μελέτης περὶ ὀμήρου καὶ ἄλλων κλασικῶν συγγραφέων.

Οἱ κάτοικοι Εὐξεινουπόλεως ὑποβάλλουσιν ἀναφορὰν καὶ ἰκετεύουσιν τὴν ληψὶν διαφόρων μέτρων, ὧν ἔχουσιν ἀνάγκην.

Οἱ κάτοικοι Ραψάνης παρακαλοῦσιν ὅπως ληφθῶσι μέτρα ἀρμολίως, ἵνα αἱ ὀθωμανικαὶ ἀρχαὶ ἀφήσωσιν ἐλεύθερα τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν τοῦ Ὀλύμπου ἅτινα ἔχουσι κόψει πρὸ τριῶν μηνῶν, καὶ διατρέχωσιν οὕτω τὸν κίνδυνον λειψυδρίας.

Ὁ κ. Γεώργ. Τούντας παρακαλεῖ, ὅπως ὑποστηριχθῆ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν του.

Οἱ κάτοικοι Κυλλήνης παρακαλοῦσιν, ὅπως ληφθῶσιν ἀρμολίως μέτρα διὰ τὸν ὑποτελώνην Κυλλήνης Ἰωάν. Τσιαπρούνην ὡς παραβαίνοντος τὸ καθῆκον του καὶ ἐργαζομένου φαρμακτικῶς.

Ὁ βουλευτῆς Λακωνίας κ. Χ. Πετρέας ὑποβάλλει πρὸς

τὴν Βουλὴν σκέψεις του τινὰς περὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος, καὶ παρακαλεῖ, ὅπως μετὰ τὴν τύπωσιν αὐτῶν καὶ διανομὴν εἰς τοὺς κ. κ. βουλευτὰς παραπεμφθῶσιν εἰς τὴν εἰδικὴν ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπὴν.

Πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν ν' ἀνακοινώσωμεν ὑμῖν, ὅτι ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς διὰ χθεσινού Β. Διατάγματος δημοσιεύθέντος σήμερον διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1 φύλλου τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἐνηρεστήθη νὰ διορίσῃ καὶ διώρισεν Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Γεωργίας, τοῦ Ἐμπορίου καὶ τῆς Βιομηχανίας τὸν κ. Ἐμμ. Μπενάκη.

Ὁ Πρόεδρος
Ἑλ. Βενιζέλος

Ὁ κ. Σ. Σίμος λέγει ὅτι, ἐπειδὴ ἡ πρότασις του ἀφορᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας, ὅστις ἀπουσιάζει ταύτην τὴν στιγμήν, ἀναβάλλει τὴν ἐπερωτήσιν του διὰ τὴν προσεχῆ ἡμέραν τῶν ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. Νικόλ. Δημητρακόπουλος Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης. Κάμνει εἰσῆγησιν μακρὰν τοῦ σχεδίου κανονισμοῦ τῆς Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων» καὶ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν, ὅπως ψηφίσῃ σήμερον τὸ σχέδιον τοῦτο τοῦ Κανονισμοῦ.

Ζήτ. Παράρτ. ἀριθ.

Ὁ κ. Ἐλευθ. Βενιζέλος Πρωθυπουργὸς ὑποβάλλων τὸ «Σχέδιον περὶ Ἀναθεωρήσεως διατάξεων τινῶν τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος» ἀναπτύσει αὐτὰς διὰ μακρῶν,

Ζήτ. Παράρτ. ἀριθ.

Ὁ κ. Ν. Δημητρακόπουλος Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ὑποβάλλει τὰ ἐξῆς Δικαστικὰ νομοσχέδια, ἐπὶ τῶν ὁποίων κάμνει μακρὰν εἰσῆγησιν.

1) Περὶ καταργήσεως τῶν θέσεων τῶν ἐρμηνέων παρὰ τοῖς πρωτοδικείοις Λαρίσσης καὶ Τρικκάλων.

2) Περὶ τροποποιήσεως τοῦ άρθρου 1 τοῦ ΓΥΟς (ὑπ' ἀριθ. 3476) νόμου τοῦ ἔτους 1909 περὶ συμπληρώσεως τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης

3) Περὶ τῆς ἐπίδοσεως τῶν ποινικῶν δικογράφων καὶ τῶν κατὰ τὰς ποινικὰς δίκας ἐρμολογικῶν.

4) Περὶ τῶν ἐπιτετραμένων τὴν ἐπίδοσιν τῶν ποινικῶν δικογράφων προσώπων.

5) Περί καταψηφίσεως εἰς τοὺς ἐγκαλοῦντας ἢ μὴνυτάς τῶν δικαστικῶν ἐξόδων.

6) Περί διαθηκῶν.

Καὶ 7) Περί μεταρρυθμίσεως τῶν ἀρθρῶν 201, 807 καὶ 808 τῆς Πολιτικῆς δικονομίας».

Ζήτ. Παράρτ. ἀριθ.

Τὰ ἄνω νομοσχέδια τῆ προτάσει τοῦ κ. Προέδρου τῆς Βουλῆς διανέμονται εἰς τοὺς κ. κ. βουλευτάς.

Ὁ κ. **Ι. Καλαντζόπουλος** ἀναβάλλει τὴν ἐπερωτησίην του διὰ ἄλλην ἡμέραν τῶν ἐπερωτήσεων.

Τῆ συναινέσει τῆς Βουλῆς ὁ κ. Πρόεδρος διακόπτει τὴν συνεδρίασιν ἐπὶ 5 λεπτά.

Ὁ κ. **Ἀλεξ. Παπαναστασίου** λαμβάνει τὸν λόγον ἐπὶ τῆς ἀπεργίας τῶν τροχιδρομικῶν ὑπαλλήλων καὶ ὑπεραμύνεται τῶν δικαίων τῶν ἀνωτέρω ὑπαλλήλων, κακίζων δὲ τὴν διαγωγὴν τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας.

Οἱ κάτωθι κ. κ. βουλευταὶ ζητοῦν ν' ἐπεκταθῆ ἐπὶ τοῦ ἄνω ἀντικειμένου.

Δ. Ζαμάνος, Γ. Ἀβέρωφ, Γ. Γαζέπης, Γ. Γρίβας, Ὁθ. Τεπενές, Ἀγ. Σλήμκν, Γ. Μπούσιος, Χ. Χατζάκος, Ἰ. Ἀθηνογένης, Ἰ. Μανέτας, Πολ. Λαγοπάτης, Ἰ. Παπαλουκάς, Γ. Σεγγούρης, Γ. Στρατούλης, Κωνστ. Γιαννακόπουλος, Εὐστ. Κουλουμβάκης, Ἰ. Τσιριμῶκος.

Ὁ κ. **Ἐυ. Ρέπουλης** Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἀφηγεῖται τὰ τῆς ἀπεργίας τῶν τροχιδρομικῶν διὰ μακρῶν καὶ καταλήγων ἀναφέρει διαφόρους ἐκθέσεις τῶν ἀρχῶν διὰ τῶν ὁποίων φαίνεται ὅτι, τὰ ὄργανα τῆς ἐξουσίας ἐξετέλεσαν τόσον καλῶς τὸ καθήκον των, ὥστε εἶνε ἄξια ἐπαινοῦ.

Ὁ κ. **Θρ. Πετμεζᾶς** λαμβάνει τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος τῆς ἀπεργίας τῶν τροχιδρομικῶν καὶ ὑπεραμύνεται τῶν δικαίων τῶν ἄνω ὑπαλλήλων.

Ὁ κ. **Θ. Κουτούπης** ὡσαύτως ὁμιλεῖ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος, συνηγορῶν ὑπὲρ τῶν τροχιδρομικῶν ὑπαλλήλων.

Ὁ κ. **Σ. Θεοδωρόπουλος** ἐπίσης ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος, ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας καὶ ὑπεραμύνεται τῶν τροχιδρομικῶν ὑπαλλήλων.

Ὁ κ. **Η. Ἀραβαντινός** ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ὑπεραμύνεται τῶν τροχιδρομικῶν ὑπαλλήλων καὶ ἐρωτᾷ ἂν αἱ ἀνακρίσεις ἐπισπεύδονται.

Ὁ κ. **Ν. Δημητράκοπουλος** Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἀπαντᾷ ὅτι, ἤδη ἐτελείωσαν.

Ὁ κ. **Εὐστ. Κουλουμβάκης** λαμβάνων τὸν λό-

γον, ὡς ἀντιλέγων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ὁμιλεῖ διὰ μακρῶν καὶ συνηγορῶν ὑπὲρ τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ δὲν ἀμφιβάλλει εἶπεν ὅτι, ἡ παρούσα Κυβέρνησις θέλει παρουσιάσει νομοθετικὴν ἐργασίαν ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν. Καταλήγων δὲ ὑπεραμύνεται τῶν μέτρων, ἃ ἔλαβεν ἡ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. **Διον. Γκλαβᾶς** συνηγορεῖ ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν καθὼ καὶ αὐτὸς τέκνον τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἐν τῷ προκειμένῳ ζητήματι ἐπικροτεῖ τὴν ἐνέργειαν τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Η. Πετροπουλάκης** ἐπίσης ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος κηρύσσεται ὑπὲρ τῶν μέτρων τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Διον. Κλάδης** λέγει ὅτι μετὰ τὴν λαμπρὰν ἀγόρευσιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν παραιτεῖται.

Ὁ κ. **Πολ. Λαγοπάτης** ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος λέγει, ὅτι οἱ συνηγορήσαντες ὑπὲρ τῶν τροχιδρομικῶν ὑπαλλήλων δὲν εὔρον τὴν κατάλληλον περίστασιν καὶ μᾶλλον ἐζημίωσαν αὐτοὺς ἐκ τῆς ὑποστηρίξεως ταύτης, καθόσον σήμερον δὲν εὕρισκοντο ἐντὸς τοῦ δικαίου, ἵνα ἀπεργήσουν.

Ὁ κ. **Ἄθρ. Θεοδοσιῶνης** λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος συνηγορεῖ ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν καὶ τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἐλπίζει, ὅτι ἡ Κυβέρνησις θέλει ἐν καιρῷ λάβει ὑπ' ὄψιν τὰ δίκαια τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου.

Ὁ κ. **Β. Μιχαλάκης** λαμβάνων τὸν λόγον ἐπιτίθεται κατὰ τῶν προλαλήσαντων, οἵτινες ἀναλογιζόμενοι τὰς κρίσιμους περιστάσεις, δὲν ἔπρεπε νὰ γενῶσι τοιαῦτα ζητήματα σήμερον.

Ὁ κ. **Ἀλεξ. Παπαναστασίου** δευτερολογῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἀντικρούει πάνθ' ὅσα εἶπε περὶ αὐτοῦ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν.

Ὁ κ. **Σ. Θεοδωρόπουλος** δευτερολογῶν λέγει, ὅτι τὸ ἐργατικὸν κέντρον ἐξ ἀρχῆς ἦτο κατὰ τῆς ἀπεργίας.

Ὁ κ. **Εὐστ. Κουλουμβάκης** λέγει ὅτι, ἐζήτησε τὸν λόγον ἐξ ἀρχῆς, ἵνα ζητήσῃ τὴν ἀπόρριψιν τῆς προτάσεως τοῦ κ. ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργοῦ καὶ ὅτι δὲν τοῦ ἐδόθη ὁ λόγος ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Βουλῆς. Ἦδη δὲ παρακαλεῖ αὐτόν, ἵνα τοῦ δόσῃ τὸν λόγον.

Ὁ κ. **Νικ. Στράτος** Πρόεδρος τῆς Βουλῆς. Δίδει ἐξηγήσεις λέγων ὅτι, εἶχε ζητήσῃ τὸν λόγον ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, ἵνα ὑποβάλῃ σχέδιον «περὶ τροποποιήσεως τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς» καὶ συνεπῶς κατὰ

τὸν Κανονισμόν δὲν ἠδύνατο νὰ δόσῃ τὸν λόγον εἰς τὸν κ. Κουλουμβάκη.

Ὁ κ. **Εὐστ. Κουλουμβάκης** δευτερολογῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος.

Ὁ κ. **Χ. Πετοῦάς** λαμβάνων τὸν λόγον συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης.

Ὁ κ. **Γ. Πάπ** ὁμιλῶν διὰ μακρῶν κατὰ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν, ἵνα συνηγορήσῃ ὑπὲρ τῆς γνώμης του καὶ καταλήγων λέγει νὰ παραπεμφθῇ τὸ σχέδιον «περὶ τροποποιήσεως τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς» εἰς Ἐπιτροπὴν.

Ὁ κ. **Ν. Δημητριάδης** Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης δίδει πληροφορίας τινὰς ὡς πρὸς τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Πάπ, καὶ καταλήγων παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν, ἵνα ἐπιτρέῃ ἢ εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Βουλῆς, ὅπως ἀπόψε καταρτίσῃ τριακονταμελῆ Ἐπιτροπὴν διὰ τὴν Ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος καὶ 6 μέλη ἀναπληρωματικά.

Ὁ κ. **Εὐστ. Κουλουμβάκης**, λαμβάνει ἐκ τρίτου τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος.

Ὁ κ. **Ἐλ. Βενιζέλος** πρωθυπουργὸς δίδει ἐξηγήσεις εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης λεχθέντα καὶ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν, ἵνα ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Βουλῆς καὶ καταρτίσῃ 30μελῆ ἐπιτροπὴν ἀπόψε διὰ τὴν Ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος καὶ 6 μέλη ἀναπληρωματικά.

Πολλοὶ βουλευταὶ Μάλιστα, μάλιστα.

Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Βουλῆς ὑποβάλλει πρότασιν περὶ τροποποιήσεως τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν τῆς Βουλῆς καὶ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν, ἵνα συναίνεσῃ καὶ ἐγγραφῇ πρώτη εἰς τὴν αὔριον ἡμερησίαν διάταξιν διὰ τὸ ἐπεῖγον τοῦ ζητήματος.

Ἡ βουλὴ συναίνει.

Μεθ' οὗ κ. Πρόεδρος τῆς Βουλῆς ἀνακοινεῖ ὅτι, ἡ ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος κατηρτίσθη ὡς ἐξῆς:

1) Ἀντ. Ροντήρης, 2) Γ. Τατρίδης, 3) Δημ. Καλλέργης, 4) Π. Ἀραβαντινός, 5) Ν. Τριάνταφυλλάκος, 6) Χ. Βοζίκης, 7) Κ. Ρακτιβάν, 8) Πολ. Λαγοπάτης, 9) Τ. Ἡλιόπουλος, 10) Γ. Πολίτης, 11) Ἰ. Ἀθανασάκης, 12) Κ. Δεμερτζής, 13) Θ. Πετμεζᾶς, 14) Στ. Δράγουμης, 15) Α. Μιχαλακόπουλος, 16) Α. Κανακάρης Ρούφος 17) Γ. Ἀβέ-

ρωφ, 18) Κ. Ζαβιτσάνος, 19) Σ. Λάσκαρης, 20) Δ. Βινιέρατος, 21) Κ. Καλοβενόπουλος, 22) Θ. Κουτούπης, 23) Ε. Κουλουμβάκης, 24) Δ. Χρυσοβελώνης, 25) Α. Σχλημαν, 26) Χ. Διακός, 27) Ἀλ. Διομήδης, 28) Ἰ. Τσιριμώκος, 29) Κ. Μᾶνος, 30) Γ. Φικιώρης.

Ἀναπληρωματικὰ δὲ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς:

Ἀθ. Τριγώνης, Κ. Γόντικας, Π. Πολυχρονιάδης, Ε. Γεωργιάδης, Ν. Καμπάνης, Ν. Γαρδικιώτης.

Ἡ δὲ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ σχεδίου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς» κατηρτίσθη οὕτω ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Βουλῆς.

Ν. Στράτος, Ἀρ. Θεοδορίδης, Ἰ. Ἀθηνογένης, Α. Παπαναστασίου, Γ. Πάπ, Ἰ. Μᾶνος, Σ. Σῆμος.

Εἶτα συναίνεσι τῆς Βουλῆς λύεται ἡ συνεδρίασις περὶ τὴν 9 καὶ 30' μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος

Οἱ Γραμματεῖς

1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΑ΄.

Τῆς 4 Φεβρουαρίου 1914

Ἔως 4, 40' περατωθείσης τῆς ἀναγνώσεως τοῦ καταλόγου ἡ Βουλὴ εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων 186 βουλευτῶν

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινοῖ πρὸς τὴν Βουλὴν τὰ ἐξῆς 1) οἱ κατάδικοι τῶν φυλακῶν Ρίου ζητοῦσι μετριασμὸν τῆς ποινῆς των 2) ἐπίσης οἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς Παλαμηδίου ζητοῦσι μετριασμὸν τῆς ποινῆς των 3) δι' ἐτίρας ἀναφορᾶς ὁ κατάδικος τῶν φυλακῶν Παλαμηδίου Φ. Μαθιῶς παραπονεῖται ὅτι τῷ καθυστερεῖται συστημένον ταχυδρομικὸν δέμα 4) ὁ κατάδικος τῶν φυλακῶν Καλαμῶν Ε. Γιαννακόπουλος ὑποβάλλει αἴτησιν ὅπως τῷ μετριασθῇ ἡ ποινὴ του καὶ 5) ὁ Πρόεδρος τῶν ἐν Βόλῳ ἀμαξηλατῶν παρακαλεῖ ὅπως δοθῇ τέρμα εἰς τὰς εἰς βάρους τοῦ σωματείου των γενομένας ἀδικίας ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε ἰσχυρῶν.

Ὁ βουλευτὴς Εὐβοίας κ. Μπένος ὑποβάλλει πρότασιν νόμου περὶ ἀποξήρανσεως τῶν λιμνῶν καὶ τελεμάτων καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως υἰοθετήσῃ αὐτήν. Θέλει ἐκτυπωθῆ καὶ διανεμηθῆ.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἐρωτᾷ ἐὰν οἱ ζητήσαντες ὅπως ἐπεκταθῇ ἡ περὶ ἐλῶν συζήτησις ἐπιμένον ἐἰς τὴν αἴτησιν των ταύτην μετὰ τὰς προχθεσινὰς δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. Μπουρνιάς παρακαλεῖ ὅπως ληθῆ πρώτη ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀποξήρανσις τοῦ ἔλους «Δύστος» τῆς Καρυστίας.

Ὁ κ. Γ. Κορουιλᾶς ἐξετάζων ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως τὴν σπουδαιότητα τοῦ ζητήματος τῆς ἀποξήρανσεως τῶν ἐλῶν καταλήγει συνιστῶν σοβαρὰν περὶ αὐτῶν πρόνοιαν διότι ἡ ἐλώδης καχξία, πλὴν τῶν ἄλλων, ἀγει πρὸς τὴν φυματίωσιν.

Ὁ κ. Φουριδῆς λέγει ὅτι μία τῶν μεγαλειτέρων ἐλπίδων τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τῆς ἀνορθώσεως εἶνε ἡ ἐλπίς τὴν ὁποίαν τρέφει περὶ βελτιώσεως τῶν οἰκονομικῶν τῆς χώρας Ἐν τῶν σπουδαιότερων μέσων δι' ὧν θὰ ἐπιτευχθῆ τοῦτο εἶνε ἡ γεωργία. Τελευτῶν συνιστᾷ τὴν ἀποξήρανσιν τοῦ ἔλους Τρινάσου τῆς Λακεδαιμονος ὡς καὶ τὴν κατασκευὴν ἀντιπλημμυρικῶν ἔργων ἐν τῷ ποταμῷ

Ευρώτα. Παρακαλεῖ επίσης ὅπως ἀποσταλῆ ἀντιμνηγι-
τικός ὄρκος εἰς τὸν δῆμον Ἑλλους.

Οἱ κ. κ. **Πετρομανιάτης** καὶ **Πολυχρονιάδης**
παραιτοῦνται τῆς ὀμιλίας των.

Ὁ κ. **Κολουμβάκης** λέγει ὅτι δὲν πιστεύει ὅτι καὶ
κατὰ τὸ παρελθὸν ὑπῆρξε Κυβέρνησις μὴ μεριμνήσασα περὶ
τῆς ἀποξήρανσεως τῶν ἐλῶν, ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶνε ζήτημα
χρημάτων.

Ὁ κ. **Οικονόμου** δίδει πληροφορίας περὶ τοῦ ἔλλους
Τρινάσου, ὅτι ὑπάρχει πλήρης μελέτη τῆς ἀποξήρανσεως
αὐτοῦ καὶ νόμος πρὸ ἐτῶν ψηφισθεὶς ἀλλὰ δυσεφάρμοστος.
Φρονεῖ δὲ ὅτι ἀρκεῖ νὰ παρακληθῆ ἡ Κυβέρνησις νὰ καταρ-
γῆσιν τὸν νόμον καὶ νὰ ὑποβάλῃ πρότασιν νόμου ἐφαρμο-
σίμου.

Ὁ κ. **Παπαφώτης** ζητεῖ τὴν ἀποξήρανσιν ἐλῶν τῆς
Τριγωνίας καὶ ἰδίως τῶν ἐλῶν τῆς λίμνης Τριγωνίτιδος ἐξ ὧν
πάσχει δεινῶς ἡ πόλις Ἀγρινίου. εὐελπιστεῖ δὲ εἰς τὴν Κυ-
βέρνησιν καὶ τὰς διαβεβαιώσεις κ. Πρωθυπουργοῦ.

Ὁ κ. **Κουτούπης** λέγει ὅτι προκειμένου περὶ ἀπο-
ξήρανσεως ἐλῶν μὴ ἀπαιτούντων παρὰ ἐλαχίστην δαπάνην
πρέπει νὰ ἐπιτραπῆ εἰς τὰς αἰτούσας ἐταιρείας ὅπως προ-
βῶσιν εἰς τὴν ἀποξήρανσιν.

Ὁ κ. **Ροντήρης** λέγει, ὅτι οὐδέποτε ὑπῆρξε σοβαρὰ
θέλησις πρὸς ἀποξήρανσιν τῶν ἐλῶν, ὅτι δὲ πολλοὶ χωρικοὶ
ἀπελπισθέντες, ἐπεδόθησαν μόνον εἰς τὸ ἔργον τοῦτο. Ἀλλὰ
καὶ εἰς τοῦτο ἀκόμη παρενεβλήθησαν προσκόμματα. Ἡ εἰς
ἐταιρείας παραχώρησις τοῦ δικαιώματος τῆς ἀποξήρανσεως
τῶν ἐλῶν δὲν εἶνε ἡ καλλιτέρα, διότι ὁ λαὸς δυσπιστεῖ
πρὸς αὐτάς. Ἐὰν ὅμως ὑπάρχῃ ἀγαθὴ θέλησις ἐξευρίσκειται
τὸ μέσον.

Ὁ κ. **Βοζίκης** λέγει, ὅτι συζητοῦμεν περὶ ἐλῶν, ἐνῶ
λείπει ἡ κυριώτερα βᾶσις, διότι δὲν γνωρίζομεν ἐὰν ἡ Κυ-
βέρνησις ἔχῃ μελέτην περὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν ἐλῶν ἐν Ἑλ-
λάδι ὡς καὶ περὶ τῆς ἀπαιτηθεσομένης πρὸς ἀποξήρανσιν
αὐτῶν δαπάνης. Τελευτῶν παρακαλεῖ, ὅπως ἐὰν ὑπάρχῃ
τοιαύτη μελέτη προσκομισθῆ εἰς τὴν Βουλὴν, ἵνα μὴ αὕτη
ματαιοπονηθῇ.

Ὁ κ. **Ρέπουλης** (Ἵπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) ἀ-
παντᾷ, ὅτι κατὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς μελέτης τῆς Κυβερνή-
σεως ἐπὶ τῶν ἐλῶν θὰ ἴδῃ ἡ Βουλὴ τὰς βᾶσεις, ἐφ' ὧν αὕτη
στηρίζεται. Ὑποθέτει δ' ὅτι ὁ προλαλήσας βουλευτὴς δὲν

ἐπιθυμεῖ νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς συζήτησιν αἰ-
σκέψεις τῆς Κυβερνήσεως. Ὅταν ὑποβληθῆ ἡ σχετικὴ με-
λέτη, ἡ Βουλὴ θὰ δυνήθῃ νὰ συζητήσῃ ἐν ἐκτάσει.

Ὁ κ. **Πετροπουλάκης** παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν
ὅπως ἐνισχύσῃ τὸν ὑφιστάμενον Σύλλογον πρὸς καταπολέ-
μησην τῶν ἐλωδῶν νόσων, ὁ ὁποῖος δρᾷ ἀποτελεσματικῶς.

Κυτταριόλος. Ἐὰν κρίνῃ τις ἐκ τῆς δαπάνης τῶν 40
ἐκατομμυρίων χρυσῶν φράγκων, ἀναλογούντων πρὸς 64
ἐκατομμύρια σημερινῶν δραχμῶν, ἅτινα ἐδαπάνησεν ἡ Ἀγ-
γλικὴ Ἐταιρεία πρὸς ἀποξήρανσιν τῆς Κοπαΐδος, πείθεται
ὅτι τὸ Κράτος θὰ εὐρεθῆ ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ, ἵνα ὑποβληθῆ εἰς
πολλαπλασίαν ταύτης δαπάνην, ἵνα ἀποξήρανῃ ἅπαντα τὰ
ἔλη τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ ὅποιαδήποτε δαπάνη καὶ ἂν ἀ-
παιτηθῆ θὰ εἶνε πάντοτε κατωτέρα τῶν ὠφελημάτων, ἅτινα
θὰ προσπάρισθῶσι τὸ τε Κράτος καὶ οἱ ἰδιῶται ἐκ τῆς βελ-
τιώσεως τῆς υγείας τοῦ λαοῦ καὶ δὴ τῶν ἐργατικῶν τά-
ξεων.

Πρὸς πίστωσιν τῶν λεγομένων μου παραθέτω στατι-
στικὴν, ἥτις λίαν εὐγλωττῶς ὀμιλεῖ περὶ τῶν καταστρο-
φῶν, αἵ τὰ ἔλη φέρουσι διὰ τῶν ἐλειογενῶν πυρετῶν. Κατὰ
τὴν τελευταίαν πενταετίαν, δηλ. ἀπὸ τοῦ 1906-1910, κατ'
ἔτος προσβάλλονται 700,000 ἀτόμων καὶ ἀποθνήσκουσιν ἐκ
τούτων 2,501, ἐξαιρετικῶς δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1905 ἕνεκα
τῆς πολυμορίας προσεβλήθησαν 960,048 ἄτομα καὶ ἀπε-
βίωσαν 5,916. Δηλαδή μίᾳ ὀλόκληρος ταξιαρχία ἐκ δύο
πλήρων συνταγμάτων ἀπωλέσθη χωρὶς νὰ ἔχωμεν τὴν πα-
ρηγορίαν ὅτι τὸ πολῦτιμον τοῦτο αἷμα ἐθυσιάσθη ὑπὲρ τῆς
δόξης τῆς πατρίδος καὶ πρὸς πλήρωσιν τῶν ἐθνικῶν ἰδανι-
κῶν. Ἀπὸ πλουτολογικῆς δὲ ἀπόψεως ἐὰν λάβωμεν κατὰ
μέσον ὄρον κατ' ἔτος ὅτι ἐπὶ 700,000 πασχόντων αἰ 150
χιλ. μόνον ἐργατικαὶ χεῖρες μένουσιν ἀργαὶ ἐκ τῆς νόσου
καὶ ἐπὶ 50 μόνον ἡμέρας, ἔχομεν $150,000 \times 50 = 7,500,000$
ἡμερομισθία χαίνόμενα. Ἐὰν δὲ ὑπολογίσωμεν τὸ ἡμερομι-
σθιον πρὸς δραχμάς 4—8 καὶ ἐὰν λάβωμεν τὸν κατώτερον
ὄρον τούτου πρὸς δραχ. 4, ἔχομεν $7,500,000 \times 30,000,000$.
Ἦτοι 30,000,000 δραχμῶν ἀπόλλυνται ἐκ τοῦ ἰδιωτικοῦ
πλούτου κατ' ἔτος τοῦλάχιστον.

Νομίζω ὅτι οἱ ἀριθμοὶ εἶνε λίαν εὐγλωττοι, ὥστε πᾶν
σχόλιον καὶ πᾶσα ἐπεξήγησις νὰ ᾧσιν ὅλως περιττά.

Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἡ λαοπρόβλητος Κυβέρνησις τῆς χώ-
ρας, ἡ τοσοῦτον περὶ τοῦ γενικοῦ καλοῦ μεριμνῶσα καὶ ἐπι-

δεικνύουσα τοσοῦτον ζῆλον ἐν πάντι, θά μελετήσῃ καὶ τὰ ζητήματα ταῦτα τὰ τοσοῦτον πρὸς τὴν υἰεῖαν τῶν πολιτῶν καὶ τὸν πλοῦτον τῆς χώρας σχετιζόμενα.

Ὁ κ. **Πακυριακόπουλος** ἐπερωτᾷ τὸν κ. ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργῶν περὶ τῶν ληφθέντων μέτρων διὰ τοὺς σεισμοπαθεῖς ἐν Ἠλείᾳ, παρακαλεῖ δ' ὅπως ἀνασταλῆ ἡ εἰσπραξις τῶν φόρων καὶ ἐγγυηθῆ τὸ Κράτος ὅπως λάβωσι δάνεια, ἅτινα ν' ἀποδώσουν χρεωλυτικῶς. Ὁμιλῶν ἀκολούθως περὶ τῆς ἐν γένει ἐν Ἠλείᾳ καταστάσεως, λέγει, ὅτι πρέπει νὰ τεθῆ ἐν χρονικὸν ὄριον προκειμένου περὶ τῆς εἰσπράξεως τῶν δημοσίων χρεῶν.

Ὁ κ. **Ρέπουλης** ἀπαντᾷ ὅτι αὔριον ἢ μεθαύριον θά εἶνε εἰς θέσιν νὰ δώσῃ πάσας τὰς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου αἰτηθείσας πληροφορίας ἐκ μέρους καὶ ἄλλων ἐκ τῶν κ.κ. Βουλευτῶν.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει, ὅτι ἡ συζήτησις γενικεύεται κατόπιν ὑποβολῆς τριῶν ἐγγράφων ἀτῆσεων.

Ὁ κ. **Γκλαβᾶς** λέγει, ὅτι ἔχει τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ Πολιτεία ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐρχηται ἀρωγὸς ὅταν ὑπὸ τοιαύτας εὐρίσκειται συνθήκας ὁ λαὸς ὑφ' ἃς ὁ τῆς Ἀχαιοῦλιδος. Τὸ Κράτος τὸ ὅποῖον δὲν πράττει τοῦτο δὲν ἔχει ὑπαρξίν ἐν τῇ παγκοσμίῳ οἰκογενείᾳ τῶν Κρατῶν. Ἐὰν δὲν δύναται νὰ ἔλθῃ ἀρωγὸν ὑλικῶς πρέπει τοῦλάχιστον νὰ ἔλθῃ παρήγορον.

Ἐπικρίνων κατόπιν ὁ κ. Γκλαβᾶς ἀπόφασιν περὶ εἰσπράξεως φόρων ἀπὸ τὸν λαὸν Ἀχαιῶν καὶ Ἠλιδος, μὴ ζητηθέντων ἀπὸ τοῦ 1888, ὑπὸ πολὺ καλλιτέρας οἰκονομικᾶς συνθήκας, προσθέτει ὅτι τὸ Κράτος ὀφείλει ἤδη νὰ διακανονίσῃ τὸ ζήτημα τῶν χρεῶν, δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν.

«Ἄλλως λέγει θά ἔχωμεν ἀπαισιωτάτας συνεπειάς. Τοιοῦτον μέτρον ἔλαβεν ἄλλοτε ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι. Ἡ σταφιδοπαραγωγὴ, ὁ πρῶτος δηλ. πόρος τοῦ λαοῦ τῆς Ἠλείας καὶ Ἀχαιῶν, εἶνε ἀνεπαρκέστατος εἰς τοὺς χρόνους τούτους. Τί δὲ συμβαίνει μὲ τὴν Ἐνιαίαν; Ἡ περὶ αὐτῆς σύμβασις ὀρίζει ὡς μέλος τοῦ συμβουλίου καὶ μέλος τοῦ Κοινοβουλίου, ὅπως τὸ Κοινοβούλιον, διατελῆ ἀιχμάλωτον τῆς Ἐταιρείας. Ἐξεδόθη βούλευμα κατ' αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῶν ἐν Πύργῳ Πλημμελειοδικῶν τῷ 1910 ἐπὶ ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως, βούλευμα ἐπὶ παραβάσει τῆς συμβάσεως.

Διὰ τὸν ἕτερον πόρον, τὴν σιτοπαραγωγὴν, τὴν γεωρ-

ρίαν, εἰδείξε πάντοτε ἐγκληματικὴν ἀμέλειαν ἡ Πολιτεία, γνωστοτάτην τοῖς πᾶσιν. Ἐχομεν δὲ καὶ εἴλωτα λαὸν ἐκεῖ κάτω, τὸν λαὸν τῆς Μανωλάδος. Θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, καὶ ταχέως ἐλεύσεται αὕτη, καθ' ἣν θὰ ἐκτεθῶσιν ἐν εἰδικῇ συνεδριάσει ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου τὰ τοῦ σκανδαλώδους αὐτοῦ ζητήματος, διὰ νὰ ἴδωμεν τότε ἂν ἐπιτρέπεται ὅπως ἐξ αἰτίας τοῦ μέλλοντος Βασιλείως παραπονούνται ἐπὶ καταθλίψεσι καὶ στερήσει τῶν ἐλευθεριῶν τῶν κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος ἐλεύθεροι ἀπὸ τοῦ Συντάγματος.

Ἐλ. **Βενιζέλος** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως). Λυποῦμαι διὰ τὴν ἐνφρασίν τοῦ ἀγορεύοντος κυρίου βουλευτοῦ. Δηλῶ ὅτι ἐπὶ τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως ἡ Α. Γ. ὁ Διάδοχος ἀπηύθυνεν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, δι' ἣς ἐδήλου ἀπόφασιν του περὶ ἐκχωρήσεως τῶν γαιῶν τῆς Μανωλάδος εἰς τοὺς κατοίκους καὶ ἀπόφασιν νὰ κρατήσῃ δι' ἑαυτὸν μόνον τὰ δάση καὶ τὰ ἰχθυοτροφεῖα. Νῦν δὲ εὐρίσκονται ἐκεῖ γεωμέτραι καταμετροῦντες τὰς γαίας. Ἡ Μανωλὰς παρεχωρήθη πρὸς τὸν Διάδοχον διὰ νόμου τοῦ Συνεδρίου τούτου καὶ δὲν δύναται ἐνταῦθα νὰ γίνῃ ἀντικείμενον ἐπιθέσεως ἄτομον ἀσκούν τὰ νόμιμα αὐτοῦ δικαιώματα.

Ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἐνταῦθα νὰ γίνωνται ἐπιθέσεις ἐναντίον μελῶν τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας. Δὲν πιστεύω οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν νὰ θέλῃ νὰ υποθάλῃ ἀναρχίαν ἐν τῷ τόπῳ.

Ἐλ. **Γκλαβᾶς**. Δὲν θίγομεν κανένα ἀναρρέομεν τὰ γεγονότα. Πολλάκις οἱ χωρικοὶ παρεπονέθησαν πρὸς ἡμᾶς καὶ μᾶς παρεκάλεσαν νὰ υποβάλωμεν τὰ παράπονα αὐτῶν πρὸς τὴν Α. Γ. τὸν Διάδοχον καὶ τὰ διεβιβάσαμεν πολλάκις, ἀλλὰ ματαίως. Ἡ μήπως φρονῆ τις ἐνταῦθα ὅτι ἐπιτρέπεται ἡ πίεσις Ἑλλήνων πολιτῶν.

(Διαμαρτυρία ἐκ μέρους πολλῶν ἐκ τῶν κ. κ. βουλευτῶν).

Ἐλ. **Γκλαβᾶς** Μία εἰδικὴ συνεδρίασις διὰ τὴν Μανωλάδα θά χύσῃ φῶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος. . .

Ὁ κ. **Φλαμῆς** ἀνέρχεται εἰς τὸ βῆμα.

Ἐπὶ τῷ βήματι. Φρονῶ ὅτι, πρὸς ἀποφυγὴν ὑπερβασίων, πρέπει νὰ διαγράψωμεν τὸ δεύτερον μέρος τῆς ἐπερωτήσεως ὡς ἀόριστον καὶ προκαλοῦν κατάχρησιν λόγου.

Ἡ Βουλὴ συναίνει.

Ἐπὶ τῷ βήματι. Σύμφωνος ὅπως διαγραφῆ τὸ γενικὸν μέρος τῆς ἐπερωτήσεως, ἀλλὰ, ἐφ' ὅσον ἔρχονται ἐν τῇ Βουλῇ συ-

ζητήσεις δὲν θὰ ἦτο σκόπιμον νὰ διακόπτονται. Διὰ τοῦτο καλλίτερον θὰ εἶνε νὰ καθορίζωνται μᾶλλον συγκεκριμένως εἰς τὸ ἐξῆς τὰ θέματα.

Πρόεδρος. Μέχρι τοῦδε δὲν ἠθέλησα νὰ τηρῶ καὶ τὸ ξηρὸν γράμμα πλέον, ἀποβλέπον εἰς τὴν μὴ ἐξοικείωσιν μὲ τὸν Κανονισμὸν πλείστον ἐκ τῶν κ. βουλευτῶν. Σήμερον ὅμως ἔλαθον τὸ μέτρον ν' ἀναγράψω ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει εἰς ἰδίαν στήλην καὶ τὰ Ὑπουργεῖα εἰς ἃ ἀπευθύνονται αἱ ἐπερωτήσεις, διὰ νὰ δύνανται οἱ Ὑπουργοὶ ν' ἀπαντῶσιν ἀμέσως. Ἀνακοινῶ ἐπὶ πλέον ὅτι ὅσαι ἐπερωτήσεις εἶνε ἐγγεγραμμένοι ἐνταῦθα θὰ τελειώσωσι κατὰ τὸν Κανονισμὸν, αἱ δὲ ὑποβληθησόμεναι ἐὰν δὲν καθορίζωνται ἀμέσως καὶ μὴ ὥσι συγκεκριμένοι δὲν θὰ παραδίδονται εἰς τὴν δικαιοσύνην πρὸς ἐκτύπωσιν. Ἡδὴ ἡ Βουλὴ συνήνεσεν ὅπως διαγραφῆ τὸ γενικὸν μέρος τῆς ὑπὸ συζήτησιν ἐπερωτήσεως καὶ περιορίζεται ὅθεν αὕτη μόνον εἰς τοὺς σεισμοπαθεῖς. Ὁ κ. Φλαμῆς ἔχει τὸν λόγον.

Φλαμῆς. Ἐφόσον ἐν τούτοις ἐθίχθη θέμα σχετικῶτατον μὲ σοβαρώτατα ἀντισυνταγματικὴν κατάστασιν.

Πρόεδρος. Ὁ ἀγορεύων θὰ ἀνακληθῆ εἰς τὴν τάξιν, ὡς παραβιάζων ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς.

Φαρμάκης. Ἐφόσον τὸ Προεδρεῖον ἔκαμιν ἀνεκτὴν συζήτησιν γενικὴν, ἥτις ἐπροχώρησεν ἤδη ἀρκετὰ μέχρι τοῦ ζητήματος τῆς Μανωλάδος, φρονῶ ὅτι δὲν δύναται ν' ἀφαιρεθῆ ὁ λόγος ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ ἀπὸ τὸν ἐπὶ τοῦ βήματος κύριον συνάδελφον.

Φλαμῆς. Ἐφόσον ἀνεπτύχθη ἐνταῦθα τὸ ζήτημα τῆς Μανωλάδος, λαβούσης μέρος εἰς τὴν συζήτησιν καὶ τῆς Κυβερνήσεως, δὲν νομίζω ὅτι δύναται νὰ μοῦ ἀπαγορευθῆ ὁ λόγος καὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

***Ελ. Βενιζέλος** (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως). Ὁ κ. Βουλευτὴς ὀφείλει νὰ σεβασθῆ τὸν Κανονισμὸν καὶ τὸ Συνέδριον τοῦτο, ἐλπίζω ὅτι θὰ θελήσῃ νὰ σεβασθῆ ταῦτα, συμμορφούμενος πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Προεδρείου. Δὲν δυνάμεθα, δὲν δύναται οὔτε ἡ Κυβέρνησις, οὔτε ἡ Βουλὴ, οὔτε ὁ Πρόεδρος, νὰ ἀνεχθῶμεν κατάστασιν ἐγγίζουσαν τὴν ἀναρχικὴν, διότι εἰς τοιαύτην κατάστασιν φαίνεται διατεθειμένος νὰ ὤθησῃ ὁ ἐπὶ τοῦ βήματος. Τὸ Συνέδριον τοῦτο, οὐτινος ἡ δημιουργία ἀνάγεται εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος, εἶνε σχεδὸν κυρίαρχον. Ἐὰν δὲν σέβεται ἑαυτὸ, τὸν Κανονισμὸν καὶ τὸν νόμον, τί δι-

καιοῦται νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ λαοῦ πῶς θ' ἀπαιτήσῃ ἀπὸ αὐτὸν νομιμοφροσύνην;

Ἐλπίζω, ἐπαναλέγω, ὅτι ὁ κ. Βουλευτὴς, ὅστις γνωρίζει πόσον συμπαθὴς εἶνε πρὸς ἐμέ, θὰ ὑποχωρήσῃ, διὰ νὰ μὴ ὑποστῆ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ Κανονισμοῦ μέχρι τέλους.

Φλαμῆς. Ἄς μὴ καταπνίξῃ ἡ Βουλὴ συζήτησιν, ἥτις δυστυχῶς ἤρχισε.

Φοναί. Ὁχι, ὄχι, δὲν ἤρχισε.

Φλαμῆς. Ἡ ἀδικιολόγητος ἐμμονὴ τῆς Βουλῆς εἰς τὴν ιδέαν ὅτι ἤλθομεν νὰ δημιουργήσωμεν ἀναρχίαν, ἐνῶ ἤλθομεν νὰ ἀποκαταστήσωμεν τὰς συνταγματικὰς ἐλευθερίας, μὲ θλίβει.

Ἐνεκα ἐκτάκτως παρεμπεισόντος ἐπεισοδίου τινὸς ὁ κ. Πρόεδρος διακόπτει τὴν συνεδρίασιν ἐπὶ τινα λεπτά. Ἐπαναληφθεὶς τῆς συνεδριάσεως, ὁ κ. Πρόεδρος λέγει:

Ὁ κ. Φλαμῆς συνεχίζει τὸν λόγον.

Φλαμῆς Ἀναγκάζομαι νὰ διακόψω τὴν ὁμιλίαν μου ἐπὶ τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Διακόχου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὸ ζήτημα τῆς Μανωλάδος. Ἐὰν παρακαλέσω ὅμως αὐτὴν νὰ προσαγάγῃ τὸ ἔγγραφο τοῦτο εἰς τὴν Βουλὴν. Καὶ δηλῶ ὅτι ἐν περιπτώσει ὑπερβασιῶν βουλευτῶν εἰς ζητήματα δι' ἃ δὲν ἔχουσιν ἀμέσων ἐνδιαφέρον θὰ προσενεχθῶμεν καὶ ἡμεῖς ὅπως οὔτε ἡ φύσις οὔτε ἡ ἀγωγὴ ἡμῶν ἐπιτρέπει, διότι πρὸ οὐδενὸς ποτὲ δὲν ἐπτοήθημεν.

Πρακτικῶς δὲ περὶ τῆς ἐπερωτήσεως διὰ τὰ ληφθέντα διὰ τοὺς σεισμοπαθεῖς Ἠλείους μέτρα, θὰ εἶπω ὀλίγας λέξεις.

Οἱ προλαλήσαντες ἀνέπτυξαν τὸ ζήτημα. Καὶ δὲν ἀμφιβάλλω διὰ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπὲρ τῶν σεισμοπαθῶν, μεταβάλλοντας κατὰ τοὺς σεισμοὺς ἐν καιρῷ χειμῶνος εἰς τὰ παθόντα μέρη.

Σχετικῶς δὲ θέλω νὰ εἶπω καὶ διὰ τὴν διαγωγὴν τοῦ Νομάρχου Ἀχαιοῦλιδος κ. Λουριώτου πρὸς τοὺς σεισμοπαθεῖς.

Καταγγέλλω ὅτι οὗτος, ὅτε ἐγένοντο οἱ σεισμοί, ἐτηλεγράφησε πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι οἱ σεισμοὶ ἦσαν ἀσήμαντοι καὶ ὅτι οἱ κάτοικοι ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ὑφαρπαγὴν ἐπιδόματος.

Ε. Ρέπουλης (Υπουργός τῶν Ἐσωτερικῶν) Ὁ κ. Νομάρχης ἀνεκοίνωσεν εἰς δημοσιογράφους, ὅτι μεθ' ὑπερβολῆς ἐτηλεγραφήθησαν τὸ πρῶτον εἰς τὰς ἐφημερίδας τὰ τῶν σεισμῶν, ὅτι δηλαδή δὲν ἐπρόκειτο περὶ καταστροφῆς τελείας, τὴν ἐντύπωσίν του δὲ ταύτην μετέδωκε καὶ πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον, ὅπερ, ἐκ τῶν στοιχείων τὰ ὁποῖα εἶχε, δὲν διέγνωσε πνεῦμα ἐξυβρίσεως καὶ συκοφαντίας τῶν κατοίκων, ἄλλω: θὰ ἐπραττομεν τὸ καθήκον μας. Ὅπως δὴ ποτε, φρονῶ ὅτι διὰ τὴν διαγωγὴν οὗ Νομάρχου τότε συζητήσεις προτιμωτέρω θὰ εἶνε μετὰ τὴν ἐναυθὰ προταγωγὴν παρ' ἐμ. οὗ ὅλου τοῦ σχετικοῦ φακέλλου, ἐξ οὗ θ' ἀποδειχθῆ καὶ ἡ τῶν ἄλλων ἀρχῶν ἐν γένει ἐνέργεια ἀπέναντι τῆς συμφορᾶς τῶν κατοίκων Ἡλείας.

Φλαμιν. Ὁ Νομάρχης οὗτος διωρίσθη καὶ ὑποστηρίζεται ἐκ παρασκηνίων, ἔχει ἀνωτέρας ὑποστηρίξεις καὶ νομίζει ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκη κανένα.

Ε. Ρέπουλης. Περὶ θέσεως ἀνωτέρας, καὶ δὴ θέσεως μὴ μονίμου, ἐξαρτωμένης δὲ ἀποκλειστικῶς ἐκ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, φυσικὸν εἶνε νὰ διαδίδωνται πολλά, ἐφ' ὅσον ἡ Κυβέρνησις διὰ τοιαύτας θέσεις, μὴ προφθάσασα νὰ δημιουργήσῃ πολιτικούς δεσμούς, διετήρησεν εἰς αὐτὰς ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἔκρινεν ἐν συνειδήσει, ὅτι ἔπρεπε νὰ διατηρήσῃ. Θὰ ἦτον ὅμως ἡ Κυβέρνησις αὕτη ἀναξία ἑαυτῆς, ἐὰν ἤθελε διατηρήσῃ καὶ ἐπὶ στιγμὴν εἰς τοιαύτας ἀνωτέρας θέσεις πρόσωπα, περὶ ὧν ἤθελεν ἀποδειχθῆ εἴτε διοικητικῶς, εἴτε ἐν τῇ Βουλῇ, ὅτι δὲν εἶνε κατὰ πάντα ἐπαρκῆ εἰς τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν των.

Κ τσίμπιρης. Φρονεῖ ὅτι ἐπερωτήσεις ὡς αἱ λαβοῦσαι τὴν ἐξέλιξιν καὶ τὸν τόνον τῶν προηγηθεισῶν τοιούτων, ὡσαύτ' ἄλλαι τινες εἰς προηγουμένας συνεδριάσεις, παρέχουσιν εὐλογοφανῆ ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς δημοκοπικαί. Εἶνε δὲ ἡ τοιαύτη τακτικὴ ἐπὶ τῶν ἐπερωτήσεων καὶ καταστρεπτικὴ τῆς πολιτικῆς ὑποστάσεως τῶν Βουλευτῶν, διότι, προκειμένου περὶ τοπικῶν ζητημάτων, ὁ ἐνδιαφερόμενος λαὸς χαρακτηρίζεται ὡς ἀδιαφόρους τοὺς μὴ μετέχοντας διὰ μακρῶν εἰς τὰς ἐπ' αὐτῶν ἐπερωτήσεις, ὥστε νὰ εἶνε ἠναγκασμένοι ὅλοι οἱ Βουλευταὶ μιᾶς περιφέρειας νὰ λαμβάνωσιν ἐξ ἴσου τὸν λόγον ἐπὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος. Καὶ οὕτω, πῶς νὰ μὴ ἀπωλεσθῆ ὅλος ὁ πολυτίμος χρόνος χάριν ζητημάτων δευτερευόντων ὡς πρὸς τὸν προορισμὸν τῆς παρούσης Συνελεύσεως;

Πολυχροσιάδης. Μέχρι σήμερον οὐδεμίαν διαβεβαίωσιν τῶν ζημιῶν ἐγένετο παρὰ τῶν ἀποσταλέντων μηχανικῶν, καίτοι πρὸ πολλῶν ἡμερῶν ἀπεστάλησαν οὗτο. Οἱ δὲ κάτοικοι, ἀναμένοντες ἀκόμη τὸ ἐπιχορήγημα τῆς Κυβερνήσεως, ὃ θὰ ὀρισθῆ μετὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ζημιῶν, ὅπως ἀνεγείρωσι τὰς οἰκίας των, μένουσιν ὑπὸ πρόχειρα παραπήγματα.

Ε Ρ πουλιν. Ἐκλήθη ὁ ὑπεύθυνος Νομομηχανικὸς εἰς ἀπολογίαν διὰ τὴν βραδύτητα.

Πολυχροσιάδης. Συνιστᾷ νὰ ἀνασταλῆ ἡ εἰσπραξις τῶν φόρων ἀπὸ τοῦ σεισμοπαθεῖς μέχρι τῆς 1ης Σεπτεμβρίου.

Γ Παπακρυϊακόπουλος. Ἐχω ἐντολὴν ἀπὸ τοῦ Βαρθολομίτας νὰ δηλώσω ὅτι δὲν θέλουν δωρεάν, ἀλλὰ δάνειον διὰ νὰ ἀνεγείρουν τὰς οἰκίας των, ὅπερ θὰ ἀποπληρῶσουν.

Δ. Γκαλαβᾶς. Αἱ πυκναὶ ἐπερωτήσεις οὐδέποτε ἐβλάψαν, ἐὰν ἔχουν βάσιν. Πῶς θὰ διαφωτίζηται ἐπακριβῶς καὶ πλήρως ἡ Κυβέρνησις περὶ τῶν ὑστερήσεων καὶ τῶν παραλείψεων καὶ τῆς ἀνεπαρκείας τῶν ἀρχῶν;

Κατσιμπίρης. Δὲν εἶμαι οὐδόλως ἐναντίον τῶν ἐπερωτήσεων, ἀλλὰ ὑπενθυμίζω ὅτι ἐπὶ 1000 ψήφων τῆς περιφέρειας τῆς Μανωλάδος ὁ κ. Γκαλαβᾶς ἔλαβε τὰ $\frac{2}{3}$ καὶ πλέον, ἐνῶ ἐγὼ μόνον 100—διότι δὲν τοῖς ὑπεσχέθη νὰ τοῖς κάμω δῶρον τὴν Μανωλάδα, ὅπως ἄλλοι.

Οἱ κ. κ. **Σλιμμαν** καὶ **Τσίριμωϊκος** παραιτοῦνται ἐπερωτήσεως των ἐπὶ ἀναφορᾶς τῶν κατοίκων Δομοκοῦ, ἐνεκα τῆς ἀπουσίας τοῦ ἀρμοδίου κ. Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν.

Ὁ κ. **Κασσαβέτης** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, καὶ ἐν ἀπουσίᾳ αὐτοῦ τὴν Κυβέρνησιν, ὅπως λάβῃ ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν τὴν αἴτησιν τῶν κατοίκων Δομοκοῦ.

Ὁ κ. **Γαρδικιώτης** παροαπονεῖται ὅτι εἶνε ἀνεπαρκῆς ἡ Τηλεγραφὴ συγκοινωνία Τρικιάλων παρακαλεῖ δ' ὅπως συμπληρωθῆ ἡ ἔλλειψις.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ὑπάρχει πρότασις ὑπογεγραμμένη ὑπὸ βουλευτῶν ζητούντων τὴν γενίκευσιν τοῦ ζητήματος, πλὴν ἡ ἐπερώτησις τοῦ κ. Γαρδικιώτη ἀφεῶρα εἰδικῶς τὴν πόλιν τῶν Τρικιάλων.

Ὁ κ. **Γάκης** ὑποστηρίζει ἐπίσης τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Γαρδικιώτη ὑποβληθεῖσαν ἐπερώτησιν.

Ο κ. **Ρέπουλης** (Υπ. Εσωτερικῶν) δίδει πληροφορίας σχετικῶς πρὸς τὴν τηλεγραφικὴν συγκοινωνίαν Τρικάλων.

Ο κ. **Φορέστης** ὁμιλεῖ σχετικῶς πρὸς ἀναφορὰν ὑποβληθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κ. Κουρούκλη καὶ λέγει ὅπως παρεμφθῆ αὕτη εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπήν.

Ο κ. **Φαρμάκης** παριστῶν τὴν κακὴν κατάστασιν εἰς ἣν εὐρίσκονται αἱ φυλακαὶ τοῦ κράτους καὶ ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν δόλωσιν τοῦ κ. ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργοῦ ὅτι πρόκειται νὰ ληθῆ μέρημα περὶ βελτιώσεως τῆς καταστάσεως ταύτης παρακαλεῖ νὰ χρησθῆ μέρος τῆς ποινῆς τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατουμένων γενικῶς καὶ ἀνευ ἐξαιρέσεως.

Ο κ. **Ηρόδοτος** ἀγγέλλει ὅτι κατόπιν ἐγγράφου προτάσεως τῶν βουλευτῶν κ. κ. Π. Ἡλιοπούλου, Φαρμάκη, Φλαμῆ, Παναπαστασίου, Πετμεζᾶ, Δημοπούλου, Ἀρβαντινοῦ, Καρασεβδᾶ, Χριστοδουλιᾶ καὶ Ψύχα, γενικεύεται ἡ συζήτησις.

Ο κ. **Καλατζόπουλος** παρακαλεῖ ἐπίσης ὅπως χαρισθῆ μέρος τῆς ὑπολειπομένης ποινῆς τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατουμένων.

Ο κ. **Μπακόπουλος** ὁμιλεῖ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν κτιρίων τῶν φυλακῶν. Ἰδίως δὲ τῶν φυλακῶν Τριπόλεως, λέγει ὅτι αὐταὶ ἔχουσι περιέλθῃ εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν καὶ συνιστᾷ ὅπως ληθῆ μέρημα περὶ αὐτῶν.

Ο κ. **Βοζίκης** παρακαλεῖ τὸν κ. ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργὸν νὰ ὑποβάλῃ προτάσεις περὶ Β. Χάριτος εἰς τοὺς ἀποτίοντας ἤδη τὸν χρόνον τῆς ἀναιρέσεως, ἀφοῦ μάλιστα πρόκειται νὰ ὑποβληθῆ σχετικὸν νομοσχέδιον.

Κολουμβάκης. Θὰ γείνη νόμος, ὁ ὁποῖος θὰ ἰσχύσῃ καὶ διὰ τὸ παρελθόν.

Βοζίκης. Θὰ γίνῃ νόμος ἀλλ' ἔως τότε θὰ παρέλθῃ εἰς μὴν, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποῖου οἱ πολῖται θὰ στεροῦνται τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας των.

Πετ. Ἡλιόπουλος, εἰκονίζει τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν τῶν φυλακῶν τοῦ Κράτους, συνιστᾷ τὴν χειραφέτησιν τῆς σωφρονιστικῆς διοικήσεως ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀλαχοῦ συστημάτων, καὶ ἐρωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης ἂν ἰσχύῃ ὁ νόμος ΑΦΚ' (1887) περὶ φυλακῶν. Ζητεῖ νὰ καταθέσῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς τὰς διαφόρους σχετικὰς ἐκθέσεις τῶν ἐπιθεωρήσεων τῶν φυλακῶν.

Ο κ. **Κολουμβάκης** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τῶν φυ-

λακῶν εἶνε καὶ θεωρεῖ μέγα. Ἀπηυθύνθη σύστασις, ἐξακολουθεῖ, πρὸς τὸν κ. ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργόν, ὅπως χορηγήσῃ ἀθρόως χάριν εἰς πλήθῃ καταδικῶν. Ἡ σύστασις αὕτη δὲν εἶνε βέβαια δυνατὸν νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ, καθόσον τὸ Σῶμα τοῦτο εἶνα Διπλὴ Βουλὴ καὶ δὲν δύναται παρὰ νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸ Σύνταγμα. Ἐτέρα σύστασις ὑπεβλήθη ὅπως ἀποδοθῆ Χάρις εἰς τοὺς ἐκτίοντας ποινὴν πράγματι μὴ ὑπάρχουσιν, οἳ εἶνε ἢ τῶν ἐκτίοντων τὸν χρόνον τῆς ἀναιρέσεως. Καὶ αὕτη ὅμως δὲν θὰ ᾔτο δυνατὸν νὰ γένηται ἀποδεκτὴ καθ' ὅσον τότε θὰ συνεκρούετο ἡ ἐκτελεστικὴ πρὸς τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν. Τρίτη σύστασις ὑπεβλήθη πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὰς φυλακάς. Ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦτου ὑπάρχει σχετικὸν νομοθέτημα ὅπερ θὰ ὑποβληθῆ εἰς τὴν Βουλὴν καὶ θὰ συζητηθῆ τότε εὐραίως. Τὸ ζήτημα τῶν φυλακῶν ἐπαναλαμβάνω εἶνε μέγα διότι εἶνε δυνατὸν νὰ φαντασθῆ τις πολιτεία τῶν πάντων στερουμένην οὐδέποτε ὅμως στερουμένην ποινικῆς Δικαιοσύνης. Ὅταν δὲ δὲν ὑπάρχει καλὸν σύστημα φυλακῶν δὲν ὑπάρχει οὐδὲ ποινικῆς δικαιοσύνης σύστημα καλόν. Ἐλευτῶν ὁ κ. Κολουμβάκης ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι εἶνε καιρὸς νὰ ἐξετασθῶσιν εἰς πρὸς ἕναν οἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατούμενοι καὶ ἀποδοθῆ χάρις εἰς ἐκείνους ἐξ αὐτῶν, οἵτινες ἐξέτισαν ποινὴν ἱκανὴν νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν κοινωνίαν.

Ο κ. **Ε. Βενιζέλος** (Ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν) ἀνερχόμενος ἐπὶ τὸ βῆμα δίδει ἐξηγήσεις σχετικὰς πρὸς ἔγγραφον ἐπιρώτησιν ἀφορῶσαν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν κατασκευὴν ὑποβρυχίου καὶ ἀφ' ἑτέρου τοὺς ἐκκαθαρισθέντας ὑπαξιωματικούς τοῦ Ναυτικοῦ.

Μετὰ τοῦτο ὁ κ. **Ε. Βενιζέλος** ἐπιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Βουλῆς ἐπὶ τῶν ὀλίγων παρατηρήσεων τὰς ὁποίας ἔχει νὰ ἐπιφέρῃ. Παρῆλθον λέγει 28 ἡμέραι ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ Σώματος. Ἐὰν υποθέσωμεν ὅτι θὰ διατρέξωμεν τὸ ἀκρότατον ὄριον δὲν ἔχομεν νὰ διατρέξωμεν παρὰ 6 μηνῶν διάστημα. Ἐὰν ἐξαίρεσωμεν τὰς ἐορτὰς καὶ Κυριακάς δὲν ὑπολείπονται παρὰ 50 ἡμέραι ἐργασίας. Ὑπενθυμίζει πρὸς τὴν Βουλὴν, ὅτι αἱ ἀναθεωρητέαι διατάξεις εἶνε 45 εἰς ταύτας δὲ πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ ἑτέρας 5 τὰς ὁποίας κατ' ἐλάχιστον θὰ προσθέσῃ ἢ ἐπιτροπή. Κατὰ μέσον ὄρον ἕκαστον ἄρθρον θ' ἀπασχολήσῃ τὴν Βουλὴν ἐπὶ μίαν ἡμέραν. Ἐχει καθῆκον νὰ προσθέσῃ ὅτι ὑπολείπεται ἐπίσης κολοσιαία ἐργασία οἳ εἶνε ἢ τοῦ προϋπολογι-

σμοῦ, τῶν Δικαστικῶν νομοσχεδίων, τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν γεωργικὴν ὑπηρεσίαν, τῶν τοῦ διάκανονισμοῦ τῶν σχέσεων τῶν τσιφλικιούχων πρὸς τοὺς ἀγρολήπτας, τῶν συνεργατικῶν ἐνώσεων, ἀγροτικῆς πίστεως, τῶν γεωργικῶν ἐπιμελητηρίων, τῶν ἐργατικῶν, ἀφορόντων τὴν ριζικὴν μεταβολὴν τῆς Δημοτικῆς διοικήσεως καὶ τῶν Πανεπιστημιακῶν. Ἐλπίζω, λέγει, ὅτι ἐνοήσατε, κύριοι, πῶς εὐρισκόμεθα ἐνώπιον ὄγκου ἐργασίας καταπληκτικῆς ἀπέναντι τῆς ὁποίας ὁ χρόνος εἶνε ἐλάχιστος.

Ἐξκολουθῶν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως συνιστᾷ ὅπως προκειμένου περὶ ἐρωτήσεων ἢ συστάσεων ὑποβάλλονται αὐταὶ τοῦ λοιποῦ ἐγγράφως ὅπως μὴ χάνεται ὁ χρόνος εἰς ἀσκοπούς συζητήσεις. Ἐχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ παρακαλέσῃ ἀκόμη τὴν Βουλὴν ὅπως στρέψῃ τὴν προσοχὴν τῆς πρὸς τὸ κύριον ἔργον δι' ὃ ἐκλήθη, δηλαδὴ πρὸς τὸ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος. Διὰ τοῦτο θὰ συνίστων ὅπως ληφθῆ ἐκ μέρους τῆς Βουλῆς ἀπόφασις ἵνα ἐντὸς 5 ἡμερῶν ἢ ἐιδικῆ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπῆ ὑποχρεωθῆ νὰ προσκομίσῃ τὰ πρῶτα 5 ἢ 6 ἄρθρα, τὰ ὁποῖα ὡς ἀφορῶντα τὸ Δημόσιον δίκαιον δὲν πρόκειται νὰ προκαλέσουν συζητήσεις. Ἐπίσης παρακαλεῖ ὅπως διακόπτῃ ἡ Βουλὴ τὴν ὥρα τοῦ φαγητοῦ, ἐπαναλαμβάνεται δ' εἶτα ἡ συνεδρίασις.

Ὁ κ. Βοζίκης λέγει ὅτι οὐδεμία διαφωνία ὑπάρχει ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐργασίας τῆς Βουλῆς καὶ ὅτι εἶνε πρόθυμος νὰ συντελέσῃ ὅπως ψηφισθῶσιν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα ἐκ τῶν Κυβερνητικῶν μέτρων. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν προτάσιν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ὅπως ὑποβάλῃ ἡ Ἐπιτροπὴ τὰ πρῶτα ἄρθρα τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος ἔχει τὴν ἰδέαν ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε δυνατόν νὰ γίνῃ, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον, καθόσον ἡ Ἐπιτροπὴ, διηρημένη εἰς τρία τμήματα, δὲν συνῆλθεν ἀκόμη ἐν ὁλομολείᾳ ὅπως ἀποκρυστάλλωσῃ τὴν γνώμην τῆς, ἣν θὰ ἐκθέσῃ πρὸς τὴν Βουλὴν. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ τὸν κ. Πρωθυπουργόν ὅπως μὴ ἐπιμείνῃ νὰ θέσῃ ὑπὸ τὴν ψῆφον τῆς Βουλῆς τὴν ἐσπέραν ταύτην τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ε. Βενιζέλος. Ἐχω καθῆκον νὰ δηλώσω ὅτι ἐπιμένω εἰς ὅσα εἶπον καθόσον ἄλλωςτε τὰ πρῶτα ἄρθρα ἀφορῶσι τὸ Δημόσιον δίκαιον.

Προκειμένου νὰ ὁμιλήσουν καὶ ἄλλοι ὁ κ. Πρόεδρος διακόπτει τὴν συνεδρίασιν τὴν 8, 45' ὅπως ἐπαναληφθῆ τῇ 10 μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Τὴν 10ην καὶ 1/2 ἐπαναλαμβάνεται ἡ δικλοπεῖσα συνεδρίασις. Συνεχίζεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως.

Ζαβιτσιάνος. Δηλῶν ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ διὰ τὸ προσχέδιον τῆς ἀναθεωρήσεως διηρέθη εἰς 3 τμήματα, μελετῶντα συγχρόνως τὰ θέματά των, ἐκφέρει τὴν γνώμην ὅτι πρὸ τοῦ ζητήματος τῆς ἀναθεωρήσεως καλλίτερον θὰ ἦτο νὰ συζητηθῆ τὸ νομοθετικὸν ἔργον τῆς Κυβερνήσεως.

Κεῖπ. Συμφωνῶ μετὰ τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, διαφωνῶ πρὸς τοὺς κ. βουλευτὰς Ἀρκαδίας καὶ Κερκύρας. Σφάλμα κοινοβουλευτικὸν θὰ ἦτο ἢ μὴ συμφωνία ὅλων ἡμῶν πρὸς ἐπίσπευσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς. Συμφωνότερον πρὸς τὴν νομολογικὴν ἐρμηνείαν θὰ ἦτο εἰς περιωρίζετο τὸ Σῶμα τοῦτο εἰς τὸ συντακτικὸν ἔργον αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὰ πράγματα ἐπιβάλλουν καὶ τὴν προτίμησιν τῆς νομοθετικῆς ἐργασίας. Καὶ ὑπὲρ αὐτῆς πρέπει νὰ σπεύσωμεν ὅσον τὸ δυνατόν πλείοτερον. Διότι εἶνε ἀληθές καὶ ὅτι ἤρχισε τὸ Σῶμα γινόμενον ἀντιπαθητικὸν παρὰ τῇ δημοσίᾳ γνώμῃ, ὡς μὴ ἐργαζόμενον δημιουργικῶς. Τὸ Συντακτικὸν ἔργον εὐθύνει κυρίως τὴν Κυβέρνησιν. Τὴν εὐθύνει ἀκεραίως. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἐζήτησε τὴν ψῆφον ἡμῶν μόνον ὑπὲρ τῆς ἐπιστημονικῆς του φιλαυτίας. Ὀμίλησεν ἀληθῶς μετὰ ἥραρος θαύμαστόν. Μᾶς εἶπεν ὅτι «ἐμεὶ καὶ ὄχι τὴν Βουλὴν θὰ ἀκούετε. Ἐγὼ θὰ ἀκροῶμαι, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ μόνον θὰ ἀποφασίζω τελικῶς». Ἐὰν λοιπὸν τοῦτο ζητῆται παρ' ἡμῶν περὶ νομοθετημάτων, περὶ ἔργων δηλ. ὑπολειμμάτων τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ ἔστω καὶ μὴ ὑπολειμμάτων τοῦ παρελθόντος, εἰς τοιαύτας πολιτικὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως ἔχωμεν περὶ νομοθετημάτων, δὲν ἔχομεν στοιχειώδη ὑποχρέωσιν νὰ καλέσωμεν τὴν Κυβέρνησιν νὰ ζητήσῃ παρ' ἡμῶν πλήρη ἐμπιστοσύνην ὡς πρὸς τὸ συντακτικὸν μέρος; Αἱ διατάξεις δὲν κανονίζουσι τὴν λειτουργίαν τοῦ Συντάγματος ἀλλὰ τὸ πνεῦμα αὐτῶν, ἡ διάθεσις τοῦ ἐρμηνευτοῦ αὐτῶν. Τὴν εὐθύνην τοῦ προσχεδίου τῶν ἀναθεωρητέων Συνταγματικῶν διατάξεων, πρέπει νὰ ἐκχωρήσωμεν ὁλόκληρον εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἰδίως μετὰ τὰ γεγόμενα τὴν ἐσπέραν ταύτην περὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Διαδόχου. Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ θέσωμεν ὑπὸ ἔλεγχον τὰς διατάξεις τοῦ νομοσχεδίου τῆς Κυβερνήσεως, δὲν γνωρίζω πῶς ἠθέλωμεν φθάσει. Καὶ δὲν γνωρίζω εἰς τότε δὲν θὰ ἠθέλωμεν

φθάσει εἰς εὐχὴν περὶ τελείας ἀλλοιώσεως τῶν πραγμάτων. Ἀλλὰ γνωρίζομεν ὅτι καὶ νῦν ἐν τῷ Συντάγματι ἔχομεν διατάξεις μειούσας τὴν συνταγματικὴν ἐλευθερίαν τοῦ Κοινοβουλίου, τεινούσας εἰς ἐπίτασιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνευθύνου. Φιλελευθέρως ὅμως Κυβέρνησις δύναται ἄριστα νὰ κυβερνᾷ φιλελευθέρως καὶ μὲ τοιαύτας διατάξεις, ἐνῶ ἀπολυταρχικὴ Κυβέρνησις θὰ ἐκυβέρνα ἀνελευθέρως καὶ μὲ τὰς πλέον σαφεῖς, φιλελευθέρως καὶ εἰλικρινεῖς συνταγματικὰς διατάξεις.

«Τὸ πολίτευμα δὲν πταίει, ἀλλὰ ὁ τρόπος τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ», αὐτὸ εἶνε ἀμετακίνητος ἀλήθεια.

Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ὤρισεν βμηνον διάστημα διὰ τὴν ζωὴν τῆς Συνελεύσεως, διὰ τὰς ἐργασίας δὲ αὐτῆς ὑπελόγησε 50 ἡμέρας τὸ ὅλον. Καὶ ἂν καταναλώσωμεν καὶ ταύτας εἰς ξένας συζητήσεις, ὅποια θὰ εἶνε ἡ ἐντύπωσις παρὰ τῷ λαῷ;

Ἀλλὰ δύναμι καὶ νὰ ἐρωτήσω τὴν Κυβέρνησιν, τί ἐγένετο παρ' αὐτῆς ἐν σχέσει πρὸς τὴν νομοθετικὴν παρεσκευὴν τῆς Κυβερνήσεως ἀπὸ τῶν ἐκλογῶν μέχρι σήμερον;

Ἐν συμπεράσματι, φρονῶ ὅτι πρέπει ἡ ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου νὰ προσκομίσῃ τὸ ἔργον αὐτῆς αὐρίον, εἰ δυνατόν, ἐδῶ καὶ νὰ ψηφίσωμεν τὸ νομοσχέδιον ἐντὸς 24 ὥρων. Ἐὰν ἀναζητήσωμεν ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς πρότυπα συνταγματικῶν μεταρρυθμίσεων καὶ ἀναθεωρήσεων, θὰ σχηματίσωμεν Συνταγματικὸν Καρνάβαλον. Λοιπὸν τὸ νομοθετικὸν ἔργον εἶνε τὸ κύριον ἔργον τῆς παρουσίας Κυβερνήσεως. Ἀλλὰ ποῦ τὸ ἀποκρύπτει ἄρα γε; Ποῦ δὲ εἶνε ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ κράτους, διὰ νὰ ψηφίσωμεν τὰ δωδεκατηρόρια; Διότι μετὰ 2 μῆνας λήγουσι αἱ πιστώσεις διὰ τὸν στρατὸν. Ἐπρεπε νὰ εἶχε γίνῃ ἡ ἐργασία τοῦ προϋπολογισμοῦ, διότι οὐδέποτε Κυβέρνησις ἄλλη εὐρέθη εἰς καλλιτέραν θέσιν ὑπὸ ἐποψίαν ἀνθήσεως τοῦ Δημοσίου Ταμείου, ἢ ἡ παρούσα. Ὁφείλομεν νὰ παρακαλέσωμεν τὴν Κυβέρνησιν νὰ προσαγάγῃ ἐνταῦθα τάχιστα τὸ νομοθετικὸν τῆς ἔργον. Διότι ἂν δὲν χωρήσωμεν οὕτω, θὰ εἴμεθα ἀνάξιοι τοῦ ἐξαιρετικοῦ προορισμοῦ τοῦ Κοινοβουλίου τούτου.

Κουλουμβάκης. Συνιστᾷ ἐργασίαν καὶ κατὰ τὰς ἐορτὰς καὶ κατὰ τὰς Κυριακὰς ἀκόμη. Συνιστᾷ μείωσιν τῶν ἡμερῶν διὰ τὰς ἐπερωτήσεις, τῶν ἡμερῶν τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου. «Ζήτημα, λέγει, ταχέως περατώσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως εἶχομεν καὶ κατὰ τὴν διαλυθεῖ-

σαν τοιαύτην. Καὶ τότε ὁ κ. Ὑπουργὸς εἶχεν ἀντίθετον γνώμην ὡς πρὸς τὴν σπουδὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, ἢ ἐκείνην ἦν διετύπωσε προχθὲς ἐνταῦθα. (ἀναγινώσκει σχετικὸν λόγον τοῦ κ. Δημητρακοπούλου ἐν τῇ διαλυθείσῃ Συνελεύσει, ἐκ τῶν ἐστενογραφημένων πρακτικῶν).

Ἐρωτῶ, ποῖος ὄρισε καὶ σήμερον τὸν βίον τῆς παρούσης Συνελεύσεως, δηλ. ἐκ τῶν προτέρων; Καὶ ποῖος δύναται ὀρίσῃ χρονικὸν διάστημα διὰ τὴν συζήτησιν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ νομοστήματος; Τάχιστα βεβαίως πρέπει νὰ περατώσωμεν τὸ ἔργον ἡμῶν, ἐνεκα τῶν περιστάσεων. Ἀλλὰ ἐπιταγὴ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὸ Σῶμα τοῦτο εἶνε ἀνευλάβειν τὴν ὁποίαν οὐδεὶς δύναται ν' ἀνεχθῇ. Καὶ ὅτε ἐγένετο τὸ κίνημα, ὅτε ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ, ἐζήτησα τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων διὰ νὰ διαμαρτυρηθῶ, διότι δὲν ἐθεώρουν τὰς ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς περιστάσεις τότε ἐπιτρεπούσας ἐξέγερσιν, καίτοι τὰ ἐν γένει πράγματα ἐδικαιολογοῦν ὄχι μίαν ἀλλὰ δέκα ἐπαναστάσεις. Δὲν μοὶ παρεχωρήθη χῶρος οὔτε διὰ μίαν γραμμὴν. Μετ' ὀλίγον διαμαρτυρήθη δι' ἐπιστημονικοῦ φύλλου τῆς «**Ἐθνομνησίδος τῶν δικηγόρων**», ἐκδοθείσης τότε, μετὰ τὰ συμβάντα. Διαμαρτυρήθη καὶ ἐγραψα καὶ κατὰ τῆς ἰδέας τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ὡς διέγραψεν αὐτὴν ἡ ὑπὸ τὸν κ. Δραγούμην Κυβέρνησις, ὡς ἐσχέδιασεν αὐτὴν ὁ νῦν Πρωθυπουργός. Διότι φρονῶ ὅτι ἡ Ἐθνοσυνέλευσις εἶνε τὸ ἔσχατον φάρμακον, ἐπιβάλλον τὴν χρῆσιν πρῶτον ὅλων τῶν ἄλλων. Ὅτε ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἦλθεν ἐκ Κρήτης νὰ διευθύνῃ τὰ τῆς καταστάσεως, προσκληθεὶς μετέβην παρ' αὐτῷ καὶ τὸν ἠρώτησα ἐὰν εἶχε τὸ σθένος νὰ υἰοθετήσῃ τὸ ἱστορικὸν ἀληθὲς γεγονός τῆς ἐπαναστάσεως, ὅπως ὤθησῃ αὐτὸ εἰς τὴν φυσικὴν αὐτοῦ τελικὴν πορείαν. Ἄλλως τῷ συνέστησα νὰ ἀφίσῃ τὴν θέσιν του πρὸς ἄλλον ἰσχυρότερον. Ὅτε ἀνέλαβε τὴν Κυβέρνησιν ὁ νῦν Πρωθυπουργός ἠΐωσεν ἀπὸ ἡμῶν τοὺς ἐκλεγέντας ὡς Συντακτικοὺς νὰ παράσχωμεν αὐτῷ τυφλὴν τὴν ἐμπιστοσύνην ἡμῶν καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔλαβε ταύτην παρὰ τῆς πρώτης ἐκείνης Συνελεύσεως τὴν διέλυσε. Ὑπεστήριξα τότε ὅτι δὲν ἐπετρέπετο διάλυσις αὐτῆς, διὰ λόγους πολιτικούς. Ἠρώτησα τότε «τίς θὰ ἔχη τὸ ἀνάστημα νὰ προβῇ εἰς τὴν διάλυσιν;», εὐρέθη τὸ ἀνάστημα, ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ καιρὸς νὰ καταμετρηθῇ τὸ ἀνάστημα αὐτό.

Ἀδυσώπητως καλῶ καὶ πάλιν, Ὑμᾶς Κύριοι Ἀντιπρόσωποι, ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐρωτημάτων. Καὶ ἐρωτῶ, διατί δὲν

εύρίσκεται υπό ποινικὴν καταδίωξιν ὁ συντάκτης τοῦ προχθεσινοῦ ἄρθρου τῆς «Πατρίδος» καλοῦντος ἡμᾶς «ἀγέλην» καὶ καλοῦντος εἰς τὴν διάλυσιν τοῦ Σώματος τούτου; Καὶ χθὲς ἄλλη ἐφημερίς, ὑβρίζει τὸ Σῶμα τοῦτο χυδαιότατα, διὰ δημοσιεύματος μάλιστα χαρακτηρισθέντος ὡς ἡμιεπισήμου, καὶ δὲν καταδιώκεται.

Μπουφιῶνης. Εἶνε ζήτημα τοῦ Εἰσαγγελέως ἴδιον.

Κουλουβάκης. Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἔλεγεν ὑμῖν νὰ διαχωρίσωμεν τὴν ἐπιστημονικὴν γνώμην ἡμῶν ἀπὸ τῆς ψήφου ἡμῶν. Παράδοξος θεωρία. Ἐπιτρέπονται συστάσεις τῶν Ὑπουργῶν πρὸς τὴν Βουλὴν; Ὅταν συνιστᾷ ὁ Ὑπουργὸς, δὲν νομοθετεῖ ἐκεῖνος ἀντὶ τῆς Βουλῆς;

Ἐρωτῶ ἐν τέλει, εἰς τί ἔπταισεν ἡ Συνέλευσις, ὥστε νὰ δέχεται ἀλλεπάλληλα πλήγματα καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς αἰθούσης ταύτης; Τίς δὲ πταίει διὰ τὴν μέχρι τοῦδε ἀπώλειαν τόσο χρόνου, ἀπώλειαν χρόνου κατὰ τὴν ἐξέλεξιν τῶν ἐκλογῶν, εἰς ἣν μάλιστα καὶ ἐπενέβαιnen ἡ Κυβέρνησις καθ' ὃν τρόπον ἀντελήφθημεν πάντες ὅτι ἐπενέβαινε; Μᾶς ἔφερε μέχρι τοῦδε μόνον νομοσχέδια συντεταγμένα πρὸ δεκαετηρίδων, διελθόντα διὰ μυρίων ἐπιτροπῶν. Ἀλλὰ ποῦ εἶνε τὰ ἐκπαιδευτικὰ νομοσχέδια τῆς Κυβερνήσεως. ποῦ τὰ διοικητικὰ, ποῦ ὁ προϋπολογισμός; Ἀνῆλθεν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ τοιοῦτος λιβανωτὸς παρὰ τῶν παμπληθῶν φίλων αὐτῆς, χάριν ἐνισχύσεώς της εἰς τὸ ἔργον της, ὥστε ἔπρεπε νὰ τὴν φιλοτιμήσῃ καὶ νὰ τὴν ὑψώσῃ πρὸς τὰ ἄνω, ὅχι νὰ τὴν ρίψῃ μέχρι δηλώσεως περὶ καταλύσεως τῆς Κοινοβουλευτικῆς ἐλευθερίας. Δὲν ἀντιπολιτεύομαι, Κύριοι, τὴν Κυβέρνησιν, ἀλλὰ συμπολιτεύομαι μετὰ τοῦ Κοινοβουλίου. Ἡ μείωσις τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας εἶνε ἐθνικὸς θάνατος καὶ ἐὰν ἐντεῦθεν δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι προέκυψαν μεγάλαι συμφοραὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐκ τῶν πρώτων ἐγὼ τὸ ἐπίστευον, ἐντεῦθεν ὅμως θὰ ἐπέλθῃ καὶ ἡ σωτηρία.

Διսυπόστατοι θέλοντες νὰ εἶνε οἱ σημερινοὶ Κυβερνήται, Ὑπουργοὶ καὶ βουλευταὶ, προσεκόμισαν ἐνταῦθα προσχέδιον Συνταγματικῶν μεταρρυθμίσεων, ἢ συμφωνήσαντες μετὰ τοῦ Βασιλέως, ἢ μὴ συμφωνήσαντες. Ἀλλ' ἐὰν ἡ ἀναθεώρησις προβῇ καὶ πέραν τοῦ προδιαγεγραμμένου ὅρου;

Ὁ ἐντεταγμένος νὰ ρυθμίσῃ τοιαύτην ἢ τοιαύτην πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν μεταβολὴν δὲν ἤτον ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ ἡ Ἐθνικὴ Ἀντιπροσωπεία. Ἡ

υπεύθυνος ἔκφανσις τῆς Συνταγματικῆς ἀρχῆς δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ γνώμην, θέσιν, ψῆφον εἰς τὸ ζήτημα τῆς Συνταγματικῆς μεταρρυθμίσεως. Εἶνε ἀληθές ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐξέλεξε κυρίως Βενιζέλον καὶ θέλει αὐτὸν ἀκόμη μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης. Ἀλλὰ τότε ἄς ἀναλάβῃ ἡ Κυβέρνησις τὴν ὅλην εὐθύνην τῆς μεταρρυθμίσεως καὶ ἀνορθώσεως καὶ ἄς θελήσῃ νὰ στείλῃ ἡμᾶς εἰς τὰς ἐστίας μας, ἀλλὰ ἡμεῖς δὲν θὰ ἀλλάξωμεν φρόνημα καὶ σκέψιν.

Τινὲς Βουλευταὶ Δὲν σὰς πιέζει κανεὶς.

Εἶπον ταῦτα διότι, κατὰ τινὰς πληροφορίας, αἱ δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ κ. Υπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἀπόψε, προεκλήθησαν διότι τὸ προσχέδιον καθορίζει πολιτεύμα ὅμοιον πρὸς τὸ πολιτεύμα τῶν Δέκα τῆς Βενετίας καὶ τοῦ Χαμίτ. Καὶ ἀντελήφθησαν ἀργὰ ποίαν ἐντύπωσιν μέλλει νὰ ἐμποιήσῃ τοιαύτη διαρρυθμῖσις τοῦ πολιτεύματος καὶ ἐπειράθησαν νὰ ὑφαρπάσωσι διὰ τῆς ἀπειλῆς τὴν γνώμην ἡμῶν.

Σ. Σίμος. Πῶς ὁ Βουλευτὴς ἐζήτησεν εὐθύναν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν δι' ἄρθρον ἐφημερίδος, ἢ πῶς δύναται νὰ ζητῇ εὐθύναν διὰ τὴν ἐν γένει πορείαν τοῦ τύπου; Ἀλλὰ ἐπὶ τέλους καὶ ἂν ἦτον ἀνάγκη νὰ ζητηθῇ ὁ ὑπεύθυνος διὰ τὸ ἄρθρον ἐκεῖνο τῆς «Πατρίδος» δὲν θὰ εἶχον καμμίαν δυσκολίαν νὰ ἀναλάβω καὶ τὴν εὐθύνην τοῦ ἄρθρου.

Καὶ ἄλλοτε ἐντεῦθεν ἐπεκρίθη δεινῶς καὶ προσεβλήθη ὁ τύπος, ὡς ὑβρίζων δῆθεν τὸ Κοινοβούλιον. Ἀλλὰ ἡ τακτικὴ τῶν Κοινοβουλίων ἐκείνων, τῶν προηγηθέντων τῆς παρούσης Συνελεύσεως, εἶνε ἡ ὠθήσασα εἰς τὰς παρούσας συμφοράς, εἰς τὴν Ἐπανάστασιν καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ἐκκρεμότητα.

Ψέγει ὁ τύπος ὄχι τὴν Βουλὴν, ἀλλὰ τὰς μικρολογίας τινῶν ἐξ ἡμῶν ἐνταῦθα, ἐξ ὧν ἀπόλλυται πολὺτιμος χρόνος. Δὲν καταδυναστεύομεν ἡμεῖς οἱ κατὰ τῶν μικρολογιῶν, διότι εἴμεθα οἱ πλείότεροι καὶ φρονοῦμεν ὅτι εἴμεθα ὑποχρεωμένοι εἰς περῶσιν ὠρισμένου σοβαρωτάτου ἔργου, ἀλλὰ δυνάσται καὶ ὑβρισταί, τῆς γνώμης ἡμῶν εἶνε οἱ καταπνίγοντες τὴν θέλησιν ἡμῶν ἐνταῦθα δι' ἀσκόπων συζητήσεων.

Δραγούμης. Ὁ προλαλήσας ἐδημιούργησε προχθὲς ἀπώλειαν χρόνου μὲ τὴν ἐπερώτησιν διὰ τὴν συκοινωνίαν. Καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἦτον ἀρμόδιος νὰ ἀπευθύνῃ παρατηρήσεις ὑπὲρ φοιδοῦς τοῦ χρόνου. Ἐγὼ δὲν δέχομαι ὅτι ἀνὴρ ἄκρω

φιλελεύθερος, ως ο κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, εἶνε ἀξίος τῶν κατηγοριῶν ἃς ἐπέριψαν κατ' αὐτοῦ τινές τῶν προλαλησάντων. Ἄλλ' ἡ στενοχωρία ἕνεκα τῆς ἀπολείας χρόνου ἐπὶ μικρολογιῶν, εἰς τόσον πολυκινδύνους περιστάσεις, ἔφερεν αὐτὸν νὰ εἴπῃ ὅ,τι εἶπεν ἐν σχέσει μετὰ τὰς ἐργασίας τῆς Βουλῆς.

Δὲν ἤμην παρὼν κατὰ τὴν ὁμιλίαν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ. Ἀλλὰ θὰ εἴπω καὶ ἐγὼ τὴν γνώμην μου.

Δυνάμεθα νὰ ἀφιερῶσωμεν ἀποκλειστικῶς μίαν καὶ μίαν ἡμέραν εἰς τὰς ἐπερωτήσεις. Φρονῶ ὅτι τὸ ἔργον τῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὸ νομοσχέδιον δύναται νὰ περατωθῆ μέχρι τοῦ τελευταίου δεκαήμερου τοῦ Φεβρουαρίου. Εἶμαι διευθυντῆς τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς. Καὶ ἀντελήφθην ὅτι καὶ ταχέως δύναται νὰ περατωθῆ τὸ ἔργον αὐτῆς καὶ συνεννόησις ἀπροσκόπτως δύναται νὰ ἐπέλθῃ μεταξὺ τῶν τριῶν τμημάτων τῆς ἐπιτροπῆς. Ἀλλὰ πέντε ἡμέρας, ἃς ἐζήτησεν ὁ κ. Πρωθυπουργός, οὐδὲν ἄρα ἀκούσι. Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἄς λάβῃ ὑπ' ὄψιν, ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν, ἀνευ κακῶν συνεπειῶν νὰ συντομευθῆ περισσύτερον ὁ χρόνος τῆς ἐργασίας τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἡ Βουλὴ ἄς ἐπικυρώσῃ τὴν γνώμην ταύτην. Δὲν φρονῶ Κύριοι, ὅτι ἡ παρούσα Βουλὴ εἶνε ἀνεπαρκῆς διὰ τὸ ἀναθεωρητικὸν αὐτῆς ἔργον καὶ ἡ μόνη δυσχέρεια εἶνε ἡ ἀναγκαστικὴ παρεμβολὴ καὶ νομοθετικῆς ἐργασίας.

Νομίζω, Κύριοι, ὅτι, διὰ νὰ μὴ φθάσωμεν εἰς τὴν ἀνάγκην καὶ τρίτης ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς, διότι ἐγὼ δὲν ἐτόλμων νὰ φαντασθῶ ὅτι θὰ ἐφθάνομεν καὶ εἰς δευτέραν, πρέπει νὰ συγκεντρωθῶμεν ὅλοι, ἐφ' ὅσον εἶνε δυνατόν ἡμῖν, περὶ τὰς εἰλικρινεῖς προσπάθειας τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ. Ἐπιλέγων, παρακαλῶ πάλιν νὰ ἐπιτραπῆ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ συντελέσῃ ἀκωλύτως τὸ ἔργον αὐτῆς, δι' ὃ δὲν θ' ἀπαιτηθῶσιν, ἢ δύο τὸ ὅλον ἐβδομάδες, Μεταξὺ Στρατοῦ ἐξεγερθέντος καὶ περιστοιχισθέντος ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ καθεστῶτος προσβληθέντος ἀλλὰ μὴ καταλυθέντος, κατ' αὐτὴν τὴν ὁμολογίαν τῶν ἐξεγερθέντων, ὡς ἔγκυρος ἀνώτερος ρυθμιστῆς τῆς διαταραχθεῖσης καταστάσεως δὲν ἐνεφανίζετο ἢ τὸ Σῶμα τοῦτο. Ὅτε ἐπραξεν ὁ νῦν Πρωθυπουργός, μετὰ τῶν ἄλλων παραγόντων, ὅ,τι ἐπραξεν ὡς πρὸς τὸ προσχέδιον τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων, ποία ὦρα ἦτο; Καὶ τίς παρεῖχε τότε ἐγγύησιν διὰ τῆς ἐπομένῃς, ὅτι δηλ. δὲν ἄ ἐγενῆτο νέα ἀνωμαλία εἰς τὴν ὑπάρχουσαν, ἀλλὰ ἐντελῶς ἀθεράπτευτος αὐτή;

Ἀλλὰ ἐσκέφθησαν ἄριστα οἱ σκεφθέντες, νὰ ὠθήσωσι βαθυθδὸν τὴν ἄρσιν τῆς δυσχερείας εἰς τὴν Ἑθνικὴν Ἀντιπροσωπείαν. Καὶ αὕτη ἀποτελουμένη ἀπὸ ἐπίλεκτα καὶ φιλότιμα ἀληθῶς στοιχεῖα, καὶ ἔχουσα Κυβέρνησιν ὑπὸ οὐχὶ τυχόντα ἀνθρώπον, δύναται νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ὀριστικὴν ἄρσιν τῶν δυσχερειῶν τῆς ἐπαναστάσεως.

Πρέπει νὰ εἴμεθα ἔταιμοι ὡς πρὸς τὸ ἔργον ἡμῶν μέχρι τῆς προσεχοῦς ἀνοίξεως διότι δὲν γνωρίζομεν ἐὰν τότε θὰ εἴμεθα κύριοι τῶν γεγονότων καὶ τῶν περιστάσεων, εἴτε εἰς τὸ κέντρον τοῦτο, εἴτε εἰς ἄλλα ἐκτὸς αὐτοῦ. Καὶ πρὸ πάντων, μὴ λησμονώμεν, ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἰς τοὺς πολυκινδύνους τούτους καιροὺς δὲν εἶνε ἡ μόνη μεθ' ἑαυτῆς καὶ δὲν δικαιούται νὰ ἐξαντλήσῃ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον μέρος τῆς δυνάμεώς της ἐπὶ ματαίῳ. Διότι ἄλλως θὰ κριθῶμεν ἔνοχοι ἐσχάτης ἀμαρτίας.

Βέροιας. Συνιστᾷ θερμῶς περιορισμὸν τῶν ἐπερωτήσεων εἰς τὸ ἐλάχιστον δυνατόν ὄριον, χάριν τοῦ πολὺ σπουδαιότερου καὶ ἐπείγοντος ἀναθεωρητικοῦ καὶ νομοθετικοῦ ἔργου τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Δεμερτζής** ἀνερχόμενος ἐπὶ τὸ βῆμα λέγει ὅτι τάσσεται πρὸς τὴν γνώμην τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, ἐπιθυμοῦντα νὰ ἐπισπευσθῆ τὸ ἔργον τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος. Ἡ παράτασις τῶν ἐργασιῶν τοῦ Σώματος οὐδαμῶς ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν κοινὴν γνώμην, ἢ ὅποια ἤρχασεν ἤδη νὰ στρέφεται ἐναντίον τῆς Βουλῆς, ἢ μὴ σπουδούσης πρὸς τὸ ἔργον της. Ἐξακολουθῶν ὁ κ. Δεμερτζής λέγει ὅτι ὑπῆρξε σφάλμα τῆς Κυβερνήσεως τὸ ὅτι εὐθὺς ἀμέσως δὲν ἐπελήφθη ἡ Βουλὴ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιτροπὴν αὕτη πρέπει ἐντὸς βραχυτάτου διαστήματος νὰ παρουσιάσῃ τὰ πρῶτα τοῦλάχιστον ἄρθρα.

Ὁ κ. **Παναποστασίον** αἰσθάνεται τὴν στενοχωρίαν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ὅταν εὕρην ὅτι μόνον 50 συνεδριάσεις ὑπολείπονται, δὲν κατῴρωσεν ὅμως νὰ ἐννοήσῃ πῶς ἡ στενοχωρία ἐκείνη τὸν ἤγαγεν εἰς τὴν πρότασιν ἣν ὑπέβαλεν. Ὅτε ἡμεῖς οὔτε ἡ Κυβέρνησις πταίει ἐὰν ἐκλήθημεν, ἐνταῦθα 1) 2) μῆνα μετὰ τὰς ἐκλογάς. Ἄλλ' ἀφοῦ δὲν πταίομεν ἡμεῖς οἱ βουλευταὶ πῶς ὑπεβλήθη πρότασις μεμφομένη τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς. Εἶμαι καὶ ἐγὼ τῆς γνώμης ὅτι δὲν πρέπει νὰ προσέλθωμεν μετὰ κενὰς τὰς χεῖρας καὶ μόνον μετὰ ὑποσχέσεις πρὸς τὸν λαόν. Ἐχο-

μεν όμως καθήκον να εξετάσωμεν και να συζητήσωμεν τὰ θέματα. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς φήμας περὶ ὧν ἐγένετο λόγος δὲν φαντάζομαι ὅτι ἦτο δυνατόν ἡ Κυβέρνησις νὰ σκεφθῆ περὶ διαλύσεως τῆς Βουλῆς ταύτης διότι εἶνε ἀδύνατον νὰ εὑρεθῆ ἕτερον Σῶμα τοσοῦτον ὁμοειδὲς ὅπως ἡ Βουλὴ αὕτη. Τελευτῶν ὁ κ. Παπαναστασίου παρακαλεῖ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ὅπως συνάψῃ τὴν πρότασίν του.

Ὁ κ. Παπαποστόλου λέγει ὅτι σοφαὶ ὑπῆρξαν αἱ προεκτεθεῖσαι γνώμαι, τοῦτο όμως δὲν ὠφελεῖ διότι, ὅτι γίνεται ἀλλαχού δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῆ πάντοτε καὶ ἐν Ἑλλάδι. Διαφωνεῖ πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ὅσον ἀφορᾷ τὸ λεχθὲν ὑπ' αὐτοῦ ὅτι ἡ Βουλὴ δυσχεραίνει τὰς ἐργασίας τῆς Κυβερνήσεως, διότι οὔτε αὐτοῦ οὔτε τῶν ἄλλων συναδέλφων του ἡ μέχρι τοῦδε πορεία ἀπέδειξε τοιοῦτό τι. Ἀκολουθῶς ὁ κ. Παπαποστόλου ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν προσεκόμισεν ἀκόμη εἰς τὴν Βουλὴν σοβαρὰν καὶ σπουδαίαν νομοθετικὴν ἐργασίαν.

Ὁ κ. Ἀραβαντινὸς παρακαλεῖ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ν' ἀποσύρῃ τὴν πρότασίν του, ἀφοῦ οὐδεὶς λόγος, κατὰ τὴν γνώμην του, οὔτε συνταγματικὸς οὔτε πολιτικὸς ἐπιβάλλει τὴν συντόμεισιν τοῦ ἔργου τῆς ἐπιτροπῆς. Διαφωνεῖ πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸν ἀξιότιμον βουλευτὴν Ἀττικοβιωτίας, οἵτινες ἐξέφρασαν τὴν γνώμην ὅτι ἡ Βουλὴ αὕτη ἐκλήθη ἵνα τεθῆ τέρμα εἰς ἀνώμαλον κατάστασιν, διότι ἡ Βουλὴ ἐκλήθη ἵνα δημιουργήσῃ νέον σύστημα πολιτικοῦ βίου ἀφοῦ ἀπεδείχθη ὅτι τὸ πρῶτον ἀπέτυχεν. Τελευτῶν ὁ κ. Ἀραβαντινὸς λέγει ὅτι τὸ Σύνταγμα δὲν εἶνε ὑφασμα ἵνα προσκομίζωμεν σήμερον 5 μέτρα καὶ αὐριον ἄλλα 5.

Ὁ κ. Ἀλεξάκης λέγει ὅτι ὑπάρχει ἀκόμη χρόνος πρὸς ἐργασίαν διότι μέχρι τέλους τῆς Συνόδου ὑπολείπονται ἀκριβῶς 5 μῆνες. Αἱ παλαιαὶ Βουλαί, λέγει, εἰργάζοντο καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν Μ. Παρασκευήν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν περιορισμὸν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου λέγει ὅτι οὗτος δὲν πρέπει νὰ γίνῃ. Χρόνος ὑπάρχει πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν, ἀλλ' ἐργασία ἀρκεῖ νὰ εὑρισκῆται. Συνιστᾷ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ συντακτικοῦ ἔργου καὶ βεβαιοῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅτι οὐδεμίαν αὐτὴ ἀντίστασιν θὰ εὔρη προκειμένου περὶ ἐπιψηφίσεως σοβαρῶν ἔργων.

Ε. Β. Βιζέλος (πρωθυπουργός). Ἡ Κυβέρνησις ἔχει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν, καθ' ἃς ἀνέλαβεν τὴν ἀρχὴν ἐπεπλήρωσε τὸ καθήκον της, μὴ ἀπολέσασα οὐδεμίαν ἡμέραν. Καὶ ἀληθῶς αἱ 14 ἡμέραι αἵτινες παρήλθον διὰ τὴν ἐξελεγκτὴν τῶν ἐκλογῶν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ χρόνος μακρὸς διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην. Ἀκολουθῶς ἐξελέγη ἡ ἐπιτροπὴ εἰς ἣν παρεπέμφθη ἡ μελέτη τοῦ προσχεδίου τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων τοῦ Συντάγματος. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ προσεκομίσθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως νομοθετικὴ ἐργασία ἱκανὴ ἀπασχολήσῃ τὴν Βουλὴν κατὰ τὸ μεσολαβοῦν διάστημα μέχρι τῆς υποβολῆς τῆς μελέτης τῆς ἐπιτροπῆς. Ἀκολουθῶς ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ποιούμενος λόγον περὶ τῶν ἀσκόπων συζητήσεων αἵτινες διεξάγονται ἐξ ἀφορμῆς ἀσημάντων συστάσεων λέγει ὅτι ἐντεῦθεν κωλυμένη ὅπως ὑποβάλλῃ σκέψεις του τινὰς πρὸς τὴν Βουλὴν.

Ἄλλὰ μ' ἐμὲμφθησαν ἐξακολουθεῖ, διότι περιώρισσα εἰς 6 μῆνας τὸν χρόνον τῶν ἐργασιῶν τῆς παρούσης Βουλῆς. Καὶ ἀπαντῶ διότι ὠμίλου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σχετικῆς διατάξεως τοῦ Συντάγματος, τὴν ὁποίαν ἐγὼ δὲν ἠμφισβήτησα ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ μεταβάλλῃ ἡ Βουλὴ. Ἄλλ' εἶχα τὴν πεποίθησιν ὅτι αὕτη αὕτη ἡ Βουλὴ δὲν θὰ ἐπεθύμει νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ διάστημα τῶν ἐργασιῶν της πέραν τῶν 6 μηνῶν, διάστημα τὸ ὁποῖον ὑπεραρκεῖ διὰ τὸν σκοπόν, εἰς ὃν ἐκλήθη.

Ἐξακολουθῶν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως λέγει ὅτι δὲν δύναται ν' ἀποδεχθῆ τὴν γνώμην τοῦ βουλευτοῦ Ἀττικοβιωτίας προτείναντος ὅπως ἀποσύρῃ τὴν πρότασιν, σχετικῶς δὲ μετὰ λεχθέντα χθὲς ἀπὸ τοῦ βουλευτοῦ Ἀρίστης κ. Μπουφίδου λέγει ὅτι ὅσοι ἀποτελοῦσι μελέτη μεγάλων πολιτικῶν μερίδων θυσιάζουσι μέρος τῶν ιδεῶν των χάριν τῶν μερίδων τούτων.

Τελευτῶν ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν των πῶς ζητοῦνται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εὐθύνας διὰ τὰς γνώμας τῶν δημοσιογράφων, τὰς ὁποίας ἐκθέτουσι οὔτοι εἰς τὰς ἐφημερίδας των καὶ λέγει ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ σκεφθῆ περὶ διδακτορίας ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον προσεφέρθη αὕτη καὶ τὴν ἤρνηθη.

Κουλουμβάκης. Αἰσθάνομαι σαφῶς τὴν θέσιν μου εὐρισκομένου εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀπαντήσω πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῆς πλειονοψηφίας τῆς Βουλῆς. Δὲν ἀπηύθυνα ἐγὼ μου-

φή πρὸς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὰ ἐν τοῖς ἡμερησίοις γραφέντα ἀλλ' ἐξέφρασα τὴν ἐκπληξίν μου, διότι οἱ τοιαῦτα γράψαντες δὲν διατελοῦσιν ὑπὸ ποινικὴν καταδίωξιν. Δὲν γνωρίζω ποίαν ἰδέαν ἔχει περὶ ἐμὲ ὁ κ. πρωθυπουργὸς ἀλλὰ νομίζω ὅτι εἰς διεξαχθείσας ἐνταῦθα συνταγματολογικὰς συζητήσεις δὲν ἐξῆλθε νικητῆς.

Ὁ κ. **Μπουφίδης** λέγει ὅτι τοῦ προξένησε μεγάλην λύπην ἡ ἐξήγησις τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὁ κ. Πρωθυπουργὸς εἰς τοὺς χθεσινούς του λόγους. Δὲν εἶπον, λέγει, ἐγὼ ὅτι οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες δὲν πρέπει ν' ἀπαρῶνται τινὰς τῶν ἰδίων γνωρῶν χάριν τῶν μεγάλων πολιτικῶν μερίδων εἰς ἃς ἀνήκουν ἐγὼ εἶπον ὅτι εἶμαι καὶ θὰ εἶμαι φίλος τῆς Κυβερνήσεως χωρὶς νὰ ἔχω τὴν ἰδέαν ὅτι πρέπει ν' ἀκολουθῶ αὐτὴν προκειμένου καὶ περὶ ἐπουσιωδεστάτων ζητημάτων.

Ὁ κ. **Πῶπ** φρονεῖ ὅτι ἐπὶ ἐκάστῳ ἄρθρῳ τοῦ προσχεδίου τῆς ἀναθεώρησης τοῦ Συνταγματος δέον νὰ προκληθῆ ἡ κατ' ἐμπιστοσύνην ψῆφος τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. **Βοζίκης** θεωρεῖ ἐπίσης ἀνεπαρκῆ τὴν προθεσμίαν τῶν 5 ἡμερῶν καὶ ἐξηγεῖ τὴν σπουδὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐκ τοῦ ὅτι δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ παρουσιάσῃ ἄλλην νομοθετικὴν ἐργασίαν.

Ὁ κ. **Πετροπουλάκης** διαμαρτύρεται κατὰ τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Ἀραβαντινοῦ.

Τριανταφυλλάκος ὄχι μόνον δὲν ἐθαύμασα ἀλλὰ καὶ δικαιολογῶ τὴν ἀγανάκτησιν μεθ' ἧς ὠμίλησεν ὁ κ. πρωθυπουργὸς σχετικῶς πρὸς τὰ περὶ δικτατορίας λεχθέντα. Οὐδεὶς ὑπάρχει ἐνταῦθα ὁ ὁποῖος νὰ φέρῃ πρόσκομμα εἰς τὸ μέγα ἔργον ὅπερ ἀνέλαβεν ἡ Κυβέρνησις. Ὑπάρχει ὅμως καὶ μέγας κίνδυνος. Καὶ ὁ κίνδυνος οὗτος εἶνε ὅτι ὑποσχέθημεν πρὸς τὸν λαὸν πολλά, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ ἐκπληρωθῶν ἐντὸς τόσοῦ βραχέος διαστήματι.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιτροπὴν, τῆς ὁποίας καὶ ἐγὼ εἶμαι μέλος, φρονῶ ὅτι ἔχει πᾶσαν δικαιολογίαν βαδίζουσα μετὰ περισκέψεων ἐπὶ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος. Ἡ γνώμη μου εἶνε ὅτι πρέπει ν' ἀκολουθήσωμεν τὴν ὑπόδειξιν τῆς Κυβερνήσεως ἀφίοντες εἰς αὐτὴν τὰς εὐθύναις. Ὅταν δὲ παρατείνωμεν τὸ ἀναθεωρητικὸν ἡμῶν ἔργον, ὅπερ καὶ τὸ κυριώτερον δυνάμεθα τότε νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ νομοθετικόν.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** κηρύσσει περατωμένην τὴν συζήτησιν καὶ ὑποβάλλει ὑπὸ ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς τὴν ἐξῆς πρότασιν:

« Ἡ Βουλὴ ὀρίζει εἰς τὴν ἐπιτροπὴν, εἰς ἣν παρεπέμφθη τὸ σχέδιον ἀναθεώρησης τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος προθεσμίαν πέντε ἡμερῶν, ὅπως ὑποβάλλῃ τὴν ἐκθεσιν αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων τοῦ Συντάγματος, τῶν ὑπαγομένων εἰς τὸ περὶ Δημοσίου Δικαίου τῶν ἐλλήνων κεφάλαιον».

Οἱ δεχόμενοι τὴν πρότασιν ἐγείρονται. Ἄλλ' ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι δὲν θεωρεῖ σαφῶς ἐκδηλωθεῖσαν οὕτω τὴν γνώμην τῆς Βουλῆς καὶ διατάσσει ψηφοφορίαν δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Καλοῦνται παρὰ τοῦ κ. Προέδρου ψηφολέκται οἱ κ. Πετμεζᾶς καὶ Πετροπουλάκης.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ψηφοφορίας ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀγγέλλει ὅτι ἐψήφισαν 214 ἐξ ὧν 207 ὑπὲρ τῆς προτάσεως καὶ 7 ἠρνήθησαν ψῆφον.

Ἐψήφισαν ὑπὲρ οἱ ἐξῆς :

Νικόλ. Στράτος	Ἐμμ. Ρέπουλης
Νικόλ. Χρυσόγελος	Ἀθ. Χριστόπουλος
Ἀλέξ. Γρίβας	Γεώργ. Παπασπυρόπουλος
Σερ. Ψύχας	Γεωργαντὰς Θρόνος
Παντ. Καρασεβδάς	Γεώργ. Παρασκευόπουλος
Ἐπ. Σουλτάνης	Ἀθ. Σωτηριάδης
Γεώργ. Ποῦλος	Γερ. Νοταρᾶς
Ἰωάν. Φαρμάκης	Δημ. Κούζης
Ἀντ. Ροντήρης	Ἄνδρ. Σαρλῆς
Ἀθαν. Τριγώνης	Νικόλ. Σακελλάριος
Ἰωάν. Καναβός	Χαρ. Σπηλιόπουλος
Ἰωάν. Κιλαντζόπουλος	Νικόλ. Δημητρακόπουλος
Ἰωάν. Τσιγκόλης	Ἀναστ. Βάρβογλης
Στέφ. Γρανίτσας	Ἰωάν. Μαλλιάρόπουλος
Γεώργ. Ἰατρίδης	Δημ. Πλαπούτας
Ἰωάν. Παπαθανασιάδης	Δημ. Χηνιάδης
Ἰωάν. Χριστοδουλίδης	Ἀθ. Πετρόπουλος
Ἰωάν. Ἀκρίδης	Νικόλ. Τριανταφυλλάκος
Θεοφ. Θεοδωρόπουλος	Ἀθ. Κατσιβάνος

Ἰωάν. Πολίτης
 Ἄντ. Βούτσης
 Θεόδ. Γρηγορίου
 Σπυρ. Σίμος
 Ἐλ. Βενιζέλος
 Κωνστ. Ρακτιβάν
 Μιλτ. Νεγρεπόντης
 Τιμ. Ἡλιοπούλος
 Μιχ. Γαλανός
 Ἰωάν. Ἀθανασάκης
 Ἀλέξ. Ἀναστασιάδης
 Κωνστ. Δεμερτζής
 Ἰωάν. Μπρισμιτζάκης
 Γεώργ. Σταμπάδος
 Θεμ. Μιχαλόπουλος
 Δημ. Ἀνδρέου
 Ἐμμ. Κυταριόλος
 Ἀριστ. Σακελλαρίου
 Νικόλ. Σπηλιώτης
 Σπυρ. Παπαχατζής
 Σάββας Βαρθολομαίου
 Λουκ. Κουτσοπέταλος
 Δημ. Λαζαρή
 Σπύρος Θεοδωρόπουλος
 Νικόλ. Ρούσης
 Διον. Γκλαβᾶς
 Ἄνδρ. Μιχαλακόπουλος
 Λ. Θ. Ρούφος Κανακάρης
 Κωνστ. Γόντικας
 Ἰωάν. Βέρριος
 Πολ. Πολυχρονιάδης
 Δημ. Μάρκου
 Γεώργ. Κατσιμπίρης
 Σπηλ. Ἀγαπητός
 Ἀλέξ. Φωτήλας
 Ἀχιλ. Χοϊδῆς
 Θεόδ. Ψυχαινός
 Γ. Παπακυριακόπουλος
 Βασίλ. Ἀντωνόπουλος
 Ἄνδρ. Καφετζόπουλος
 Λουκ. Φλαμῆς

Κωνστ. Πανουτζόπουλος
 Νικόλ. Συριόπουλος
 Χρ. Κορύλλος
 Ἐν. Σταυρουλόπουλος
 Παν. Βουρλούμης
 Ν. Ραυτόπουλος
 Χρ. Μεϊντάνης
 Διον. Πολυζογύπουλος
 Ἰω. Δογάνης
 Γ. Λαμπρινόπουλος
 Γεώργ. Ἀβέρωφ
 Νικόλ. Σταματιάδης
 Ἰωάν. Μπουρνιάς
 Νικόλ. Ἀβέρωφ
 Γεώργ. Μπένος
 Νικόλ. Κάραλης
 Δημ. Βάγλας
 Γεώργ. Κοσόνας
 Ἀποστ. Ἀποστολίδης
 Μιχ. Σφακιανάκης
 Πλούτ. Μαυρίκης
 Βασίλ. Ἀθανασούλας
 Κωνστ. Χατζάκος
 Γεώργ. Γαζέπης
 Ἰωάν. Λούντζης
 Δ. Κουλούμπαρδος
 Ἀναστ. Λούντζης
 Καῖσαρ Ζέζας
 Διον. Κλάδης
 Νικόλ. Παπαδάτος
 Ἀναστ. Σκιαδαρέσης
 Σπυρ. Χαντζάρης
 Παν. Μανωλίτσας
 Σπυρ. Βλαντῆς
 Χρ. Καποδίστριας
 Ἄνδρ. Κρητικός Βαρούχας
 Σπυρ. Λάσκαρης
 Βασίλ. Πουλιάτσας
 Κων. Ἀρβανιτάκης
 Διον. Βενιεράτος
 Παν. Λιβιεράτος

Σπυρ. Ἰγγλέσης
 Νικ. Χαριτάτος
 Ἄνδρ. Μονοκρούσος
 Πέτρ. Βασιλόπουλος
 Ἄνδρ. Βαλσαμάκης
 Νικ. Ἀλεβιζάτος
 Σπ. Φορέστης
 Ὁθ. Τετενές
 Γεώρ. Μουσοῦρης
 Σωκ. Ἄν. Καβαλλιεράτος
 Θεόδ. Κοντομίχαλος
 Λεων. Ἐμπειρικός
 Σταμ. Βαφειαδάκης
 Περ. Γρυπάρης
 Κων. Καλομενόπουλος
 Τριαντ. Παπαδάμ
 Θωμᾶς Σιάσης
 Ἰάκ. Ἀβάζος
 Δημ. Ζαμάνος
 Νικ. Καμπάνης
 Γεώρ. Ἐξαρχόπουλος
 Γεώργ. Γαϊτᾶνος
 Ἄντ. Ρεβίνθης
 Μάρκος Βάλληνας
 Κωνστ. Ἀλαβᾶνος
 Ἰω. Μαμάης
 Δημ. Καίρης
 Γεώργ. Φικιώρης
 Κωνστ. Μέμηγκας
 Γεώργ. Οἰκονόμου
 Ν. Πετροπουλάκης
 Παναγ. Πετροπουλάκης
 Ἰω. Ἀθηνογένης
 Βασίλ. Μιχαλέας
 Ἰω. Πατσουράκος
 Χρ. Πετρέας
 Πέτρ. Μαυρομιχάλης
 Ἰω. Φουρίδης
 Ἀναστ. Ἀβέρωφ
 Ἰω. Χρυσοβελώνης
 Μιλτ. Μπουρίδης

Ἀγαμέμνον Σλήμαν
 Γεώργ. Τσαξίρης
 Γεώργ. Σχινᾶς
 Γεώργ. Δρίβας
 Κωνστ. Χρυσοχοῖδης
 Γεώργ. Βλάχος
 Κωνστ. Γιαννακόπουλος
 Φίλ. Ζαοζάμπας
 Χρ. Μωραΐτης
 Νικόλ. Παπαϊωάννου
 Κωνστ. Ζησόπουλος
 Σπηλ. Ντολιόπουλος
 Παναγ. Κασίμης
 Δημ. Κάβουρας
 Ἄντ. Πετρομανιάτης
 Πέτρ. Ἰατρόπουλος
 Γεώργ. Κορομηλάς
 Δημ. Κανελλόπουλος
 Γεώργ. Σπηλιόπουλος
 Ἰωάν. Κουρτάκης
 Μεν. Πιπιλῆς
 Πέτρος Γκίνης
 Ἀλέξ. Διομήδης
 Ἄνδρ. Αναργύρου
 Ἀπ. Ἀλεξανδρῆς
 Ἀλέξ. Παπαποστόλου
 Δημ. Θεοδοσόπουλος
 Παστ. Ζωγλοπίτης
 Γεώρ. Ζούκας
 Κων. Σταμούλης
 Γεώργ. Τόγιας Κρίκος
 Κωνστ. Παπακυρίτσας
 Χρ. Καρᾶς
 Ἀλκ. Θανόπουλος
 Νικόλ. Γιουβρῆς
 Κυρ. Κυριαζόπουλος
 Ἰω. Τριμιῶκος
 Θεμ. Παπαϊωάννου
 Ἰω. Γιδογιάννος
 Γεώρ. Σιγγούρης
 Κων. Δημοκωστούλας

Ἰωάν. Γραμματίνας
Ἡρ. Βελλόπουλος

Ἄρ. Χρηστίδης
Ἐμμ. Παγκάρας

Ἠρνήθησαν ψῆφον οἱ ἐξῆς :

Δημ. Καλέργης
Θρασ. Πετμεζᾶς
Στέφ. Ν. Δραγούμης
Κωνστ. Ζαβιτσᾶνος

Λίνος Κογεβίνας
Λαυρέντιος Μαβίλης
Κωνστ. Κατηφόρης

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακαιοῖ ὅτι ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν Βουλὴν :

— Πρότασις νόμου περὶ ὑπαγωγῆς τῆς Εὐρυτανίας καὶ τοῦ ὁμωνύμου Πρωτοδικείου εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν, κατατεθεῖσα ὑπὸ τῶν βουλευτῶν Τσιγγόλη, Ψύχα, Χριστοδουλιᾶ, Γρανίτσα καὶ Θεοδωροπούλου.

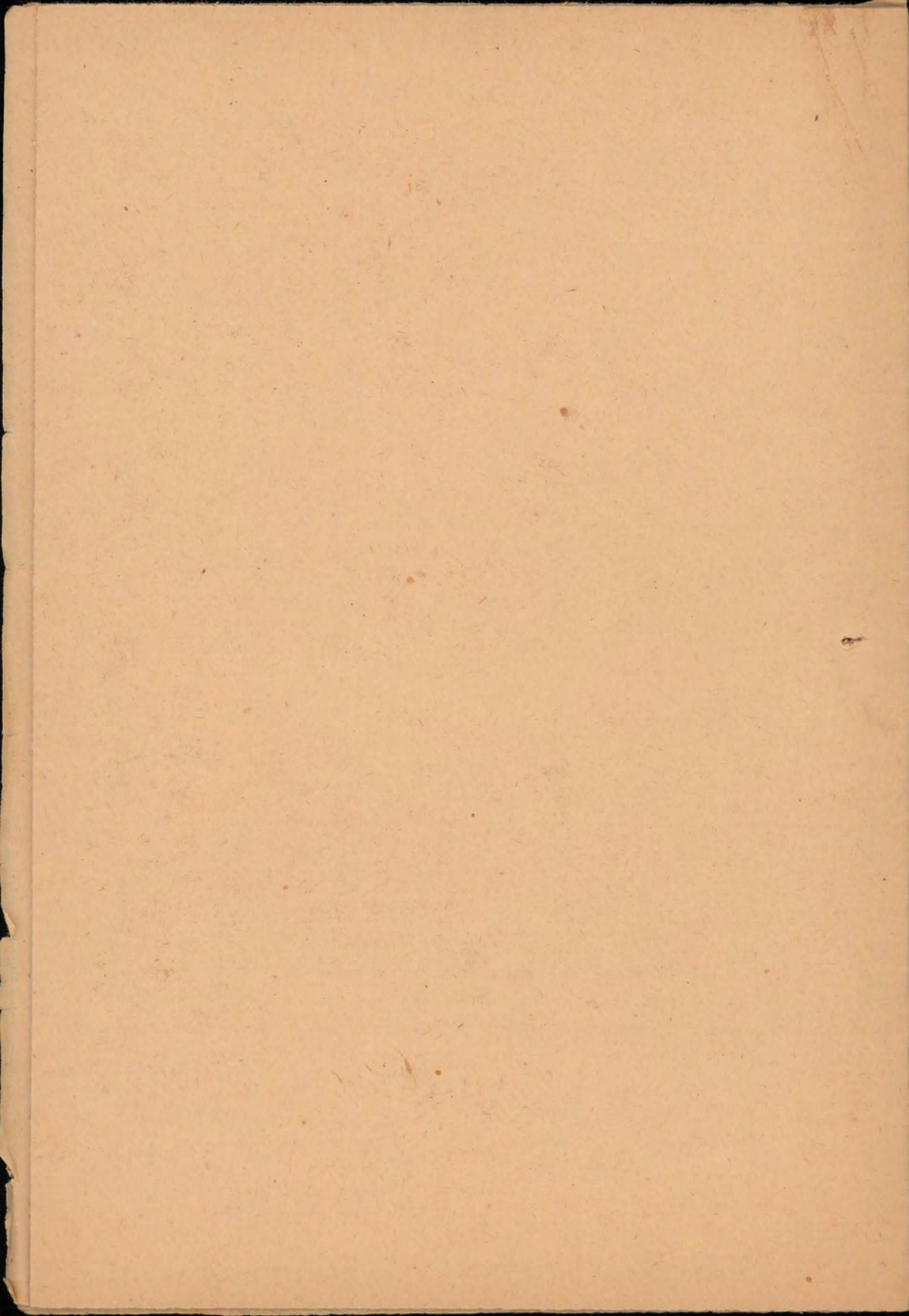
— Σχέδιον νόμου περὶ καταργήσεως τοῦ νόμου ΒΠΝΟ τῆς 19ης Μαΐου]10 Ἰουνίου 1900 «περὶ τοποθετήσεως τοῦ ἐν τῷ δήμῳ Λετρίνων. Χειμάρρου, Κυρᾶς, Λαγκάδι» κατατεθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Λαμπρινοπούλου.

— Προσθήκη εἰς τὸ σχέδιον Κανονισμοῦ τῆς Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς, ὑποβληθεῖσα ὑπὸ πολλῶν βουλευτῶν.

Λύεται ἡ συνεδρίασις τὴν 3ην μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

Ὁ Πρόεδρος

Οἱ Γραμματεῖς

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΚΘ'

Τῆς 14ης Φεβρουαρίου 1911.

Ὠρα 4.45' μ. μ. ἀναγνωσθέντος τοῦ καταλόγου, ἡ Βουλὴ εὐρίσκειται ἐν ἀπαρτίᾳ, παρόντων 190 βουλευτῶν.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινοῖ πρὸς τῆς Βουλὴν τὰ ἑξῆς·

1) Οἱ κατάδικοι τῶν φυλακῶν Κεφαλληνίας ζητοῦσι χάριν. Τὸν λόγον λαμβάνουσιν οἱ κ.κ. Καβαλιεράτος, Τριγώνης καὶ Μουσουρῆς. 2) Οἱ ἀδελφοὶ Δημήτριος καὶ Ἀθανάσιος Κοντογεώργη κρατούμενοι ἐν ταῖς φυλακαῖς Παλαμηδίου ζητοῦσι χάριν. 3) Ὁ λαὸς τοῦ Δήμου Νεμέας ζητεῖ, ὅπως σταλῆ Κυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξακριβώσιν τῶν ἐκ τῆς θεομηνίας ζημιῶν καὶ πληρωμῆς φόρων. Τὸν λόγον λαμβάνει ὁ κ. Χρηστόπουλος. 4) Ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Κεφαλληνίας κηρύσσεται κατὰ τοῦ νομοσχεδίου περὶ δικαστικοῦ ἐνσήμου. Τὸν λόγον λαμβάνει ὁ κ. Καβαλιεράτος. 5) Ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Λαμίας κηρύσσεται κατὰ τῆς ἐπιψηφίσεως τῶν δικαστικῶν νομοσχεδίων. 6) Ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Κορίνθου κηρύσσεται κατὰ τοῦ νομοσχεδίων περὶ δικαστικοῦ ἐνσήμου, περὶ ἐρημοδικίας καὶ περὶ ἀνεκκλήτου. 7) Ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Λαρίσσης κηρύσσεται κατὰ τοῦ νομοσχεδίου περὶ τροποποιήσεως τῶν ἀρθ. 201, 450, 530, 807 καὶ 808 τῆς Πολιτ. Διοιομίας, τοῦ νομοσχεδίου περὶ δικαστικοῦ ἐνσήμου καὶ τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἐρημοδικιῶν. 8) Ὁ Μακεδονικὸς Σύλλογος «Μέγας Ἀλέξανδρος» κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς καθαρευούσης. 9) Ὁ ἐν Βερσοβᾷ Αἰγείρας Σύλλογος ἀλληλοδοθηείας «Ἅγιοι Ἀπόστολοι» παρακαλεῖ, ὅπως κατασκευασθῆ ἀμαξιτὴ ὁδὸς ἀπὸ Βερσοβᾶ μέχρι παραλίας. 10) Οἱ ἐπιθεωρηταὶ τῶν τροχιοδρόμων ζητοῦσιν, ὅπως ἀπαλλαγῶσι τῆς φορολογίας τοῦ ἐπιτηδεύματος. 11) Οἱ κατάδικοι τῶν φυλακῶν Πύλου ζητοῦσι χάριν. 12) Ὁ λαὸς τοῦ δήμου Κλεωνῶν ἐπὶ τῷ ἀκούσματι ὅτι αἱ δημόσιοι ἀρχαὶ δὲν ἐβεβαίωσαν πλήρη καταγραφὴν σιτηρῶν τοῦ 1910 παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν, ὅπως ἀπαλλάξῃ παντὸς φόρου διὰ νόμου. 14) Οἱ κατάδικοι τῶν φυλακῶν Βόλου ζητοῦσι τὸ Βασιλικὸν ἔλεος.

Ὁ βουλευτὴς κ. Ἀγαπητὸς ὑποβάλλει τριπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἀρθρου 17 τοῦ προσχεδίου τοῦ Συντάγματος. Παράπεμπεται εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Συντάγματος.

Ἐπίσης οἱ βουλευταὶ κ.κ. Τριγώνης καὶ Γαλανὸς ὑποβάλλουσι τροπολογίας ἐπὶ τοῦ ἀρθρου 2 τοῦ Συντάγματος.

3
καταλόγος
17
20
21

αίτινες παραπέμπονται εις την επί του Συντάγματος Επιτροπήν.

Ο βουλευτής κ. Μιχαλόπουλος υποβάλλει τροπολογίας επί άρθρων τινων του Συντάγματος, αίτινες παραπέμπονται εις την επί του Συντάγματος Επιτροπήν.

Ο βουλευτής κ. Τριγώνης υποβάλλει πρότασιν νόμου περί δικητικής και δικαστικής υπαγωγής του δήμου Παρχαυπυλίων. Θέλει εκτυπωθή και διανεμηθή.

Εισέρχεται μετά τουτο ή Βουλή εις την

Ημερησίαν διάταξιν των επερωτήσεων

Ο κ. **Αλεξάκης** παραπονεΐται ότι παρελήφθη το όνομά του από την Ημερησίαν διάταξιν.

Ο κ. **Πρόεδρος** παρατηρεί ότι τα υποβληθέντα υπό του προλαλήσαντος σημειώματα είνε άόριστα και δέν ήτο δυνατόν να έννοήση τις εάν πρόκειται περί έρωτήσεως, έπερωτήσεως ή συστάσεως.

Ο κ. **Αλεξάκης** έρωτά κατά τίνα τρόπον έσχηματίσθη ή γνώμη περί της άοριστίας των έγγράφως υποβληθέντων υπ' αυτού θεμάτων.

Ο κ. **Πρόεδρος** δίδει εξηγήσεις επικαλούμενος το σχετικόν άρθρον του εκτυπουμένου άκόμη κανονισμού της Βουλής.

Ο κ. **Αλεξάκης** άπαντά ότι το σημειώμά του είνε αναγραφη καθ' όν τύπον και άλλα εν τη Ημερησία Διατάξει περιεχόμενα, άλλως τε ο νέος κανονισμός φρονεΐ ότι δέν δύναται να τεθή άκόμη εν ισχύι.

Ο κ. **Βοζίκης** λέγει ότι εκ του κανονισμού προκύπτει το σπουδαϊόν ζήτημα του τίς θα έχη το δικαίωμα να κρίνη εάν είνε ή όχι άόριστος επερωτήσις τις, διότι ο κανονισμός δέν περιλαμβάνει ουδεμίαν ειδικήν διάταξιν ήτις να παρέχη εις τον Πρόεδρον το δικαίωμα να απορρίψη όσας κρίνη άόριστους προτάσεις εύρισκόμεθα λοιπόν πρό ενός κενού.

Ο κ. **Πρόεδρος** αναγινώσκει το 7 άρθρον, καθ' ό τα θέματα πρέπει να είνε ώρισμένως διατετυπωμένα.

Ο κ. **Βοζίκης** παραδέχεται μόν τουτο άλλ' έρωτά, τίς θα κρίνη εάν το θέμα είνε ή όχι ώρισμένως διατετυπωμένον, πρέπει ή Βουλή να λύση το ζήτημα τουτο.

Ε. Βενιζέλος (Πρόεδρος της Κυβερνήσεως). Το ζήτημα είνε τουτο: υπεβλήθη υπό τινος των κ. κ. βουλευτών προς τον κ. Πρόεδρον σημειώμα τι δι' ου εξητούντο πληρο-

φορία: αλλά τίνες πληροφορία: επρόκειτο να γίνη επερωτήσις; ο κ. Πρόεδρος δέν ανέγραψε τον κ βουλευτήν λόγω της άοριστίας του σημειώματός του. Ο Πρόεδρος της Βουλής είνε ο έφαρμοζών τον κανονισμόν. ο πίναξ λοιπόν της Ημερησίας Διατάξεως των επερωτήσεων δέν ήμπορούμεν ν' αξιώσωμεν όλοι να καταρτίζεται παρ' ήμών πρέπει δε δια τουτο ν' αναγνωρίσωμεν εις τον Πρόεδρον το μικρόν τουτο δικαίωμα του να κατατά η κατά την ιδίαν του κρίσιν τα εν τη Ημερησία Διατάξει με το δικαίωμα του βουλευτοϋ όπως πρώτος όμιλει εάν έχη να εκφράση το παράπονον ότι κακώς ο κ. Πρόεδρος έκρινεν.

Ο κ. **Πρόεδρος** δίδει και πάλιν εξηγήσεις τινάς λέγων ότι ήτο αδύνατον να καταχθή ή έρώτησις του κ. Αλεξάκη.

Ο κ. **Πάπ** λέγει ότι δικαϊον είνε να δοθ ή λόγος εις τον κ. Αλεξάκην, όστις βεβαίως δέν θα επεθύμει ούτε να θεωπέσκη τον κ. επί της Γεωργίας Υπουργόν, ούτε ν' απευθύνη χαιρετισμούς προς τον επί της Παιδείας τοιούτον.

Ο κ. **Πρόεδρος** λέγει ότι δέν είνε δυνατόν να γίνη τουτο καθότι έχη ήδη κληαρτισθή ή Ημερησία Διατάξις.

Πάπ Να έρωτηθή ή Βουλή.

Πρόεδρος οι παραδεχόμενοι ότι ή Ημερησία Διατάξις έχη καλώς παρακαλοϋνται να εγερθώσιν.

Η Βουλή παρεδέχθη.

Απορρίπτεται επομένως ή πρότασις όπως δοθ ή λόγος εις τον κ. Αλεξάκην.

Ο κ. **Αλεξανδρής** (Υπουργός Παιδείας) καταθέτει άπάντησιν εις την υπό του βουλευτοϋ Εύβοίας κ. Λάσκαρη γενομένην επερωτήσιν.

Ο βουλευτής Φθιώτιδος κ. **Ν. Ξυρός** υποβάλλει τροπολογίαν επί του νομοσχεδίου περί διαθηκων, ήτις θέλει εκτυπωθή και διανεμηθή.

Ο εισηγητής της επί του Συντάγματος επιτροπής κ. **Ρακτιβάν** υποβάλλει την έκθεσιν της επιτροπής όσον άφορά τα 17 πρώτα άρθρα του Συντάγματος, ποιούμενος μακράν αυτών εισήγησιν.

Ο κ. **Ε. Βενιζέλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) παρακαλεί όπως αποσταλή προς εκτύπωσιν ή υποβληθεΐσα εισήγησις, ν' αναγραφη δ' ή συζήτησις άμέσως εις την Ημερησίαν Διατάξιν όπως από της αύριον άρξήται ή εργασία.

Ο κ. **Δραγούμης** λέγει ότι ελήφθη ήδη μέριμνα

περί έκτυπώσεως εκ μέρους τῆς ἐπιτροπῆς, ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὸ ἐπίλοιπον ἔργον αὐτῆς, λέγει ὅτι αὐριον θὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ προσαγάγῃ αὐτό.

Ὁ κ. **Οἰκονόμου** παραπονεῖται ὅτι ἐπὶ ὑποβληθείσας ὑπ' αὐτοῦ αἰτήσεως πληροφοριῶν δὲν ἀπήντησεν ἀκόμη ὁ ἀρμόδιος ὑπουργός.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** δίδει καταλλήλους ἐξηγήσεις.

Ὁ κ. **Ν. Δημητρακόπουλος** (ὑπουργός Δικαιοσύνης) καταθέτει ἔγγραφα ζητηθέντα ὑπὸ τοῦ βουλευτοῦ Λαρίσης κ. Σχινᾶ. Ἐπίσης καταθέτει πληροφορίες τινὰς σχετικῶς πρὸς τὴν Ἡλεκτρικὴν Ἐταιρείαν, ζητηθείσας ὑπὸ τοῦ βουλευτοῦ Λακωνίας κ. Κουλουμβάκη.

II. Ἡλιόπουλος. Παραπονεῖται ὅτι ὑπέβαλεν τὸ παρελθὸν Σάββατον εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Βουλῆς τρεῖς ἐπερωτήσεις 1) Περὶ τῆς μὴ ἐφαρμογῆς τοῦ Νόμου ΑΦΚ' περὶ φυλακῶν 2) Περὶ τοῦ λιμένος Κατακόλου καὶ 3) Περὶ παράβιάσεως τῆς Ἐνιαίας, καὶ δὲν ἐνεγράφησαν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** συνιστᾷ ὅπως τὸ σημεῖωμα παραδοθῇ εἰς τὸ γραφεῖον.

Ὁ κ. **Φλαμῆς** παραπονούμενος ὅτι τῷ ἀπεδόθη ὁ τίτλος τοῦ ἀναρχικοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως προβαίνει εἶτα εἰς τὸ κύριον θέμα τῆς ἐπερωτήσεως του σχετικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς Μανωλάδος. Ἐχομεν, λέγει, τὴν ἀξίωσιν νὰ λάβωμεν γινῶσιν τῆς ἐγγράφου δηλώσεως τῆς Α. Υ. τοῦ Διαδόχου, τὴν ὁποίαν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐδήλωσεν ὅτι ἔχει καὶ διὰ τῆς ὁποίας ἡ αὐτοῦ Ὑψηλότης παραιτεῖται μέρους τῆς Μανωλάδος. Ἐπίσης εἴχομεν τὴν ἀξίωσιν νὰ μάθωμεν διατὶ ἀπεστάλησαν ἀξιωματικοὶ πρὸς καταμέτρησιν τῶν ἔδαφικῶν ἐκτάσεων τῆς Μανωλάδος. Ἐπειδὴ ὅμως ταῦτα, ἅτινα ἐζήτησα, δὲν κατετέθησαν ἀναβάλλω τὴν συζήτησιν. Παρακαλῶ δὲ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ὅπως καταθέσῃ τὸ ἔγγραφον τοῦτο ὡς καὶ πάντα τὰ ἔγγραφα τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὴν Μανωλάδα. Ἐπίσης παρακαλεῖ ὅπως ὀρισθῇ εἰδικὴ ἡμέρα ἵνα συζητηθῇ τὸ θέμα τοῦτο.

Ἀποστρέφεται μετὰ τοῦτο ἡ ὑπάρχουσα πρότασις δέκα βουλευτῶν περὶ ἐπεκτάσεως τῆς συζητήσεως λόγῳ τῆς μὴ καταθέσεως ἀκόμη τῶν αἰτηθέντων ἐγγράφων.

II. Ἡλιόπουλος εἶνε γνωστὸν λέγει ὁποίους καὶ ὁπόσους κινδύνους ἐγκυμονεῖ τὸ ζήτημα τῆς Μανωλάδος καὶ

ἐπιφυλάσσει νὰ ὁμιλήσῃ μετὰ τὴν κατάθεσιν τῶν ἐγγράφων.

Ν. Πετροπουλάκης. Ὁκ. Ὑπουργός δὲν ἐξέλεξε τὰ καλλίτερα πρόσωπα ἐκ τῶν προταθέντων ὑπὸ τοῦ Νομάρχου διὰ τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Εὐαγγελιστρίας, ὅχι βέβαια ἐξ ἀδιαφορίας πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ιδρύματος, ἀλλὰ ἐξ ἀναρμοδιῶν ξένων εἰσηγήσεων. Καὶ ὅμως Ἐπιτροπὴ μὲ τὰ παραλειφθέντα πρόσωπα εἰργάσθη ἀρίστα κατὰ καιρούς.

Κατὰ τὸ 89 ἡ ἐπιτροπὴ αὐτὴ ὑπὸ τὸν Ἰάκ. Μαῦρον ἀφῆκεν ἀποθεματικὸν 23,000, μετὰ ἐκτέλεσιν πλείστων ἔργων. Ὁ κ. Μαῦρος ἐπροτείνετο καὶ ἤδη παρὰ τοῦ κ. Νομάρχου μετ' ἄλλων. Ἡ ἰδίᾳ Ἐπιτροπὴ 73,000 δρχ. περισσεύμα παρέδωκε τῷ 1903, τῷ 1905 17,000, τὸ παρελθὸν ἔτος 29,000. Ἄλλων Ἐπιτροπῶν ἡ δρᾶσις ἰσοῦται σχεδὸν τῷ μηδενί, ἐφ' ὅσον δὲν ἀπέβαιναν ἐπιζημία εἰς τὸ ἴδρυμα, καὶ ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς, εὐρισκόμενος ἐν Τήνῳ πέρυσιν, ἐξέφρασε τὴν ἐκπληξίν του δι' ὅσα ἔμαθε καὶ ἀντελήφθη. Ὁ κ. Ὑπουργός δὲν περιέλαβεν ἐκ τῆς τόσον εὐδοκίμησάσης ταύτης Ἐπιτροπῆς, ἐν ἧ καὶ οἱ κ. κ. Μαῦρος, Γάφος καὶ Μεσσηνέζης ἐκ νέου προταθέντες αὐτῷ παρὰ τοῦ Νομάρχου, εἰμὴ τὸν κ. Μαῦρον μόνον.

Κατόπιν, ἐξηγῶν ὁ ὁμιλῶν κατηγορίαν κατὰ τῆς ἐπαινουμένης παρ' αὐτοῦ Ἐπιτροπῆς, ἐκθέτει ὅτι κοινῶν 2,000 δρχ. διὰ παραγγελίαν ὑφάσματος, πρὸς κατασκευὴν στολῶν ἱερέων, καὶ κοινῶν 1,300 δρχ. χάριν τῆς ὑποδοχῆς τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως δὲν ἐνεκρίθησαν, ἐν ᾧ ἐπεβάλλετο νὰ ἐγκριθοῦν, διότι σκοπιμώτατα διετέθησαν. Πρὸς τοῦτοις δὲν ἐνεκρίθησαν, κακῶς, καὶ ἄλλα κοινῶν 5,800, τὰς ὁποίας ἠναγκάσθησαν νὰ πληρώσουν τὰ μέλη, καὶ τὰς ἐπλήρωσαν προθύμως. Αὐτὴ εἶνε ἡ κατηγορία. Ἐκφράζει δὲ ἐν τέλει τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὁ κ. Ὑπουργός θὰ περιλάβῃ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ τοὺς κ. κ. Γάφον καὶ Μεσσηνέζην διότι ἡ Ἀνόρθωσις δὲ πρέπει νὰ σταματήσῃ πρὸ τοῦ ἱεροῦ ιδρύματος τῆς Εὐαγγελιστρίας.

A. Αλεξανδρῆς (Ὑπουργός τῆς Παιδείας) Ὁ Νομάρχης προέτεινε πρὸς ἐμὲ 14 πρόσωπα, 10 πρῶτον καὶ 4 κατόπιν. «κατὰ σειράν ὕλικῆς καὶ ἠθικῆς φερεγγυότητος» ὡς λέγει τὸ ἔγγραφόν του. Δὲν θὰ ἐδίσταζον πιθανῶς νὰ ἀκολουθήσω ἄνευ παρατηρήσεως τῆ γνώμῃ τοῦ κ. Νομάρχου, ἀλλὰ μὲ ἐσταμάτησεν ἔγγραφον, ἐν ᾧ φαίνεται, λίαν ἀνώμαλος ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ ιδρύματος ἀτὰ τὸ 1910. Κατελόγησα τὴν Ἐπιτροπὴν μὲ 6,410 δρ.

νομίζω. Ἀσχέτως ὅλως πρὸς τὴν ἠθικότητα τῶν προσώπων τῆς Ἐπιτροπῆς, φαίνεται ὅτι ἐδειξαν ἀμέλειαν περὶ τὴν ἐνάσκησιν τῶν καθηκόντων των. Μεταξὺ τῶν προσώπων τῆς Ἐπιτροπῆς ἦταν ἀκριβῶς καὶ οἱ κ.κ. Μαῦρος, Γάφος καὶ Μεσοσηνέζης. Μετ' ὀλίγον καταφθάνει καὶ ἔγγραφον σχετικὸν μὲ πίστωσιν 1300 δρ. διὰ τὴν ὑποδοχὴν τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως. Ἐξ αὐτῶν ὅλαι σχεδόν, πλὴν 60 περίπου δραχμῶν, ἠτιολογοῦντο διὰ διακόσμησιν τῆς πόλεως μὲ δάφνας καὶ μυρσίνας! Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Νομάρχης, ὅστις κατόπιν ἐνταῦθα μοι συνιστᾷ τὰ 3 ταῦτα πρόσωπα ὡς περιληπτέα καὶ εἰς τὴν τὴν νέαν Ἐπιτροπὴν, ἐξέφρασε τότε τὴν ἐκπληξίν του διὰ τὰς 1250 σχεδὸν δραχμὰς πρὸς διακόσμησιν τῆς πόλεως μὲ δάφνας καὶ μυρσίνας!!

Κατὰ δὲ τῶν προτιμηθέντων κατὰ συνείδησιν παρ' ἐμοῦ προσώπων οὐδεὶς ἤλθε νὰ εἴπῃ τι. Καὶ ἀντὶ εὐχαριστιῶν μᾶλλον διὰ τὴν ἄκραν προσοχὴν μου περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν προσώπων τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἔτους τούτου, δέχομαι ἤδη ἐπιτιμήσεις καὶ ἐπιθέσεις.

Μαμάς. Ὁ κ. Ὑπουργὸς συνεμορφώθη ἀποκλειστικῶς μὲ τὸν Νόμον, δὲν ὑπῆρχεν οὐδεμία ἀνάγκη νὰ ἔλθῃ ἐδῶ τὸ ζήτημα.

Πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον ὑποβάλλεται αἴτησις τῶν βουλευτῶν Ἀλαβάνου, Κουτσομητοπούλου, Κασίμη, Κουλουμβάκη, Βλάχου, Μπένου, Καίρη, Μαμάη, Καβαλλιεράτου, Καρέλλα κλπ. πρὸς γενίκευσιν τῆς συζητήσεως.

Βαφειαδάκης. Τὰ ὅσα συζητοῦνται ἐνταῦθα ἔπρεπε νὰ μένουν μόνον μεταξὺ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ καὶ τῆς ὑπηρεσίας. Συγχαίρω δὲ τὸν κ. Ὑπουργόν, διότι ἐπροτίμησε τὰ πρόσωπα ἀκριβῶς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ προτιμήσῃ χάριν τοῦ συμφέροντος τοῦ ἱεροῦ καὶ ἐθνικοῦ ἰδρύματος. Ἐλησμόνησεν ἐν τούτοις ὁ κ. Πετροπουλάκης νὰ μᾶς ἀνακοινώσῃ ὅτι συνεοργάζεται μὲ τὰ πρόσωπα, ὧν ὑπεραμύνεται, ὥστε νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὅλως ἀνεπιτρεχάστον τὴν γνώμην του.

Ἀλαβάνος. Ἡ ἐπερώτησις τοῦ κ. Πετροπουλάκη εἶνε σχετικὴ μὲ τὰ συμφέροντα τῶν καταρρεόντων ἐν Τήνῳ κομμάτων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξέφυγεν ἡ διαχείρησις τοῦ ἰδρύματος. Ὁ Νομάρχης, συμφώνως πρὸς τὰ καθεστῶτα, οὐδὲν δικαίωμα εἶχε νὰ ὑποδείξῃ πρὸς τὸν κ. Ὑπουργόν τὰ πρόσωπα καὶ μὲ συστάσεις ἰδιαιτέρας μάλιστα. Καὶ κακῶς ἐξέλεξεν ὡς ὀχύρωμα ἐν τῇ ὀμιλίᾳ του ὁ κ. Πετροπουλάκης τὴν ὑπόδειξιν τοῦ Νομάρχου. Ὁ κ. Ὑπουργὸς οφείλει νὰ

καλέσῃ τὸν Νομάρχην εἰς ἀπολογίαὶν διὰ τὴν ὑπέρβασιν τῶν καθηκόντων του. Ἡ θέσις τοῦ μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς παρῴσκει μόνον εὐθύναν καὶ ὅμως οἱ ἄνθρωποι τῶν παλαιῶν κομμάτων γῆν καὶ θάλασσαν κινουῦσι διὰ νὰ ὑπεισέλθωσιν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν. Ἐνῶ οἱ ἐκλεγέντες παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ δὲν ἔχουσι καμμίαν ἀνάμιξιν εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ παρεκλήθησαν μάλιστα παρ' ἡμῶν ἑρμῶς νὰ δεχθῶσι τὴν ἐκλογὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπειδὴ ἠρνοῦντο». Ἀνασκευάζει κατόπιν δι' ὀλίγων τὰς ὑπὸ τοῦ κ. Πετροπουλάκη ἀνακοινωθείσας λεπτομερείας ὡς πρὸς τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν τοῦ ἰδρύματος ἐπὶ ὠρισμένῃ τινὰ ἔτη.

Διὰ τὸ 1905 λέγει ὅτι δὲν εἶχε τότε εἰσπραξίαις τὸ ἴδρυμα διότι ἐκτάκτως ἡ Τουρκία ἠμπόδισε τοὺς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ προσκυνητὰς καὶ ἐλάχιστοι αὐτῶν προσῆλθον. Συγχαίρει ἐν τέλει τὸν κ. Ὑπουργόν διὰ τὴν ἐνέργειάν του.

Κουλουμβάκης. Ὁ κ. Ὑπουργός, ὡς ἀντελήθησεν ἐκ τῆς συζητήσεως, ἔπραξε τὸ καθήκον του. Ὡς πρὸς τὰς μνημονευθείσας ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ διαχειριστικὰς ἀνωμαλίας, οὗτος εἶπεν ὅτι δὲν προέβη περαιτέρω, διότι ἐπίσθη, ὅτι ἐξ ἀμελείας ὑπέπεσαν εἰς ἀνωμαλίας τὰ πρόσωπα τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ κατέθεσαν ἀμέσως τὸ ἔλλειμμα. Ἐζητήθη ἐν τούτοις ἀπὸ συνάδελφον παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ νὰ προβῇ εἰς τιμωρίαν τοῦ Νομάρχου Κυκλάδων, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν διεφώτισεν ἀκριβῶς καὶ ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ καθηκόντος του τὸ Ὑπουργεῖον περὶ τῶν προσληπτέων ὡς μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς προσώπων. Ἀλλὰ εἶνε βεβαιωμένον, ὅτι ὁ Νομάρχης οὗτος μόλις τότε εἶχε μεταβῆ εἰς Κυκλάδας καὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ φθάσῃ μέχρι τελείας ἐξακριβώσεως τῶν κατὰ τὰ ὑποδειχθέντα παρ' αὐτοῦ προσώπων. Προκαλῶ δὲ πάντα ἐνταῦθα νὰ εἴπῃ ἂν ὑπολείπεται καὶ κατ' ἐλάχιστον ἄλλων συναδέλφων του ὡς πρὸς τὴν φιλοτιμίαν, τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς συνειδήσεως ὁ Νομάρχης Κυκλάδων, ὅστις πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τοῦ νὰ εἶνε ἔρμαιον κομμάτων.

Πετροπουλάκης. Λέγει ὅτι διὰ τὰ πρῶτα 10 πρόσωπα τὴν πρότασιν πρὸς τὸν ὑπουργόν τὴν ἔκαμιν ὁ Γραμματεὺς τῆς Νομαρχίας κ. Μεταξᾶς καὶ ὄχι ὁ Νομάρχης κ.

Ἀλεξανδρόπουλος. Ὅτι τὰ ὑποστηριζόμενα ὡς ἰκανότερα παρ' αὐτοῦ πρόσωπα, τὰ ὑποδειχθέντα παρὰ τῆς Νομαρχίας, ἀλλὰ μὴ προσληφθέντα παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ εἰς τὴν νέαν Ἐπιτροπὴν, δὲν κατηγορήθησαν διὰ καταχορήσεις, ἐπὶ ἐλλείμματι δηλ., ἀλλὰ δι' ὑπερβάσεις ἐξόδων, τὰς ὁποίας ἀμέσως ἐπλήρωσαν ἐξ ἰδίων, καίτοι τελείως δεδικαιολογη-

μένας κατὰ τὴν συνείδησίν των. Ὅτι τὰ προτιμηθέντα ἀντ' αὐτῶν παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ διὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἐφάνησαν κτηματικῶς φερέγγυα, διότι ἕκαστον, ἐπὶ τῇ περιστάσει, μεταβίβασαι εἰς ἑαυτὰ πατριῶν κτημάτων. Καὶ ἐν τέλει διακηρύττει, ὅτι οὐδεμίαν ἀπολύτως σχέσιν, εἴτε ἄμεσον εἴτε ἔμμεσον εἶχαν ἢ ἔχουν μὲ τὴν Δικηγορικὴν του ἐνέργειαν τὰ πρόσωπα ὑπὲρ τῆς προσλήψεως τῶν ὁποίων συνηγορεῖ.

Πρόεδρος. Ἐρωτᾷ ἂν ἡ Βουλὴ δέχεται νὰ σταματήσῃ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἢ συζητήσῃ.

Ἡ Βουλὴ συναινῶ.

Ἐλευθέριος Βενιζέλος. (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως). Ἀπασχολήθημεν 2 1/2 ὥρας σχεδὸν διὰ συζητήσῃν μὴ κοινοβουλευτικὴν. Ὁ κ. βουλευτὴς Λακωνίας ἤλεγξε τὸν Ὑπουργόν, διότι οὗτος, ἀσκῶν τὸ δικαίωμά του, ἐξέλεξεν ὠρισμένα πρόσωπα, ἀντὶ ἄλλων, θεωρουμένων παρὰ τοῦ κ. βουλευτοῦ Λακωνίας ὑπερτέρων, ἐξέλεξεν ὠρισμένα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἐν τούτοις δὲν δυνατὰ νὰ ἐξελεγχθῶσιν ὡς μὴ ἔχοντα τὰ ἀπαιτούμενα παρὰ τοῦ νόμου προσόντα. Ἐὰν ὑπάρχῃ πλημμελεία τις ἐν τῇ υποθέσει, προέρχεται μόνον ἐκ τοῦ τρόπου τῆς υποδείξεως τοῦ Νομάρχου, ἐὰν δὲ ὁ Νομάρχης δὲν ἐξετέλεσεν ὄντως κατ' αὐστηρότητα τὸ καθήκον του, βεβαίως θὰ ἐξελεγχθῇ καὶ θὰ τιμωρηθῇ. Ἔλαβον δὲ τὸν λόγον κυρίως ἵνα υποδείξω, ὅτι τοιοῦτου εἶδους συζητήσεις καὶ τοιοῦτου τρόπου, τοιαύτης ἀσκήσεως ἐκτάσεως δηλαδή, ἐπὶ ζητημάτων μὴ δικαιολογούντων αὐτήν, καλὸν εἶναι νὰ θεωρηθῇ παρὰ τῆς Βουλῆς ὅτι πρέπει νὰ ἀποκλείωνται ἐν τῷ μέλλοντι.

Πατριάρχης. Ἀναπτύσσει ὅτι οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας Φίλ. Γεωργαντᾶς καὶ Γ. Δροσίνης ἀσκοῦσι καὶ ἄλλα ἐπιτηδεύματα, παρὰ τὸν Νόμον. Ὁ πρῶτος πληρῶνει φόρον ἐπιτηδεύματος ὡς Διευθυντὴς τοῦ Ὀρφανοτροφείου Χατζηκώστα, ὁ δεύτερος ὡς Γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν Ὠφελίμων Γνώσεων κλπ. λαμβάνων 400 δραχμ. κατὰ μῆνα διὰ τὴν ἐκτὸς τοῦ Ὑπουργείου ἐργασίαν του ταύτην. Ὑπάρχει, — προσθέτει, — εἰς τὸ Ὑπουργεῖον καὶ ὁ ὑπάλληλος Ἀγγέλλου πληρῶνων φόρον ἐπιτηδεύματος. Ἐργάζεται δηλ. εἰς τὸν «Παρνασσόν» ἐπὶ ἐπιμισθίῳ. Ὁ κ. Ὑπουργὸς δὲν πρέπει νὰ δικαιολογηθῇ ἐκ τοῦ ὅτι τὰ ἀνωτέρω δημιουργήματα ἐγένοντο παρὰ τοῦ προκατόχου του καὶ νὰ σταματήσῃ πρὸ αὐτῶν. Ὑπάρχουν ὑπάλληλοι εἰς τὸ Ὑπουργεῖον δι' οὓς δὲν ὑπάρχει αἰτιολογικὴ ἔκθεσις κατὰ τὸν νόμον.

Ὁ δὲ κ. Δροσίνης ἐξέδωκε μέχρι τοῦδε ἔστω καὶ μίαν ἐγκύκλιον πρὸς καθοδήγησιν τῶν διδασκάλων, ἀφοῦ δι' αὐτὸ εἶνε διωρισμένος; Καὶ τί συνέβη μὲ τὴν διατίμησιν τῶν ἐγκριμμένων βιβλίων παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἧς μέλη καὶ οἱ κκ. Δροσίνης καὶ Λάμπρος, θὰ γνωσθῇ δι' εἰδικῆς ἐπερωτήσεως. Ὁ δὲ κ. Ἀγγέλου, δημοδιδάσκαλος συνταξιούχος, διωρίσθη ἐπὶ Κυβερνήσεως κληθείσης Ἀνορθωτικῆς, ἥτις ἀπῆται δίπλωμα διὰ τοὺς γραφεῖς. Ὁ κ. Γεωργαντᾶς ποῖον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα, κατὰ τὸ καθήκον του καὶ τὴν ὑποχρέωσίν του, ἐξέδωκε μέχρι τοῦδε;

Ὁ ὑπάλληλος Ἰωαννίδης προήχθη εἰς καθηγητὴν τοῦ Πρακτικοῦ Λυκείου, εἰς ὃν ὅμως ἠρνήθη ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λυκείου νὰ ἀναθέσῃ μάθημα φυσικῶν, ὡς ἀκατάρτιστον. Ἐπὶ τῇ βάσει ποίας ἐκθέσεως προήχθη ὁ Ἰωαννίδης; Πρέπει νὰ ἀκούσωμεν πάλιν τὸν κ. Ὑπουργόν ὁμορροῦμενον ὅπισθεν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἐποπτικοῦ Συμβουλίου;

Βοξίτης. Κατὰ τὸν Λογιστικὸν Νόμον ἐπιτρέπεται εἰς ὑπάλληλον νὰ ἀσκῇ δύο ἐπιτηδεύματα, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι διὰ τὸ ἐν λαμβάνει ἐπιμισθίον, ἐφόσον τὸ ἐπὶ πλέον ἐπιτηδεῦμα δὲν εἶνε ἀνάμμοστον πρὸς τὸ κύριον. Ὡς πρὸς τὸν κ. Γεωργαντᾶν, λόγῳ τῆς ἐν τῷ Ὑπουργείῳ θέσεώς του, εἶχε δημιουργήσει πολλὰς καὶ μεγάλας δύσχευκείας, ἐτέθη δι' αὐτὸν καὶ μόνον, ἐν νομοσχεδίῳ σχετικῶς ψηφισθέντι κατὰ μίαν τῶν μετὰ τὴν ἐπανάστασιν Κυβερνήσεων, ἐτέθη διάταξις, ὅπως τὸν ἀποκλείσῃ ἀπὸ τῆς ἀσκήσεως τῆς ἐτέρας ἐργασίας του, ὡς Διευθυντοῦ τοῦ Ὀρφανοτροφείου Χατζῆ Κώστα. Ἀλλά, ὡς ψηφισθεῖσα μετὰ βίας ἢ διάταξις, δὲν ἐπέφερε τὸ ἐπιδικώζυμενον ἀποτέλεσμα. Καὶ προέκυψε ζήτημα, δι' ὃ ἀπητήθη προσφυγὴ εἰς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον.

Διὰ τὸν Ἀγγέλλου τὸ Νομικὸν Συμβούλιον, ἐρωτηθὲν ἐπίσης, ἀπεφάνθη ὅτι ἡ θέσις τοῦ Γραμματέως τῆς Σχολῆς τῶν ἀπόρων παιδῶν τοῦ «Παρνασσού» δὲν προσκρούει νομικῶς εἰς τὴν θέσιν του ὡς γραμματέως α' τάξεως ἐν τῷ Ὑπουργείῳ. Τὸ νὰ πληρῶνῃ τις δι' ἐπιτηδεῦμα δὲν συνεπάγεται ἀναγκάως καὶ ὅτι ἀσκεῖ ἐπιτηδεῦμα, καὶ δὴ ἐπιτηδεῦμα προσκρούον εἰς τὴν ἀνάληψιν δημοσίας ὑπαλληλικῆς ὑπηρεσίας. Ταῦτα ἀνάγονται καὶ εἰς τὸν κ. Δροσίνην ὡς Γραμματέα τοῦ Συλλόγου τῶν Ὠφελίμων Γνώσεων.

Ὡς πρὸς τὸν κ. Ἰωαννίδην, ἐπὶ βτίαν ὑπάλληλον τοῦ

Υπουργείου, σπουδάζαντα ἐν Ἑυρώπῃ χημείαν καὶ φυσικά, διδάξαντα τὰ φυσικά εἰς τὸ Ε' Ἑλλ. Σχολεῖον ἐν Ἀθήναις ἐπὶ τριετίαν, καθ' ἣν εἰργάζετο ἄνευ ἐπιμισθίου εἰς τὸ Υπουργεῖον, οὗτος ἔπαυσε μετὰ Ζετίαν νὰ διδάσκη εἰς τὸ Ε' Ἑλλ. Σχολεῖον καὶ παρέμεινεν εἰς τὸ Υπουργεῖον ὡς ὑπάλλαλος μὲ μισθὸν Ἑλληνοδιδασκάλου. Μετὰ ταῦτα, ἀποκτίσας τὰ προσόντα, διορίσθη καθηγητῆς εἰς τὸ Λύκειον. Ἐχρημάτισε καὶ Ἐπιμελητῆς εἰς τὸ Χημεῖον. Ἄρα ὁ κ. Υπουργὸς δὲν παρηγόμησεν οὐδὲως δικτηρῶν τοὺς ἄνω ὑπαλλήλους εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, ἀσκοῦντας καὶ ἄλλο ἐπιτήδευμα μὴ προσκορῶν εἰς τὸ σχετικὸν ἔθρον 7 τοῦ Νόμου.

Ἀλεξάνδρου (Υπ. Παιδ.) Κατηγγέλη μοι ὅτι ὁ Τμηματάρχης κ. Γεωργαντᾶς ἤσκει καὶ ἄλλο ἐπιτήδευμα ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν ἐν τῷ Υπουργείῳ θέσιν του, τὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ὀρφανοτροφείου Χατζηκώστα. Ἐξήτασα ἀμέσως τὸν ὄργανισμόν τοῦ ἰδρύματος τούτου καὶ ἐπίεσθην, ὡς Νομικός, ὅτι εἶνε δημοτικὸν ἴδρυμα καὶ δίκαιον εἶχον οἱ καταγγείλαντες. Ἐκάλεσα τὸν κ. Γεωργαντᾶν καὶ τῷ ὑπέδειξα ὅτι δὲν δύναται νὰ διατηρῆ καὶ τὰς δύο ὑπηρεσίας, τὴν τε ἐν τῷ Υπουργείῳ καὶ τὴν ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ. Μοὶ παρουσίασε γνώμας διακεκριμένων νομομαθῶν περὶ τοῦ ἐναντίου. Τότε παρέπεμψα τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον καὶ ἀναμείνω τὴν ἀπάντησιν, μεθ' ἣν θὰ πράξω ὡς πάντοτε τὸ καθήκόν του. Ὁ κ. βουλευτῆς ὅμως Λακωνίας ἐδείχθη ἀνυπόμονος καὶ μάλιστα μοῦ ζητεῖ καὶ λόγον διὰ τὸν διορισμὸν ὑπαλλήλων, οἵτινες διορίσθησαν παρὰ προκατόχων μου.

Μὲ ἤλεγξεν ὡς ἐπιπροσθέσαντα καθηγητᾶς εἰς τὸ Πρακτικὸν Λύκειον, ἀλλὰ ἐγὼ εἰς μίαν ἡμέραν ἔκαμα οἰκονομίαν 50,000 δραχ. εἰς τὸ Κράτος, κατήργησα 15 περιττὰς θέσεις, διότι τὸ εὖρον Πρυτανεῖον. Ὁ κ. Ἰωαννίδης ὑπῆρέτησεν 6 ἔτη εἰς τὸ Υπουργεῖον, ἐσπούδασε 2 1/2 ἔτη φυσικὴν καὶ χημείαν εἰς τὴν Ἑυρώπην, ἔχει ἐπικίτους διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν του ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ. Ἐχει πιστοποιητικὰ ὑπεραρκετὰ διὰ τὸν διορισμὸν του καὶ τὸ Ἐποπτικὸν Συμβούλιον εὐρίσκειται ἐν τάξει διορίσασιν αὐτὸν καὶ ἐγὼ δὲν ἠδυνάμην εἰμὴ νὰ ἐγκρίνω τὸν διορισμὸν τούτου. Ἐγὼ, Κύριοι, οὐδέποτε ἐσκέφθην νὰ Υπουργεύσω παρὰ τὰς ὑποχρεώσεις μου, καὶ θὰ ἀποδεικνύεται τοῦτο πάντοτε πανταχοῦ, ἡ δὲ σπουδὴ καὶ ὁρμὴ, μεθ' ἧς ἐπιλαμβάνεται ἀπὸ τινος ὁ κ. βουλευτῆς ἐκ Λακωνίας τῆς ἐξελέγξως τῶν κατὰ τὴν Υπουργείαν μου δὲν ἀποβαίνει βεβαίως ὑπὲρ αὐτοῦ.

Παυδουράκος. Γνωρίζομεν ὅλοι πῶς καταρτίζονται αἱ ἀποφάσεις τῶν Νομικῶν Συμβουλίων. Ὑπάρχει κληροδότημα Βόρτζου, πρὸς ἀποστολὴν νέων εἰς Ἑυρώπην διὰ σπουδὰς κλπ. Ἡθέλησε νὰ σταλῆ καὶ ἡ δεσποινὶς Λασκαρίδου. Ἡρωτήθη τὸ Συμβούλιον καὶ ἀπέριψεν ἀμέσως τὴν ἀντικειμένην πρὸς τὴν βᾶσιν τοῦ κληροδοτήματος πρότασιν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὸ Νομικὸν Συμβούλιον ἀκριβῶς ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς ἀποστολῆς γυναικός, εὖρον ἐπιχειρήματα ἐν τῷ κύκλῳ τῆς σοφιστείας. Αὐτὰ εἶνε τὰ Νομικὰ Συμβούλια. Οἱ δὲ ὑπάλληλοι τοῦ Υπουργείου, περὶ ὧν ὁ λόγος ἐνταῦθα, οἱ ἀσκοῦντες δύο ἐπιτηδεύματα, ἡ θὰ εἶνε ἐπαρκεῖς μόνον διὰ τὸ ἐν ἡ μόνον διὰ τὸ ἕτερον, ἀδύνατον ὅμως δι' ἀμφότερα.

Ὑποβάλλεται τροπολογία παρὰ τοῦ κ. Ι. Χρυσοβελώνη ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου περὶ δικτηρῶν, τυπωθησομένη πρὸς διανομήν.

Κατατίθεται ἀπάντησις τοῦ Υπουργοῦ τοῦ Ἐμπορίου καὶ τῆς Γεωργίας κ. Ἐμ. Μπενάκη ἐπὶ ἐπερωτήσεως τοῦ κ. Α. Τρυφῶνη περὶ τῆς εἰς τὸ δάσος Δερβενίστης ἐπιτραπέισης ἀνθρακοποιίας.

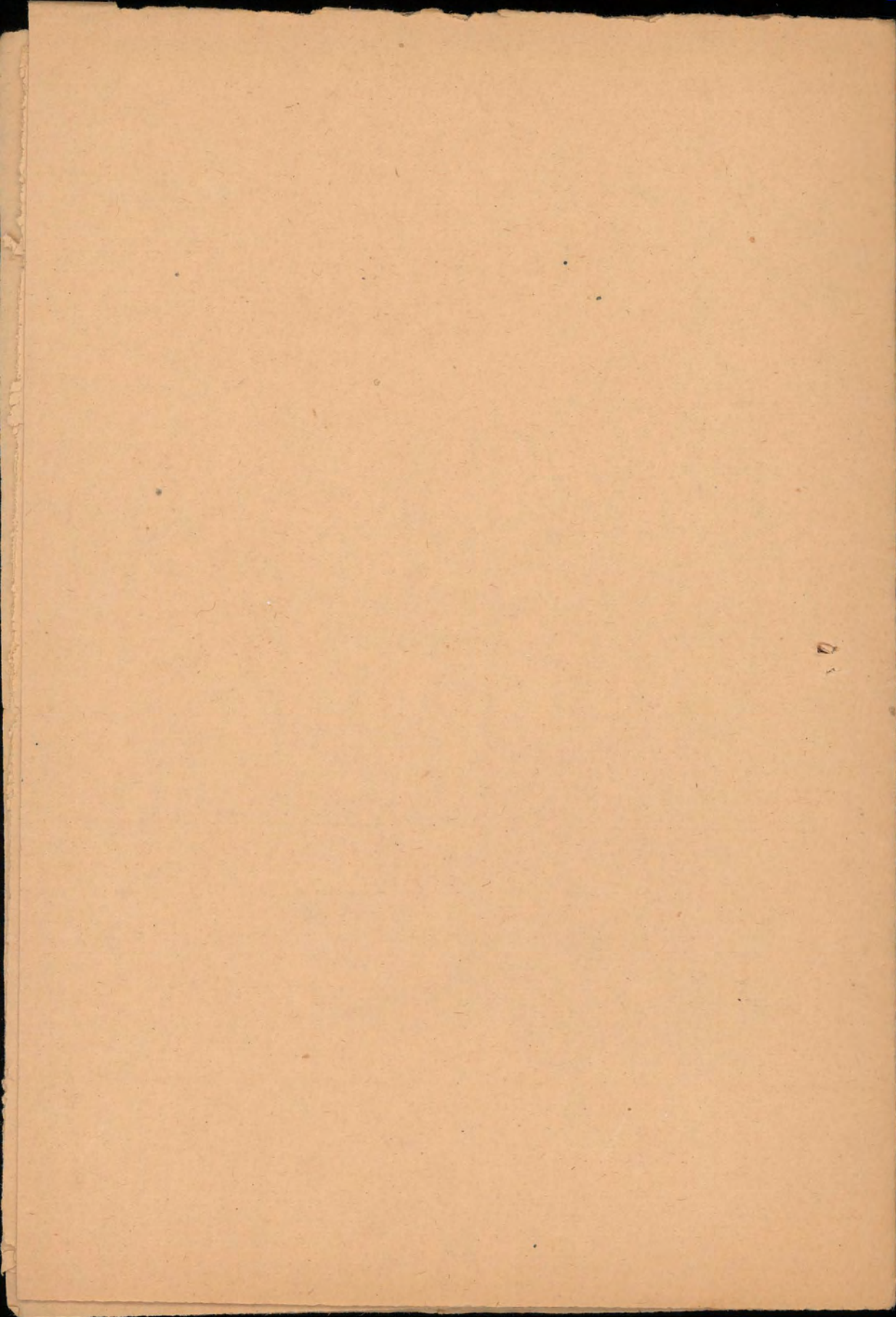
Κατατίθεται παρὰ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ Υπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ἡ αἰτηθεῖσα δι' ἐπερωτήσεως τοῦ κ. Φλαμῆ ἐπιστολὴ τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Διαδόχου, τῆς 25 Ἀπριλίου 1910 πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, δι' ἧς παραχωρεῖ τὰς καλλιεργησίμους ἐκτάσεις ἐν Ἀχαΐᾳ καὶ Ἡλείᾳ κτημάτων του εἰς τοὺς χωρικοὺς τοὺς ἐντὸς τῆς ζώνης τῶν κτημάτων τούτων, ἐπὶ ἀνταλλάγματι ἐπαφιευμένη εἰς τὴν κρίσιν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Βουλῆς.

Κατατίθενται παρὰ τοῦ Υπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης κ. Ν. Δημητρακοπούλου ἔγγραφα ζητηθέντα παρὰ τοῦ βουλευτοῦ Λαρίσσης κ. Σχοινᾶ.

Λύεται ἡ συνεδρίασις τὴν 9ην ὥραν.

Ὁ Πρόεδρος

Οἱ Γραμματεῖς

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Α'

Τῆς 15ης Φεβρουαρίου 1911

Ὡρα 4.40' ἀναγνωσθέντος τοῦ καταλόγου ἢ Βουλῆ εὐρέθη ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων 188 βουλευτῶν.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ τὰ ἐξῆς: 1) Ὁ Ι. Σπίνου-
λας ὑποβάλλει τροπολογίας ἐπὶ τοῦ ἀρθρ. 17 τοῦ Συντάγ-
ματος· 2) Οἱ καλλιεργηταὶ Μοναστηριακῶν κτημάτων τῶν
Δήμων Θεορικίων καὶ Κρωπίας ζητοῦσι μείωσιν τοῦ μισθώ-
ματος· 3) Ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Εὐρυτανίας ὑποβάλλει
ὑπόμνημα δι' οὗ ἐκφράζει γνώμην ζητηθεῖσαν παρὰ τοῦ
Ἵπουργείου τῆς Δικαιοσύνης, ὅσον ἀφορᾷ τὸ νομοσχέδιον
περὶ δικηγορίας· 4) Οἱ Ἄλ. Φαμάκης ἱατρός καὶ Β. Οἰ-
κονομίδης κτηματίας μέλη τοῦ ἐποπτικοῦ συμβουλίου Εὐ-
ρυτανίας ὑποβάλλουσιν ἀναφορὰν ἐγκντίον τῆς ἀποφάσεως
τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Εὐρυτανίας Κ. Ζαργάνου, κλείσαντος
αὐθαίρετως τὰ σχολεῖα τῆς ἐπαρχίας· 5) Ὁ Δικηγορικὸς
Σύλλογος Ζακύνθου κηρύσσεται ὑπὲρ τοῦ νομοσχεδίου περὶ
δικηγορίας καὶ ὑπὲρ τῶν νομοσχεδίων περὶ ἐφέσεως κατὰ
προδικαστικῶν ἀποφάσεων, περιορισμοῦ τῶν λόγων τῆς
ἀναίρεσεως, περὶ δικονομικῶν ἀκυροτήτων κλπ. καὶ θεωρεῖ
ταῦτα λυσιτελεῖ· 6) Διάφοροι φορολογούμενοι ἐξ Ἀθηνῶν
ζητοῦσι παράτασιν προθεσμίας πρὸς καταβολὴν τοῦ φόρου
ἐπιτηδευμάτων καὶ οἰκοδομῶν· 7) Οἱ ἱερεῖς τοῦ δήμου Ὠ-
λενεῖας ζητοῦσι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου ΓΧ4ΣΤ' περὶ
ἐνοριακῶν ναῶν καὶ τῆς περιουσίας αὐτῶν· 8) Οἱ κατάδικοι
τῶν φυλακῶν Ἰθάκης ζητοῦσι μετριασμόν τῆς ποινῆς· 9) Ὁ
Δικηγορικὸς Σύλλογος Τρικιάλων ὑποβάλλει ὑπόμνημα ἐν
σχέσει πρὸς τὰ Δικαστικὰ Νομοσχέδια· 10) Οἱ κάτοικοι
Ἄρτης ζητοῦσι τὴν κατάργησιν τοῦ νόμου περὶ Ἀμβύκων
καὶ 11) Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Χαντζήμινου τῆς Λαρίσης
ζητοῦσιν ἀναστολὴν τῆς πληρωμῆς τῶν φόρων.

Ὁ βουλευτὴς κ. **Θεοφρίδης** ὑποβάλλει τρο-
πολογίας ἐπὶ ἀρθρων τινῶν τοῦ Συντάγματος. Θέλουσιν ἐκ-
τυπωθῆ καὶ διανεμηθῆ.

Ὁ βουλευτὴς κ. **Μετρώας** ὑποβάλλει τροπολογίας ἐπὶ
τῶν ἀρθρῶν 5, 12 καὶ 14 τοῦ Συντάγματος. Θέλουσι ἐκτυ-
πωθῆ καὶ διανεμηθῆ.

Ὁ βουλευτὴς κ. **Δικαῖος** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ
τοῦ νομοσχεδίου περὶ δικαστικοῦ ἐνσήμου. Θέλει ἐκτυπωθῆ
καὶ διανεμηθῆ.

Οι βουλευταί κ. κ. Σπυρόπουλος, Γαρδικιώτης, Μπουφίδης, Τσαξίρης, Βαβυλόπουλος, Φωτιάδης, Ζωγλοπίτης, Β. Γρίβας, Κωτίκας, Βλάτσος, Σταμούλης, Μαντόπουλος, Άγγελίδης κλπ. Υποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως των περί φορολογίας του οικονομικού νόμου.» Θέλει εκτυπωθή και διανεμηθή.

Μετὰ τοῦτο ἡ Βουλὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

Ἀναβάλλεται ἡ ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου περί κυρώσεως Β. Διαταγμάτων, δι' ὧν ἐχορηγήθησαν ἑκτακτοὶ πιστώσεις ἐκ δραχ. 10.578,273 καὶ 35]00 ἐπὶ τῶν εἰδικῶν προϋπολογισμῶν τῶν ἐξόδων τῶν Ὑπουργείων τῶν Οἰκονομικῶν, τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῶν Στρατιωτικῶν τῆς χρήσεως τοῦ ἔτους 1910 συζήτησις διότι ἡ ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπιτροπὴ δὲν ὑπέβαλεν ἀκόμη τὴν ἔκθεσιν τῆς.

Ὁ κ. Φουρίδης ζητεῖ ν' ἀναβληθῆ ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων τοῦ Συντάγματος, ἥτις ἔχει ἀναγραφῆ ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει.

Οἱ κ. κ. Χρηστίδης καὶ Βεδόπουλος ζητοῦσι τὴν μεταβολὴν τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως.

Ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης ὁ κ. Πρόεδρος ἐρωτᾷ τὴν Βουλὴν, ἥτις δὲν ἀποδέχεται ταύτην.

Ψηφίζονται μετὰ τοῦτο εἰς α' συζήτησιν κατ' ἀρχὴν ἄρθρον καὶ σύνολον τὰ νομοσχεδία :

«Περί κυρώσεως Β. Διατάγματος, δι' οὗ ἐχορηγήθη ἑκτακτος πιστώσις ἐκ δραχ. 65,141 καὶ 65]00 ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν τῆς χρήσεως τοῦ ἔτους 1909».

«Περί κυρώσεως Β. Διαταγμάτων, δι' ὧν ἐχορηγήθησαν ἀναπληρωματικαὶ πιστώσεις ἐκ δραχμῶν 1,135,000 ἐπὶ τῶν εἰδικῶν προϋπολογισμῶν τῶν ἐξόδων τῶν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργείων τῆς χρήσεως τοῦ ἔτους 1910».

«Περί κυρώσεως Β. Διαταγμάτων, δι' ὧν ἐχορηγήθησαν ἀναπληρωματικαὶ πιστώσεις ἐκ δραχμῶν 336,537 καὶ 50]00 ἐπὶ τῶν εἰδικῶν προϋπολογισμῶν τῶν ἐξόδων τῶν Ὑπουργείων τῶν Οἰκονομικῶν τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῶν Ναυτικῶν τῆς χρήσεως τοῦ ἔτους 1909».

Ἀναβάλλεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περί κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Δεκεμβρίου 1910 Β.

Διατάγματος, δι' οὗ ἐχορηγήθη ἑκτακτος πιστώσις δρ. 13,280,653.40 ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξόδων τοῦ ταμείου τοῦ Ἐθν. Στόλου τῆς χρήσεως τοῦ ἔτους 1910».

Ἐπὶ τοῦ εἰς β' συζήτησιν νομοσχεδίου «περί τροποποιήσεως τοῦ νόμου ΓΥΒ' τῆς 5ης Νοεμβρίου 1909 καὶ ΓΥΓ' τῆς 16 Νοεμβρίου 1909» ὁ κ. Πῶπ παρατηρεῖ ὅτι τὸ νομοσχέδιον δὲν εἶνε συντεταγμένον συμφώνως πρὸς τὸν νόμον παρακαλεῖ δὲ ὅπως διατυπωθῆ σαφέστερον καὶ τοῦτο ἵνα μὴ ἐπιφέρῃ ἀνωμαλίαν τινὰ προκειμένου νὰ γίνῃ στρατολογία.

Ε. Βενιζέλος (Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) ὁ κ. βουλευτῆς ἀνησυχεῖ κατὰ τινὰ νόμον θὰ γίνῃ ἡ στρατολογία ἐὰν ἤθελε ψηφισθῆ τὸ προκείμενον νομοσχέδιον. Ἡ ἀπάντησις εἶνε εὐχερῆς. Θὰ γίνῃ κατὰ τὸν νόμον τὸν νῦν ἰσχύοντα, τοιοῦτος δὲ εἶνε ἐκείνος τῆς ἐναρξέως τῆς ἰσχύος τοῦ ὁποῦ προτείνεται ἡ ἀναστολή. Ἡ ἀνησυχία τοῦ κ. βουλευτοῦ δὲν εἶνε βάσιμος.

Ὁ κ. Πῶπ ἐξακολουθεῖ ὑποστηρίζων ὅτι τὸ νομοσχέδιον πρέπει νὰ διατυπωθῆ ἐπὶ τὸ σαφέστερον.

Ε. Βενιζέλος ἐλπίζει ὅτι αἱ ἐξηγήσεις, τὰς ὁποίας ἔδωκα ἐφώτισαν ἐπαρκῶς τὴν Βουλὴν.

Ψηφίζεται μετὰ τοῦτο τὸ α' ἄρθρον τοῦ νομοσχεδίου. Ἐπὶ τοῦ β' ἄρθρου ὁ κ. Πῶπ προσθέτει τινά.

Ὁ κ. Ε. Βενιζέλος ἀπαντᾷ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ κακαργήσεως οὐδενὸς νόμου, ἀλλὰ περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ ἤδη ἐν ἰσχύϊ.

Ψηφίζεται μετὰ τοῦτο τὸ β' ἄρθρον ὡς καὶ τὸ σύνολον τοῦ νομοσχεδίου.

Ἀναβάλλεται μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἀντικαταστάσεως ἐδαφίων τινῶν τοῦ νόμου ΓΥΑΒ' (3432) περὶ καταρτισμοῦ στελέχους ἀξιωματικῶν ἐφεδρείας τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ».

Ὁ κ. Πῶπ λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ νομοσχεδίου «περὶ τροποποιήσεως τῆς 5 § τοῦ ἄρθρου 31 τοῦ νόμου ΓΥΟΔ' (3374)» λέγει ὅτι εἶχε ζητήσῃ πληροφορίας τινάς, αἵτινες παρακαλεῖ νὰ κομισθῶσιν.

Ε. Βενιζέλος, ἀπαντῶν λέγει ὅτι ἔδωκεν ἀμέσως τὰς πληροφορίας ταύτας, ἐὰν ὅμως ὁ κ. βουλευτῆς ἔχη ἀνάγκην καὶ ἄλλων πληροφοριῶν ὅπως ικανοποιήσῃ τὴν περιέργειάν του εἶνε ἔτοιμος νὰ τὰς προσκομίσῃ.

Ο κ. Πώπ λέγει ότι δὲν πρόκειται περὶ ικανοποιήσεως περιεργείας ἀλλὰ περὶ διατυπώσεως νομοσχεδίου ἣτις δύναται νὰ προκαλέσῃ ἀνωμαλίαν, τὰς ὁποίας ἐπιθυμεῖ νὰ διευκρινίσῃ.

Ψηφίζεται εἶτα τὸ νομοσχέδιον εἰς β' συζήτησιν κατ' ἀρχήν, ἄρθρον καὶ σύνολον.

Ἐπίσης ψηφίζονται κατ' ἀρχήν, ἄρθρα καὶ σύνολον τὰ εἰς β' συζήτησιν νομοσχεδία περὶ συμπληρώσεως ἄρθρου τοῦ νόμου ΑΧΚΗ' τοῦ ἔτους 1887 «περὶ ἀποζημιώσεως ὁδοπορικῶν ἐξόδων τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ», ὡς καὶ «περὶ δυνάμεως τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1911.

Πρόεδρος. Συζήτησις περὶ τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων τοῦ Συντάγματος.

Ε. Βενιζέλος (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως). Πρὶν ἢ προχωρήσῃ ἡ Βουλὴ εἰς τὴν συζήτησιν ἔχω ἀνάγκην νὰ δηλώσω τινά. Χθές, προκειμένου ν' ἀναγραφῇ σήμερον εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων, εἶπον ὅτι ἡ συζήτησις θὰ διεξαχθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σχεδίου τῆς Ἐπιτροπῆς. ἐκτὸς ἂν εἰς ὠοισμένην τινὰ περίπτωσιν ἡ Κυβέρνησις θὰ ἐνόμιζεν ὅτι πρέπει νὰ ἐπιμείνῃ ὅπως ληθῇ ὡς βᾶσις τὸ ἰδικόν της σχέδιον. Ἐκ τούτου δὲν ἐπαταῖ ὅτι ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἡ Κυβέρνησις ἔχει ὑπ' ὄψιν νὰ θέτῃ ζήτημα ἐμπιστοσύνης, οὐδ' εἶνε ἡ πρόθεσις τῆς Κυβερνήσεως τοιαύτη. Ἄλλ' ἐνῶ τοιαύτη δὲν εἶνε τῆς Κυβερνήσεως ἡ πρόθεσις εἶνε φυσικὸν ὅτι ὅσον θὰ ἐνόμιζεν ὅτι βᾶσις τῆς συζητήσεως ἔπρεπε νὰ τεθῇ ἡ ἰδικὴ της διατύπωσις θὰ ἐθεώρει ὅτι θὰ ἐπεβάλλετο εἰς αὐτὴν νὰ ρίψῃ εἰς τὴν πλάστιγγα τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης συζητήσεως καὶ τὴν παραμονὴν αὐτῆς ἐν τῇ ἀρχῇ, πρόχειρον παράδειγμα τῆς τοιαύτης ἐνεργείας τῆς Κυβερνήσεως θὰ ἦτο λ. χ. τὸ ζήτημα τοῦ τύπου, καθ' ἣν περίπτωσιν ἡ Βουλὴ ἤθελε παρασυρθῇ νὰ ψηφίσῃ διάταξιν, καθ' ἣν θὰ ἦτο δυνατὴ παύσις ἐφημερίδος διοικητικῆς, ὡς ἐπίσης καὶ ἐάν τις ἤθελε ζητήσῃ ἀναθεώρησιν διατάξεως, ἣτις, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς Κυβερνήσεως, εἶνε θεμελιώδης.

Δραγούμης ἔχω τὴν ἐλπίδα ὅτι αἱ ἐξηγήσεις αὐταὶ εἰς ἃς προέβη ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, θέλουσι χρησιμεύσει εἰς τὴν περαιτέρω πρόοδον τῆς συζητήσεως διότι ἐφ' ὅσον δὲν εἶνε ἐκτετυπωμένη ἡ ἔκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς δὲν θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ προβῶμεν εἰς τὴν συζήτησιν. Ἡ δὴλῶσις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἔθηκε τὰ πράγματα ἐπὶ ἐδάφους ὑγειοῦς.

Ἡμεῖς δὲν ἔχομεν παρὰ μόνον μίαν πρότασιν καθ' ἣν κύριον ἔργον ἡμῶν εἶνε τὸ τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν μὴ θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος.

Ὅταν ἡ Βουλὴ μεταβαίῃ εἰς τὰ θεμελιώδη, ὀρέγεται δηλονότι τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ, ἡ Κυβέρνησις ἔχει δικαίωμα νὰ παρέμβῃ καὶ νὰ ὑπομνήσῃ ὅτι τοιοῦτο δικαίωμα δὲν ἔχει ἡ Βουλὴ. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ ταῦτα ὀρθῶς εἶπεν ὅσα εἶπεν ὁ κ. πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως. Θὰ ἦτο ὅμως προτιμώτερον ἴσως ἐὰν μὴ ἔκαμεν τὴν ὑπόμνησιν ὅτι ἂν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο ἤθελε γίνεαι κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως συζήτησιν ἡ Κυβέρνησις θὰ παρητεῖτο.

Ἐξακολουθῶν ὁ κ. Δραγούμης λέγει ὅτι οὐδεμία ὑπῆρχεν ἀνάγκη νέου προσχεδίου ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος ἐκ μέρους τῶν ἀποτελούντων τὴν Κυβέρνησιν βουλευτῶν ἀφοῦ ὑπῆρχε τὸ τῆς Βουλῆς τοῦ Μαρτίου τοῦ 1910, ὅπερ ἠδύνατο νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν. Τοιοῦτοτρόπως ἡ Κυβέρνησις δὲν θὰ ἔπασχεν ἀνυπαρξίαν ἀλλὰ θὰ ἐφρόντιζε νὰ μὴ ἐμφανίζεταί ἐκαστοτε καὶ ἀνευ σοβαρᾶς ἀνάγκης. Ἐπίσης ὁ κ. Δραγούμης ἐκφράζει ἀπορίαν διὰ τὸ παράδειγμα τοῦ τύπου τὸ ὁποῖον μετεχειρίσθη ὁ κ. πρωθυπουργός, ἐκθέτει τοὺς λόγους οἱ ὁποῖοι ἤγαγον τὴν ἐπιτροπὴν εἰς τὸ συμπέρασμα ν' ἀναγράψῃ τὴν εἰδικὴν περὶ παύσεως ἐφημερίδων διάταξιν ἐν τῷ προσχεδίῳ καὶ καταλήγει λέγων ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε ἀνελεύθερον, παρὰ τὸν κίνδυνον τὸν ὁποῖον ἐνέχει.

Ὁ κ. Πώπ παρατηρεῖ ὅτι δικαίως εἶπεν ὁ κ. πρωθυπουργός ὅσα εἶπεν, διότι κατόπιν τῆς εἰσηγήσεως τὴν ὁποίαν χθές ἔκαμεν ὁ κ. Ρακτιβάν παρήχθη ἡ ἐντύπωσις ὅτι αἱ ἐλευθερίαι τοῦ τύπου εἶνε προνομίαι παρεχόμεναι πρὸς τοὺς δημοσιογράφους.

Ὁ κ. Δραγούμης ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα ὅτι μετὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεχθέντα αἱ ἀμφιβολίαι ἤρθησαν.

Ε. Βενιζέλος (Πρόεδρος Κυβερνήσεως). Ἡλιπίζω ὅτι δίδων ἐν ἀρχῇ τὰς ἐξηγήσεις, τὰς ὁποίας ἔδωκα θὰ καθίστων περιττὸν τὸν λόγον τοῦ ἀξιότιμου βουλευτοῦ Ἀττικοβοιωτίας, λόγον φέροντα εἰς συζήτησιν τὰς χθεσινὰς μου δηλώσεις. Ὁ κ. βουλευτὴς Ἀττικοβοιωτίας ἠθέλησε νὰ μεμφθῇ τὴν Κυβέρνησιν, ἀλλ' ὀλίγον ἄργα πλέον, ὅτι οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὴν βουλευταὶ ἐνόμισαν ὅτι καθῆκον εἶχον νὰ διευκολύνουν τὸ ἔργον τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος διὰ τῆς ὑποβολῆς ἰδίου προσχεδίου. Ἐξηγήθη δὲ καὶ

θεωρία καθ' ἣν τοῦτο ἦτο περιττόν ἀφοῦ ὑπῆρχε τὸ θέσπισμα τῆς Βουλῆς τοῦ Μαρτίου 1910, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπρεπε νὰ ἀρκεσθῶμεν. Ἄλλ' ἐλησημονήθη ὅτι μετὰ τὸ θέσπισμα ἐκεῖνο ἠκολούθησε Βασιλικὸς Λόγος, ὅστις ἀπεδέγετο πλέον τὴν ἀναθεώρησιν ἀπασῶν τῶν Διατάξεων τοῦ Συντάγματος ἐξαιρέσει τῶν θεμελιωδῶν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὄχι μόνον δικαίωμα ἀλλὰ καὶ στοιχειώδη ὑποχρέωσιν εἶχον οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Κυβέρνησιν βουλευταὶ νὰ εἴπωσι τοῦλάχιστον τὴν γνώμην των περὶ τῶν διατάξεων μέχρι τῶν ὁποίων ἠδύνατο νὰ ἐπεκταθῇ ἡ ἀναθεώρησις. Ἄλλως τε ὡς βουλευταὶ μόνον δὲν εἶνε δυνατὸν καὶ οὗτοι νὰ μὴ ἔχωσι τὴν γνώμην των. Ἄλλ' ὁ κ. βουλευτὴς ἔθιξε καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ ἀρθ. 14, τοῦ ἀφορῶντος τὸν τύπον. Ὅταν φθάσωμεν εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ ἀρθρου ἐκείνου θὰ ἴδωμεν πῶς μία οἰαδήποτε Κυβέρνησις θὰ δύναται νὰ παύσῃ τὰς ἐχθρικὰς πρὸς αὐτὴν διακειμένας ἐφημερίδας· ἐτονήσθη ἐπίσης ὅτι τὸ σῶμα δυσφόρως ἔχει διὰ τὴν συγχὴν ἐμφάνισιν τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ Κυβέρνησις δὲν ἀγνοεῖ ὅτι τὸ Σῶμα τοῦτο εἶνε σχεδὸν κυρίαρχον, δὲν θέλει ὅμως παύσει τοῦ νὰ ἐκτελῇ τὸ στοιχειῶδες αὐτῆς καθήκον, εἰς τὸ σῶμα δὲ ἐναπόκειται ν' ἀπαλλαγῇ τοιαύτης Κυβερνήσεως, ἥτις φαίνεται καταχρωμένη τῆς ἐξουσίας τῆς.

Ὁ κ. **Κουλουβάκης** διὰ μακρῶν ὁμιλιῶν μετὰ τοῦτο λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις κακῶς ἀναμιγνύεται εἰς τὰ τῆς ἀναθεώρησεως τοῦ Συντάγματος, καθόσον ἐὰν ὑπάρξῃ διαφωνία τίς ἢ διαφωνία θὰ ὑπάρξῃ μεταξύ στέμματος καὶ ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας. Τελευτῶν λέγει ὅτι ἐὰν ἡ Κυβέρνησις γινώσκῃ τὸ καθήκον τῆς πρέπει νὰ τὸ πράττῃ ἐν εὐθέτῳ στιγμῇ, οὐχὶ δὲ ν' ἀπειλῇ προκαταβολικῶς εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐξαναγκάσῃ ἡμᾶς νὰ ὑποχωρῶμεν διαρκῶς ἐκ τοῦ φόβου μήπως ἐμβάλωμεν τὸν τόπον μας εἰς μεγαλητέρας συμφοράς.

Σίμος. Εἶχον ζητήσει, κύριε Πρόεδρε, τὸν λόγον, καθ' ἣν στιγμὴν εἶχον νομίσαι ὅτι προῶρως εἰσήλθομεν εἰς τὴν συζήτησιν περὶ τοῦ 14ου ἀρθρου τοῦ Συντάγματος. Ἀλλὰ κατόπιν τῶν δηλώσεων τοῦ Ἡγέτου τῆς πλειοψηφίας περὶ τοῦ Τύπου, αἱ ὁποῖαι θὰ καθησυχάσουν τὴν εὐλόγως ἀνησυχήσασαν κοινὴν συνείδησιν, δηλῶ ὅτι ἐπιφυλάσσομαι νὰ λάβω τὸν λόγον ἐν καιρῷ, ὅποτε θέλει ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς κατατεθεῖσα διάταξις περὶ τοῦ Τύπου, ἐνῶ

εἶνε ἀνελεύθερος κατὰ τὸ γράμμα, εἶνε ἀφ' ἑτέρου καὶ ἀνεφάρμοστος κατ' οὐσίαν.

Ὁ κ. **Π. Καραπίνο**ς Φρονεῖ ὅτι ἡ συζήτησις δὲν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ μετὰ τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ. Ἡ Κυβέρνησις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παρεμβαίη εἰς τὰ τῆς ἀναθεώρησεως ὡς τοῦτο καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἄλλοι λαοὶ ἐγένετο.

Ὁ κ. **Κουτούπης** ἐκφράζει ἐπίσης τὴν γνώμην ὅτι τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως ἔχουν τὸ δικαίωμα τῆς παρεμβάσεως, ἴσως μάλιστα καὶ πλειότερον τῶν ἄλλων ὡς ἐκλεκτότερα. Ἐξακολουθῶν, λέγει ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Συντάγματος ἐφρόντισεν ὅπως ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου μὴ ὑποστῇ κανένα περιορισμόν.

Μιχαλῆας Κυβέρνησις μὴ ἐπιβαλλομένη εἰς τὴν ἀκολουθοῦσαν αὐτὴν πλειοψηφίαν δὲν δύναται νὰ κυβερνᾷ. Ἡ διατύπωσις γνώμης παρὰ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς συμμόρφωσιν τῆς πλειοψηφίας κατ' αὐτὴν εἶνε τι κοινοβουλευτικώτατον καὶ οὐδόλως εἶνε ἐνάσκησις πίεσεως ἐπὶ τῆς συνειδήσεως τῆς πλειοψηφίας, ὡς ἀπέβλεπε νὰ εἴπῃ ὁ κ. ἐκ Λακωνίας βουλευτὴς. Κατὰ τὴν ἐκδοχὴν δὲ ταύτην τοῦ πράγματος, αἱ δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἦσαν ἀκριβῶς οἱ αἰ ὧφειλον νὰ εἶναι.

Πρόεδρος Ἡ συζήτησις ἐπεραιώθη.

Πῶπ. Ἐγείρεται ὅπως ὁμιλήσῃ.

Πρόεδρος. Ἡ συζήτησις ἐκηρύχθη περαιωμένη, ἐπὶ τῶν δηλώσεων τοῦ Ὑπουργοῦ δὲν θὰ ὁμιλήσετε.

Πῶπ. Τὸ ζήτημα τῆς ἀναβολῆς εἶνε σχετικώτατον μετὰ τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως. Θέλω ἐν τούτοις νὰ μάθω τὴν γνώμην τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῆς ἀναβολῆς τῆς συζήτησεως ἐπὶ τοῦ Συντάγματος δι' αὔριον, ὅποτε θὰ διανεμηθῇ ἡ ἐκθεσις μετὰ τῶν προσγεδίων. Ὁμιλήσα ἤδη ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος ἐν σχέσει μετὰ τὰς Κυβερνητικὰς δηλώσεις, ἀναπτύξας ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ψηφίσεως τῶν Συνταγματικῶν διατάξεων πρέπει νὰ τὸ ἀναλάβῃ ἡ Κυβέρνησις ὡς ζήτημα ἐμπιστοσύνης. Ἐὰν δὲ ὁ κ. Πρωθυπουργὸς δέχεται τὴν ἀναβολὴν, νὰ δηλώσῃ τοῦτο ἤδη.

Ελ. Βενιζέλος (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως). Δηλοῖ ὅτι, μὴ ὑπάρχοντος οὐδενὸς ἀπολύτως λόγου ὅπως μὴ δεχθῇ τὴν πρότασιν περὶ ἀναβολῆς, δέχεται αὐτήν.

Πρόεδρος. Αναβάλλεται διά τήν αύριον και θα αναγραφῆ πρώτον μετά τήν εἰς γ' συζήτησιν τῶν στρατιωτικῶν νομοσχεδίων.

Ακολουθεῖ γ' συζήτησις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου περὶ καταργήσεως και τροποποιήσεως ἄρθρων τινῶν τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας.

Ψηφίζεται τοῦτο κατ' ἀρχήν, κατ' ἄρθρον και κατὰ τὸ σύνολον, ἔχον οὕτω :

Ἄρθρον 1.

Τὸ ἄρθρον 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας και τὸ ἄρθρον 2 τοῦ ἀπὸ 1ης Μαΐου 1835 Β. Διατάγματος «περὶ τῆς ἐπὶ Δικαστηρίου παραστάσεως τοῦ Δημοσίου, τῶν δῆμων κλπ.» καταργοῦνται.

Ἄρθρον 2.

Εἰς τὸ ἄρθρ. 487 ἀριθ. 3 τῆς πολιτικῆς δικονομίας γίνεται ἡ ἐξῆς προσθήκη: Τὰ ἔξοδα ταῦτα ἐκκαθαρίζονται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Δικαστηρίου, ἢ ὑπὸ τοῦ Εἰρηνοδίκου ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἀπευθύνεται ἢ ἐφ' ἧς ἡ παραιτήσις ἐνώπιον τοῦ ὁποίου εἰς τοῦτον πίνακος ἐξόδων ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ παραιτηθέντος διαδίδου. Ἡ ἀπόφασις τοῦ Προέδρου ἢ τοῦ Εἰρηνοδίκου ἐκτελεῖται παραχρῆμα.

Πρόεδρος. Ανακοινῶ πρὸς τήν Βουλὴν τήν ἐκθεσιν τῆς ἐπὶ τῆς Αναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς παραπεμφθείσης εἰς αὐτὴν προτάσεως τῶν βουλευτῶν κ. κ. Γ. Ἐξαρχοπούλου, Κ. Καλομενοπούλου, Δ. Καρέλλης, Ε. Κυτταριόλου, Ο. Τετενέ, Ι. Κασδόνη, Μ. Μπουφίδου, Ι. Κ. Μπρισιμιτζάκη, Ι, Χρυσοβελώνη περὶ μὴ διενεργείας προσωρινῶς ἀναπληρωματικῶν ἐκλογῶν, καθ' ἣν ἐκθεσιν ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποφαίνεται, διὰ 13 κατὰ 10 ψήφων, ὅτι ἡ Διπλῆ Βουλὴ σκόπιμον εἶνε ν' ἀποφασίσῃ διὰ προσωρινῶς ψηφίσματος, ὅτι, διαρκουσῶν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, δὲν θὰ ἐνεργηθῶσιν ἐκλογαὶ λόγῳ θανάτου μελῶν αὐτῆς, ἢ ἀκυρώσεως τῆς ἐκλογῆς μελῶν δι' ἔλλειψιν προσόντων. Ἀποφασίζεται ἡ ἐκτύπωσις και διανομὴ τῆς ἐκθέσεως.

Παρὰ τῶν βουλευτῶν Κεφαλληνίας και Ἰθάκης κ. κ. Δ. Βινιεράτου, Νικ. Γ. Χαριτάτου, Σπ. Κ. Ἰγγλέση, Ν. Δ. Ραυτοπούλου, Σ. Καβαλιεράτου, Α. Βαλαμακῆ, Σ. Φορέστη, ὑποβάλλεται πρότασις νόμου περὶ ἀνεγέρσεως δικαστικοῦ μεγάρου ἐν Ἀργυροπολίῳ τυπωθησομένη πρὸς διανομὴν.

Ἀρχεται Γ' συζήτησις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἐπιδόσεως ποινικῶν δικηγράφων και τῶν κατὰ τὰς ποινικὰς δίκας ἐρημοδικιῶν.

Ζαβιτωϊάνος. Ἡ πληθώρα τῶν ἐρημοδικιῶν οφείλεται κυρίως εἰς αἰτία μὴ αἰρούμενα διὰ τοῦ νομοσχεδίου και ἀναγόμενα εἰς τήν ἀνεπαρκῆ λειτουργίαν τῆς σχετικῆς δικαστικῆς ὑπηρεσίας. Τὰ πρακτικά, τὰ ἀποτελοῦντα τὴν βάσιν τῆς κατ' ἀντιμωλίαν δίκης, δὲν τηροῦνται καλῶς. Αἱ ἔννοιαί τῶν μαρτύρων δὲν ἀποδίδονται ὑπὸ τοῦ Γραμματέως. Διὰ τοῦτο γίνεται διαρκῶς προσφυγὴ εἰς τὰς κατὰ προανάκρισιν ἐκθέσεις. Αἱ κατὰ τὴν ἐρήμην δίκην ὅθεν λαμβανόμενοι καταθέσεις τῶν μαρτύρων συμπληροῦνται ὑπὸ τῶν ἀνωμοτεῖ λαμβανομένων κατὰ τὴν προανάκρισιν ἐκθέσεων. Ἡ ἐξακρίβωσις τῆς ἀληθείας ἐξαρτᾶται και ἐκ τῶν λέξεων τοῦ μάρτυρος, ἀλλὰ και ἐκ τοῦ ὕψους αὐτοῦ και τοῦ εἴδους τοῦ λόγου. Διὰ ταῦτα κρίνω ὅτι σύγχρονος μὲ τὴν κατάργησιν τῆς ἐρημοδικίας πρέπει νὰ εἶνε και διάταξις ἐπιβάλλουσα τὴν προανάκρισιν εἰς τὸν εἰσαγγελέα.

Ὡς πρὸς τὴν βελτίωσιν τῶν κατωτέρων ὀργάνων, δι' ἣν προνοεῖ τὸ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχέδιον, ἔχω νὰ εἶπω τὰ ἐξῆς:

Ὁ ὑπάρχων σχετικὸς νόμος προσέκοψεν εἰς τὴν ἐλευνότητα και ὀλιγότητα τῶν δικαστικῶν κλητῆρων και εἰς τὸν μικρὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιδόσεων. Αἴρει τὸ νομοσχέδιον τὰ αἰτία: Ἐμμίσθων θέσιν κλητῆρος ζητοῦν οἱ ἀθλιέστεροι, διότι ὁ μισθὸς εἶνε μὴδαμινός. Διὰ τοῦ νομοσχεδίου δημιουργεῖται αὐξήσις τῆς μισθοδοσίας τῶν κλητῆρων, ἀλλὰ μὴ ἀποτελεσματικὴ. Διότι, ἀφ' ἑτέρου, δημιουργεῖται διὰ τοῦ νομοσχεδίου περιπλοκὴ και ἐπαύξησις τῆς ὑπηρεσίας τῶν, ἐπιβάλλουσα εἰς αὐτοὺς και δαπάνας, ὥστε καταντᾷ κατ' οὐσίαν ἀντὶ νὰ αὐξάνῃ πράγματι ὁ μισθὸς τῶν νὰ μειοῦται. Πού θὰ καταλήξωμεν λοιπόν; Νέοι καλοὶ κλητῆρες δὲν θὰ προσέλθουν, θὰ μείνουν, ἀν θὰ μείνουν, οἱ ἀφόρητοι παλαιοί. Αὐξήσις δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κλητῆρων θὰ ἐπέλθῃ διὰ τοῦ νομοσχεδίου: Ὑπέβαλεν ὁ κ. Ὑπουργὸς πίνακα, ζητηθέντα παρ' ἐμοῦ, τῶν ἐμμίσθων δικαστικῶν κλητῆρων, ἀλλὰ μὴ εὐφραίνοντα πόσοι εἶνε ἀπεσπασμένοι εἰς τὰς εἰσαγγελίας πόσοι εἰς τὰς ἀνακρίσεις κλπ. Ὅθεν δὲν ἠδυνάμην νὰ βασισθῶ ἐπὶ τοῦ τοιούτου πίνακος διὰ νὰ φθάσω εἰς ἀσφαλῆ ἐξαγόμενα. Ἐν τούτοις, δύναμαι νὰ εἶπω, ὅτι ἡ πίστωσις τῶν 110,000 φρ. θὰ ἐπικρέσῃ μόνον και μόνον διὰ τινὰ αὐξήσιν τοῦ μισθοῦ τῶν κλητῆρων ὄχι και τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν.

Ν. Δημητρακόπουλος (Υπουργός Δικαιοσύνης).
Εἶνε ζήτημα προϋπολογισμοῦ, ἂν ψηφισθῆ τὸ νομοσχέδιον
δύνανται αἱ 110,000 νὰ γίνουν καὶ 200,000, ὡς ὑποδει-
κνύεται ἄλλως τε ἐν αὐτῷ.

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ ἀριθμοῦ θὰ ἔχωμεν καὶ τὴν ἐπίδο-
σιν τῶν ποινικῶν δικογράφων διὰ τῶν χωροφυλάκων, κατὰ
κανόνα πλέον, διότι ὑπάρχει μὲν καὶ ἤδη τοιαύτη διάταξις,
ἀλλὰ περιέπεσεν εἰς ἀχρηστίαν. Πρὸς τούτοις, εἰς ἐκάστην
ἐπίδοσιν προστίθεται ἐν δεκάλεπτον, τὸ ὅποιον δύναμαι νὰ
κάμω καὶ 20λεπτον, κατὰ τὰς πληροφορίας δὲ τῶν Εἰσαγ-
γελέων ὑπάρχουσι πολλοὶ ἄμισθοι κλητῆρες, πρόθυμοι, ἀντὶ
τοῦ 10λέπτου, ἢ τοῦ 20λέπτου, νὰ ἀναλαμβάνωσι τὰς ἐπι-
δόσεις.

Μπουφίδης. Ὑπάρχει καὶ τὸ ζήτημα ἂν εἶνε δυνα-
τὸν κατ' ἀρχὴν οἱ χωροφύλακες νὰ χρησιμεύουν διὰ τὴν
ἐπίδοσιν.

Ζαβιτσιάνος. Καὶ ἐγὼ φρονῶ ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν.
Ἀλλὰ, ὅπωςδήποτε, αἱ πολύπλοκοι διατυπώσεις τοῦ νομο-
σχεδίου δὲν ἐξουδετεροῦν πᾶσαν αὐξήσιν δι' αὐτοῦ; Λάβω-
μεν τὴν Εἰσαγγελίαν Ἀθηνῶν. Εἰς τὸ Πλημμελειοδικεῖον
Ἀθηνῶν ὑπηρετοῦν 10 τὸ ὅλον δικ. κλητῆρες. Οὗτοι, ἀνε-
παρκεῖς, ἔχουν καὶ ἀπειρίαν ἄλλων ὑποχρεώσεων, κατὰ
τὸν νόμον. Τὸ Πλημμελειοδικεῖον Ἀθηνῶν ἔχει 34 περίπου
συνεδριάσεις κατὰ μῆνα. Ἔχομεν 350 δικόγραφα δι' ἐκά-
στην συνεδρίασιν αὐτοῦ, τὸ ὅλον 10,000 περίπου. Προσθέ-
σατε τὰς κοινοποιήσεις ὅλων τῶν βουλευμάτων, ὅλα τὰ δι-
κόγραφα, τὸν ὑπὸ τοῦ νομοσχεδίου ἐπὶ πλέον ἐπιβαλλόμενον
μέγαν ἀριθμὸν δικῶν. Καὶ ἂν μόνον 100 δικόγραφα καθ' ἡ-
μεραν εἰς καθένα κλητῆρα, ἐπὶ 5, ἀνυπολόγιστον, πῶς θὰ
προφθάσῃ, ὑπολογιζομένων καὶ αὐτῶν τῶν Κυριακῶν ἀκόμη;
Καὶ ἂν λάβωμεν ὅτι ζητεῖ κάτοικον Ἀθηνῶν ἐξ Ἀνάφης,
ὀφείλει νὰ τρέξῃ εἰς τὰ Ἀναφιώτικα καὶ καθεξῆς. Καὶ 30
ἐπιδόσεις τοῦ εἴδους αὐτοῦ ἂν κάμῃ ἐκ τῶν 3,000 κατὰ
μῆνα, θὰ δαπανήσῃ ὅλον τὸν μῆνα καὶ ὅλον τὸν μισθὸν τοῦ
ἀκόμη. Ἄρα αἱ περισσότεραι ὑποθέσεις δὲν θὰ εἰσάγωνται,
ἄρα ἔχομεν ἀνάγκην περισσοτέρου ἀριθμοῦ κλητῆρων.

Εἰς τὰς Ἐπαρχίας δὲ αἱ δυσχέρειαι εἶνε πολὺ μεγα-
λείτεραι, διότι ἔχομεν καὶ τὰς ἀγροτικὰς ἀποστάσεις, ὥστε
αἱ 110,000 φρ. δὲν προσθέτουν οὐδέν, ὡς ἔχει τὸ νομο-
σχέδιον, οὔτε εἰς τὴν κατὰ ποιόν, οὔτε εἰς τὴν τὸ ποσὸν
βελτιώσιν τοῦ σώματος τῶν δικαστ. κλητῆρων. Ὅθεν ὑπο-

βάλω τὴν εὐχὴν νὰ ἐφαρμοσθῆ προηγουμένως ὁ νόμος ἐκεῖ-
νος περὶ κλητῶν, διὰ νὰ ἐξακριβωθῆ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς
τοῦ νόμου αὐτοῦ καὶ ἡ ἀνάγκη νέου μέτρου.

Ν. Δημητρακόπουλος (Υπ. Δικ.). Διὰ Β. Δια-
τάγματος δύναται νὰ ἐφαρμοσθῆ.

Ζαβιτσιάνος. Ἡ δὲ κατάργησις τῆς ἐρημοδικίας
εἶνε εὐχῆς ἔργον, ἀλλὰ φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῆ βαθ-
μηδόν, διότι ὁ θεσμὸς τῆς ἐρημοδικίας ἐγένετο καθεστὼς μὲ
βαθείας ρίζας. Τὸ συμπέρασμα μου εἶνε ὅτι πρόκειται περὶ
νομοσχεδίου σοφοῦ, ἀλλὰ προωρισμένου νὰ νυαγηθῆ διὰ
τὴν ἔλλειψιν καὶ πλημμελείαν τῶν ὀργάνων. Καὶ φρονῶ
ὅτι προχρηματικὴ βάση τῆς ἐν γένει Ἀνορθώσεως τῆς Δι-
καιοσύνης εἶνε ἡ ἐκκαθάρισις τοῦ Δικαστικοῦ σώματος,
ἐπιπροσθύντος, ὡς ἔχει νῦν, εἰς πᾶσαν σοβαρὰν ἀπόπειραν
βελτιώσεως τῆς Δικαιοσύνης.

Ν. Δημητρακόπουλος (Υπ. Δικ.). Παρακαλῶ νὰ
μὴ θίγεται νῦν τὸ ζήτημα τοῦτο, θὰ ἔλθῃ ἐν καιρῷ, ὡς δεῖ.

Χρυσόχοϊδης. Ὁ θεσμὸς τῆς ἐρημοδικίας ἐξώκειλεν
εἰς κατάχρησιν. Ἐντεῦθεν ἡ ὑπερπληθὴς τῶν ἀθωοτικῶν
ἀποφάσεων. Ἀλλὰ μὴ φθάσωμεν εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τῆς
ἐντελοῦς καταργήσεως τοῦ θεσμοῦ τῆς ἀνακοπῆς.

Δημητρακόπουλος (Υπ. Δικ.). Ἐχετε ὑπ' ὄψιν
Σας τὴν ὑποβληθεῖσαν σχετικὴν τροπολογίαν;

Χρυσόχοϊδης. Ὅχι.

Μουσοῦρης. Συμφωνεῖ καὶ μὲ τὸν κ. Ζαβιτσιά-
νον καὶ μὲ τὸν κ. Χρυσόχοϊδην καὶ μὲ αὐτὸν τὸν κ.
Υπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης. Ὅτι δηλ. δὲν πρέπει νὰ
ἐξακολουθήσῃ ὑφιστάμενον τὸ κρατοῦν σύστημα καὶ κα-
θεστὼς διαδικασίας. Ἀλλὰ, ἐρωτᾷ, αἱ ἐγγυήσεις τῶν νο-
μοσχεδίων τοῦ κ. Υπουργοῦ εἶνε ἐπαρκεῖς διὰ τὸν ἄνω
σκοπὸν;

Διὰ τὴν αὐξήσιν τοῦ μισθοῦ τῶν ἤδη κλητῶν ἀπαι-
τοῦνται 47,400 δραχ. καὶ διὰ τοὺς νέους, διότι πρέπει νὰ
αὐξηθῆ τοὐλάχιστον κατὰ ἓνα ὁ ἀριθμὸς τῶν κλητῶν εἰς
ἐκάστην τῶν δικαστικῶν γραφείων τοῦ Κράτους, ἀπαιτεῖ-
ται ποσὸν 160,200. Διὰ τοῦ ποσοῦ ὅμως τῶν δεδομένων
62 περίπου χιλ. οὔτε κατὰ τὸ $\frac{1}{3}$ δὲν πληροῦται ὁ σκοπός.
Δὲν δύναται δὲ νὰ μὴ αὐξηθῆ κατὰ ἓνα τοὐλάχιστον ὁ
ἀριθμὸς εἰς πάντα τὰ Δικαστικὰ Γραφεῖα τοῦ Κράτους,
πλὴν 8 ἢ 10, καὶ μάλιστα μὲ τὴν ἐπαύξισιν καὶ τὴν
νέαν περιπλοκωτέραν σύνθεσιν τῆς ὑπηρεσίας, ἣν εἰσάγει

τὸ νομοσχέδιον. Ἄρα αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κλητῆρων διὰ τοῦ νομοσχεδίου καθίσταται ἀδύνατος, εἰμὴ μόνον εἰς τὸ $\frac{1}{3}$ τῶν δικαστικῶν γραφείων. Ὡς πρὸς τὸν μισθὸν δέ, ἐκτὸς 3-4 Εἰσαγγελιῶν, ὧν οἱ κλητῆρες θὰ λαμβάνουν 20 δραχ. πλειότερον, οἱ ἄλλοι μισθοὶ εἶνε 60, 50, 40, 30 δραχ. μηνιαίως. Καὶ θὰ ἐκτελοῦν οἱ κλητῆρες οὗτοι ἄλλας ἰδιωτικὰς ἐργασίας καὶ θὰ εἶνε μᾶλλον εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἰδιωτικῶν πελατῶν των. Ὅθεν ἔπρεπε τοῦλάχιστον εἰς 100 δραχ. νὰ ἀνέλθῃ ὁ μισθὸς τῶν κλητῆρων. Ἐπομένως, ἐγὼ θὰ καταψηφίσω τὸ νομοσχέδιον κατ' ἀνάγκην, ὡς ἄσκοπον, ἐὰν μείνῃ ὡς ἔχει.

Ὡς πρὸς τὴν ἐπίδοσιν παρὰ χωροφυλάκων, οὔτοι, τὸ πλεῖστον ἀγράμματοι, δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι προσόντα, ὧν στεροῦνται οἱ δικαστικοὶ κλητῆρες. Καὶ ἀντὶ νὰ αὐξήσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων, ὡς ἐπιβάλλεται ἀπὸ πᾶσαν ἰδέαν Ἀνορθώσεως, διὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν ζωὴν καὶ τὴν περιουσίαν τῶν πολιτῶν, θέλομεν νὰ τὰ ἀπασχολήσωμεν μὲ καθήκοντα ξένα πρὸς τὰ κύρια αὐτῶν καθήκοντα, ἀντικείμενα μάλιστα εἰς αὐτά, ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ πολιτικικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῆς κοινωνικῆς συνθέσεως.

Ἀλλὰ ἐπιβάλλεται διὰ τοῦ νομοσχεδίου καὶ νέα φορολογικὰ εἰς τοὺς κατηγορουμένους 10 ἢ 20 λεπτῶν.

Τὸ ἀποτέλεσμα ἐκ τοιοῦτου νομοσχεδίου θὰ εἶνε πάλιν νὰ ἐκδίδωνται ἀποφάσεις ἐναντίον προσώπων, ἅτινα οὐδέποτε ἔμαθον ὅτι εἶνε κατηγορούμενοι καὶ ἐναντίον λιπομαρτύρων ἀγνοούντων ὅτι ὑπῆρξαν λιπομάρτυρες. Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἔπρεπε νὰ συμβουλευθῆ καὶ δικηγόρους μὲ ἐμπειρίαν, παρακολουθοῦντας ἐν τῇ πραγματικότητι τὴν κίνησιν τῆς Ποινικῆς Δικαιοσύνης.

Πρόεδρος. Ἦθελον ἀποτολήσῃ τὴν ἀπλὴν γνώμην, νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν κατ' ἄρθρον συζήτησιν, ἀφοῦ ὑπάρχουσι καὶ ἕτεροι 6 διὰ νὰ ὁμιλήσωσιν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς.

Οἱ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ἐγγεγραμμένοι θέλουσιν νὰ ὁμιλήσωσιν ἐπ' αὐτῆς καὶ ἀκολουθεῖ τὸν κ. Μουσοῦρη ἐπὶ τοῦ βήματος ὁ κ. **Λιδωρικῆς**.

Ὡπ. Φρονεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ αἰθούσῃ ἀριθμὸς βουλευτῶν ἐπαρκῆς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τόσον σπουδαίου νομοθετήματος καὶ ζητεῖ διακοπὴν καὶ ἐπανάληψιν τῆς συνεδριάσεως. Προτείνει διακοπὴν τῆς συνεδριάσεως ἐπὶ μίαν ὥραν

Πρόεδρος. Ἡ ἀντίληψις τοῦ Προεδρείου εἶνε ἄλλη. Μόνον δι' ἐνστάσεως περὶ μὴ ἀπαρτίας δύναται νὰ διεκδικηθῆ ἡ γνώμη Σας. Δὲν δυνάμεθα νὰ διακόψωμεν.

Λιδωρικῆς. Τὸ νομοσχέδιον εἶνε προωρισμένον εἰς ἀποτυχίαν, λόγῳ τῶν ὑπεράγαν αὐστηρῶν διατάξεων αὐτοῦ, ἀνεφαρμόστων παρὰ τῶν δικαστῶν, ὡς ἀντικειμένων εἰς αὐτὴν τὴν ἀνάγκην τῆς πραγματικότητος. Ἐνεκα πολλῶν δυσχερειῶν, ἐγκειμένων εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ πράγματος, αἱ κλήσεις δὲν δύνανται νὰ φθάνουν τὸ πλεῖστον ἐν καιρῷ πρὸς τοὺς εἰς οὓς ἀπευθύνονται, ἐνίοτε δὲ καὶ φθάνουσαι, δὲν δύνανται νὰ ἔχουν ἀποτέλεσμα, λόγῳ ὑπερτέρας ἀνάγκης. Ὡς λ.χ. ὅταν ἀσθενῆ βαρέως ἡ σύζυγος τοῦ χωρικοῦ, ἡμόνη καὶ κυρία σύντροφός του εἰς τὸν καθημερινὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς φύσεως καὶ ὑπὲρ τοῦ βιοπορισμοῦ, ὅτε λόγος ὑπάρξῃ τοῦ χωρικοῦ τῷ ἐπιβάλλει νὰ μὴ λάβῃ οὐδόλως ὑπ' ὄψιν τὴν Δικαιοσύνην τοῦ Κράτους, ἀλλὰ πῶς κατοπίεν θὰ δικαιολογηθῆ πρὸ τοῦ Δικαστηρίου διὰ τὴν καθυστέρησίν του ἀπέναντι δικαστῶν, οἵτινες, βαρυθύμως μεταβαίνοντες εἰς τὰς ἐπαρχίας, δὲν ἔχουσι ὄρεξιν νὰ ἐξαντλοῦνται ἐπὶ τῆς ἔδρας των, ἐρωτῶντες καὶ ἐξετάζοντες ὅλας τὰς πραγματικὰς ἀφορμὰς τῆς ὑστερήσεως τοῦ κατηγορουμένου ἢ τοῦ μάρτυρος. Καὶ πῶς δύναται εὐκόλως ὁ πρὸς ὃν ἡ κλήσις παρὰ τοῦ Δικαστηρίου, ὁ ἔχων ὡς προείπομεν, σύζυγον βαρέως ἀσθενοῦσαν ὅταν λαμβάνῃ τὴν κλήσιν, νὰ προμηθευθῆ εὐκόλως πιστοποιητικὰ παρ' ἱατρῶν, ἀφοῦ δὲν εἶνε ὅλα τὰ χωρῖα ἔδρα ἱατρῶν, καὶ πῶς θὰ ἐξοικονομηθῇ 30 δραχ. ὁ ἄπορος χωρικός; Ἀλλὰ, ἀφοῦ δὲν ἐξασφαλίσωμεν ἐν τῇ πολιτείᾳ τὴν ὅλην ἐκείνην εὐθυμίαν, ἣτις προϋποθέτει τὴν εὐδοκίμησιν θεσμῶν ὡς ὁ εἰσαγόμενος διὰ τοῦ νομοσχεδίου, δὲν εἰσάγομεν μείζον κακὸν ψηφίζοντες τὸ μέτρον τοῦτο τοῦ κ. Ὑπουργοῦ; Ὡς πρὸς δὲ τὴν περιστολὴν τῶν ἀνακοπῶν εἶνε αὕτη πραγματοποιήσιμος, εἶνε ἡ Ἑλλάς ἔδαφος, ὡς τὰ ἐξ οὗ μεταφυτεύεται τὸ νομοσχέδιον διὰ τὴν ἀναστολήν, ἔδαφος ἠρωτριωμένον τόσον βαθέως καὶ ριζικῶς ὑπὸ τοῦ ἀρότρου τοῦ διοικητικοῦ καὶ ἱστορικοῦ πολιτισμοῦ, ὅπως ἐκεῖ ἐξ οὗ μεταφυτεύεται ὁ περὶ οὗ πρόκειται Νόμος;

Παρὰ τοῦ βουλευτοῦ κ. **Μουσοῦρη** ὑπόβαλλονταν τροπολογίαι εἰς τὸ σχέδιον νόμου περὶ ἐπιδόσεως τῶν ποινικῶν δικηγόρων καὶ τῶν κατὰ τὰς ποινικὰς δίκας ἐρημοδικιῶν, τυπωθησόμεναι πρὸς διανομήν.

Παρὰ τοῦ βουλευτοῦ Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος κ. **Γ. Βεργοῖου** ὑπόβαλλεται πρότασις περὶ ἀναγραφῆς ἐν τῷ Συν-

τάγματι διατάξεως ἀφορώσης τὴν Ἐθνικὴν γλῶσσαν. Τυ-
πωθήσεται πρὸς διανομὴν.

Θεοδωρίδης. Ἡ ἀρχὴ τοῦ νομοσχεδίου ὀρθὴ καὶ ἡ
ἀντίρρησης καθ' ἣν ἡ ἀνακοπὴ εἶνε δικαίωμα δὲν εἶνε βά-
σιμος. Ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τῶν νομίμων κωλυμάτων ἐν
τῷ νομοσχεδίῳ, ἤθελον νὰ εἶπω, ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς ἔδει νὰ
λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ Γερμανικὸν σχετικὸν νομοσχέδιον, τὸ
ὁποῖον ἐπιεικέστερον ἔχει ὡς πρὸς τὴν παραδοχὴν τῶν ἀνα-
κοπῶν.

Διμητρακόπουλος (Ὑπουργ. Δικαιοσύνης). Ὅμοιον
ἀκριβῶς σκοπεῖ ἡ περιληφθεῖσα ἐν τῷ ἄρθρῳ 338 τοῦ νομο-
σχεδίου σχετικὴ τροπολογία.

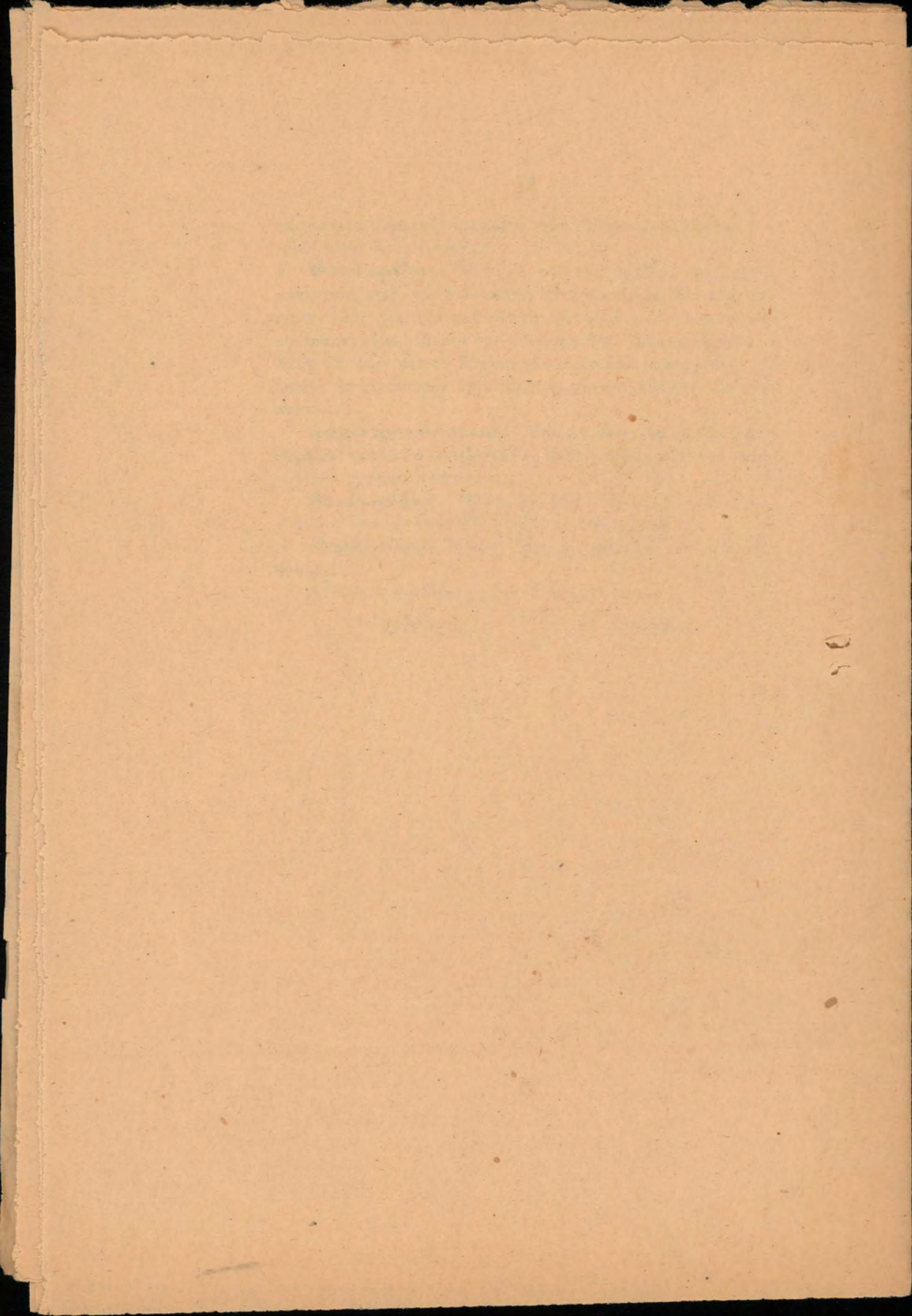
Θεοδωρίδης. Μόνον δὲν θέλω νὰ λέγῃ ὁ κατηγο-
ρούμενος ὅτι δὲν προσῆλθον διότι εἶνε δικαίωμά μου.

Μπουφίδης. Πρέπει ὅμως μεταβληθῆ καὶ ἡ προδι-
κασία.

Λύεται ἡ συνεδρίασις τὴν 9 καὶ 5' ὥραν.

Ὁ Πρόεδρος

Οἱ Γραμματεῖς

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΔΑ'

Τῆς 16ης Φεβρουαρίου 1911

Ὁρα 4.50' μ. μ. ἀναγνωσθέντος τοῦ καταλόγου, ἡ Βουλὴ εὐρίσκειται ἐν ἀπαρτίᾳ, παρόντων 193 βουλευτῶν.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ πρὸς τὴν Βουλὴν τὰ ἐξῆς: 1) οἱ ἀπολυθέντες Εἰρηνοδίκαι καὶ γραμματεῖς ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα. 2) οἱ κάτοικοι Παραβολίων αἰτοῦσιν, ὅπως ἀπαλλαγῶσι τῆς πληρωμῆς φόρων. 3) οἱ ἐν Ἀραχώβῃ μέτοχοι τῆς «Ἀμοιβαίας» ζητοῦσιν, ὅπως ἀνακληθῆ τὸ ἰδρῦσαν τὴν «Ἀμοιβαίαν» Β. Διάταγμα. 4) οἱ ἐν Μεσολογγίῳ μέτοχοι τῆς «Ἀμοιβαίας» ζητοῦσιν, ὅπως ἐξασφαλισθῶσι τὰ χρήματά των. 5) ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Κορινθίας ὑποβάλλει ὑπόμνημα μὲ διαφόρους σκέψεις ἐπὶ τοῦ ἀναθεωρουμένου πολιτεύματος. 6) οἱ ἐκ Κέας μέτοχοι τῆς «Ἀμοιβαίας» αἰτοῦσιν, ὅπως διαλυθῆ ἡ Ἐταιρεία «Ἀμοιβαία». 7) οἱ ἐκ Λακωνίας κατάδικοι ζητοῦσι χάριν. 8) ἡ ἐκ Τρικάλων Β. Παπαγεωργιάδου ζητεῖ χάριν διὰ τὸν κατάδικον σύζυγόν της. 9) οἱ ἐκ Πατρῶν Δ. Διαμαντόπουλος, Π. Διαμαντόπουλος καὶ Ἐλευθερία Διαμαντοπούλου ζητοῦσιν ὅπως τοῖς χαρισθῶσιν οἱ φόροι τῶν οἰκοδομῶν διότι κατεστράφησαν ἐκ πυρκαϊᾶς. 10) ὁ κατάδικος τῶν φυλακῶν Τρικάλων Στ. Κανγαντῆς ζητεῖ χάριν. 11) διάφοροι κατάδικοι τῶν φυλακῶν Ζακύνθου ζητοῦσιν, ὅπως τοῖς χαρισθῆ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ποινῆς των. 12) ὁ Νικ. Ἀγγελάκης ζητεῖ βοήθημα.

Ὁ βουλευτὴς κ. Νοταρᾶς ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν ἐπίδοσιν τῶν ποινικῶν δικογράφων προσώπων». Θέλει ἐκτυπωθῆ καὶ διανεμηθῆ.

Ἐποβάλλουσι τροπολογίας ἐπὶ ἀρθρῶν τινῶν τοῦ Συντάγματος οἱ βουλευταὶ κ.κ. Πολυχρονιάδης, Ξηρὸς καὶ Πετρομανιάτης.

Ὁ βουλευτὴς κ. Ἰγγλέσης ὑποβάλλει πρότασιν περὶ προσθήκης ἀρθροῦ εἰς τὸ νομοσχέδιον «περὶ ἐπιδόσεως τῶν ποινικῶν δικογράφων».

Παρὰ τοῦ Ἵπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Α. Κορομηλά ὑποβάλλεται νομοσχέδιον «περὶ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τοῦ φόρου τῶν ἀμπέλων, τῶν ἀροτριῶντων κτηνῶν καὶ τῶν περιβολίων τῆς χρήσεως 1910 καὶ περὶ παρατάσεως τῶν προθεσμιῶν

5
Μιμίσην
Παπαγιάννη
Σταυρῆ
Σταυρῆ
1911
3.

τῆς εἰσπράξεως τῶν καθυστερουμένων ἐκ τῶν φόρων τούτων ἐπὶ ἐκπτώσει.

Α. Κορομηλάς. (Υπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Ὑποβήλλω εἰς τὴν Βουλὴν τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ τρέχοντος ἔτους καὶ νομοσχέδιον περὶ χρηματικῆς δωδεκατημορίας, ὅπερ παρακαλῶ νὰ παραπεμφθῆ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπιτροπὴν διὰ νὰ ψηφισθῆ ὡς τάχιστα.

Ὡς ἔχουσι τὰ πράγματα δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν τὸ πραγματικὸν ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν τοῦ Κράτους τὸ προερχόμενον ἐκ τῆς Γεν. Ληψοδοσίας τοῦ Δημοσίου Ταμείου. Θὰ ὑποβάλλω ὅσον οὕτω νομοσχέδιον ἀνοργανώσεως τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου, ὅπως συνεχίσῃ τὴν σύνταξιν τῶν γενικοῦ λογισμῶν τοῦ Κράτους ἀπὸ τοῦ 1880.

Ἐκ ποίων λόγων ἠῤῥησαν ἀπὸ τοῦ 1908 τὰ ἔξοδα ὥστε νὰ καταλήθωμεν τέλος εἰς τὸ σημερινὸν οἰκονομικὸν κακὸν διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς φορολογίας, ἀνευ βεβαιότητος διὰ τὸ περίσσευμα τοῦ προϋπολογισμοῦ; Οἱ λόγοι οὗτοι εἶνε ἡ σύναψις δανείων μεγάλων διὰ τοὺς σιδηροδρόμους, ἡ ἴδρυσις Ταμείου τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου, ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Ὁργανισμοῦ Α. Β. Υ. τοῦ Διαδόχου, ὅστις, καίτοι ἀνασταλείς, τῆς οὐδόως ἀνέστειλε τὰς δαπάνας τοῦ Ταμείου τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης. Πρὸς τούτοις λόγοι ἐθνικοί, ἡ περιθαλψὶς τῶν προσφύγων κλπ., ἠῤῥησαν τὰς δαπάνας, ὑπῆρχε δὲ πεποιθήσις εἰς τὴν ἐλαστικότητα τῆς ἀποδόσεως τῶν ἐμμέσων φόρων, ἥτις ὁμως δὲν ἐπηλήθευτε, πρὸ πάντων ἔνεκεν τῆς μεταναστεύσεως, στερησάσης τὸν τόπον πλείστων παραγωγικῶν καὶ καταναλωτικῶν στοιχείων. Οὕτω δὲ νῦν εἶνε ἐξοικωμέναι κατὰ 12,000,000 καὶ πλέον αἱ δαπάναι τοῦ Κράτους ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς πρὸ 10ετίας προϋπολογισμούς, τὰ δὲ διάμεσα ἔτη ἐβάρυναν ἀσυγκρίτως πλείότερον. Ἐπὶ πλέον εἶχομεν καὶ τὰς δαπάνας διὰ τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν, τὰς συντάξεις. Διὰ τοῦτο, παρὰ τὰς φορολογικὰς ἐπιβαρύνσεις, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὰ περισσεύματα.

Αἱ ταμιακαὶ δυσχέρειαι, εἰς ἃς διὰ τοὺς ἄνω λόγους ἐνεπέσαμεν, μᾶς ἔρριψαν εἰς κρίσιν, ἐξ ἧς μόλις ἤδη ἀρχίζομεν νὰ ἐξερχώμεθα. Ἐὰν ἐξετάσωμεν τοὺς ἀπὸ τοῦ 1898-1908 προσωρινούς ἀπολογισμούς, θὰ ἴδωμεν ὅτι δεικνύουσι πλεονάσματα 145,129,000.

Ἀνεξέλεγκτος, ἐλλείπει τῶν μέσων, ἀπέβαινε ἡ διάθεσις τῶν ἑκατομμυρίων τούτων, ἡ ἐξέλεξις τῆς γενικῆς ληψοδοσίας τοῦ Κράτους. Πέρυσιν, ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ κ. Δραγούμη, ἐγένετο προσπάθεια ἐξελέγξεως διὰ τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου καὶ ἐδείχθη, ὅτι τὰ πλεονάσματα εἶνε 9,742,000. Διότι οἱ ἀπολογισμοὶ περιέλαβον ἑκτακτὰ ἔσοδα

ἀναφερόμενα εἰς ἔξοδα τῶν πρὸ τοῦ 98 χρήσεων. Ἐνῶ δὲ ἀνέγραψαν ἑκτακτὰ ἔσοδα ἐκ δανείων, δὲν ἀνέγραψαν καὶ τὰ ἀντίστοιχα αὐτῶν ἑκτακτὰ ἔξοδα. Περιλαμβάνουσι ἔσοδα δι' ἀποδοσιν ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας ἢ ἔσοδα ἐκ νομισματ. διαφορᾶς ἀνήκοντα εἰς λογαριασμούς ἐκτὸς τοῦ προϋπολογισμοῦ κλπ. ἤτοι ψευδῆ ἔσοδα ἐκ 135,387,000. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπολειπόμενον δὲν εἶνε ἀκριβῶς ἀληθές. Ἀργότερον θὰ ἀποδείξω ὅτι ὅλοι οἱ ἀπολογισμοὶ τοῦ 1898—1908, πλην 2 ἢ καὶ 3, κατέληξαν εἰς ἐλλείμματα. Ἀλλὰ ἔχομεν καὶ ἐλλείμματα ἐκ τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ τοῦ 1896 μέχρι τέλους τῆς χρήσεως τοῦ 1908 δρχ. 21,942,000.

Ἡ χρῆσις τοῦ 1909 κλείει μὲ ἔλλειμμα 12,074,000 ἐνῶ κατέληγε μὲ περίσσευμα ἀναγεγραμμένον 3,246,000. Αἱ πραγματικαὶ εἰσπράξεις τοῦ 1909 κατέληξαν εἰς ὑπέρησιν 6,000,000. Εἰς τὸ ἔλλειμμα συνετέλεσε καὶ ἔλλειμμα 1 1/2 περίπου ἑκατομμυρίων ἐκ τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως, τοῦ Γεωργικοῦ Ταμείου κλπ., ἀναβιβάζον τὸ ὅλον ἔλλειμμα εἰς 26,230,000. Ἀλλὰ πρὸ τῆς λήξεως τοῦ 1909, ἐνῶ ἤρχισε καταδεικνύμενον ὅτι ἐβαίνομεν εἰς ἔλλειμμα, ἐζητήθησαν ἑκτακτοὶ δαπάναι διὰ τὴν πολεμικὴν παρασκευὴν τοῦ Κράτους καὶ πρὸς ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, δι' ἃς ἐγένετο σύναψις μεγάλου δανείου τὸ ἀντίροπον δὲ τῶν δημιουργηθῆντων ἔσδων δὲν ἦν ἀνάλογον πρὸς τὰ νέα βάρη. Καὶ πρὸς τούτους, κατηργήθησαν δύο ἄμεσοι φόροι, ἀποδίδοντες 3,000,000. Ὁ προϋπολογισμὸς ὁμως ἐμελλε νὰ ἐπιβαρυνθῆ διὰ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ μεγίστου μέρους τοῦ δανείου. Εὐτυχῶς περιωρίσθη τὸ μέγα δάνειον, ἠρκέσθημεν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐνὸς μόνου πολεμικοῦ πλοίου.

Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1910, καταρτισθεὶς ἐν βίᾳ, ἀνέγραψε τακτικὰ ἔσοδα 141,560,609. Ἀναθεωρηθεὶς τὸν Δεκέμβριον, εὐρίσκειται μὲ πιθανὰ ἔσοδα 133,300,000, ἀσχετῶς πρὸς τὸν φόρον τοῦ εἰσοδήματος. Διαφορὰ 8,000,000 μεταξύ προβλέψεων καὶ ἀποδόσεων. Τὸ ὅλον ἔξοδα ἀνέγραψε 140,026,457. Προῆλθεν ἑκπτώσις 2,000,000 ἐκ τῆς μὴ ἐφαρμογῆς τοῦ περὶ μονοπωλίου τῆς σακχαρώως νόμου καὶ 11,000,000 ἐξ ὑπηρεσίας διαφόρων Ὑπουργείων, 5,674,000 ἔχομεν ἀναπληρωματικὰς πιστώσεις ἤτοι τὰ πραγματικὰ ἔξοδα τοῦ 1910, εἶνε 134,450,000 καὶ τὸ ἔλλειμα τοῦ προϋπολογισμοῦ 1,400,000 ἀντὶ τοῦ περισσεύματος. Ἀλλὰ θὰ ἔχωμεν περίσσευμα. Διότι θὰ ἀναγραφῆ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ὀλόκληρον τὸ προῖον τοῦ ἐκ προκταβολῆς συναφθέντος δανείου ἐκ 40,000,000 τὰ ἔξοδα θὰ αὐξήθουσι εἰς 147,000,950 ἤτοι ἔχομεν περίσσευμα 25,350,

900 περίπου, δι' ὧν καλύπτονται σχεδὸν τὰ ἑλλείμματα τῶν ἀπολογισμῶν τοῦ 1898-08, τῆς στοιχειώδους ἐκπαίδευσης, τοῦ Γεωργικοῦ Θεσσαλικοῦ Ταμείου κλπ. Ἐν τούτοις καὶ ἡ χρῆσις τοῦ 1910, ὡς πρὸς τὰς συνήθεις δαπάνας, καταλήγει εἰς πραγματικὸν ἑλλεμμα διότι ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1911 ἐπιβαρύνθη μὲ ἐκτακτὰ ἔξοδα 2,000,000 ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δανείου, μὲ 200,000 ἐκ τῆς καταργήσεως τοῦ φόρου τῶν ἀμπέλων, μὲ 200,000 ὡς ἐκ τοῦ βοηθήματος τοῦ Δημοσίου εἰς τὰ ταμεία τῆς οἰνοποιίας. Οὕτω ἐκτὸς τῆς ἀφαιρέσεως τῶν 3,000,000 διὰ τῆς καταργήσεως τῶν 2 φόρων, ἔχομεν καὶ ἐπιβαρύνσιν τοῦ Δημοσίου θετικὴν ἐκ τῆς καταργήσεως αὐτῶν, 653,000 δαπάνην κατ' ἔτος προσέθηκε ἡ ἐκκαθάρισις, ὡς προσέθηκε δαπάνην καὶ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας ἀναγράφον ὑπὲρ τῆς παραγωγῆς τοῦ τόπου ἔξοδα ἀνώτερα ἢ πρὶν κατὰ 606,000.

Ἐν τούτοις, παρὰ τὰς ἐκτάκτους αὐτὰς ἐπιβαρύνσεις καὶ δαπάνας, τὰ ἔξοδα τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ 1911 ἀνέρχονται εἰς 135,094,000. Ἀνεγράφετο ὄντως πέρυσι περισσότερον ποσὸν διὰ τοὺς πρόσφυγας, 2,000,000 διὰ τὴν προμήθειαν σακχάρους δαπάναι ὑπὲρ κεκλεισμένων χρήσεων, ὑπερβαίνουσαι τὸ συνήθες μέτρον, δαπάναι ὑπὲρ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν. Ἄλλ' ὅμως εἶχεν ὁ Προϋπολογισμὸς ἐκεῖνος ἀναγεγραμμένας ἀπιθάνους ἄλλας δαπάνας ὑπὲρ ὧν θὰ ἐζητοῦντο ἀναπληρωματικαὶ πιστώσεις. Ἐλθέτω εἶτα ὁ κ. Ὑπουργὸς τὰς ἐπὶ μέρους διαφορὰς δαπάνας τῶν προϋπολογισμῶν τοῦ 1910 καὶ τοῦ 1911 ἀναφέρων συγκριτικῶς τὰ ἔξοδα τῶν Ὑπουργείων καὶ ἐξακολουθεῖ :

— Ὁ Προϋπολογισμὸς συντετάχθη, πλὴν τῶν ἀναφερομένων ἐν τούτοις ἐσόδους, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κειμένων νόμων. Ὡς πρὸς τὰς δαπάνας ὑπὲρ τῆς Δικαιοσύνης ἐλήφθη μέτρον νὰ καλυφθῶσιν ἐκ τῆς λειτουργίας τῶν νόμων, οἵτινες θὰ ψηφισθῶσι.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν προνοεῖ ἐφέτος καὶ ὑπὲρ συντηρήσεως ὁδῶν δημοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν.

Αἱ μεγάλαι ἐπὶ πλέον διαφοραὶ παρατηροῦνται ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Δημοσίου Χρέους, ἐν ταῖς συντάξεσι καὶ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Γεωργίας. Αἱ δὲ κυρίαι ἐπὶ ἑλαττον εἰς τὰ Ὑπουργεῖα τῆς Δικαιοσύνης, Στρατιωτικῶν καὶ Ναυτικῶν.

Τὸ σύνολον τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν δαπανῶν ὑπολεί-

πεται τοῦ περιουτοῦ κατὰ 4,000,000 περίπου. Ὁ Προϋπολογισμὸς τοῦ 1911 θὰ καταλήξῃ εἰς ἑλλεμμα. Ἦτοι παρουσιάζει τὸ ὅλον ἔσοδα 130,600,000 ἀπέναντι ἐξόδων 135,000,000, ἧτοι διαφορὰν 4,400,000. Ὅσον δὲ καὶ ἐν εἰμῆθα αἰσιόδοξοι διὰ τὰς ἀποδόσεις τὸ ἀνοιγὲν ἐκ τοῦ περιουτοῦ ἔτους χάσμα εἶνε δυσαναπλήρωτον, καὶ μόνον 1 1/2,000,000 δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν ὡς ἀσφαλὲς ἐπὶ πλέον ἔσοδον.

Περικοπὴ δαπανῶν ἀνευ ὀργανικῶν μεταβολῶν σημαίνει μείωσιν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς εὐδαιμονίας τῆς χώρας. Δωρεὰν εἶνε ἀδύνατος ἡ βελτίωσις τῆς διοικήσεως, τῆς οἰκονομικῆς ὑπηρεσίας κλπ. Νὰ περικόψωμεν ἐκ τῆς στρατιωτικῆς παρασκευῆς ἀδύνατον, ἀφοῦ χάριν αὐτῆς ἐδημιουργήθη κυρίως ἡ οἰκονομικὴ ἀνωμαλίᾳ. Ἄλλὰ πραγματικὴ βελτίωσις τῆς διοικήσεως σημαίνει καὶ αὐξήσις τῶν πόρων.

Ἐποβάλλω δὲ καὶ τὰ ἀκόλουθα μέτρα, δι' ὧν ἀναμένω αὐξήσιν πόρων, ἧτοι 1) νομοσχέδιον περὶ ἐπιβολῆς φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος τῶν σπειρομένων γαιῶν, καὶ 2) νομοσχέδιον περὶ συμπληρωματικοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος. Οὕτω τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1911 τὰ ἔσοδα ἀναβιβάζονται εἰς 136,277,000, καὶ τὰ ἔξοδα εἰς 135,094,000. Φέρομεν προϋπολογισμὸν ἔχοντα πλήρεις τὰς ὀργανικὰς πιστώσεις ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ, καὶ διὰ τῆς παρουσίας Βουλῆς θὰ τεθῇ διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ τούτου, ἐὰν τὸν ἐγκρίνη, ἡ βᾶσις τῆς πραγματικῆς οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως τῆς χώρας.

Ἐλ. Βενιζέλος (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως). Ἡ αὐξήσις τῶν πόρων τοῦ Δημοσίου Ταμείου, ἦν δημιουργεῖ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν διὰ τῶν μέτρων αὐτοῦ, θὰ καταστήσῃ ἡμᾶς ἱκανοὺς νὰ ἐπαρκέσωμεν εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ νέου προϋπολογισμοῦ. Δὲν ἠδύνατο ἡ παρούσα Κυβέρνησις νὰ ἀφίση ἀνικανοποιήτους τὰς ἀνάγκας ἀκριβῶς ἐκεῖνας, αἵτινες ἐδημιούργησαν τὴν ἀνωμαλίαν τῶν τελευταίων ἐτῶν. Διὰ τῶν μέτρων τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν πέποιθεν ἡ Κυβέρνησις ὅτι ἀνταποκρίνεται τελείως εἰς τὰ ἐξαγγελλθέντα παρ' αὐτῆς πρὸς τὸν λαόν, εἰς τὸ ἰδιαιτέρον καὶ ἐξαιρετικὸν αὐτῆς πρόγραμμα.

Ὡς πρὸς τὸν νέον φόρον ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος δὲν δύναται νὰ ὑπάρχη καμμία ἀντίρρησις ἀναφορικῶς πρὸς τὸ λογικὸν καὶ δίκαιον αὐτοῦ. Καὶ ὁ ἕτερος δὲ φόρος εἶνε φόρος κατ' οὐσίαν δημοκρατικός. Πλήττει τὴν παραγωγὴν τὴν μείζονα διὰ ποσοστοῦ φόρου σχετικῶς ἐλαφροῦ. Ἐπὶ

100—110,000,000, εις ὅσα περίπου ὑπολογίζεται ἡ παραγωγή τῆς γῆς, ζητοῦνται 4,000.000 μόνον. Ἀπεβλέψαμεν εἰς τὸ μέγα εἰσόδημα τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, φορολογούμεν μόνον τοὺς παράγοντας πέραν τῶν προσωπικῶν ἀναγκῶν των, τοὺς μεταπωλοῦντας τὸν παραγόμενον σίτον. Διότι ὡς πρὸς τὴν βᾶσιν τοῦ φόρου τούτου ἀντίρρησης δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ.

Ὁ ὑποβληθεὶς προϋπολογισμὸς μοι φαίνεται κατ' ἐξοχὴν εἰλικρινῆς καὶ δὲν θὰ διαψεύσῃ τὰς γεννηθεῖσας προσδοκίας ἢ ἐπαλήθευσις αὐτοῦ. Ἀποτελεῖ τὴν ἐκκάθαριν τοῦ παρελθόντος καὶ ἀφετηρίαν εἰς νέαν οἰκονομικὴν πολιτικὴν, εἶνε ἀπλῶς ἡ βᾶσις καὶ τὸ ἔρεισμα τῆς νέας ἀνορθωτικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως, ἣτις ὅμως δὲν διαγράφεται οὐδόλως μόνον παρ' αὐτοῦ.

Τὸ ὅτι δὲ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν τοῦ 1911 παρουσιάζει δαπάνην 2,222,451 πρὸς τροφήν ἀνδρῶν σχετικῶς πρὸς τὸ 1,070,000 τοῦ 1910 καὶ ἡ ἀναγραφή κονδυλίου 200,000 διὰ τὴν ἵπποφορβήν, ὡς ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν κτηνῶν τοῦ στρατοῦ, ἀρκεῖ νὰ δώσῃ τεκμήριον διὰ τὴν νέαν γραμμὴν τῆς στρατιωτικῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως, ἣτις θεμελιοῖ αὐτὴν ἐπὶ πραγματικῶν πλέον ἐδάφους, περιλαμβάνουσιν πραγματικὸν περιεχόμενον.

Ὁ ἐντελῶς εἰρηνικὸς χαρακτὴρ τοῦ Κράτους τούτου καὶ ἰδιαίτατα τῆς παρούσης Κυβερνήσεως ὀρίζεται ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν ἀρτίαν στρατιωτικὴν αὐτοῦ σύνταξιν, ἐν τῷ μέτρῳ τῶν πόρων αὐτοῦ, ὅπως, προφυλασσόμενον ἀπὸ πάσης προσβολῆς, ὀργανώσῃ καὶ προαγάγῃ ἐσωτερικῶς τὴν χώραν.

43 περίπου ἑκατομμύρια ἐκ τοῦ τακτικῶν καὶ ἐκτάκτου προϋπολογισμοῦ ἔχομεν διὰ τὴν στρατιωτικὴν ὀργάνωσιν τῆς χώρας. Ἐν τούτοις εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1912, ὅστις θὰ περικλείῃ πλήρως τὸ πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως θὰ ἔχωμεν 2 1/2 περίπου ἑκατομμύρια διὰ τὴν ὑπηρεσίαν δανείου, δι' οὗ θὰ ἀντιμετωπίσωμεν καὶ ἄλλας ἀνάγκας, ὡς τὰ ἀντιπλημμυρικὰ ἔργα τῆς Θεσσαλίας κ.τ.λ.

Ἀλλὰ πῶς τοῦτο, ἐνῶ ὁ σημερινὸς προϋπολογισμὸς μὲν μᾶς ὑπόσχεται 1,000,000 περίπου περίσσευμα; Ἰδοῦ: Μὲ τὸ δαπανώμενον ποσὸν τοῦ Ταμείου τῆς Ἀμύνης συμπληροῦνται οἱ ἐφοδιασμοὶ ἡμῶν καὶ τῆ βοήθειά καὶ τοῦ νέου δανείου δὲν θὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη νὰ κρατῶμεν μακρὰν τῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους τὰ χρήματα, ἅτινα κλείομεν ἤδη ἐπὶ τόκῳ εἰς τὰ δύο Ταμεία τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης.

Οὕτω ὁ μέλλον, ὁ καὶ ὀριστικὸς προϋπολογισμὸς τῆς Κυβερνήσεως, ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1912 θὰ παρουσιάζετο μὲ πλεόνσκα ἐσόδων 5,000,000 καὶ πλέον, μὴ λαμ-

θανομένης τῆς βελτιώσεως τῆς διοικήσεως. τοῦ περιορισμοῦ τοῦ λαθρεμπορίου, τῆς βελτιώσεως τῶν εἰσπράξεων, τῆς πυκνώσεως τῶν ἀποδόσεων, ἤτοι 2,000,000 περίπου δραχμῶν. Ἀλλὰ τὸ περίσσευμά θὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ τὴν βελτίωσιν ἐν γένει τῶν ὑπηρεσιῶν, διὰ τὴν δημιουργίαν ὑπηρεσιῶν, ὡς ἡ στατιστικὴ, διὰ τὴν ἀγροτικὴν ἀσφάλειαν, διὰ τὰ ἔργα τῆς συγκοινωνίας, διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ὑπηρεσίας τῆς εἰσπράξεως εἰδικῶς τῶν φόρων, διὰ τὴν αὐξήσιν τῶν τακτικῶν δαπανῶν τῶν 2 πολεμικῶν Ὑπουργείων, διὰ τὴν ἀνακούφισιν τοῦ λαοῦ διὰ τοῦ περιορισμοῦ πληττόντων τὰ εἶδη τῆς πρώτης ἀνάγκης φόρων.

Ἡ κατὰστασις, οἷα εἰκονίσθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, δικαίολογεῖ τὴν αἰσιοδοξίαν, αἰτιολογεῖ αὐτοπεποίθησιν, δημιουργεῖ ἐμπιστοσύνην τοῦ ἔξω κόσμου. Καὶ ὑπὸ τοιαύτην ἀφετηρίαν δυνάμεθα νὰ στηρίξωμεν ἀσφαλῶς τὴν μεταβολὴν τῆς Ἀνορθώσεως ἀπὸ λόγων εἰς ἔργα, τὴν μεταβολὴν τῆς Ἑλλάδος εἰς ἀληθῆ ἐκπολιτιστικὸν παράγοντα.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ μετὰ τοῦτο πρὸς τὴν Βουλὴν ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπιτροπὴ ὑπέβαλε τὴν ἐκθεσὶν τῆς, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὑποβληθὲν ὑπὸ τοῦ κ. ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργῶν νομοσχέδιον, δι' οὗ ζητεῖται ἡ ἐπιψήφισις δύο δωδεκατημορίων, δι' ἧς θεωρεῖ ταύτην ἀναγκασίαν καὶ ἀποσιτάτον, ὡς ἐπίσης καὶ τὴν ἐκθεσὶν τῆς ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου δι' οὗ ζητεῖται ἑξακτος πίστωσις δρχ. χρ. 280,653.40 ἐπὶ εἰδικῶν προϋπολογισμῶν τῶν ἐξόδων τοῦ ταμείου τοῦ Στόλου. Ἡ ἐπιτροπὴ συνιστᾷ εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τούτου τοῦ νομοσχεδίου τὴν ἐπιψήφισιν.

Ὁ κ. **Πῶπ** ζητεῖ τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου τῶν δωδεκατημορίων.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** δηλοῖ ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ συζήτησιν ἐπὶ τῆς οὐσίας πρὶν ἢ ἡ Βουλὴ ἀποφανθῇ περὶ τοῦ ἂν δέχεται τὴν πρόταξιν τοῦ νομοσχεδίου, ὡς κατεπεύγοντος.

Ἡ Βουλὴ ἀποδέχεται τὴν πρόταξιν, ὁ δὲ κ. **Πρόεδρος** δίδει τὸν λόγον εἰς τὸν κ. **Πῶπ**.

Ὁ κ. **Ε. Βενιζέλος** (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) λέγει ὅτι τὸ νομοσχέδιον εἶνε τυπικόν, παρακαλεῖ δὲ τὸν κ. βουλευτὴν ὅπως δεχθῇ νὰ μὴ ὀμιλήσῃ, προκειμένου περὶ καθαρῶς τυπικοῦ νομοσχεδίου.

Ὁ κ. **Πῶπ** φρονεῖ ὅτι τὸ νομοσχέδιον δὲν εἶνε τυπικόν ἀφοῦ συνδέεται πρὸς τὸν ὑποβληθέντα τὴν ἐσπέραν ταύτην ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως προϋπολογισμὸν. Ἐκφορᾷ μετὰ τοῦτο ὁ κ. **Πῶπ** τὰς ἐπὶ τοῦ ὑποβληθέντος προϋπο-

λογισμού γνώμης του και λέγει ότι ούτος ούδαμῶς μεριμνᾷ περὶ στρατοῦ, οὐδὲ περὶ ἄλλου τινὸς ἐξ ὧν ὑπεσχέθη ἡ ἀνορθωτικὴ Κυβέρνησις, εἶνε δὲ μόνον φορολογικὸς, ἀφοῦ ἐπιβάλλεται 4 ἑκατομμυρίων φορολογία εἰς τὰς πτωχὰς λαϊκὰς τάξεις.

Ὁ κ. **Κουτούπης** κηρύσσεται κατὰ τῆς μεθόδου τῶν τῶν δωδεκατημορίων και λέγει ὅτι τὰ περιεχόμενα εἰς τὰ δωδεκατημόρια κονδύλια πρέπει νὰ εἶνε καθαρῶς τυπικά, διότι ὡς τοιαῦτα τὰ θεωρεῖ ἡ Βουλὴ καὶ διὰ τοῦτο δὲν συζητεῖ ἐπ' αὐτῶν.

Ὁ κ. **Α. Κορομυλάς** (Ἵπουργὸς Οἰκονομικῶν) πληροφορεῖ τὴν Βουλὴν ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἔχει ὑπ' ὄψιν νὰ ὑποβάλῃ νομοσχέδιον περὶ μεταβολῆς τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους, οὕτως ὥστε ἐγκαίρως νὰ ψηφίζεται πάντοτε ὁ Προϋπολογισμός.

Ψηφίζεται μετὰ τοῦτο εἰς α' συζήτησιν κατ' ἀρχὴν. ἄρθρον καὶ σύνολον τὸ νομοσχέδιον «περὶ βεβαίωσης καὶ εἰσπράξεως τῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους τῆς χρήσεως τοῦ ἔτους 1911, μέχρι τῆς ψηφίσεως τοῦ υποβληθέντος εἰς τὴν Βουλὴν Γενικοῦ Προϋπολογισμοῦ τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων αὐτοῦ τῆς ρηθείσης χρήσεως, ὡς ἐπίσης τῶν ἐσόδων τῶν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ἵπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπαγομένων κληροδοτημάτων, τοῦ ταμείου τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης, τοῦ ταμείου τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου, τοῦ Λαχείου ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων τῆς Ἑλλάδος, τοῦ ταμείου τῶν Φάρων καὶ Φανῶν, τοῦ Θεσσαλικοῦ Γεωργικοῦ Ταμείου καὶ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ταμείου τῆς ἰδίας χρήσεως, μέχρι τῆς ψηφίσεως τῶν υποβληθέντων περὶ αὐτῶν εἰς τὴν Βουλὴν εἰδικῶν προϋπολογισμῶν, καὶ περὶ χορηγίας πιστώσεων πρὸς πληρωμὴν τῶν διὰ τοὺς μῆνας Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον ἐ. ἔ. ἐξόδων τοῦ Κράτους, ὡς ἐπίσης τῶν διὰ τοὺς αὐτοὺς μῆνας ἐξόδων τῶν, ὡς εἴρηται, εἰδικῶν προϋπολογισμῶν», ὅπερ ἡ Βουλὴ ἀπεδέχθη ὡς κατεπεῖγον.

Επίσης ἡ Βουλὴ ἀποδέχεται ὡς κατεπεῖγουσαν τὴν πρότασιν τοῦ βουλευτοῦ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Ἰατρίδου περὶ μὴ διενεργείας ἐκλογῶν διαρκουσῶν τῶν ἐργασιῶν τῆς Διπλῆς ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς καὶ ψηφίζει αὐτὴν δι' ἀναστάσεως, ἔχουσαν οὕτω·

Ἡ Β' Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων ἀσκῶσα τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς πρὸς ἀναθεώρησιν καὶ μεταρρυθμισιν τῶν μὴ θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος·

Ψηφίζει

Διαρκουσῶν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἀναθεωρητικῆς ταύτης Βουλῆς δὲν διατάσσονται οὐδ' ἐνεργοῦνται ἐκλογαὶ πρὸς πλήρωσιν τῶν Βουλευτικῶν θέσεων τῶν κενουμένων ἕνεκα θανάτου τινὸς τῶν ἐκλεγέντων Βουλευτῶν, ἢ ἀκυρώσεως τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ἕνεκα ἐλλείψεως προσόντων, ματαιοῦται δ' ἡ ἐνέργεια τῶν προκηρυχθεισῶν ἤδη τοιούτων ἐκλογῶν.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ψηφίσματος ἀρχεταὶ ἀπὸ σήμερον· θέλει δ' ἐκδοθῆ καὶ δημοσιευθῆ τοῦτο διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ μειοψηφία τῆς ἐξελεγκτικῆς διὰ τὴν ἐκλογὴν Ἀρτης ἐπιτροπῆς ὑποβάλλει τὴν ἐκθεσὶν τῆς.

Ὁ κ. **Ξηρὸς** προτείνει ὅπως θεωρηθῆ κατεπεῖγον καὶ ψηφισθῆ τὸ νομοσχέδιον «περὶ ἀπαλλαγῆς ἐκ τοῦ φόρου τῶν ἀμπέλων, ἀροτριῶντων κτηνῶν καὶ περιβολίων τῆς χρήσεως 1910 καὶ περὶ παρατάσεως τῶν προθεσμιῶν τῆς εἰσπράξεως τῶν καθυστερουμένων ἐκ τῶν φόρων τούτων ἐπὶ ἐκπτώσει».

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐρωτᾷ Βουλὴν ἀποδέχεται τοῦτο καὶ τὸ νομοσχέδιον ψηφίεται κατ' ἀρχὴν, ἄρθρα καὶ σύνολον εἰς α' συζήτησιν.

Ἀναβάλλεται μετὰ τοῦτο τὸ εἰς α' συζήτησιν νομοσχέδιον περὶ κυρώσεως Β. Διαταγμάτων, δι' ὧν ἐχορηγήθησαν ἑκτακτοὶ πιστώσεις ἐκ δρ. 10,578,273 καὶ 35]00 ἐπὶ τῶν εἰδικῶν προϋπολογισμῶν τῶν ἐξόδων τῶν Ἵπουργείων τῶν Οἰκονομικῶν, τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῶν Στρατιωτικῶν τῆς χρήσεως τοῦ ἔτους 1910.

Ψηφίζονται μετὰ τοῦτο εἰς β, συζήτησιν κατ' ἀρχὴν, ἄρθρα καὶ σύνολον τὰ νομοσχέδια :

«Περὶ κυρώσεως Β. Διατάγματος, δι' οὗ ἐχορηγήθη ἑκτακτος πίστωσις ἐκ δραχ. 65,141 καὶ 65]00 ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξόδων τοῦ Ἵπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν τῆς χρήσεως τοῦ ἔτους 1909».

«Περὶ κυρώσεως Β. Διαταγμάτων, δι' ὧν ἐχορηγήθησαν ἀναπληρωματικαὶ πιστώσεις ἐκ δραχμῶν 1,135,000 ἐπὶ τῶν εἰδικῶν προϋπολογισμῶν τῶν ἐξόδων τῶν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ἵπουργείων τῆς χρήσεως τοῦ ἔτους 1910».

«Περὶ κυρώσεως Β. Διαταγμάτων, δι' ὧν ἐχορηγήθησαν ἀναπληρωματικαὶ πιστώσεις ἐκ δραχμῶν 336,537 καὶ 50]00 ἐπὶ τῶν εἰδικῶν προϋπολογισμῶν τῶν ἐξόδων τῶν

Υπουργείων τῶν Οικονομικῶν τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῶν Ναυτικῶν τῆς χρήσεως τοῦ ἔτους 1909».

Αναβάλλεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Δεκεμβρίου 1910 Β. Διατάγματος, δι' οὗ ἐχορηγήθη ἑκτακτος πίστωσις δρ. 13,280,653.40 ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξόδων τοῦ ταμείου τοῦ Ἐθν. Στόλου τῆς χρήσεως τοῦ ἔτους 1910».

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινῶν πρὸς τὴν Βουλὴν ὅτι ἡ πλειοψηφία τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὴν ἐκλογὴν Ἄρτης ὑπέβαλε τὴν ἐκθεσὶν τῆς, ἣτις θέλει ἐκτυπωθῆ καὶ διανεμηθῆ.

Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας, Ἐμπορίου καὶ Βιομηχανίας καταθέτει ἀπάντησιν εἰς ἐπερώτησιν τοῦ Βουλευτοῦ κ. Ἀλεξάκη. Ὁ κ. **Ξηρὸς** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου περὶ διαθηκῶν· θέλει ἐκτυπωθῆ καὶ διανεμηθῆ.

Ψηφίζεται μετὰ τοῦτο εἰς γ' συζήτησιν κατ' ἀρχὴν, ἄρθρον καὶ σύνολον τὸ νομοσχέδιον περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου ΓΥΒ' τῆς 5 Νοεμβρίου 1909 καὶ ΓΥΓ' τῆς 16 Νοεμβρίου 1909, ὡς ἐξῆς.

Ἄρθρον 1.

Τὸ ἄρθρον 32 τοῦ ΓΥΒ' (ὑπ' ἀριθ. 3402) νόμου τῆς 5ης Νοεμβρίου 1909 περὶ στρατιωτικῆς προεκπαιδεύσεως, τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς.

Ἄρθρον 32.— Ὁ χρόνος τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος νόμου ὀρισθῆσεται διὰ Β. Διατάγματος.

Ἄρθρον 2.

Ἡ 1η παράγραφος τοῦ ἄρθρου 135 τοῦ ΓΥΓ' (ὑπ' ἀριθ. 3410) τῆς 16ης Νοεμβρίου 1909 νόμου, περὶ στρατολογίας τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς.

Ἄρθρον 135.— Ὁ χρόνος τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος νόμου ὀρισθῆσεται διὰ Β. Διατάγματος. Διατάξεις τινὲς δύνανται νὰ τεθῶσι καὶ μεμονωμένως εἰς ἐφαρμογὴν διὰ Β. Διατάγματος.

Αναβάλλεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἀντικαταστάσεως ἐδαφίων τινῶν τοῦ νόμου ΓΥΑΒ' (3432) «περὶ καταρτισμοῦ στελέχους ἀξιωματικῶν ἐφεδρείας τοῦ κατὰ γῆν Στρατοῦ».

Ψηφίζεται εἶτα εἰς γ' συζήτησιν κατ' ἀρχὴν ἄρθρον καὶ σύνολον τὸ νομοσχέδιον περὶ τροποποιήσεως τῆς 5ης § τοῦ ἄρθρου 31 τοῦ νόμου ΓΤΟΔ' (3374), ὡς ἐξῆς.

Ἄρθρον μόνον

Ἡ 5η § τοῦ ἄρθρου 31 τοῦ νόμου ΓΤΟΔ' (3374)

«περὶ μεταρρυθμίσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου ΣΙΒ' περὶ διοικήσεως τῶν δημοσίων ἐσόδων καὶ ἐξόδων καὶ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ τοῦ Κράτους», τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς:

«Ἐπιτρέπεται ἡ μίσθωσις ἀνευ δημοσίου διαγωνισμοῦ, διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ὅταν τὸ ἀκίνητον ἀνήκη εἰς τὸ Μετοχικὸν Ταμεῖον τοῦ κατὰ γῆν Στρατοῦ, κατὰ τὴν διάρκειαν ἐπιστρατεύσεως ἢ Γενικῶν Γυμνασίων ἢ καὶ δι' ἐπείγουσας ἀνάγκας, μὴ ἐπιτρεπούσας χρονοτριβὴν δημοσίου διαγωνισμοῦ μέχρι ποσοῦ μισθώματος τεσσάρων χιλιάδων δραχμῶν κατ' ἔτος ἐν συνόλῳ, καὶ ὡσαύτως πρόκειται περὶ μισθώσεως ἀκινήτων πρὸς χρῆσιν τοῦ Δημοσίου ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ».

Ἐπίσης γίνεται δεκτὸν κατ' ἀρχὴν ἄρθρον καὶ σύνολον εἰς γ' συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον «περὶ συμπληρώσεως ἄρθρου τοῦ νόμου ΑΧΚΗ' τοῦ ἔτους 1887 «περὶ ἀποζημιώσεως ὁδοιπορικῶν ἐξόδων τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ», ἔχον ὡς ἐξῆς:

Ἄρθρον μόνον.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Νόμου ΑΧΚΗ' τοῦ ἔτους 1887 «Περὶ ὁδοιπορικῶν ἐξόδων τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ» προστίθενται τὰ ἐξῆς ἐδάφια.

Οἱ τὴν ἐπίβλεψιν ἐκτελουμένων νέων ἢ ἐπισκευαζομένων ὀχυρωματικῶν ἔργων, οἰκοδομῶν καὶ ὁδοποιητικῶν ἔργων, ἐπιφορτισμένοι στρατιωτικοὶ καὶ ἐκτὸς πάντοτε τῆς ἑδρας τοῦ Σώματος ἢ Στρατιωτικοῦ Καταστήματος, εἰς ὃ ὑπηρετοῦσι ὡς τοποθετημένοι ἢ ἀπεσπασμένοι, ἀποστελλόμενοι ἐκτάκτως καὶ ἀνευ στρατοῦ ἀπολαμβάνουσιν ἡμερησίου ἐπιδόματος καὶ πέραν τῶν τριάκοντα ἡμερῶν ἀποδημίας καὶ ἐφ' ὅσον τὸ ἔργον ἐξακολουθεῖ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον.

Διὰ Β. Διατάγματος θέλει κανονισθῆ τὸ χορηγηθησόμενον ἡμερησίον ἐπίδομα πέραν τῶν τριάκοντα ἡμερῶν ἀποδημίας.

Ψηφίζεται ἐπίσης μετὰ τοῦτο κατ' ἀρχὴν, ἄρθρον καὶ σύνολον εἰς γ' συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον περὶ δυνάμεως τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1911, ἔχον οὕτω.

Ἄρθρον 1.

Ἡ τακτικὴ δύναμις τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ ὀρίζεται διὰ τὸ ἔτος 1911 εἰς 27621 ἀξιωματικούς ὑπαξιωματικούς καὶ στρατιώτας.

Ἀύξησις τῆς δυνάμεως ταύτης ἐπιτρέπεται μόνον πρὸς κατάταξιν τῶν διαθεσίμων καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις προβλεπομέναις περιστάσεσιν ὑπὸ τῶν νόμων περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ στρατοῦ καὶ περὶ στρατολογίας, ἐπὶ πλέον δὲ μέχρι δέκα

πέντε χιλιάδων ἀνδρῶν, ἐν ταῖς περιστάσεσι ταῖς προβλε-
πομέναις ὑπὸ τοῦ περὶ ἐφεδρείας νόμου.

Ἄρθρον 2.

Ἐκ τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 79 τοῦ νόμου περὶ στρατο-
λογίας τιθεμένων εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν
Στρατιωτικῶν ἀνδρῶν τῆς ἀπογραφῆς 1911 θέλουσι κατα-
ταχθῆ εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ, κατὰ μέγιστον ὄρον
1311, ἀναγκαιούντες πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ὑπὸ τοῦ
προηγούμενου ἁρθροῦ ὀριζομένης τακτικῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

Πρόεδρος Συζήτησις ἐπὶ τῶν ἀναθεωρητέων Διατά-
ξεων τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Μιχαλόπουλος** λαμβάνει τὸν λόγον ὑποστη-
ρίζει τροπολογίαν τοῦ ἐπὶ τοῦ α' ἁρθροῦ τοῦ Συντάγματος,
καθ' ἣν ἀπαγορεύεται πᾶσα ἐπιβολὴ κατὰ τῆς γλώσσης
τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐρωτᾷ τὴν Βουλὴν ἐὰν κρίνῃ ἀπο-
δεκτέαν ἢ οὐ τὴν πρότασιν τοῦ προαληθσαντος περὶ προσ-
θήκης διατάξεως εἰς τὸ α' ἁρθρον τοῦ Συντάγματος.

Ἡ Βουλὴ ἀποδέχεται ὅπως ἡ πρότασις παραπεμφθῆ
εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπὴν.

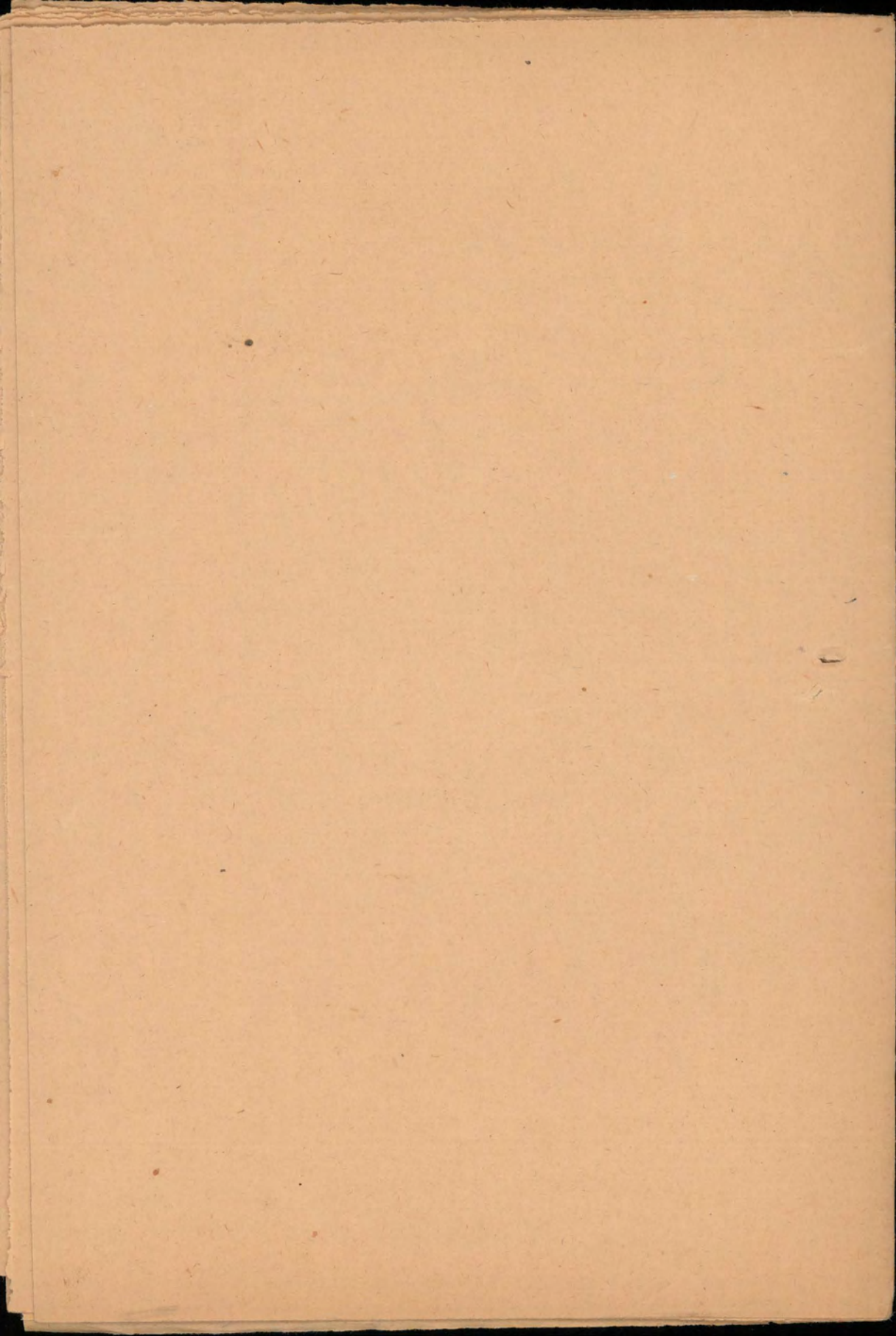
Δραγούμης. Ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπὴ ἔχει
τὴν γνώμην ὅτι τὸ 1ον καὶ 2ον ἁρθρον τοῦ Συντάγματος
δὲν πρέπει νὰ θιγῶσιν, παραπέμποντες δ' εἰς αὐτὴν τὴν
πρότασιν ταύτην τὴν ἀπάντησιν θὰ ἔχετε ἔγγραφον.

Ὁ κ. **Κουτούπης** ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ γ' ἁρθροῦ τοῦ
Συντάγματος λέγει ὅτι ἡ ἔκφρασις «ἀναλόγως τῆς περιου-
σίας των» πρέπει ν' ἀντικατασταθῆ διὰ τῆς «κατὰ λόγον».

Ἡ συνεδρίασις λύεται μετὰ τοῦτο τῇ 8.50' μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος

Οἱ Γραμματεῖς

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΔΕ'.

Τῆς 25 Φεβρουαρίου 1911.

Ὠρα 4. 45' μ. μ. περατωθείσης τῆς ἀναγνώσεως τοῦ καταλόγου ἡ Βουλὴ εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων 188 βουλευτῶν.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται διορθωθέντα τὰ πρακτικὰ τῆς χθесινῆς συνεδριάσεως.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ τὰ ἐξῆς: 1) ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Χαλκίδος κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς ἀναστολῆς τοῦ περὶ ἰσοβιότητος τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων νόμου μέχρι τῆς ἐκκαθαρίσεως αὐτῶν, 2) οἱ ἐν Ἀργεῖ μέτοχοι τῆς « Ἀμοιβαίας » ζητοῦσιν ἀνάκλησιν Β. Διατάγματος ἰδρύσεως ταύτης καὶ ἐκκαθάρισιν αὐτῆς, 3) ὁ ἀπόστρατος ἀνθυπομίσθορχος Ἐπ. Μιχαηλίδης ζητεῖ ὅπως τῷ χορηγεῖται σύνταξις διότι ἦτο μέτοχος ἀλλὰ δὲν συνεπλήρωσε συμμετοχὴν, 4) κτηματικὴ Τυρνάβου περὶ ἀπαλλαγῆν ἀπὸ φόρου ἀμπέλων τῶν ἀροτριῶντων χρήσεως 1910, 5) οἱ γραμματεῖς καὶ γραφεῖς πρωτοδικείου Καλαμῶν κηρύσσονται ὑπὲρ νομοσχεδίου δικαστικοῦ ἐνσήμου, 6) οἱ Ἱερεῖς τῆς Ἀμφιλοχίας ζητοῦσιν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου περὶ ἐνοριῶν καὶ ἐν τῇ πόλει τῶν, 7) οἱ ἀπολυθέντες τηλεγραφικοὶ καὶ ταχυδρομικοὶ ὑπάλληλοι ὑποβάλλουσιν ἀναφορὰν περὶ ἀναθεωρήσεως τῶν ἐκκαθαριστικῶν ἀποφάσεων. Τὸν λόγον ζητοῦσιν οἱ κ. κ. Σταμούλης καὶ Καρᾶς, 8) ὁ κατάδικος Αἰγίνης Θ. Ἀνδριώτης ζητεῖ ἀπονουήν Β. χάριτος. Τὸν λόγον ζητεῖ ὁ κ. Φ. Νέγρης, 9) ἡ ὄρφανὴ θυγάτηρ τοῦ ἱερολοχίτου Χοιδᾶ ζητεῖ αὐξήσιν τῆς συντάξεώς της.

Ὁ βουλευτὴς Εὐβοίας κ. **Ν. Καραλῆς** ζητεῖ ἄδειαν πρὸς ἀποδημίαν εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐρωτᾷ τὴν Βουλὴν ἐὰν χορηγῇ τὴν ἄδειαν.

Ἡ **Βουλὴ** συναινεῖ.

Μενὰ τοῦτο ἡ Βουλὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν διάταξιν

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ ὅτι πρώτη ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως εἶνε ἐγγεγραμμένη ἡ ψηφοφορία περὶ τοῦ κύρους τῆς ἐκλογῆς Ἀρτης.

Ὁ κ. **Μπέλος** προτείνει ὅπως ὑποβάλοντες τὴν περὶ ὀνομαστικῆς κλήσεως πρότασιν ἀποσύρῳσι ταύτην.

Ἡ Βουλὴ δὲν ἀποδέχεται.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ἡ ψηφοφορία θὰ γίνῃ χωρισμένη, πρῶτον ὡς πρὸς τὸν κ. Πύρρον Καραπάνον καὶ εἶτα ὡς πρὸς τὸν κ. Ἀ. Γαρουφαλῆν.

Καλοῦνται ψηφολέκται οἱ κ. κ. Ν. Δελακοβίας καὶ Π. Καρασεβδάς.

Πρόεδρος. Οἱ παραδεχόμενοι τὸ ἔγκυρον τῆς ἐκλογῆς ὡς πρὸς τὸν κ. Πύρρον Καραπᾶνον λέγουσι «Ναί» οἱ δὲ λοιποὶ λέγουσιν «Ὅχι».

Γενουμένης τῆς διαλογῆς προέκυψε τὸ ἐξῆς ἀποτέλεσμα.

Ἐπὶ ψηφοφορησάντων ἐν ὅλῳ 196, ἐψήφισαν ὑπὲρ τοῦ ἐγκύρου τῆς ἐκλογῆς 120, κατ' αὐτοῦ 55 καὶ 21 ἠρνήθησαν ψῆφον, κατὰ τὸ παρατιθέμενον ὧδε πρωτόκολλον ψηφοφορίας.

Νικ. Α. Στράτος	N	Γεώρ. Παπασπυρόπουλος . . .
Νικ. Χρυσόγελος		Γεωργαντᾶς Θρόνος
Λεων. Παπαφώτης		Γεώρ. Παρασκευόπουλος ἄρν.
Ἄλ. Γρίβας		Νικ. Κόνδης
Σ. Ψύχας		Ἄθ. Σωτηριάδης
Παντ. Καρασευδάς	O	Κωνστ. Οἰκονομόπουλος . . .
Ἐπ. Σουλτάνης	N	Κωνστ. Καζαντζής
Γεώρ. Ποῦλος		Γερ. Νοταράς
Ἰω. Φαρμάκης		Δημ. Κούζης
Ἄντ. Ροντήρης	O	Ἄνδρ. Σαρλῆς
Ἄθαν. Τριγώνης	N	Δημ. Ρούσσος
Ἐπαμ. Λαμπρακάκης		Νικόλ. Δελακοβίας
Ἰωάν. Καναβός		Νικόλ. Σακελλάριος
Ἰωάν. Καλαντζόπουλος	O	Γεώρ. Βλάσσης
Ἐλευθ. Σπετσέρης		Χαρ. Σπηλιόπουλος
Ἰωάν. Τσιγκόλης	N	Νικ. Δημητρακόπουλος ἄρν.
Στέφ. Γρανίτσας	O	Ἄναστ. Βάρβογλης
Γεώρ. Γιατρίδης	N	Ἰωάν. Μαλλιαρόπουλος . . .
Ἰωάν. Κουρκουμέλης		Ἰωάν. Π. Μανέτας
Ἰωάν. Παπαθανασιάδης	N	Δημ. Πλαπούτας
Ἰωάν. Χριστοδουλιᾶς		Ἄλ. Παπαναστασίου
Ἰωάν. Ἀκριδάς		Ἰωάν. Μπακόπουλος
Θεοφ. Θεοδοσόπουλος	O	Δημ. Χηνιάδης
Ἐμμ. Ρέπουλης	ἄρν.	Δημ. Καρέλας
Δημ. Καλέργης	N	Ἄθ. Πετρόπουλος
Ἄθ. Χριστόπουλος	N	Χαρ. Στασινόπουλος
Γεώρ. Νέζος		Κωνστ. Ρεβελιώτης
Παν. Ἀραβαντινός	O	Νικ. Τριανταφυλλάκος
Ἰωάν. Τερζάκης		Ἄθαν. Κατριβάνος
Παν. Φραντζής		Ἡλ. Φλέσσας
		Ἰωάν. Πολίτης

Παναγ. Δεληθοριάς		Δημ. Ἀνδρέου	N
Σπυρ. Τσαγκάρης	O	Δημ. Ζαβογιάννης	N
Θεόδ. Πέρρος	N	Ἐμμ. Κυταριόγλος	N
Χαρ. Βοζίκης		Βασ. Κυρέλλος	
Ἄντ. Βούτσης		Ἄριστοτ. Σακελλαρίου	
Νικόλ. Χαροδούβαλης		Νικ. Σπηλιώτης	
Περ. Ἀλεξάκης		Σπυρ. Παπαχατζής	O
Θεόδ. Γρηγορίου	N	Σάββας Βαρβιτσιώτης	N
Σπυρ. Σίμος	O	Λουκ. Κουτσοπέταλος	
Κωνστ. Γ. Καραπᾶνος		Νικ. Ἀνδρεαδάκης	O
Περ. Κ. Καραπᾶνος	N	Δημ. Λαζαρῆς	ἄρν.
Εὐάγ. Γαρουφαλιάς		Σπύρ. Θεοδώροπουλος	O
Πύρ. Καραπᾶνος		Ἄναστ. Πουλῆς	
Ἄντ. Γαρουφαλιάς		Νικόλ. Ρούσης	O
Ἐλ. Βενιζέλος	O	Στέφ. Ν. Δραγοῦμης	ἄρν.
Ἐμμ. Μπενάκης	ἄρν.	Ἀλέξ. Ζαΐμης	
Φωκ. Νέγρης	N	Διον. Γλαβᾶς	
Παν. Χαροκόπος		Ἄνδρ. Μιχαλακόπουλος	O
Κωνστ. Ρακτιβάν	N	Λ. Θ. Ρούφος Κανακάρης	O
Μιλτ. Νεγρεπόντης	N	Κωνστ. Γόντικας	
Γεώργ. Ζερβουδάκης		Νικ. Κοντογούρης	O
Λάμπρος Κορομηλάς	O	Ἰωάν. Βέρροιος	N
Πολύβ. Λαγοπάτης	N	Πολ. Πολυχρονιάδης	O
Γεώρ. Στρατούλης	O	Παν. Ζαΐμης	N
Κωνστ. Μάνος	παρῶν	Δημ. Μάρκου	
Κωνστ. Ἀραβαντινός		Γεώρ. Κατσιμπίρης	
Τιμ. Ἡλιόπουλος	ἄρν.	Σπηλ. Ἀγαπητός	ἄρν.
Δημ. Βενιζέλος	N	Ἄλ. Φωτήλας	ἄρν.
Μιχ. Γαλανός	O	Ἄγ. Χοιδᾶς	
Ἄνδρ. Παναγιωτόπουλος ἄρν.		Θεόδ. Ψυχλινός	
Γεώρ. Πολίτης	N	Γ. Παπακυριακόπουλος	
Ἰωάν. Ἀθανασάκης	N	Βασίλ. Ἀντωνόπουλος	N
Γεώρ. Νικολαΐδης		Ἄνδρ. Καφετζόπουλος	
Λουκάς Μπέλλος	N	Λουκ. Φλαμῆς	
Ἄριστομ. Θεοδωρίδης	O	Κωνστ. Πανουτζόπουλος	
Ἄλ. Ἀναστασιάδης	N	Νικ. Συριόπουλος	O
Κωνστ. Δεμερτζής	ἄρν.	Θαν. Πετραλιάς	N
Θρασ. Πετμεζᾶς	O	Πελ. Ἡλιόπουλος	
Γεώρ. Καζανόβας	N	Χρ. Κορύλλος	
Ἰωάν. Μπρισμιτζάκης	O	Ἐν. Σταυρουλόπουλος	
Γεώρ. Σταμπάδος	O		
Θεμ. Μιχαλόπουλος	N		

Παν. Βουρλούμης	N	Λαυρέντιος Μαβίλης	O
Νικ. Ραυτόπουλος	O	Κωνστ. Κατηφόρης	O
Χρ. Μειτάνης	N	Σπυρ. Λάσκαρης	ἀρν.
Διον. Πολυζωγόπουλος		Βασιλ. Πουλιάσης	
Ίωάν. Δογάνης		Κωνστ. Ἀρβανιτάκης	
Γεώρ. Λαμπρινόπουλος	O	Διον. Βινιεράτος	N
Γεώρ. Ἀβέρωφ	N	Παν. Λιβιεράκος	
Νικόλ. Σταματιάδης		Σπυρ. Ἰγγλέσης	
Δημ. Χρυσοστάλης		Νικ. Χαριτάτος	
Εὐάγ. Γεωργιάδης	N	Ἄνδρ. Μονοκρούσος	O
Ίωάν. Μπουρνιάς	N	Πέτρ. Βασιλόπουλος	
Νικόλ. Ἀβέρωφ	N	Ἄνδρ. Βαλσαμάκης	
Γεώρ. Μπένος		Νικ. Ἀλιβιζάτος	N
Νικόλ. Κάραλης	N	Σπ. Φορέστης	
Κωνστ. Χατζηγιάννης		Νικ. Δ. Ραυτόπουλος	N
Δημ. Βάχλας		Ἰθ. Τετενές	O
Γεώρ. Κοσόνας	N	Γεώρ. Μουσούρης	
Ἀποστ. Ἀποστολίδης		Σωκ. Ἄν. Καβαλλιεράτος	
Μιχ. Σφακιανάκης	N	Θεόδ. Κοντομίχαλος	
Πλούτ. Μαυρίκης	N	Λεων. Ἐμπειρικός	O
Βασίλ. Ἀθνασούλας	O	Σταμ. Βαφειαδάκης	N
Κωνστ. Χατζάκος		Δημ. Μάνθος	
Γεώρ. Γαζέπης		Περ. Γρυπάρης	N
Νικόλ. Πετσάλης	N		
Ίωάν. Λούντζης		Κωνστ. Καλομενόπουλος	N
Διον. Κουλούμπαρδος	N	Τριαντ. Παπαδάμ	
Ἀναστ. Λούντζης			
Καῖσαρ Ζέζας		Θωμᾶς Σιάσης	N
Διον. Κλάδης	N	Ίάκ. Ἀβάζος	N
Νικ. Παπαδάτος		Δημ. Ζαμάνος	N
Κωνστ. Ζαβιτσάνος		Νικόλ. Καυπάνης	
Νικ. Βάρθης	N	Γεώρ. Ἐξαρχόπουλος	
Ἀναστ. Σκιαδαρέσης		Ἀλέξ. Μαλασπίνας	N
Σπυρ. Χαντζάρης	N	Γεώργ. Γαϊτάνος	
Παν. Μανωλίτσης		Ἄντ. Ρεβίνθης	
Λίνος Κογεβίνας		Μάρκ. Βαλληνοδράς	
		Ν. Καλθοκορέσης	N
Σπυρ. Βλαντιῆς	N	Κωνστ. Ἀλαθᾶνος	
Εὐθ. Α. Βελλιανίτης	N	Δημ. Πετσετάκης	N
Χρ. Καποδίστριας		Χαρίλ. Προβελέγγιος	
Ἄνδρ. Κρητικός Βαρούχας	N	Εὐμ. Πατρίκιος	O

Ίωάν. Μαμάης	N	Βασίλ. Σουθηρίδης	N
Ίω. Κασδόνης	ἀρν.	Περ. Ἀποστολίδης	N
Ἄντ. Φραγκίσκος		Λεων. Ἀναγνώστου	N
Δημ. Καίρης	N	Κωνστ. Ζησόπουλος	N
Θαλ. Κουτούπης	O	Χριστ. Δικαῖος	O
Γεώργ. Φικιώρης		Σπηλ. Ντολιόπουλος	N
Κωνστ. Μέρομηγκας	ἀρν.	Παν. Φλέσσας	O
Γεώργ. Οἰκονόμου	N	Παν. Κασίμης	
Εὐστρ. Κουλουμβάκης	N	Νικ. Παπαλέξης	N
Ίω. Λυμπερόπουλος	O	Δημ. Κάβουρας	O
Νικόλ. Πετροπουλάκης	ἀρν.	Μάρκ. Δαζέας	O
Γεώργ. Τσοχώνης	O	Ἄντ. Πετρομανιάτης	O
Παναγ. Πετροπουλάκης	O	Ἄθ. Περωτῆς	
Παν. Κουμάνταρος		Πέτρ. Ἰατρόπουλος	
Ίω. Ἀθηνογένης	O	Παναγ. Καράπαυλος	N
Βασίλ. Μιχαλέας		Ἄνδρ. Κοκκέβης	
Ίω. Βαβανᾶκος	O	Εὐστ. Μπαρδόπουλος	N
Λεων. Καπετανάκης		Γεώργ. Κορομηλάς	
Ίω. Πατσουράκος	N	Δημ. Κανελιόπουλος	
Χρ. Πετρέας	O	Ἄθ. Αἰλιανός	
Πέτρ. Μαυρομιχάλης	N	Ἄντ. Ζησιμόπουλος	O
Ίω. Φουρίδης	N	Θεμ. Κουτσομητόπουλος	
Ἀναστ. Ἀβέρωφ	N	Γεώρ. Σπηλιόπουλος	O
Ίω. Χρυσοβελώνης		Κωνστ. Τριγγέτας	
Δημ. Οἰκονόμου	N	Γεώρ. Ράλλης	N
Μιλτ. Μπουφίδης	ἀρν.	Γεώρ. Μπούτος	N
Νικόλ. Γεωργιάδης	N	Ίωάν. Κουρτάκης	O
Ἀγαμέμνων Σλήμαν	N	Φώτ. Βακαλόπουλος	O
Δημ. Κουκιάδης		Ἄθ. Παπαχελᾶς	
Γεώργ. Τσαζίρης		Μεν. Πιπιλιῆς	
Γεώργ. Σχινᾶς	ἀρν.		
Γεώργ. Δρίβας			
Ἀλέξ. Κασσαβέτης	N	Ίωάν. Λεωνίδας	
Κωνστ. Χρυσοχοϊδης		Πέτρος Γκίνης	N
Γεώργ. Βλάχος		Ἀλέξ. Διομήδης	N
Πελ. Ἀγγελίδης	N	Ἄνδρ. Ἀναργύρου	N
Κωνστ. Γιαννακόπουλος	ἀρν.	Ἄπ. Ἀλεξανδρῆς	
Φίλ. Ζαρζάμπας		Ἀλέξ. Παπαποστόλου	
		Δημ. Θεοδοσόπουλος	N
		Παυσ. Ζωγλοπίτης	
Χρ. Μωραΐτης		Γεώρ. Ζούκας	N
Νικ. Παπαϊωάννου	N	Κωνστ. Σταμούλης	N
Μιχ. Φωτιάδης	N		

Ίωάν. Κωτίκας	Ρήγας Χατζηρηγάς
Βασίλ. Γρίβας	Ίωάν. Παπαλουκάς
Άθαν. Βαβυλόπουλος	Ίωάν. Τσιριμώκος N
Νικ. Γαρδικιώτης N	Μιλτ. Σακελλαρίου N
Δημ. Μπούσδρας	Κωνστ. Λιδωρίκης
Γεώρ. Τάγιας Κίρκος N	Θεμ. Παπαϊωάννου N
Κωνστ. Παπακυρίτης	Νικ. Ξηρός
Χρ. Καράς άρν.	Νικ. Φραγκίστας
Άλκιβ. Θανόπουλος	Ίωάν. Γιδογιάννος
Νικ. Γιουβρής N	Νάκος Πολιτόπουλος
Γεώρ. Καθάργιος	Κωνστ. Περιβολιώτης N
Χρ. Βλάτσιος N	Ίωάν. Γιαμαρέλος N
Δημ. Κουκουλέτσος O	Άνδρ. Μαυράς N
Γεώρ. Σπυρόπουλος O	Δημ. Δεδούσης N
Άλέξ. Γιαννούσιος Τάκης	Γεώργ. Συγγούρης
Γεώρ. Ράμμος	Στέφ. Σουακρίπας
Εύθ. Μαντόπουλος N	
Λάμπρος Περιστερής N	Κ. Δημοκωστούλας N
Θεμ. Ραφαλιάς	Ίω. Γραμματίκας
Κυρ. Κυριαζόπουλος	Ήρ. Βελλόπουλος
Ίωάν. Θ. Κουντουριώτης	Άθ. Χρηστίδης
Παναγ. Βερβενιώτης	Γεώργ. Πώπ N
Γεώρ. Καλλιτίσης N	Δημ. Βρατσάνος N
Ίωάν. Μάνος O	Έμμ. Παγκάρας
Σπυρ. Ματσούκας	

Επικυροῦται εἴτα δι' ἀναστάσεως ἡ ἐκλογή ὅσον ἀφορᾷ τὸν κ. **Άντώνιον Γαρουφαλιάν.**

Συνεχίζεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν **Άναθεωρητέων διατάξεων τοῦ Συντάγματος.**

Ρακιδιάν. Ὑποβάλλει ἐκθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ προσχεδίου τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων τοῦ Συντάγματος ὡς πρὸς προτάσεις βουλευτῶν ὑποβληθεῖσας αὐτῇ μετὰ τὴν πρὸς τὴν Βουλὴν ὑποβολὴν τῆς πρώτης ἐκθέσεως. Λέγει ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπέρριψε πρότασιν τοῦ βουλευτοῦ κ. Μιχαλοπούλου περὶ περιλήψεως εἰς τὸ Σύνταγμα διατάξεως καθ' ἣν «ἀπαγορεύεται ἡ μετάφρασις τῶν Γραφῶν καὶ τοῦ Λειτουργικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» καὶ ἐτέρας διατάξεως καθ' ἣν «ἐπίσημος γλῶσσα τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Κράτους εἶνε ἡ ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς καθαραιούσης». Ἀπέρριψε τὴν πρότασιν ταύτην διότι τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2 τοῦ Συντάγματος ἐξασφαλίζουν ἀπολύτως,

μετὰ τῆς Χριστιανικῆς Ὁρησκείας καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὴν ἀναπόσπαστον ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν γλῶσσαν αὐτῆς, πρὸς τοῦτοις ὑπάρχει καὶ ἡ πρόνοια τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπίσης τὴν ὑπηρεσιακὴν μορφήν τῆς γλώσσης, δι' ἣν ὑπεβλήθη καὶ παρὰ τοῦ κ. Βερροῖου πρότασις, προστατεύει νόμος, ἐπιβάλλον καὶ ἀπόλυτιν ἔτι εἰς τοὺς στρεφόμενους κατ' αὐτῆς ὑπαλλήλους, ἐπομένως δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ καθιερώσωμεν τὴν ἰδέαν ἀνυπάρκτου κινήτου. Ἡ ἐπιτροπὴ ἀπέρριψε καὶ πρότασιν τοῦ κ. Κουλουμβάκη καθ' ἣν «οἱ θορυβοῦντες κατὰ τῆς ἐπισήμου γλώσσης δὲν εἶνε δεκτοὶ ὡς δημόσιοι ὑπάλληλοι», ὡς καὶ ἄλλας τινὰς ἀναγομένας εἰς τὴν πρόσκλησιν ἀλλοδαπῶν καὶ τὰς δημοσ. ὑπηρεσίας ἐν σχέσει μετὰ τὴν στρατιωτικὴν θητείαν.

Εἰσέρχεται ἡ Βουλὴ εἰς τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ 3ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος, εἰς ἐξακολούθησιν δικαιοπέισης ἐπ' αὐτοῦ συζητήσεως.

Θεοφωρίδης. Ὑπέβαλα τροποποίησιν εἰς τὸ 3ον ἄρθρον, καθ' ἣν οἱ Ἕλληνες συνεισφέρουσιν εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῆς «πρὸς τὸ φέρειν ἰκανότητος αὐτῶν», ἀντὶ «τῆς περιουσίας των». Ἡ Ἐπιτροπὴ μετηρῶνισε μόνον τὸ ἀναλόγως εἰς «κατὰ λόγον», ἀπέρριψε τὴν τροπολογίαν μου. Ἀλλὰ ἔχομεν ἐν Ἑλλάδι προφανῆ φορολογικὴν ἀνισότητα διὰ τὴν ἄμετρον ἐπικράτησιν τῶν ἐμμέσων φόρων. Οὗτοι εἶνε ἐπὶ τῆς καταναλώσεως, δηλ. ἐπὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης καὶ ὑπὲρ τὰς δυνάμεις τοῦ ἀτόμου πολλάκις καταναλισκομένων. Εἶνε 78% ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἀμέσους, αὐτοὶ οἱ ἀντιστρόφως προοδευτικοὶ φόροι. Τὸ κρατοῦν σύστημα ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀναλογικὴν φορολογίαν, κα' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν προοδευτικὴν, ἥτις καὶ ἀντισυνταγματικὴ δυστυχῶς ἐχαρακτηρίσθη ἄλλοτε παρ' ἡμῖν. Τώρα πλέον δὲν ὑπάρχει κίνδυνος ὁμοίου χαρακτηρισμοῦ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ τῆς Ἀναθεωρήσεως, νομίζω ὅτι ἡ παροῦσα Βουλὴ δύναται νὰ παρεισαγάγῃ εἰς τὸ ἄρθρον διάταξιν καθιεροῦσαν τὴν ἀρχὴν τῆς προοδευτικῆς φορολογίας καὶ νὰ διερμηνεύσῃ οὕτω τὸ ὀριμάσαν φρόνημα τοῦ λαοῦ, ὅστις ἀπηύδησεν ἐκ τοῦ βάρους τῆς κατὰ μαθηματικὴν ἀναλογίαν φορολογίας. Καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Σύνταγμα τῆς Τροικίης καθιέρωσε τὴν διάταξιν, καθ' ἣν οἱ φόροι πληρόνονται **δικαίως καὶ ἀναλόγως**, δηλ. πληρῶν ὄχι μόνον ὅσον ὑποχρεοῦμαι ἐκ τῆς γενικῆς ἀναλογίας ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς δυνάμεις μου. Ἀλλὰ μήπως φορολογοῦνται παρ' ἡμῖν ἐν πληρότητι καὶ δικαιοσύνη καὶ δι' αὐτῶν τῶν ἀμέσων φόρων

οί πολίται ; Πού ὁ φόρος τοῦ εἰσοδήματος τοῦ κεφαλαίου ;

Οἰκονομική ἀδικία καὶ δυσαρμονία καὶ μονομέρειαι ἐπι-
κρατεῖ καὶ ὁ τόπος πάσχει καὶ ἡρημώθη διὰ τῆς μετανα-
στεύσεως, ἡ τοκογλυφία θριαμβεῖ καὶ θλίβει τυραννικώ-
τατα τὸν λαόν. Ἐκλήθημεν ἐνταῦθα συνετελεῖσθαι σοβαρῶν φαι-
νομένων δυσαρέστου καταστάσεως, ἧτις δὲν αἰρεται δι' ἀ-
πλῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ Συντάγματος. Τὸ δὲ «κατὰ λό-
γον» τῆς Ἐπιτροπῆς ἀντὶ τοῦ «ἀναλόγως» τοῦ κειμένου
τοῦ Συντάγματος δὲν βλέπω τί μεταβάλλει. Ζητῶ νὰ τεθῆ
ἡ ἐμὴ τροπολογία, καθιεροῦσα συνταγματικὴν ἀρχὴν προο-
δευτικῆς φορολογίας.

Παρὰ τοῦ κ. **Α. Κορομυλά** Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονο-
μικῶν ὑποβάλλεται νομοσχέδιον περὶ ἀυξήσεως τοῦ προσω-
πικοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου, τυπωθησόμενον πρὸς δια-
νομήν.

Παρὰ τοῦ βουλευτοῦ Ἀττικοβοιωτίας **Σπ. Θεοδο-
ροπούλου** ὑποβάλλεται τροπολογία ἐπὶ τοῦ σχεδίου νό-
μου περὶ ἐπιβολῆς φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος τῶν σπειρο-
μένων γαιῶν.

Πολυχρονιάδης. Ἀποκρούει τὴν ἀνάθεσιν στρα-
τιωτικῆς ὑπηρεσίας εἰς ἀλλοδαπούς ἐν καιρῷ πολέμου. Διότι
—λέγει— τοὺς νικητὰς δημιουργοῦν ὄχι αἱ ἐπιστημονικαὶ
γνώσεις καὶ ἀπλῶς τὸ εὐγενὲς φρόνημα, ἀλλὰ ἐγγενὲς αἰσθη-
μα τῆς φιλοπατρίας, ὅπερ μόνον Ἕλληνα δύναται νὰ ἔχη,
προκειμένου περὶ Ἑλλάδος.

Μέθυμνας. Σχετικῶς μὲ τὴν φράσιν τοῦ προσχε-
δίου «δύναται ν' ἀνατεθῆ δημοσία ὑπηρεσία... εἰς μὴ
πολίτας Ἑλληνας» ὁμιλεῖ περὶ κινδύνου μὴ Ὑπουργός τις
ἀναθέσῃ δημοσίαν ὑπηρεσίαν εἰς ἀνθρώπους στερουμένους
τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, διότι κατὰ τὸν Σαρίπολον πο-
λίτης εἶνε ὁ ἔχων καὶ τὰ πολιτικὰ καὶ τὰ ἀστικὰ δικαιώ-
ματα, ἀλλὰ ὁ στερούμενος διὰ καταδίκης τῶν ἀστικῶν δι-
καιωμάτων πῶς θὰ εἶνε πλέον πραγματικὸς πολίτης ;

Ἐλ. Βενιζέλος (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) Ὁ ὅρος
«πολίτης» δὲν εἶνε ἀκριβής, τὸ ἀκριβὲς εἶνε «ὁ ἔχων τὴν
Ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν», ἀλλὰ ἐπεκράτησε νὰ ἐναλλάσσων-
ται αἱ λέξεις καὶ οἱ ὅροι οὗτοι. Ὡς πρὸς ἐνδεχομένης ἀνω-
μαλίας προνοοῦν εἰδικοί νόμοι. Εὐθύς δὲ ὡς ψηφισθῆ τὸ
3ον ἄρθρον θὰ ὑποβληθῆ νομοσχέδιον κανονίζον λεπτομερέ-
στερον τὰ τοῦ ζητήματος τῆς ὀργανώσεως τῶν δημοσίων
ὑπηρεσιῶν παρὰ ξένων.

Μέθυμνας. Δηλῶ ὅτι μετ' ἄλγους θὰ ψηφίσω ὑπὲρ

ἀναθέσεως δημοσίας ὑπηρεσίας εἰς ἀλλοδαπούς, καὶ
δι' ὑπηρεσιῶν ἀναγομένων εἰς τὴν ἀμυναν τῆς Χώρας. Πρό-
κειται μετ' ὀλίγον νὰ ἐορτάσωμεν ἑκατονταετηρίδα ἀπὸ
τῆς ἡμέρας τῆς Ἐθνικῆς παλιγγενεσίας καὶ θὰ παριστά-
μεθα ἀπέναντι τοῦ κόσμου ὡς νήπια κηδεμονευόμενα ἔτι,
θὰ τεινώμεν χεῖρα ἰκέτιδα πρὸς αὐτοὺς ὅπως μᾶς στηρίξωσιν
ὡς παραλύτους ;

Κουλουμπάκης. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχε τὸ «τετελεσμένον
γεγονός» θὰ κατεψήφισον τὴν διάταξιν περὶ ἀναθέσεως δη-
μοσίων ὑπηρεσιῶν εἰς ἀλλοδαπούς, διότι, παρ' ὅλην τὴν
ἐνδεχομένην αὐτῶν μόρφωσιν καὶ ἐπιστημονικὴν ὑπεροχὴν,
δὲν δύναται εὐκόλως νὰ συναφομοιώσωσι τὴν ἀντίληψιν
καὶ τὴν κρίσιν αὐτῶν πρὸς τὰς ἰδικαίτάτας τοπικὰς, φυε-
τικὰς καὶ ἐν γένει συνθήκας ἡμῶν.

Ὡς πρὸς τὴν ἀπορριφθεῖσαν περὶ γλώσσης πρότασιν
μου ἀπέβλεπον καὶ ἀποβλέπω εἰς τὸ νὰ ἀσφαλισθῆ ἡ δη-
μοσία ὑπηρεσία ἀπὸ ἐπιβλαβῶν ὀργάνων καὶ παραγόντων,
θέτω διὰ τῆς προτάσεώς μου καθαρῶς πολιτικὸν ζήτημα,
ὄχι γλωσσικόν. Ζητῶ νὰ ἀποκλείωνται τῆς δημοσίας ὑπηρε-
σίας οἱ θορυβοῦντες κατὰ τῆς γλώσσης τῶν δημοσίων ὑπη-
ρεσιῶν. Δύναται λ. χ. εἰς ποιητῆς νὰ γράφῃ εἰς οἶαν γλώσ-
σαν θέλει, διότι ἡ γλώσσα δὲν ἐπηρεάζεται οὐσίως ἐν
ἐν τῇ ἱστορικῇ πορείᾳ τῆς παρ' ὀλίγων ἀτόμων, ἀλλὰ δὲν
δύναται νὰ εἶνε οὗτος δημόσιος ὑπάλληλος καὶ ἐν ταυτῷ νὰ
ὑβρίζῃ τὴν μορφήν ἐκείνην τῆς γλώσσης, ἦν, εἴτε οὕτως ἢ
ἄλλως, παραδέχεται ἡ πλειονότης τοῦ ἔθνους καὶ ἡ κοινὴ συ-
νεΐδησις, ἔστω ἐπὶ ὀρισμένην τινὰ περίοδον καὶ ἐποχὴν. Δὲν
δύναται τοιοῦτος δημόσιος ὑπάλληλος νὰ εὐρίσκειται ἐν
διαρκεῖ ἀντιθέσει πρὸς τὴν κοινὴν συνείδησιν καὶ παράδοσιν,
ὑβρίζων αὐτὴν διαρκῶς ὡς λόγιος, χωρὶς ἐπὶ τέλους ν' ἀποβῆ
ἐπικίνδυνος ἐνεκα φανατισμοῦ προκαλουμένου κατ' ἀντίδρα-
σιν. Λογίους δημοσίους ὑπάλληλους διαρκῶς ὑβρίζοντας
τοὺς ἀντιφρονούντας ἔχω ὑπ' ὄψιν. Καθίστανται οἱ τοιοῦτοι
μονομανεῖς ἐν τέλει, ἀχρηστοὶ καὶ ἐπιζημιώτατοι καὶ ὡς
ὑπάλληλοι, ὡς προεῖπον. Δὲν σπεῖρει δὲ ἀπόγνωσιν καὶ
ἀναστάτῳσιν ὁ δημόσιος ὑπάλληλος, ὁ διακηρύττων διὰ
μελετῶν καὶ διατριβῶν κάθε τόσον, ὅτι ἡ ὅλη λαϊκὴ συνεί-
δησις «πλανᾶται μὴ δεχθεῖσα τὴν γλωσσικὴν ἀντίληψιν
τὴν ἰδικὴν του, εἶνε ἡλιθία ἢ κοινὴ ἀντίληψις, εὐρίσκειται
ἐν γελοιωδესτάτῃ παραπλανήσει» καὶ τοιαῦτα, ἐνίοτε δὲ
καὶ πολὺ χεῖρονα τούτων ; Ἀπὸ τῶν κύκλων τῶν τοιούτων

λογίων, οὐς εὐλόγως δύναται τις νὰ ὀνομάσῃ ἀνισορρόπους, ἔνεκα τῆς παθολογικῆς ἐπιμονῆς των τοῦλάχιστον εἰς τὰς γνώμας των περὶ γλώσσης καὶ φιλολογίας, ἀπέρρευσε καὶ τὸ ὄργανον ἐκτρόπων θεωριῶν καὶ ἀρχῶν περιοδικῶν « Ἀνεμῶν» καὶ ἡ περίφημος μετάφρασις τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Πάλλη. Ὁ δὲ Γραμματεὺς τοῦ Πανεπιστημίου χθὲς ἀκόμη δημοσιεύει δῆλωσιν εἰς τὸν «Νουμᾶν», ἐν ᾗ καυχᾶται ἐπὶ τῷ ὅτι ἀποκαλεῖται «μαλλιαρὸς» καὶ θεωρεῖ τοῦτο τιμὴν του καὶ δόξαν!

Γαλανός. Ἡ ξηρὰ Συνταγματικὴ διάταξις εἶνε ἀδύνατον νὰ δημιουργήσῃ ἰσότητα τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν ἐφόσον δὲν ληφθῆ πρόνοια παρὰ τῆς Πολιτείας, ὥστε νὰ ἀπολαύουν ὅλοι οἱ Ἕλληνας τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐλευθερίας, τῆς δικαιοσύνης τῆς παιδείας. Ἄλλως ἡ ἰσότης τῆς Συνταγματικῆς Διατάξεως εἶνε γράμμα κενὸν καὶ ἦχος.

Ὡς πρὸς τὴν παράγραφον ὅτι οἱ Ἕλληνας συνεισφέρουσιν ἀδιακρίτως «κατὰ λόγον» ἢ «ἀναλόγως» — ὅπερ τὸ αὐτὸ — τῆς περιουσίας των, φρονῶ ὅτι ἀνευ ἀνθρωπινότηρας παιδείσεως καὶ ζωοποιήσεως τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἠθικὴν ἀναγέννησιν τῶν πολιτῶν, ἀδύνατος ἢ πραγματοποίησης ἐκείνου ἀκριβῶς ὅπερ ζητεῖ ἡ παράγραφος, ἢ περὶ φορολογίας ἔκφρασις, ἢ ἡ ἐπιδίωξις διὰ τοῦ πολιτεύματος ἀπολύτου δικαιοσύνης ἐν τῇ δημοσιονομικῇ πολιτικῇ. Ὡς πρὸς τὴν διάταξιν περὶ ἀλλοδαπῶν ὑπαλλήλων, φρονῶ ὅτι μόνον οἱ πολιτογραφούμενοι ὡς Ἕλληνας πρέπει νὰ γίνωνται δεκτοὶ εἰς τὰς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους εἰς κρίσιμους ὥρας, καθ' ἃς κρίνεται ἡ τύχη αὐτοῦ.

Ὡς πρὸς τοὺς τίτλους εὐγενείας, οὐς δὲν ἀναγνωρίζει τὸ συζητούμενον ἄρθρον, ὀφείλω νὰ εἶπω, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ, ἀφοῦ ἀπὸ τινος δημιουργοῦνται παρ' ἡμῶν ὑπὸ ἄλλον τύπον αἱ διακρίσεις, ὑπὸ τὸν τύπον τῶν κοινωνικῶν διακρίσεων καθ' ὧν οὐδὲν δύναται νὰ ἰσχύσῃ ἡ διάταξις.

Ε. Βενιζέλος (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως). Ἐπρωτάθη εἰς τὸ ἄρθρον 3 ἡ ἐξαιρέσις ὅτι οἱ ἀλλοδαποὶ δὲν θὰ ἦσαν δεκτοὶ ἐν καιρῷ πολέμου. Ἀποκρούω διάταξιν ἀγνώμονα πρὸς μεγίστας ὑπηρεσίας ξένων καὶ εἰς τὸν τόπον καὶ εἰς τὸ ἔθνος ὅλον.

Ἡ προσφυγὴ εἰς ξένα ἐπιστημονικὰ φῶτα διὰ τὸ στράτευμα ἱκανοποιήθη ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀμέσου ἀποχωρήσεως ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας τῶν ἀλλοδαπῶν ἐν περιπτώσει περιπλοκῆς τῆς Πολιτείας εἰς ἐμπόλεμον κατάστασιν. Ὡς

πρὸς τὴν διάταξιν τὴν ἀναγομένην εἰς τὴν φορολογίαν τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν, τὸ «ἀναλόγως» τῆς ὁποίας μετέβαλεν ἡ ἐπιτροπὴ εἰς «κατὰ λόγον», ὅπερ καὶ κατὰ τὴν γνώμην μου εἶνε ἐν καὶ τὸ αὐτό, δὲν ἔπταισε τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Συντάγματος καὶ ὅπως καὶ ἂν διαρρυθμισθῇ ἢ ἐν τῷ μέλλοντι δημοσιονομικῇ πολιτικῇ τοῦ Κράτους δὲν θὰ ἐπηρεασθῇ οὐδὲν ἔκ μόνου αὐτοῦ, ὅπωςδὴποτε καὶ ἂν εἶνε διατυπωμένον. Δράττομαι δὲ τῆς εὐκαιρίας νὰ δηλώσω, ὅτι ἡ γνώμη τῆς Κυβερνήσεως εἶνε ὅτι οὐχὶ ἀναλόγως τῆς περιουσίας ἢ τοῦ εἰσοδήματος, τῆς ἐκφράσεως λαμβανομένης ἐν μαθηματικῇ ἀκριβείᾳ καὶ ἀναλογίᾳ, ἀλλὰ ἀναλόγως τῶν δυνάμεων πολιτῶν πρέπει νὰ κανονισθῇ ἡ φορολογία. Ὅθεν συμφωνεῖ με τὴν τροπολογίαν τὴν ὑποβληθεῖσαν παρὰ τοῦ κ. Θεοδορίδου.

Πῶπ. Ἐρωτῶ ἂν τὸ Στέμμα καὶ τὰ μέλη τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας ἀπαλλάσσονται ἢ οὐ παντὸς δασμοῦ, δὲν πρόκειται περὶ τοῦ ποσοῦ, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀπολύτου δεσπόσεως τοῦ νόμου, ἐρωτῶ ἂν ἀπαλλάσσεται τὸ Στέμμα καὶ τὰ μέλη παντὸς δασμοῦ, ἀπαλλάσσονται τῶν ἀμέσων ἢ τῶν ἐμμέσων φόρων, ἀπαλλάσσονται μόνον τῶν ἀμέσων ἢ οὐ;

Ε. Βενιζέλος. Πρόκειται περὶ ἐρωτήσεως ἢ ἐπερωτήσεως καὶ παραπέμπω εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ, ὅτε καὶ θὰ ἀπαντήσῃ ἡ Κυβέρνησις τί σκέπτεται ἢ δὲν σκέπτεται ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ἢ, ἄλλαις λέξεσιν, ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Συντάγματος, πῶς δηλ. ἐρμηνεύομεν αὐτό.

Πῶπ. Ἀπηύθυνα μόνον παράκλησιν δηλώσεως ἀπλῆς εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς Βουλῆς. Ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ μοι γεννᾷ τὴν σκέψιν ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν εἶνε ἔτοιμος εἰς ἀπάντησιν, διότι φαίνεται ὅτι δὲν ἐβίχθη ἢ δὲν ἐξηντλήθη τὸ ζήτημα τοῦτο, ὅτε ἐκανονίζετο ἢ μεταρρυθμίσαι.

Βοζίκης. Ἡ σαφήνισις παρὰ τῆς Κυβερνήσεως διάταξίως τινος εἶνε ἐρμηνεία τῆς Βουλῆς, δὲν δεῖται ἰδιαιρας κατ' ἐπερώτησιν συζητήσεως, πρόκειται περὶ δηλώσεως ἀναγραφησομένης εἰς τὰ πρακτικὰ. Ἐρωτῶ ἂν ὁ δι' ἐιδικοῦ νόμου καθορισμὸς τῶν τῆς προσλήψεως ἀλλοδαπῶν διὰ τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας πρόκειται νὰ θίξῃ καὶ νὰ καταργήσῃ τὸν προξενικὸν νόμον ἢ οὐ.

Ἐκ τῶν Ὑπουργικῶν ἐδωλίων ἀπαντῶσιν ὄχι.

Κουλουμπάρης. Ὡς πρὸς τὰς δηλώσεις αἵτινες θ'

αναγραφούν εις τὰ πρακτικά πρὸς καθοδήγησιν εἰς τὴν ἐρμηνείαν δὲν ἔχει δικαίωμα παρὰ ἡ Βουλὴ νὰ ποιῇ αὐτάς, ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως μόνον ὡς βουλευτὴς δύναται νὰ ἐκδηλώσῃ γνώμην. Τὸ ἐρμηνεῦον Συνταγματικὴν διάταξιν, τὸ ἰσοδύναμον πρὸς τοιαύτην, ἀναγραφόμενον ἐν τοῖς πρακτικοῖς, πρέπει ν' ἀπορρῆ μόνον ἀπ' αὐτῆς τῆς Βουλῆς, πρέπει νὰ παρέχῃ ἀνεπηρέαστον τὴν γνώμην ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν.

Δραγουμης. Τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ προλαλήσαντος εἶνε ἡ παράστασις αὐτῆς τῆς ἀληθείας. Ἐσκόπουν καγὼ νὰ εἶπω ὅμοια. Ἡ Βουλὴ ἐψήφισε τὸ περὶ Ἀναθεωρήσεως ζήτημα ἀνευ Κυβερνητικῆς πρωτοβουλίας, ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ ὁ λαὸς μᾶς ἐξουσιοδότησε διὰ τῶν καλπῶν νὰ προβῶμεν ὅμοιως περικιτέρω, συνεργαζόμενοι ἀπὸ κοινοῦ ἐνταῦθα. Καὶ οὐδεὶς ἐνταῦθα, οὔτε ἡ Κυβέρνησις, οὔτε ἄλλος τις, δύναται νὰ δηλώσῃ τι ἀναγκαστέον εἰς τὰ πρακτικά ὡς ἐρμηνείαν τῶν ἀρθρῶν καὶ τῶν διατάξεων. Τὴν ἐρμηνείαν ἄς εὐρωσιν οἱ κατόπιν. Ἡ προερμηνεία θὰ ἦτο λίαν ἐπικίνδυνος. Τὰ δὲ πρακτικά, καὶ τὰ ἐπίσημα καὶ τὰ ἐπιβοηθητικὰ ἐστενογραφημένα, μόνον θὰ ἀπηγήσωσιν ἀκριβῶς τὰς γνώμας ἡμῶν καὶ μόνον ὅταν ὀλόκληρος ἡ Βουλὴ ὁμογνημόνως δώσῃ ἐρμηνείαν θὰ σημειωθῇ τοῦτο ἰδίᾳ καὶ κατηγορηματικῶς. Δὲν ἔχομεν κατὰ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῶν Συνταγματικῶν διατάξεων τὴν Κυβέρνησιν ἀντιμέτωπον, διότι δὲν θὰ νομοθετήσωμεν, δὲν ἔχομεν δικαίωμα καὶ δύναμιν πλειοψηφίας καὶ μειοψηφίας, ἔχομεν μόνον Κυβέρνησιν ἧτις θὰ ἐπιφέρῃ γνώμην ὅταν καλῆται παρὰ τῆς Βουλῆς. Καὶ ἡ Κυβέρνησις δὲ πρὸ ὀλίγου, διὰ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, δὲν ὠμίλησεν ἀντιθέτως πρὸς τὴν γνώμην ἡμῶν ταύτην.

Τσαζιουης. Ὑποχρεωτικὴν ἐρμηνευτικὴν σημασίαν ἔχουσιν αἱ γνώμαι αἱ λαμβανόμεναι κατ' ἀπόφασιν τῆς πλειοψηφίας τῆς Βουλῆς.

Πρόεδρος. Ἀνακοινῶ πρὸς τὴν Βουλὴν ὅτι ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἀρθροῦ 3 ἐπεραιώθη καὶ ἐρωτᾷ αὐτὴν ἐπὶ τῆς Τροπολογίας τοῦ κ. Θεοδορίδου εἰς αὐτό, ἣν ἡ Βουλὴ παρὰδέχεται, ἀποφασίζουσα νὰ μεταβληθῇ ἐν αὐτῷ τὸν «κατὰ λόγον τῆς περιουσίας των» εἰς «ἀναλόγως τῶν δυνάμεων των». Διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ἐπὶ μίαν ὥραν.

Μετὰ τὴν Διακοπὴν

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινῶ πρὸς τὴν Βουλὴν ὅτι ὁ

212
1001

πάρχει πρότασις τοῦ βουλευτοῦ κ. Μιχαλοπούλου περὶ προσθήκης 4ου ἀρθροῦ περὶ γλώσσης εἰς τὸ κείμενον τοῦ προσχεδίου τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης ὁ κ. Μιχαλόπουλος ἔχει πρῶτος τὸν λόγον.

Ὁ κ. **Μπουφίδης** φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνῃ συζήτησις ἐφ' ὅσον δὲν διενεμήθη εἰσέτι ἡ ἔκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης.

Ὁ κ. **Μιχαλέας** φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ ἡ συζήτησις περὶ γλώσσης διότι ἔχει τὴν πεποίθησιν ὅτι δι' οὐδένα ἄλλον σκοπὸν θὰ γίνῃ αὕτη παρὰ μόνον διὰ νὰ γίνῃ ἡ συζήτησις.

Ὁ κ. **Καλομενόπουλος** φρονεῖ ἐπίσης ὅτι δὲν πρέπει νὰ διεξαχθῇ συζήτησις.

Ὁ κ. **Κουτούπης** λέγει ὅτι μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Ρακτιβάν γενομένην εἰσήγησιν ἡ συζήτησις κατέστη ὄριμος.

Ὁ κ. **Κλάδης** φρονεῖ ὅτι ἡ περὶ γλώσσης συζήτησις εἶνε κατ' ἀρχὴν ἀπαράδεκτος.

Ὁ κ. **Πετραλιάς** λέγει ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ συζήτησις.

Ὁ κ. **Κουλουμβάκης** λέγει ὅτι δύναται μὲν νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ πρότασις περὶ ἀναβολῆς τῆς συζητήσεως, δίδει δὲ ἐξηγήσεις τινὰς σχετικῶς πρὸς ὅσα αὐτὸς ἐξέθηκεν περὶ γλώσσης καὶ λέγει ὅτι εἶπε πῶς δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μένωσιν ἐν τῇ δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ ὑπάλληλοι θορυβοῦντες κατὰ τῆς ἐπισήμου γλώσσης τοῦ Κράτους. Ποιεῖται ἐπίσης τὴν δήλωσιν ὅτι οὐδένα κίνδυνον διατρέχει οὔτε ἡ γλώσσα οὔτε τὸ Ἔθνος.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Μιχαλοπούλου καὶ τῆς ἐπὶ ταύτης τροπολογίας τοῦ κ. Κουλουμβάκη δὲν εἶνε ἀπαράδεκτος, ἐρωτᾷ δὲ τὴν Βουλὴν ἂν δέχεται ἢ ὄχι τὴν ἀναβολὴν τῆς συζήτησεως. Ἡ Βουλὴ δὲν δέχεται τὴν ἀναβολὴν.

Ἀρχεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς γλώσσης τὴν 10 καὶ 40' μ. μ.

Ὁ κ. **Μιχαλόπουλος** ὑποστηρίζει τὴν τροπολογίαν τοῦ ἐπικαλούμενος διάφορα παραδείγματα ἐξ ἄλλων λαῶν.

Τῆ 11.12' μ. μ. ὁ κ. **Μπουφίδης** ἀνερχόμενος ἐπὶ τὸ βῆμα λέγει ὅτι δὲν εἶνέ τι πρωτοφανές ἢ ἀναγνώρισις ἐπισήμου γλώσσης εἰς ἓν κράτος. Διότι μόνον ἂν τεθῇ ὁ περιορισμὸς οὗτος θὰ ἔχη τις δικαίωμα νὰ ἐλέγξῃ τὸν Ὑπουργὸν τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως διατὶ διατηρεῖ εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας τοὺς διαφθορεῖς τῆς Ἐθνικῆς γλώσσης.

Ἐξακολουθῶν ὁ κ. Μπουφίδης ἀναφέρει τὸ παράδειγμα τοῦ προτύπου σχολείου Βόλου ἐν ᾧ κοράσια ἄτινα ἠδύνατο νὰ γράψωσι τὴν καθαρεύουσαν εἰς μικροτέρας τάξεις διδάσκονται ἐκεῖ τὴν χυδαίαν. Ἀναγινώσκει πρὸς ἀπόδειξιν τούτου τὰς ἐκθέσεις 12 ἐτιδος μαθητρίας

Κουλουμβάκης. Ποῦς διευθύνει τὸ σχολεῖον τοῦτο.

Μπουφίδης. ὁ κ. Δελμούζος.

Κουλουμβάκης. Ὁ κ. Δελμούζος ἀνήκει εἰς τὴν κοινωνιολογικὴν Ἐταιρείαν.

Μπουφίδης. Δὲν γνωρίζω εἰς ποίαν ἑταιρείαν ἀνήκει. Ἐν μόνον γνωρίζω, ὅτι εἰς ὅποιανδήποτε καὶ ἂν ἀνήκεν Ἐταιρείαν ὄφειλε νὰ ἐκπληροῖ τὸ καθήκον του, διὰ τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τοῦ ὁποίου ἔδωκεν ὄρκον.

Ι. Τσίριμωκος. Ὑπερχμύνεται τοῦ κ. Δελμούζου, ὅστις, λέγει, εἶνε εἰς τῶν ἀρίστων παιδαγωγῶν.

Ὁ κ. Μπουφίδης ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι εἰς τὸ ἀνωτέρω σχολεῖον δὲν διδάσκεται οὐδὲ μία κἀν προσευχή, διότι τὴν διδασκαλίαν ταύτην οἱ ἐκεῖ διδάσκοντες ὀνομάζουσι «φασαρίαν». Τελευτῶν κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς προτάσεως κ. Μιχαλοπούλου.

Ὁ κ. Κουλούμπαρος ἀπὸ τῆς 12.45' ἀρχόμενος λέγει ὅτι ἡ γλῶσσα συμβαδίζει πάντοτε μὲ τὴν ἀνάπτυξιν ἑνὸς λαοῦ, δὲν παραδέχεται δὲ οὔτε τῶν καθαριστῶν, οὔτε τῶν χυδαίστων τὰς θεωρίας διότι ἀμφοτέρων αἱ κεφαλαὶ δὲν εἶνε ἀσφαλεῖς ἵνα κλίνη τις ὑπὲρ τούτου ἢ ἐκείνου.

Κουλουμβάκης. Λέγει ὅτι οἱ ἀποκληθέντες «μαλλιανοί», ὧν τὸν ἀποκλεισμὸν ἀπὸ τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν ζητεῖ διὰ προτάσεώς του, χάριν τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ πρὸς ἀποτροπὴν σκανδάλων, ἔφθασαν ἐν τῷ φανατισμῷ των καὶ τῇ τυφλώσει των εἰς τὸ σημεῖον νὰ στραφοῦν ἀναφανδὸν ἐναντίον καὶ τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς καὶ πάσης Ἐθνικῆς παραδόσεως. Ἀναφέρει σχετικῶς διάφορα γεγονότα καὶ πρόσωπα.

Φωτῆλας. Ἐπιτιθέμενος κατὰ τῶν «μαλλιανῶν» ὡς τελείως ἀνοηταινόντων καὶ ἀμαθῶν, φρονεῖ ἐν τούτοις ὅτι δὲν ὑπάρχει σοβαρὸς λόγος νὰ ἀναγραφῆ σχετικὴ διάταξις περὶ τῆς γλώσσης εἰς τὸ Σύνταγμα, ἀλλὰ ἀρκεῖ ἡ Βουλὴ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀποδοκιμασίαν της κατὰ τῶν «μαλλιανῶν», μετὰ τῆς πεποιθήσεως ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα θὰ φθάσῃ μίαν ἡμέραν εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος, καὶ ἡ Κυβέρνησις θὰ ἐξασφαλίσῃ διὰ μέτρων ἀπ' αὐτῶν τὰς ὑπηρεσίας τῆς Παι-

δείας, ὡς καὶ νὰ λάβῃ μέτρα κατὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι ξένων προπαγανδιστικῶν Σχολῶν.

Πατσοῦράκος. Ἀνάγκη ἀνωτέρα ἐπιβάλλει τὴν δημιουργίαν μιᾶς κοινῆς μορφῆς τῆς γλώσσης μεταξὺ τῶν διαφόρων φύλων ἑνὸς Γένους. Τοῦτο συμβαίνει μὲ τοὺς Ἕλληνας, οἱ Ἰωνες, ὡς μᾶλλον πεπολιτισμένοι, ἐδημιούργησαν τὴν κοινὴν μορφήν τῆς πανελληνίου γλώσσης, τὴν Ἀττικὴν, ἣν ἀνεγνώρισε κατόπιν καὶ ὁ Μακεδονισμὸς, εἰς ἣν μετὰ ταῦτα ἐγράφησαν αἱ Ἱερὰὶ Γραφαὶ καὶ ἡ Φιλολογία τοῦ χριστιανικοῦ, τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ. Ἡ γλῶσσα τῶν Εὐαγγελίων ἦν ὁ συνδετικὸς κρίκος τῶν διακυμαινόμενων ἐκάστοτε διαφόρων τμημάτων τοῦ Ἑλληνισμοῦ κατόπιν κατὰ τὴν ἡῶ τῆς Ἀναγεννήσεως, παρούσιάζθη κοινὴ συνδετικὴ γλῶσσα ἡ τῶν δημοτικῶν ἁσμάτων καὶ ὅταν ἤρχισαμεν εἰσερχόμενοι εἰς τὴν ἀναγέννησιν ἤρχισε κατ' ἀνάγκην σχηματιζόμενος καὶ κοινὸς πεζὸς λόγος, διὰ τοῦ Κοραῆ καὶ τῶν ἄλλων κατόπιν κελῶν πεζογράφων ἡμῶν, οἵτινες εὗρον ἐρείπια καὶ ἔκαμον οἰκοδόμημα καλὸν καὶ βᾶσιμον, μόνον δὲ τῶν ὕβρεων μὲ τὰς ὁποίας τοὺς κοσμοῦν ἐκάστοτε οἱ μαλλιανοὶ δὲν εἶνε ἄξιοι. Ἐσχηματίσθη τότε καὶ ροπή πρὸς ἄμεσον σύνδεσιν τοῦ Νεοελληνικοῦ λόγου μετὰ τοῦ ἀρχαίου, εὐγενῆς ἀπόπειρα, πρωρισιμένη ὅμως εἰς ἀποτυχίαν. Ἀντίρροπον τούτου εἶνε ὁ μαλλιανισμὸς, ἀνισόρροπος φιλολογικὴ ἀπόφυσις.

Δυστυχῶς αἱ ἀποφύσεις αὗται ὑποστηρίζονται καὶ παρ' αὐτῆς τῆς Πολιτείας, ἔχουν δὲ ἐπὶ κεφαλῆς δύο Καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου. Εἰς αὐτῶν ἐνήργησε νὰ δοθῶν ἀπὸ 10,000 δρ. εἰς δύο Γεομανοὺς καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λειψίας, ὅπως διδάσκωσι τὴν «Ἱστορίαν τῆς Ῥωμηοσύνης».

Εἰσέρχεται εἶτα ὁ ὀμιλῶν εἰς ὑπόμνησιν καὶ ἀνάπτυξιν σχετικῶν γεγονότων ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, παραχωρηθέντος αὐτῷ κατ' ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς, ἐρωτηθείσης παρὰ τοῦ Προέδρου, καὶ ἑνὸς ἔτι τετάρτου τῆς ὥρας, ἐπὶ πλεόν τῆς ἐξαντληθείσης ἡμισείας ὥρας.

Λύεται ἡ συνεδρίασις τὴν 1ην καὶ 50' μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

Ὁ Πρόεδρος

Οἱ Γραμματεῖς

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΣΤ'

τῆς 26ης Φεβρουαρίου 1911.

Ὠρὰ 4 45' μ. μ. ἀναγνωσθέντος τοῦ καταλόγου ἡ Βουλὴ εὐρίσκειται ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων 184 βουλευτῶν.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται διορθωθέντα τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ τὰ ἐξῆς : 1) Οἱ κάτοικοι Βουρῶν τῆς Αἰγιαλείας παρακαλοῦσιν ὅπως διατηρηθῇ ὁ ἀστυνομικὸς αὐτῶν σταθμάρχης. 2) Οἱ κατάδικοι Χαλκίδος ζητοῦσι χάριν, 3) Οἱ κτηματῖαι Ἀθηνῶν ζητοῦσιν ὅπως ἐπανέλθῃ ὁ νόμος περὶ συλλήπτρων. 4) Οἱ κάτοικοι Κύμης παρακαλοῦσιν ὅπως μὴ ἀποκλεισθῇ μειοδοσία πρὸς ἐνοικίαισιν ἀστυνομίας εἰς οἰκίαν Χροναίου. 5) Οἱ κατάδικοι τῶν φυλακῶν Αἰγίνης ζητοῦσι χάριν. 6) Ὁ Ι. Χριστάκης συνιστᾷ τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν. 7) Οἱ ἔμποροι τῆς Σελινίτσης τοῦ δήμου Λεύκτρου ζητοῦσιν ὅπως συσταθῇ ὑποτελωνεῖον ἐν τῇ κωμοπόλει των. 8) Οἱ κατάδικοι Ρίου ζητοῦσι δικαιοσύνην ὡς ὑπερμέτρως καταδικασθέντες. 9) Οἱ κάτοικοι Καίτσης τῆς ἐπαρχίας Καρδίτσας ζητοῦσιν ὅπως τὸ χωρίον των ὑπαχθῇ διοικητικῶς καὶ δικαστικῶς τῷ νομῷ Φθιωτῆδος. 10) Οἱ κάτοικοι Στεβενίου τῆς Λεβαδείας ζητοῦσιν ἀπκλλαγὴν ἀπὸ τοῦ φόρου τῶν ἀμπέλων χρήσεως 1910. 11) Ὁ ἐν Λαμίᾳ Σύλλογος τῶν Μακεδόνων ζητεῖ ὅπως καθιερωθῇ ἡ «καθαρεύουσα» καὶ λυνῶν ὅπως ἡ ἐκπαίδευσις παρέχεται δωρεάν. 12) Ὑπόμνημα τῶν ὑπαλλήλων τῶν Δημοσίων ἔργων τῶν ἀπολυθέντων ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς ἐκκαθαρίσεως.

Μετὰ τοῦτο ἡ Βουλὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν.

Πρόεδρος. Ἐξακολουθήσῃς τῆς συζητήσεως περὶ τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων τοῦ Συντάγματος.

Ὠρὰ 5 μ. μ. Ὁ κ. **Κ. Μάνος** ἀρχόμενος τοῦ λόγου του λέγει ὅτι ἡ περὶ γλώσσης συζήτησις ἐν ταῖς παρούσαις στιγμαῖς εἶναι βυζαντινισμὸς. Ἀναγκάζεται ἐν τούτοις νὰ λάβῃ τὸν λόγον ἕνεκεν τῆς ἀμαθείας τῶν ὑποβαλλόντων τὴν αἴτησιν δι' ἧς ζητεῖται ὁ καθορισμὸς τῆς καθαρευούσης ὡς ἐπιτήμου γλώσσης. Ἀλλὰ ποίας καθαρευούσης. Τῆς τοῦ Κόντου, ἢ τῆς τοῦ Μιστριώτου ἢ τῆς τοῦ Βερναρδάκη. Ἡ γλῶσσα εἶνε ζῶν ὄργανισμὸς καὶ ὑφίσταται τὰς περιπετείας ζῶντος ὄργανισμοῦ. Τὸ ν' ἀπολιθώσωμεν τὴν καθ-

ρεύουσιν διὰ τοῦ Συντάγματος εἶνε τὸ αὐτὸ ὡσεὶ νὰ ἀπεφάσιζε τὸ συνέδριον τῶν ἀρχαίων ν' ἀποδεχθῆ μόνον τὴν γλῶσσαν τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, ν' ἀπορρίψῃ δὲ καὶ Σοφοκλῆ καὶ Εὐρυπίδην καὶ πρὸ πάντων τὸν Ξενοφῶντα, ὅστις, εἰρήσθω, μεταχειρίζεται καὶ βαρβαρικὰς λέξεις.

Ὁ κ. Βέρροιος ἀρχόμενος τῆ 5.12' μ. μ. ἀντικρούει τὸν προλαλήσαντα καὶ ἀναφέρει ὅτι οἱ μαλλιαροὶ διαφθείρουν τὴν Ἑθνικὴν γλῶσσαν ἀποκαλοῦντες τὸν «Παλαιολόγον» «Παλιοκουβέντα» καὶ τὴν «Ἠλέκτραν» «Κεχοιμπάρα».

Κ. Μάνος. Εἶνε ψεύδη αὐτά.

Σ. Γρανίτσας. Νὰ μᾶς πῆτε ποῦ τὰ εὐρήκατε.

Βέρροιος. Ὅταν οὕτω λοιπὸν ἔχουν τὰ πράγματα δὲν ἔχει ἡ Ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεῖα τὴν ὑποχρέωσιν νὰ θέσῃ ἕνα φραγμὸν εἰς τὴν κατάστασιν αὐτήν; Καὶ ἂν μὴ ἐμποδίσωμεν αὐτοὺς νὰ γράφουν ὅ,τι θέλουν ἀλλὰ τοῦλάχιστον νὰ μὴ βραβεύσωμεν αὐτοὺς διὰ παρασῆμων, οὐδὲ νὰ τοὺς διατηρῶμεν εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν. Τελευτῶν ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν τοῦ κ. προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. Παπαναστασίου ὥρᾳ 5.40' μ. μ. ἀρχόμενος τοῦ λόγου του λέγει ὅτι πρὸ παντὸς τὸν ἐξέπληξεν ὁ τρόπος τῆς συζητήσεως καὶ ἡ καταφορὰ ἐναντίον οὐ μόνον ὁμάδος λογίων ἀλλὰ καὶ ἐναντίον ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους.

Ἡ ἀμάθεια, προκειμένου περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος, δὲν εἶνε δεδικαιολογημένη διότι πλῆθος συγγραφέων ὑπάρχουσι συγγράψαντες περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος, ἔπρεπε δὲ νὰ γνωρίζωσι πάσας τὰς λεπτομερείας ἐκεῖνοι, οἵτινες ἠθέλησαν νὰ ἐκφράζωσι τὴν γνώμη των. Δὲν εἶνε ἡ δημοτικὴ, ἀλλ' ἡ γραφομένη γλῶσσα ἡ προδίδουσα ἀδυναμίαν δημιουργικὴν ὡς ἐπίσης εἶνε αὕτη καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μακρᾶς δουλείας.

Ἐξακολουθῶν ὁ κ. Παπαναστασίου ἀναφέρει τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὁμιλεῖ δὲ καὶ περὶ τοῦ ἐν Βόλφ σχολείου περὶ τοῦ ὁποίου ὁμίλησεν ὁ κ. Μπουφίδης, περὶ οὗ λέγει ὅτι δὲν ἐξέθηκεν ὀρθῶς τὰ πράγματα.

Ὁ κ. Μπουφίδης δίδει ἐξηγήσεις τινὰς σχετικῶς πρὸς ὅσα εἶπεν.

Θ. Κουτούπης. Κύριε Πρόεδρε ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἤρξατο νὰ ὁμιλῇ ὁ κ. Παπαναστασίου παρατηρῶ ὅτι ὁ ρήτωρ δὲν προστατεύεται.

Πρόεδρος. Δηλῶ πρὸς τὴν Βουλὴν ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ προστατευθῆ ὁ ρήτωρ ἐφ' ὅσον ἐξακολουθοῦν νὰ γίνονται αἱ διακοπαὶ αὐται, παρακαλῶ δ' ὅπως καὶ ὑμεῖς μὴ διακόπτετε ἐπιθυμοῦντες νὰ προστατεύσητε τὸν ρήτορα.

Ὁ κ. Παπαναστασίου ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ τεθῆ δεσμὸς εἰς τὴν γλῶσσαν, διότι τοῦτο πράττουσα ἡ Βουλὴ δὲν θ' ἀποδείξῃ ἄλλο τι παρὰ μόνον ὅτι ἀρνεῖται τὴν ζωὴν. Τελευτῶν λέγει ὅτι δὲν θεωρεῖ σοβαρὰν τὴν πρότασιν περὶ ἀποβολῆς τῶν δημοτικιστῶν ἀπὸ τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν. Πρὶν ἢ προβῆτε, λέγει, εἰς οἰασθῆποτε ἀποφάσεις συλλογισθῆτε ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι ὁμοεθνεῖς ἡμῶν, χάριν τῶν ὁποίων πρέπει νὰ διατηρήσωμεν τὰς ἀτομικὰς ἐλευθερίας.

* **Γαλανός** (ὥρᾳ 6 καὶ 1/4). Δὲν θάπτονται ζητήματα σπουδαῖα ὑπὸ τὴν αἰτίασιν τῆς δῆθεν Βυζαντινικότητος. Ὅτε συνεζήτουν περὶ δογμάτων οἱ Βυζαντινοί, ὑπὸ κινδύνου καὶ πολέμου, ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τοῦ ἐχθροῦ ἐκτὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἶχε τεθῆ πρὸς αὐτοὺς παρὰ τῆς Δύσεως τὸ πρόβλημα, ἢ νὰ μὴ μείνωσιν ἐντὸς τοῦ διαγράμματός τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἢ νὰ δουλωθῶσιν ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἀλλὰ, ἐὰν συνεμορφοῦντο μὲ τὸ πρῶτον, θὰ συμπαρέσυρον εἰς πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀπώλειαν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Γένος. Ἐπεσαν μὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλὰ ἐκ τῆς τέφρας των ἀνέκυψεν ὁ φοινῖξ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ἐλευθερίας.

Ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν ἐκήρυξεν ἀπαράδεκτον τὴν περὶ γλώσσης τῶν Γραφῶν καὶ τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν πρότασιν, ἀλλὰ παρέλκουσαν. Περίληψις τοιαύτης προτάσεως ἐν τῷ Συντάγματι, ὡς πρὸς τὰς Γραφάς, δὲν εἶνε οὐδόλως ἐκθεσμός, διότι πάντοτε ἡ Ἐκκλησία ἐπισήμως ἐκηρύχθη κατὰ τῆς μεταφράσεως τῶν Γραφῶν. Μετάφρασις Γραφῶν εἶνε ἐπικίνδυνον ἐγχείρημα, ἂν μὴ ἀπολύτως ἀκατόρθωτος, ἀπὸ ἰδιωτικῶν μεταφράσεων δὲν προστατεύεται ἡ Γραφή, ὡς πείθουσιν ἐμφανῆ παραδείγματα ἐκ τοῦ παρελθόντος. Ἐξ ἀτυχῶν καὶ ἀναρμοδίων μεταφράσεων τῆς Γραφῆς κινδυνεύει σοβαρῶς καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ αὐτὸς ὁ χριστιανισμός, ἄρα τὸ Γένος τὸ Ἑλληνικόν. Εἶμαι ἀπόλυτος φίλος τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ, προκειμένου περὶ αὐτῆς τῆς βάσεως, ἐπιβάλλεται λογικὴ χαλινχγώγησις.

Ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Κράτους, ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν βλέπει κίνδυνον, ἀλλὰ τὸ ὅτι εἰς συλλόγους

ἀντικαθαρευτικούς εἶνε ἐγγεγραμμένοι ἄνδρες ἔγκριτοι καθ' ὅλα τὰ ἄλλα, ἀνθρωποὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν γραμμάτων καὶ δὴ βουλευταὶ καὶ Ὑπουργοί, εἶνε ἀπόδειξις κινδύνου, τὸν ὅποιον δὲν εἶδον ἀκόμη ἢ Ἐπιτροπὴ ἄλλὰ βλέπομεν ἡμεῖς. Δὲν πρόκειται νὰ δησιεύσωμεν ἡμεῖς τὴν ἐξέλιξιν τῆς γλώσσης, ἂν καὶ δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἀντίθετος γνώμη περὶ τῆς πορείας καὶ τοῦ τέλους τῆς ἐξελίξεως, ἀλλὰ νὰ ἀποκλείσωμεν τὰς ἀποδεδειγμένως νοσηρὰς ὑπερβασίας. Ὁ λαὸς τείνει μᾶλλον πρὸς τὴν καθαρουσαν καὶ γνωρίζω τοῦτο ἐκ μακροτάτης συναφείας πρὸς ὅλον τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Τὸ ὅτι δὲ ὑπὸ ἔποψιν παιδείας ὑστεροῦμεν ἕνεκα τῆς καθαρουσῆς ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ «ράβδος ἐν γωνίᾳ ἀρα βρέχει».

Ἡ πολιτεία καὶ τὸ πολίτευμα ὑπογεοῦνται νὰ προστατεύωσι τὰς ὀργανικὰς δυνάμεις τὰς συντελούσας εἰς ἀσφαλῆ ἀνάπτυξιν τοῦ λαοῦ. Δὲν εἶνε κατ' οὐσίαν ἀλλότριον τοῦτο πρὸς τὴν φύσιν τοῦ πολιτεύματος, ἔχομεν δὲ Ἑλληνικὰ πολιτεύματα ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μετ' αὐτὴν ἔτι, διατυπούμενα «ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος». Ἄν τοῦτο δὲν παρέλκῃ, διατὶ θὰ παρέλκῃ ὅπλη πρόνοια τοῦ Συντάγματος διὰ τὴν κοινὴν γλώσσαν, ἥτις, ὑπὸ τὸν τύπον τῆς καθαρουσῆς, εἶνε ἀναποσπάστως ἐξευλιγμένη καὶ συνδεδεμένη καὶ μετὰ τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας καὶ μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Ἐκκλησίας ;» (Παρελθούσης τῆς ἡμισείας ὥρας ἡ Βουλὴ, ἐρωτηθεῖσα παρὰ τοῦ Προέδρου, συναινοῖ νὰ συνεχίσῃ ὁ ὀμιλῶν ἐπὶ 25' ἔτι). «Ἐλέχθη πρὸ ὀλίγου ὅτι οἱ κλασικοὶ συγγραφεῖς εἶνε μεγάλοι νεκροί, εἶνε ὅμως οἱ μέγιστοι τῶν ζώντων ἐν τῇ πνευματικῇ παραδόσει καὶ δημιουργίᾳ. Ὅτε ὁ Ἰουλιανὸς ἠθέλησε νὰ ἀποκλείσῃ τοὺς Χριστιανούς ἀπὸ τῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ γράμματα, περιφανέστατος πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας εἶπεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ κατενεχθῆ σατανικώτερον καὶ βαθύτερον πλήγμα κατὰ τῆς Χριστιανικῆς ἐπιδόσεως καὶ ἀναγεννήσεως παρὰ αὐτό.

Οἱ μαλλιαροὶ ἐπιδιώκουν τὸ νοσηρῶς κενὸν καὶ νοσηρῶς παράδοξον καὶ μετὰ τῆς γλώσσης συμπολεμοῦσι καὶ τὴν Θρησκείαν. Τὸ ἐν Βόλῳ πρότυπον Σχολεῖον διδάσκει ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εἶνε ἀπλοῦν σύμβολον, τὴν προσευχὴν ἀπέκλεισεν ἐπὶ τῷ ὅτι δῆθεν πρόκειται δι' αὐτῆς περὶ θρησκευτικοῦ καταναγκασμοῦ, ἀλλὰ ἐν Ἀμερικῇ καὶ τῶν Βουλῶν καὶ τῶν Πανεπιστημίων καὶ τῶν Σχολείων ἡ ἐργασία ἀρχίζει ἐκάστοτε διὰ προσευχῆς.

Δὲν δυνάμεθα νὰ παρέλθωμεν τὸ ζήτημα ἄνευ ἀποφάσεως θετικῆς, διότι μᾶς παρακολουθεῖ ὅλον τὸ Πανελλήνιον, μέχρι Ἀμερικῆς, δὲν δυνάμεθα ἕνεκα νομικῶν λεπτολογιῶν νὰ παρέλθωμεν τὴν ὑπαγόρευσιν, τὴν παράκλησιν τοῦ Πανελληνίου πρὸς ἡμᾶς. Ἐλπίζω ὅτι ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων δὲν θὰ θεωρήσῃ σύμφωνον πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ κόμματος τὸ νὰ προσκρούσῃ τοῦτο πρὸς τὴν κοινὴν συνειδήσιν. Διότι μόνον ἡ τοιαύτη σύγκρουσις δύναται νὰ ὀδηγήσῃ τὸ κατὰ τὰ ἄλλα ἄπτωτον τοῦτο κόμμα εἰς ἀνέλπιδα πτώσιν.

Μιχαελάς. (ὥρα 7 καὶ 10'). Τὰ πάντα ὑπόκεινται εἰς τὸν ἀδιασάλευτον νόμον τῆς ἐξελίξεως. Πόθεν ὁ φόβος διὰ τὴν γλῶσσαν ἡμῶν, ὁ μεταβαλὼν τὴν Βουλὴν εἰς Ἀκαδημίαν καὶ ὑποκράζων πολυτίμον χρόνον ; Ἐκ τοῦ ὅτι θὰ ἐπιβληθῶν εἰς τὸ ὅλον τοῦ Γένους ἄνθρωποι τινὲς ἐλάχιστοι, γράφοντες εἰς ἰδίωμα ὅπερ οὐδεὶς ἔννοεῖ, οὔτε μεταξὺ τῶν ἀκόμη ἔννοοῦν. Μάταιος καὶ γελοῖος φόβος. Ὁ λαὸς παρακολουθεῖ μόνος του τὰ πράγματα καὶ κρίνει καὶ καταδικάζει, καὶ ἀπόδειξις ἡ καταβαράθρωσις ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν μεγάλου κύρους καὶ μεγίστης κυκλοφορίας, μόλις προσήγγισαν τὴν ὑπερβατικὴν καὶ ἔκτροπον γραμμὴν εἰς τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης. Ἄντι λοιπὸν νὰ καταναλισκώμεν ἐνταῦθα χρόνον διὰ νὰ κρατήσωμεν ἐντὸς Συνταγματικῶν παγίδων τὴν ὀρμὴν τῆς γλώσσης, καλλίτερον θὰ ἦτο ἐὰν ἐσκεπτόμεθα νὰ ἐνισχύσωμεν ὅπωςδῆποτε τοὺς κατεργαζομένους καλλιτεχνικῶς τὸν Ἑλληνικὸν λόγον, οἵτινες εἶνε πλεῖστοι καὶ ἀριστοὶ παρ' ἡμῖν, καὶ ἐν τῷ συνόλω παρουσιάζουσι τὴν Νεοελληνικὴν γλῶσσαν, διὰ τῶν ποιικιλιῶν τῆς τεχνοτροπίας των καὶ τοῦ ὕψους των, ὡς Ἰριδα, ἥτις θὰ φάσῃ σὺν τῷ χρόνῳ εἰς τὴν λάμπιν τοῦ ἡλίου τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς φιλολογικῆς δημιουργίας.

Προμανιάτης. (ὥρα 7 καὶ 20'). Καὶ ἀπὸ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἀπὸ τῶν Πατριαρχείων καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστικοῦ ἰδρύματος ὑψώθη φωνὴ περὶ κινδύνου τῆς Ἐθνικῆς γλώσσης, ἐπομένως δὲν δυνάμεθα νὰ παρέλθωμεν ἀδιάφοροι πρὸ αὐτῆς, ἀφίνοντες τὰ πράγματα νὰ τρέχουν ἐντελῶς μόνον τὸν δρόμον των. Ὑπάρχει πραγματικὸς κίνδυνος, διότι οἱ «μαλλιαροὶ» ἐξεπονησαν καὶ πλεῖστα διδασκτικὰ βιβλία εἰς τὸ ἰδίωμα των, τὰ ὁποῖα μάλιστα ἔχουν καὶ μεγάλην κυκλοφορίαν, ὥστε νὰ γενῶνται καὶ ὑπόνοιαι. Εὐκόλως δὲ διὰ τῆς προπαγάνδας καὶ τοῦ ἐπη-

ρασμοῦ τοῦ περιβάλλοντος δύναται καὶ οἰοσδήποτε νὰ παρασυρθῆ. Ἐν Ἑλλάδι παρουσιάζεται ἤδη τὸ ζήτημα ὑπὸ μορφὴν κινδύνου τῆς γλώσσης, ἄρα ἀνάλογα δύναται νὰ εἶνε τὰ μέτρα τοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν νόμων ἡμῶν, διότι, ἄλλως, καὶ ἡ περὶ θρησκείας καὶ Ἐκκλησίας διάταξις τοῦ Συντάγματος ἡμῶν, ἡ ἐπιχειρομένη, δὲν ἔχει θέσιν.

Προνοοῦντες κατ' ἀρχὴν ὑπὲρ τῆς γλώσσης, Κύριοι, προνοοῦμεν ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ καλῶς ἐννοουμένου συμφέροντος τοῦ ἔθνους.

Πετμεζᾶς. (ὥρα 8 καὶ 20'). Ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ἐξεδήλωσα τὴν Ἐπιστημονίην καὶ πολιτειολογικὴν γνώμην μου ἐπὶ τοῦ ζητήματος, τὴν καθιστῶσαν ἀπαράδεκτον τὴν πρότασιν τοῦ κ. Μιχαλοπούλου. Δὲν εἴμεθα ἡμεῖς, οἱ ἀποκοροῦντες Συνταγματικὴν διάταξιν περὶ γλώσσης, ὀλιγώτερον εὐαίσθητοι ἀπέναντι τῶν μεγάλων καὶ ἱερῶν παραδόσεων τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἀλλὰ ἐγὼ δὲν αἰσθάνομαι τὴν δύναμιν νὰ ἐπιτάξω ἐντεῦθεν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν περὶ τοῦ πῶς θὰ ὁμιλῆ ἢ θὰ γράφῃ, διότι οὗτος ἔχει κανόνας ἐν τῇ γλώσσῃ ἀνωτέρους τῆς γνώμης, ἀντιλήψεως καὶ θελήσεως ἡμῶν ἐνταῦθα. Δὲν ἀνήκω οὔτε εἰς τὸν ἕνα οὔτε εἰς τὸν ἄλλον γλωσσικὸν αἰρεσιάρχην, ἀνήκω εἰς τὴν ὁλότητα τοῦ λαοῦ, εἰς ὃν οὐδεὶς δύναται νὰ θέσῃ πέδας καὶ κηρύσσω ἀναρμοδιωτάτην τὴν Βουλὴν νὰ καθιερώσῃ Συνταγματικὴν διάταξιν σχετικὴν μὲ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα.

Τὸ γλωσσικὸν ζήτημα ἔχει καὶ ἐπιστημονικὴν, ἔχει καὶ ἔθνικὴν ἀποψίν, διὰ τὴν πρώτην εἴμεθα ἀναρμόδιοι, διὰ τὴν δευτέραν ἀρκεῖ τὸ ὅλον Γένος, ἔχομεν ὅμως ὑποχρέωσιν νὰ μὴ εἴμεθα ἀνελεύθεροι.

Σκάσιος (ὥρα 8.10'). Ἡ καθαρῆουσα γλῶσσα δὲν εἶνε θυγάτηρ τῆς ἀρχαίας, εἶνε αὐτὴ αὐτὴ ἡ ἀρχαία. Οἱ στρεφόμενοι κατ' αὐτῆς, ὡς μετὰ μανίας στρέφονται οἱ μαλλιχροὶ, ὁμοιάζουν μὲ τὰ ἀχάριστα βρέφη, τὰ δάκνοντα τοὺς μαστοὺς τῆς μητρὸς μετὰ τὴν ἀπομύζησιν τοῦ γάλακτος. Ὀφείλομεν νὰ περιφρουρήσωμεν τὴν γλῶσσαν, ὡς ἔπαλιν καὶ ἀκρόπολιν τῆς ἀναγεννήσεως καὶ τῆς συνοχῆς τοῦ ἔθνους, τὴν γλῶσσαν τὴν καθαρῆουσαν, ἣτις ὠργανώθη ὡς ἡ ἀρχαία.

Τὰ Συντάγματα δὲν εἶνε συλλογαὶ Πλατωνικῶν θεωριῶν, ἀντιπροσωπεύουσι τὰς ἀνάγκας καὶ τοὺς πόθους τῶν λαῶν, κοινὸς δὲ πόθος σήμερον πάντων σχεδὸν εἶνε ἡ περιφρούρησις τῆς ἔθνικῆς ἡμῶν γλώσσης διὰ παντὸς δυνατοῦ

περιορισμοῦ τῶν παθολογικῶς καὶ ἀμαθῶς στρεφομένων κατ' αὐτῆς.

Α. Κορομυλάς (Ἵπ. Οἰκονομικῶν). Ζητεῖ ὅπως χάριν διευκολύνσεως τοῦ ἔργου τῆς συζητήσεως τῶν οἰκονομικῶν μέτρων, συναινέσῃ ἡ Βουλὴ εἰς τὴν παραπομπὴν εἰς ἐπιτροπὰς πρὸς μελέτην τῶν δύο ὑποβληθέντων παρ' αὐτοῦ νομοσχεδίων, τῷ περὶ συμπληρώσεως τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ τοῦ περὶ ἐπιβολῆς φόρου ἐπὶ τῶν σπειρομένων γαιῶν.

Ἡ Βουλὴ, ἐρωτηθεῖσα παρὰ τοῦ κ. Προέδρου, στέργει τὴν παραπομπὴν τῶν δύο τούτων νομοσχεδίων πρὸς ἐπεξεργασίαν.

Ὁ κ. **Μουσεῖρος** ἀνακοινεῖ πρὸς τὴν Βουλὴν τὰ ὀνόματα τῶν βουλευτῶν, ἐξ ὧν κατήρτισε τὰς ἐπιτροπὰς, οἵτινες εἶνε διὰ μὲν τὸ πρῶτον νομοσχέδιον οἱ κ. κ. Σ. Ἀγαπητός, Χ. Μειντάνης, Α. Θεοδορίδης, Νεγρεπόντης, Πολίτης, Ἐμπειρικός, Κουτούπης, Λάσκαρης, Διομηδής, Δεμερτζής, Ι. Μάιος, Τάκης, Λοιδωρικός, Τσαξίρης, Κουλουβάκης, Μπούσδρας, Πέτρος, Τριανταφυλλάκος, Κανακάρης, Γαρδικιώτης, διὰ δὲ τὸ δεύτερον οἱ κ. κ. Στράτος, Πούλος, Τσιγκόλης, Α. Χριστόπουλος, Γ. Παρασκευόπουλος, Ι. Πολίτης, Χ. Βοζίκης, Σ. Σίμος, Ι. Ἀθανασάκης, Φ. Νέγρης, Δ. Λαζαρής, Α. Μιχαλακόπουλος, Π. Βουρλούμης, Μ. Σφακιανάκης, Θ. Τετενές, Δ. Ζαμάνος, Ι. Ἀθηνογένης, Ι. Βαβανάκος, Α. Ἀβέρωφ, Μ. Μπουφίδης, Α. Κασαββέτης, Ν. Παπαλέξης, Δ. Μπούσδρας, Χ. Καρρᾶς, Δ. Τσιριμῶκος, Θ. Παπακωάννου, Κ. Μάνος.

Διακόπτεται ἡ συνεδρίασις τὴν 8ην καὶ 15'.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ἐπαναλαμβάνομένης τῆς συνεδριάσεως τὴν 10.28' μ. μ. ἀνέρχεται ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ κ. Ἀραβαντινὸς ὅστις λέγει ὅτι ἡ ἔκτασις ἐπὶ τῆς οὐσίας τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος σημαίνει παραγνώρισιν τῆς συνταγματικῆς δικαιοδοσίας τοῦ Συνεδρίου. Ἡ γλῶσσα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ παραβλέπουσα τὰς ἀκρότητας τοῦ κλιταρισμοῦ καὶ τοῦ σχολατικισμοῦ ἀκολουθεῖ τὸν δρόμον τῆς, δὲν εἶνε δὲ δυνατόν νὰ τεθῆ ὁ δεσμὸς οὔτε ὁ διὰ τῆς προτάσεως τοῦ ἐντίμου ἐξ Ἀττικοδοιωτίας συναδέλφου ἀλλ' οὔτε ὁ διὰ τῆς τοῦ ἐκ Λακωνίας συναδέλφου, ἡ ὅποια καὶ αὐτὴ τείνει εἰς περιορισμὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παρέλκει εἰς τὸ Σύνταγμα ἀφοῦ δεσμευθεῖ τὸν ὑπάλληλον ὥστε νὰ μὴ ἔχη ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν γνώμην.

Ὁ κ. Ἀραβαντινὸς συνεχίζων λέγει, ὅτι πρέπει νὰ πάσῃ πλέον ἢ πρὸς τ' ἀρχαία διαρκῆς ἐνσχόλητις διότι

εἶνε καιρὸς νὰ σκεφθῶμεν ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται εἰς ἡμᾶς νὰ εἶμεθα μόνον ἀπόγονοι, ἀλλὰ καὶ πρόγονοι ἀπογόνων.

Ὁ κ. **Χρυσίδης** (ὥρα 11. 5' μ.). Ὑπεραμύνεται τῆς καθαρουσύνης καὶ κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Μιχαλοπούλου.

Ὁ κ. **Στ. Γρανίτσας** ζητεῖ τὴν ἐξήγησιν ἐὰν ἡ Βουλὴ ἀποδέχεται ὅτι ἡ μαλιαρὴ γλῶσσα εἶνε ὡς καὶ ἡ δημοτικὴ, εἰς ἣν ἐγράφη ὁ Ἐθνικὸς Ὑμνος καὶ εἰς ἣν ἐγγραψαν ἀριστοτέχναι ποιηταὶ ὡς ὁ Βαλαωρίτης. Λέγει ταῦτα διότι μερὶς βουλευτῶν, ὡς ὁ κ. Μπουφίδης, ὠμίλησαν βαναύσως τὸσον κατὰ τῆς δημοτικῆς, ὅσον καὶ κατὰ τῆς μαλιαρῆς.

Μπουφίδης. Δὲν ὠμίλησα βαναύσως ἐγὼ ποτέ, διότι ἐγὼ γνωρίζω πῶς νὰ ὠμιλῶ.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** δίδει τὴν ἐξήγησιν ὅτι, ἡ Βουλὴ διέκρινε τὴν γλῶσσαν εἰς ἣν ἐγράφη ὁ Ἐθνικὸς Ὑμνος ἀπὸ τὴν γλῶσσαν τὴν ὁποίαν κατασκευάζουν τινές.

Ὁ κ. **Γελοβιάς** (ὥρα 11. 25' μ. μ.). Δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι ἡ Βουλὴ ὁ ἀποδεχθῆ τὴν πρότασιν, ἀφοῦ παρομοίᾳ διάταξις περὶ γλώσσης ἔχει τεθῆ εἰς πολλὰ ξένα συντάγματα καὶ δὴ εἰς τὸ Ἑπτανησιακὸν καὶ τὸ Κρητικόν.

Ὁ κ. **Μαβίλης** (ὥρα 11. 46' μ. μ.) λέγει ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Βουλὴν ἡ συζήτησις. Ἐπιθυμεῖ ὅμως ὅπως ἡ Βουλὴ κρίνῃ τὰς γνώμας του μετ' αὐστηρότητος, ἀρκεῖ μόνον ἡ ἐπίκρισις νὰ εἶνε ἰσόρροπος. Ὑπὲρ τῆς λέγει, μαθητῆς τοῦ Πολυλά, ὅστις ἐπίσης ἦτο μαθητῆς καὶ φίλος τοῦ Σολωμοῦ, θεωρῶ δὲ καθῆκον τμηθῆ νὰ κάμῃ ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς τὴν δήλωσιν ὅτι εἶμαι δημοτικιστής.

Διὰ πρώτην φοράν αἱ ἑλληνικαὶ καρδίαι ἠσθάνθησαν τὸ κάλλος τῆς ἀρχαίας τέχνης ὅτε ἐπαίχθη εἰς τὸ Βασιλικὸν «ἡ Ἀντιγώνη».

Λόγῳ ἀταξίῶν ὁ κ. **Πρόεδρος** διατάσσει τὴν ἐκκένωσιν τοῦ θεωρείου τῶν φοιτητῶν.

Πολλοὶ Βουλευταὶ διαμαρτύρονται.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** διακόπτει τὴν συνεδρίασιν ἐπὶ 5'.

Ὁρα 12. 3' μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως ὁ κ. **Μαβίλης** συνεχίζει τὴν ἀγόρευσιν του.

Ἡ ἰδέα, λέγει, δὲν κινδυνεύει, ἀλλὰ πρέπει ν' ἀπορριφθῆ ἢ ἀνελεύθερος πρότασις, χάριν τῆς ἀξιοπρεπειᾶς τῆς φυλῆς. Ἡ εὐγενεστέρα τῶν ἐλευθεριῶν εἶνε ἡ γλῶσσα, διὰ τῆς προτάσεως δὲ ζητεῖται νὰ τεθῆ εἰς ἀληθῆς γλωσσοδέτης εἰς τὰ στόματα τοῦ λαοῦ. Τίποτε δὲν δύναται νὰ μεταβάλλῃ τὴν γλῶσσαν παρεκτός ἀπὸ τὸν χρόνον, χυδαία γλῶσσα δὲν ὑπάρχει, ὑπάρχουν μόνον χυδαῖοι ἄνθρωποι.

Προτάσει τοῦ κ. **Δραγούμη**, ἡ Βουλὴ ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. **Πρόεδρου** ἀποδέχεται ὅπως παρατείνῃ ὁ κ. **Μαβίλης** τὴν ἀγόρευσιν του ἐπὶ ἡμίωρον.

Προτείνει εἶτα ὁ κ. **Μαβίλης** ὅπως ἐξετασθῆ πειθαρχικῶς ὁ καθηγητῆς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων κ. Μιστριώτης, ἵνα ἐξακριβωθῆ ἐὰν εἶνε ἀληθῆ ὅσα καταγγέλλει, καὶ καταλήγει λέγων. "Ἄφετε τὴν προσήκουσαν ἐλευθερίαν εἰς τὰ διάφορα ρεύματα τῶν ἰδεῶν. Ἐκ τῆς συγκρούσεως δ' αὐτῶν θὰ γεννηθῆ ὁ σπινθέρ, ὁ ὁποῖος συγκεντροῖ τὴν θερμότητα καὶ τὸ φῶς τοῦ παρελθόντος τῆς φυλῆς.

Ὁ **Σίμος** (ὥρα 12. 35'). Ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως ἐξετάζων τις τὸ ζήτημα δὲν δύναται ἢ νὰ θλιβῆ διότι τοιαῦται συζητήσεις διεξάγονται ἐν τῇ Βουλῇ, ἐνῶ ἡ Ἀκαδημία μένει κεκλεισμένη. Ἀλλὰ ἔχομεν καὶ ἐν τῇ καθαρουσίᾳ μαλλιαροῦς, ὁ Δ. Βερναρδάκης, οἱ Βυζάντιοι ἐχαρκτηρίστησαν ὡς λόγιοι τοῦ «πονηροῦ κόμματος» ὑπὸ τῶν ἀροστάτων καθαριστῶν τῆς ἐποχῆς των. Ὡστε, ἐὰν ἀναλάβωμεν τὴν πρότασιν τοῦ κ. Μιχαλοπούλου ὡς ἔχει, θὰ ἔχομεν ἐκ νέου ζητήματα εἰς τὸ μέλλον. Δὲν δυνάμεθα ἡμεῖς τὰ 3,000,000 νὰ κανονίσωμεν τὴν γλῶσσαν τῶν ἄλλων 8,000,000 Ἑλλήνων δι' ὅλον τὸ μέλλον. Ἄς ἀνοίξωμεν λοιπὸν τὰς πύλας τῆς Ἀκαδημίας τὸ ταχύτερον, διὰ νὰ μὴ μεταφέρεται τὸ γλωσσικὸν ζήτημα εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ εἰς τὰς Βουλὰς καὶ γίνεται ἀντικείμενον διαφόρων ἐμμεταλλεύσεων. Ἄς ἀρκεσθῶμεν εἰς τοὺς καθηγητὰς, εἰς τοὺς φιλόλογους τοὺς ὁποῖους ἔχομεν, ἀφοῦ καὶ ἡ Ρουμανία, ἔχουσα οἷαν γνωρίζομεν πάντες ὅτι ἔχει γλῶσσαν, ἐργάζεται διὰ τῆς Ἀκαδημίας τῆς νυχθημερὸν πρὸς καθορισμὸν καὶ ἀνακάθαρσιν αὐτῆς. Προκειμένου δὲ περὶ τοῦ ριθθέντος ἐνταῦθα ζητήματος, ἄς καθορίσωμεν εἰς τὸ Σύνταγμα, ὅτι «ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους εἶνε ἡ ἐν τῇ ἐγράφῃ τὸ Σύνταγμα». Οὕτω, μετὰ τινος ὑπερβασίας, δὲν θίγομεν τὸ φιλολογικὸν δικαίωμα καὶ τὸ φιλολογικὸν μέλλον τῆς γλώσσης καὶ συγχρόνως συντελοῦμεν εἰς ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων ἐν τῷ παρόντι καὶ παύομεν παρουσιάζοντας τὸ ἔθνος διηρημένον εἰς δύο μερίδας. Δυνάμεθα νὰ καταφύγωμεν καὶ εἰς Συνταγματικὴν διάταξιν χάριν τοῦ σκοποῦ, κατὰ τὸ λόγιον τοῦ Χριστοῦ «ἐὰν σὲ σκανδαλίζῃ ὁ ὀφθαλμὸς σου, ἐκβάλε αὐτόν».

Κουτούπης (ὥρα 1. 5'). Ὑβρίσθησαν ἐντεῦθεν ὡς

άνισόρροποι ποιηταί άνεγνωρισμένης αξίας, ύβρισθησαν και Βουλευταί, μη συμφωνούντες φιλολογικώς με τους ύποβελόντας τήν πρότασιν, ως έχθροί τής θρησκείας, ως έστερημένοι εθνικού αισθήματος κλπ. Η «Κοινωνιολογική Έταιρεία», εις ήν άνήκομεν ήμείς, έχει πολυ άνωτέραν ιδέαν και περι θρησκείας και περι πατρίδος από τους κατακριναντας τα μέλη αυτής. Και ήμείς δέν είμεθα όπαδοί του κ. Ψυχάρη και του κ. Πάλλη, αλλά δέν είμεθα όπαδοί του νυν Μιστριώτη, είμεθα όμως όπαδοί του άλλοτε Μιστριώτη, εκείνου όστις τῷ 1872 έδημοσίευεν, ότι ή γλώσσα του λαου μόνον είνε ή ζωσα ή δε καθαρεύουσα νεκρά. (Αναγινώσκει τα σχετικα χωρία εκ βιβλίου του κ. Μιστριώτη). Μόνον λοιπόν άμάθεια και πρόθεσις προς δημοκοπίαν ύπηγόρευσεν όσα έλέγησαν ενταύθα εναντίον των μη όμοφρονούντων τῷ νυν κ. Μιστριώτη, οτινες όμως δέν είνε όπαδοί ούτε του Ψυχάρη, ούτε του Πάλλη, ούτε των μαλλιαρών, των δημιουργών ψευδους και εκτρόπου μορφής γλώσσης. Η Κυβερνησις έχει ευθύνην, διότι δέν έσπευσεν όπωσδήποτε να θέση τέρμα εις ζήτημα, όπερ δέν είνε ουδόλως τής άρμοδιότητος τής Βουλής, όπερ όμως, λόγω τής ελαστικότητος αυτού και τής άσυνειδήτου συνδέσεως του υπό των δημιουργών αυτού μετά τής ιερῆς ιδέας τής θρησκείας και τής πατρίδος, άπειλεϊ πράγματα. Διότι υπό τό ζήτημα αυτό συνεσπειρώθησαν όλοι οι παταχθέντες υπό τής Έπαναστάσεως και προσπαθοῦσι να τό χρησιμοποιήσωσι προς άνατροπήν και εκμηδένισιν τής Έπαναστατικῆς κατάστασεως, εξ ης άπέρρευσεν ή παρούσα Κυβερνησις, προς συντριψιν αυτής τής Κυβερνήσεως.

Δελακοβίας (ώρ. 1. 10'). Κακίζει τον υπό προαγορεύσαντος χαρακτηρισμόν ως «άπλοικών και πρωτοτύπων» άνδρων οι οι κ. Μιστριώτης, Τσιβανόπουλος κλπ., οι άποτελοῦντες τήν επί του γλωσσικού ζητήματος ιδιωτικήν επιτροπήν, παριστάων αυτούς ως φιλολογικά και επιστημονικά καυχήματα του Έλληνισμού, λέγει ότι τό γλωσσικόν ζήτημα παρουσιάζει ήδη τοιαύτην σοβαρότητα ώστε και αυτός ο Άνώτατος Έθνάρχης Ίωακειμ ο Γ' να θεωρήση επιβεβλημένην τήν ανάμιξιν του και καλεϊ τήν Κυβέρνησιν και τήν Βουλήν να υιοθετήσωσιν ανεπιφυλάκτως τήν υποβληθεϊσαν πρότασιν.

Δεμερτζής (ώρ. 1, 33'). Εκπλήσσομαι δια τήν υποβληθεϊσαν αναφοράν, δια τήν περι γλώσσης πρότασιν. Κκλούμεθα να δεσμεύσωμεν γλωσσικώς τό Έθνος μέχρι

συντελείας των Λιώνων, να χαλκεύσωμεν μεσαιωνικά δεσμά. Έδημιουργήθη σύγχυσις μεταξύ τής μαλλιαρωσύνης και τής δημώδους γλώσσης και πᾶς ο μη άνήκων εις τήν αντίληψιν του κ. Μιστριώτη έχαρακτηρίσθη ως μαλλιαρός, ως έχθρός του Έθνους. Φρονώ ότι ούτε ή καθαρεύουσα ούτε ηδημώδης καθ' αυτᾶς δύνανται να επαρκέσουν, ότι ή καθαρεύουσα επαρκεί δια τήν διάνοιαν, αλλά δια τήν καρδίαν και τήν ψυχήν μόνον ή δημώδης, όχι βεβαίως ή μαλλιαρή, επαρκεί. Και μίαν μόνη φιλολογικήν και εθνικήν εύχην έχω, ήν βεβαίως δέν θα επιζήσω να ιδω πραγματοποιουμένην, να καταστή πλήρης συναφομυϊσσις των δύο τούτων ρευμάτων τής γλώσσης, του καθαρεύοντος και του δημώδους, ώστε να παρουσιασθῆ τό Έλληνικόν μίαν ήμέραν ήνωμένον εν μιᾷ πλήρει, ενιαία, καθολική και ώραία γλωσσική φωνή. Άνήκω δε εις τον «Έκπαιδευτικόν όμιλον» διότι θεωρώ τήν επιδιωκομένην παρ' αυτού Ίδέαν ως μέλλουσαν να λυτρώση τους Έλληνοπαιδας από του σημερινου εφιάλτου τής κατωτέρας Έκπαιδεύσεως, διότι μόνον παιδαγωγικός είνε ο σκοπός του Όμίλου και άσχετος όλως προς τον επικληθέντα μαλλιαρισμόν. Θεωρώ ως τήν ώραιοτέραν πράξιν του βίου μου τό ότι συνετέλεσα εις τήν ίδρυσιν του όμίλου αυτού. Νομίζω ότι ή πρώτη αυτή Βουλή μετά τήν Έπανάστασιν θα στιγματίση εκυτην εν θελήση να θέση δεσμά εις τήν όρμην και τήν ζωήν τής γλώσσης. Υπάρχουν νόμοι τιμωροῦντες επαρκώς και άρμοδίως τους εκτροχιαζομένους ως προς τήν γλώσσαν δημοσίους υπαλληλους. Αλλά ουδεις νόμος ουδεμία διάταξις, ουδεμία Βουλή, ουδεμία Έθνοσυνέλευσις, δύναται να επιβληθῆ εις ζήτημα ψυχικῆς και αισθητικῆς διαθέσεως.

Γαϊτάνος. Εκφράζει χαράν δια τήν σοβαράν συγκέντρωσιν τής Βουλής εις τό ζήτημα. Αναγινώκει χωρία εκ μαλλιαρικών συγγραμμάτων όπως καταδείξῃ τήν φρίκην του γλωσσικού αυτού συστήματος. Τονίζει ότι πρόκειται περι ουσιαστικωτάτου ζητήματος, άφορώντος αυτήν τήν ιστορικήν και εθνικήν ύπόστασιν τής φυλής.

Η Βουλή, έρωτηθεϊσα παρὰ του Προέδρου, παρέτεινε τήν άγόρευσιν του κ. Γαϊτάνου επί 5 λεπτά πλέον του τεταγμένου όριου.

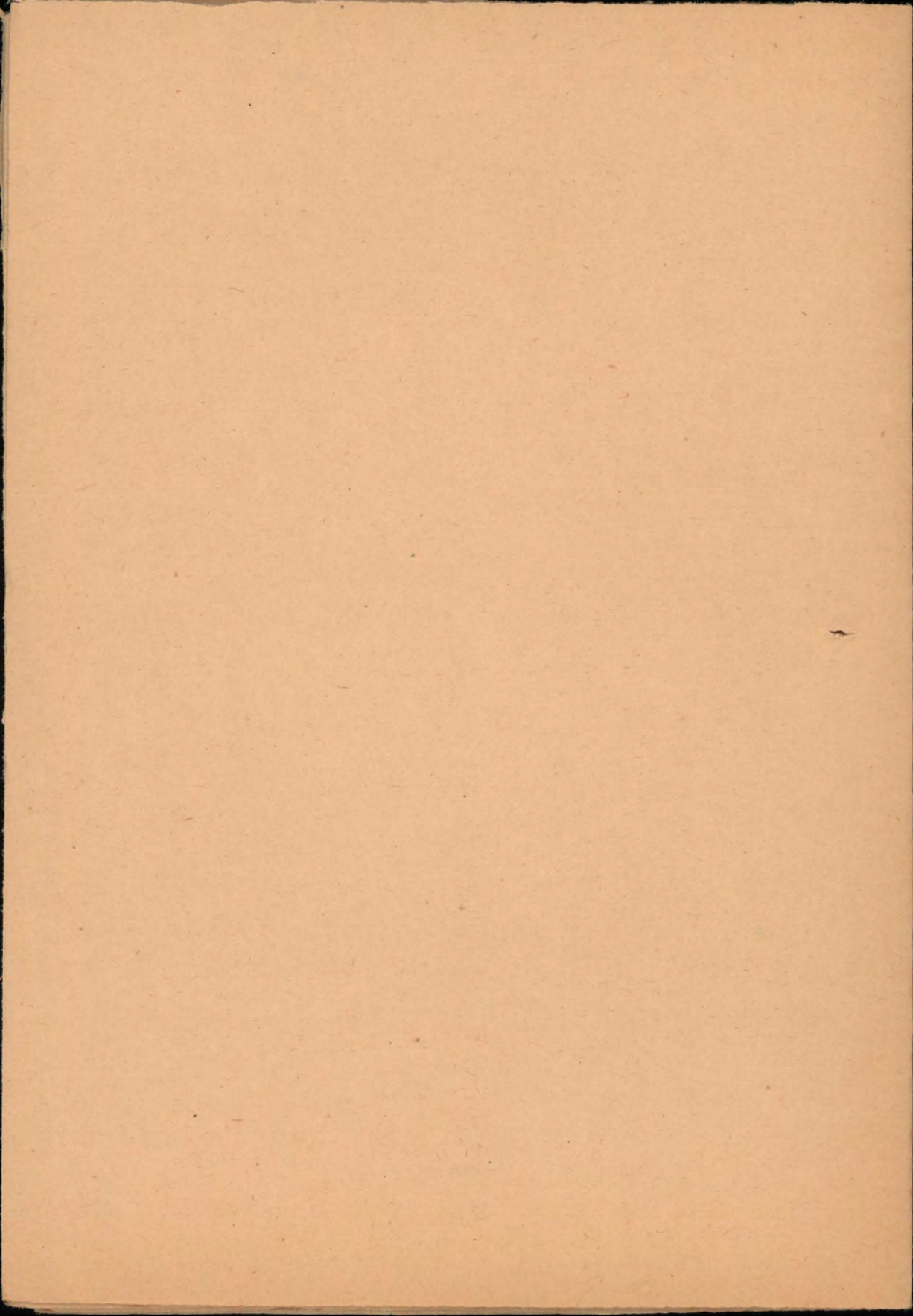
Πετραλιάς (ώρ. 2 1)2). Έλπίζω ότι ή πλειονοψηφία θα συναισθανθῆ τήν ύποχρέωσιν της προς τήν εθνικήν άπαί-

τησιν ὑπὲρ τῆς γλώττης καὶ θὰ ἱκανοποιήσῃ πανηγυρικῶς αὐτήν, διότι, ἄλλως, τὸ ζήτημα θὰ λυθῆ κατ' ἄλλον τρόπον ἐκτὸς τῆς Βουλῆς. Καὶ ἔπρεπε νὰ εἶχον ἤδη ἀπολυθῆ ὅσοι ἀνώτεροι ἢ κατώτεροι λειτουργοὶ τοῦ Κράτους ἀπεδείχθησαν ἐκ τῶν συζητήσεων ἀναμειγμένοι ὑπὲρ τῆς μαλιαρωσύνης.

Λύεται ἡ συνεδρίασις τὴν 2αν καὶ 35' μετὰ μεσονύκτιον ὥραν.

Ὁ Πρόεδρος

Οἱ Γραμματεῖς

#

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΖ'

Τῆς 28ης Φεβρουαρίου 1911.

12.

Τὴν 4ην καὶ 36' τελειώνει ἡ ἀνάγνωσις τοῦ καταλόγου παρόντες 197.

Ἀναβάλλεται ἡ ἀνάγνωσις τῶν πρακτικῶν διὰ τὸ τέλος τῆς συνεδριάσεως.

Παρὰ τοῦ κ. Προέδρου ἀνακινούται εἰς τὴν Βουλὴν ἀναφορὰ φοιτητῶν δικηματουρομένων ὅτι οὐδέποτε ὑπῆρξαν ὄργανα κομματικῆς ἐκμεταλλεύσεως. Ἐπίσης ψήφισμα ἐπιτροπῆς φοιτητῶν, συνταχθέν προχείρως κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν τῆς Βουλῆς εἰς τὸν περίβολον αὐτῆς, ἐναντίον τῶν χυδασιῶν. Ὁμοίως ἀνακινούνται 1) Αἰτήσεις τῶν δῆμων Ὀλυμπίων καὶ Ὠλένης περὶ δικανονισμοῦ τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν χρῶν. 2) Ἀναφορὰ τῆς Κοινότητος Μιχλιτῶν ὅπως ἀποσυρθῆ τὸ νομοσχέδιον περὶ φόρου ἐπὶ τῶν σπειρομένων γαιῶν 3) Ἀναφορὰ τῶν ὑπογραμμισθέντων καὶ γραφῶν τοῦ Πρωτοδικείου Καλαμῶν περὶ τροποποιήσεως τοῦ νομοσχεδίου περὶ δικαστικοῦ ἐνοσήμου. 4) Ἀναφορὰ τῶν κατοίκων τοῦ δήμου Ἀηλιαντίων κατὰ τοῦ νομοσχεδίου περὶ δεκάτης. 5) Ἀναφορὰ τοῦ συλλόγου τῶν κρητοπαλλήλων Τρικάλων περὶ καθορισμοῦ ἡμερῶν ἐπιστήμων πρὸς ἀργίαν. 6) Εὐχὴ τοῦ δήμ. συμβουλίου Νέσσωρος, περὶ ὀρισμοῦ μονίμου ἑδρας τοῦ Βίσηνοδικείου Κισσάμου ἐν Μ. Κεσερλί. 7) Ἀναφορὰ τοῦ Πολιτικοῦ Συλλόγου Δερεβενίων ὑπὲρ τῶν φορολογικῶν νομοσχεδίων τῆς Κυβερνήσεως. 8) Ἀναφορὰ τῶν χωρικῶν Καποῦς περὶ βελτιώσεως τῆς θέσεώς των. 9) Ἀναφορὰ τοῦ δημάρχου Κρίστου περὶ ἀπαλλαγῆς φόρων ἀμπέλων χρήσεως 1910. 10) Ἀναφορὰ τῶν ἐπιτηδευματικῶν Ἀμαλιάδος περὶ μειώσεως τοῦ φόρου ἐπιτηδευματος. 11) Ἀναφορὰ τοῦ ἐν Ἀγρινίῳ ἀνθυπολοχαγοῦ τοῦ Μηχανικοῦ Γιαννακοπούλου σχετικῆ μὲ τὴν ἀποστράτευσίν του. 12) Ἀναφορὰ τοῦ καταδίκου Κουβαρᾶ περὶ χάριτος. 13) Εὐχαριστήριον τῶν καταδίκων Κυπαρισσίας ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ὑποβληθησομένου νομοσχεδίου περὶ ἀπονουτῆς χαρῶν. 14) Ἀναφορὰ καταδίκων Παλαμηδίου πρὸς ἔγκρισιν μεταγωγῶν. 15) Ἀναφορὰ τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ Μεσολογγίου κατὰ τοῦ περὶ σπειρομένων γαιῶν νομοσχεδίου. 16) Ἀναφορὰ τῶν κατοίκων Μενιδίου κατὰ τοῦ νομοσχεδίου περὶ δεκάτης. 17) Ἀναφορὰ τῶν κτηματικῶν Μώλου κατὰ τοῦ περὶ φορολογίας τῶν σπειρομένων γαιῶν

νομοσχεδίου. 18) Αναφορά υπογραμμάτων και γραφείων Πρωτοδικείου Κεφαλληνίας υπέρ του νομοσχεδίου περί δικαστικού ενσήμου. 19) Αναφορά κατοίκων Λεβαδείας κατά του περι σπειρομένων γαιών νομοσχεδίου. 20) Όμοια του λαού Έλατείας. 21) Αναφορά του δήμου Αίγειλλης περί χάριτος εις τους Κ. και Δ. Συνοδινούς καταδικούς. 22) Υπόμνημα του εν Πύργω συνδέσμου των Σιγαροποιών. 23) Αναφορά των εμπόρων Μεσολογγίου περί προαγωγής του τελωνείου εις Β' τάξεως. 24) Τών καταδικών Κερκύρας περί χάρισεως του $\frac{1}{3}$ τής ποινής των. 25) Του λαού Θουρίας περί αγροτικής ασφαλείας. 26) Τής Κοινότητος Παπαδατών περί αποξηράνσεως των έλών τής Τριγωνίτιδος. 27) Ψήφισμα του Βιοτεχνικού Συνδέσμου των Ξυλουργών κατά του εν τῷ προσχεδίῳ 16 άρθρου του Συντάγματος. 28) Αναφορά του χωρίου «Βάγια» διά την δεκάτην. 29) Του λαού Χαιρωνείας κατά τής δεκάτης. 30) Τής επαρχείας Δομοκού κατά τής δεκάτης. 31) Του γεωργικού πληθυσμού Μώλου κατά του νομοσχεδίου περί σπειρομένων γαιών. 32) Τών γεωργών Λαμίας και Φθιώτιδος κατά τής δεκάτης. 33) Υπόμνημα των λειτουργών τής Μέσης Εκπαιδεύσεως του νομού Κυκλάδων περί μεταρρυθμίσεως του 16ου άρθρου του Συντάγματος. 34) Αναφορά φοιτητών υπέρ τής προτάσεως του κ. Μιχαλοπούλου και υπέρ βεβαιώσεως παρά του κ. Προέδρου τής Βουλῆς ότι δεῖ υπῆρξαν εν τῷ γλωσσικῷ ζητήματι ὄργανα κομμάτων. 35) Αναφορά κατοίκων Πύργου κατά τής μαλλιαρῆς γλώσσης. 36) Ψήφισμα του Δημ. Συμβουλίου Έρμουπόλεως διά την γλώσσαν. 37) Όμοια αναφορά των καπνεργατών Καρδίτσας. 38) Όμοια των λειτουργών τής Μέσης Εκπαιδεύσεως Λαμίας υπέρ τής καθαρευούσης. 39) Φοιτητών κατά των χυδαίστων. 40) Του λαού Κύμης υπέρ τής καθαρευούσης. 41) Του λαού Μενιδίου υπέρ τής καθαρευούσης. 42) Του λαού Καλαμών όμοίως. 43) Του λαού Αίγιου όμοίως. 44) Κοινότητος Κιάτου όμοίως. 45) Τών κατοίκων Λαμίας όμοίως. 46) Τών εν Αθήναις Λακεδαιμονίων όμοίως. Παρά των βουλευτών κ.κ. Ζαχισάνου, Σκιαδαρέση, Κογεβίνη υποβάλλεται πρότασις νόμου περί όριστικῆς ἐπεκτάσεως και επί τής επαρχίας Λευκάδος των διατάξεων του άρθρου 22 του ΒΣΠ' νόμου του 1894 περί τιμαρίων εν Κερκύρα ως και τής διατάξεως του άρθρου 4 του ΙΣΠ' νόμου του 1908.

Παρά των βουλευτών κ. κ. Τσαζίρη και Σχοινᾶ ὑποβάλλεται πρότασις περί τροποποιήσεως του νόμου ΒΠ' τῆς 7 Αὐγούστου 1892.

Μεθ' ὃ ο κ. **Πρόεδρος** λέγει τὰ ἐξῆς :

Πρὸ τῆς ἐναρξέως τῆς συνεδριάσεως, κύριοι, προσῆλθεν ἐπιτροπὴ ἐκ φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ἡ ὁποία μοι ἐπέδωκε τὸ ψήφισμα τὸ ἀνακοινωθὲν ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ἀνακοινώσεων. Διὰ τούτου παρακαλοῦσι τὴν Βουλὴν ὅπως δεχθῆ τὴν πρότασιν περὶ προσθήκης συνταγματικῆς διατάξεως πρὸς προστασίαν τῆς καθαρευούσης, συγχρόνως δὲ δηλοῦσιν ὅτι ἀπέφυγον ἐπιμελῶς νὰ γίνωσιν ὄργανα κομματικῶν ἐκμεταλλεύσεων.

Εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἀνεκρίνωσα ὅτι θέλω ὑποβάλλει τὸ ψήφισμά των κατὰ καθήκον εἰς τὴν Βουλὴν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ φρασεολογία τοῦ ψηφίσματος ἦτο προῖον ἀπειρίας και περιοίχεν ἐκφράσεις ἐπιτακτικᾶς ὅπως γίνῃ δεκτὴ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἡ πρότασις τοῦ κ. Μιχαλοπούλου ὡς ἔχει, ἀνεκρίνωσα εἰς τοὺς φοιτητὰς ὅτι θέλει ἀνακοινωθῆ τὸ ψήφισμά των ὡς ἐκδήλωσις ἐπιθυμίας και παρακλήσεως, οὐχὶ ὡς ἐντολὴ, διότι ἐπιτακτικὴν ἐντολὴν ἡ Βουλὴ παρ' οὐδενὸς δύναται νὰ λάβῃ (βεβαίως, βεβαίως). Ἀνεκρίνωσα εἰς αὐτοὺς ὅτι ἡ Βουλὴ θέλει συζητήσῃ τὸ ζήτημα και ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς θέλει εἶναι προῖον τῆς ἐλευθέρως ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς, σφυγμομετρούσης και ἀνταποκρινομένης πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λαοῦ, οὐχὶ ὅμως ὑποκυπτούσης εἰς βίαν οἰουδήποτε (χειροκροτήματα). Συγχρόνως δὲ ἀπεδέχθην νὰ ἀνακοινώσω εἰς τὴν Βουλὴν τὴν γνωστοποίησίν των ὅτι ἀπέφυγον νὰ γίνωσιν ὄργανα κομματικῆς ἐκμεταλλεύσεως, προσθεὶς εἰς αὐτοὺς ὅτι . . .

Ἐπαυ. Σουλτάνης. Ἐγένετο ἀπόπειρα.

Πρόεδρος . . . Ὅτι ἀκριβῶς τοὺς συγχαίρω διότι ἀντελήφθησαν σήμερον ὅτι ὀλίγου δεῖν χθὲς ἐγίνοντο θῦμα τῆς τοιαύτης ἐκμεταλλεύσεως και τοὺς κατέστησα προσεκτικούς ὅπως ἀποβάλωσιν ἐκ τῶν τάξεων αὐτῶν ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦσι νὰ σπείρωσι ζιζάνια εἰς τὴν ἡσυχίαν τοῦ ἔθνους (χειροκροτήματα ζωηρὰ ἐκ τῆς αἰθούσης και τῶν ἀκροατηρίων). Παρακαλῶ ἡσυχίαν εἰς τὰ ἀκροατήρια.

Εἰσερχόμεθα εἰς τὴν **Ἡμερησίαν Διάταξιν** τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου κατὰ τὸν κανονισμόν.

Ὁ κ. Σακελλαρίου ἔχει τὸν λόγον ἐπὶ τῆς ἡμερησίας διατάξεως.

Σακελλαρίου. Φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ παροραθῆ κατὰ τὴν σημερινὴν συνεδρίασιν ἡ **Ἡμερησία Διάταξις** τῶν ἐπερωτήσεων και νὰ εἰσέλθῃ ἡ Βουλὴ εὐθὺς εἰς τὴν συζήτησιν

ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ Συντάγματος, ὅπως τεθῆ τέρμα εἰς ζήτημα, ὅπερ, κρατοῦν ἐν ἀγωνίᾳ καὶ λαὸν καὶ ἀντιπροσωπεῖαν, ἤρχισε νὰ γίνεται ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως ἀνιέρου κομματικῆς.

Κουλουμβάκης. Συμφωνῶ πληρέστατα, ἀλλὰ παρατηρῶ ὅτι καὶ πρέπει νὰ ἀποφύγωμεν τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς ἐκμεταλλεύσεως.

Ἀλεξάκης. Ἐρωτῶ τὴν Κυβέρνησιν τί πράττει κατὰ τῶν ἀχρείων ἐκείνων ἐκμεταλλευτῶν ἱεροῦ ζητήματος, ἐὰν ὑπάρχουν τοιοῦτοι; Πῶς ὁ Εἰσπληρωτὴς δὲν ἔθεσε χεῖρα ἐπ' αὐτῶν; Ἀλλὰ διότι δὲν γίνονται ταῦτα, σημαίνει ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἐκμεταλλευταί, ἀλλὰ τινὲς βλέπομεν φάσματα.

Προέδρος. Ἐρωτᾷ τὴν Βουλὴν ἐὰν συναίνῃ εἰς τὴν ὑποβληθεῖσαν γνώμην. Ἡ Βουλὴ παραδέχεται. Δηλοῖ κατόπιν ὅτι ἡ πρότασις τοῦ κ. Μιχαλοπούλου ἔχει ἀκόμη χρόνον συζητήσεως, κατὰ τὸν Κανονισμόν, 1.25', ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐντελὴν πάροδον τοῦ δωδεκάωρου, ἕκαστος τῶν ὁμιλούντων θὰ ὁμιλῇ μόνον 1]1 ἀντὶ ἡμισείας ὥρας.

Καάδης. Εἶχα κηρυχθῆ ἐναντίον πάσης συζητήσεως ἐπὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος ἐν τῷ περιβόλῳ τούτῳ. Ἀλλὰ ἤδη θὰ λάβω τὸν λόγον, ὅχι διὰ νὰ παλιωθῶ πρὸς τὴν γνώμην μου, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποδείξω πόσον δίκαιον εἶχον, νὰ ἀποδείξω τοῦτο μετὰ τὴν τροπὴν τὴν ὁποίαν κινδυνεύει νὰ λάβῃ τὸ ζήτημα ἐνταῦθα.

Ἡ Ἐθνικὴ ψυχὴ ἔχει ἰδεώδη, διερμηνεύμενα καὶ διὰ τῆς καθαρευούσης καὶ διὰ τῆς δημώδους, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀναγνωρίσωμεν διὰ συνταγματικῆς διατάξεως διχασμὸν τῆς Ἐθνικῆς ψυχῆς. Τὸ ζήτημα θεωρητικῶς ἐλύθη διὰ προαγορεύσεως συναδέλφων, ἀλλὰ ἐγὼ θὰ ἐπικοινωνήσω μὲ τὴν ψυχὴν ἡμῶν.

Ἡ καθαρεύουσα δύναται νὰ διερμηνεύσῃ καὶ βακχικὰ καὶ θούρια ποιήματα. (Ἀναγινώσκει δύο τοιαῦτα ποιήματα). Ὡστε ἔχει τὴν θέσιν τῆς καὶ ἐν τῇ ποιήσει ἀκόμη. Ὁ λαὸς αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην καὶ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης, τὰς θεωρεῖ ὡς διερμηνευούσας ἀπὸ κοινῆς καὶ ἐκάστη μίᾳ ἰδιαιτέρως τὴν ψυχὴν του καὶ ἐὰν θέσωμεν Συνταγματικὴν διάταξιν ὑπὲρ τῆς καθαρευούσης, δὲν θὰ προκύψῃ κατὰ τεκμήριον μείωσις τῆς δημώδους, διὰ τῆς ὁποίας μόνον δύναται νὰ ἐκσπάσῃ τὸ αἶσθημα; Τίς δύναται νὰ μείνῃ ἀσυγκίνητος πρὸ τῶν ἀνωτέρω λυρικῶν ποιημάτων τῆς δημώδους καὶ πῶς δὲν θὰ χαρακτηρισθῆ ὡς περιφρόνησις ὅλης τῆς πυριφλεγούς καὶ αἱματοβρέκτου καὶ ὑψηλῆς δημοτικῆς καὶ λυρικῆς ποιήσεως τοῦ νέου Ἑλλη-

νισμοῦ ἢ περιλήψης ἐξαιρετικῆς διατάξεως ὑπὲρ τῆς καθαρευούσης ἐν τῷ Συντάγματι; Τοιαῦτα τροφεῖα λοιπὸν θ' ἀποδώσωμεν πρὸς τὴν γλῶσσαν ἐκείνην, ἥτις ἐγαλοῦχησέ τὸν πάσχοντα Ἑλληνισμόν, ἀποδώσατα ἐξῆς τῶν βαθυτέρων πόνων του καὶ τὰ σφοδρότερα συναισθηματὰ του καὶ ἐκπλέγει ὅλους ἡμᾶς ὅταν ἀπαγγέλλεται; Εἰς αὐτὴν τὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν θέλετε νὰ θέσωμεν εἰς ἥσσαν θέσιν, ὀμίλουν καὶ ἐμελῶδησαν τὰ ἀγνότερα αἰσθηματὰ τῶν ἐκείνων τῶν ὁποίων τὰ ὄστα καλύπτουν τὰς φάραγγας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Κρήτης καὶ τῆς Μακεδονίας, πεσόντων εἰς περιφανεῖς ἀγῶνας ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος, ἐκεῖνοι δὲν αἰσθάνονται παρακλουθῶν ἡμᾶς βουλευομένους περὶ τοῦ Γένους. Τὴν ὀμίλησαν καὶ τὴν ἔγραψαν ὁ Δασκαλογιάννης καὶ ὁ Βλαχάβας, ἀλλὰ καὶ ὁ Σολωμὸς καὶ ὁ Βαλαωρίτης. Ἄς μὴ ψηφίσωμεν ἀδίκον καὶ ἀνελεύθερον ψήφισμα.

Τσιριμῆκος (ὄρα 5. 22'). Ἠσχολήθησαν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας μὲ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα καὶ ἐκεῖνοι ἐξ ἡμῶν ὅσοι δὲν εἶχον ἀσχοληθῆ μέχρι τοῦδε περὶ αὐτοῦ. Ἐγὼ ὁμολογῶ ὅτι οὐδὲν γνωρίζω ἐπὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος, ἀσφαλῶς γνωρίζω ὅτι οὐδὲν γνωρίζω. Καὶ οἱ νομίζοντες ὅτι γνωρίζουσιν οὐδὲν γνωρίζουν μοι φαίνεται. Ἡ πρότασις τοῦ κ. Μιχαλοπούλου ἀποβλέπει πρῶτον εἰς τὰς Γραφάς. Ἡ περὶ μὴ μεταφράσεως αὐτῶν πρόνοια διὰ τοῦ Συντάγματος στηρίζεται εἰς τὸ πνεῦμα τῶν δύο πρώτων ἄρθρων τοῦ Συντάγματος, ἀπορρέει ἐξ αὐτῶν, δὲν ἀπέκρουσε τὴν σχετικὴν πρότασιν ἡ Ἐπιτροπὴ, τὴν ἀπαίτεῖ ἡ Ἐθνικὴ συνείδησις. Τὰ θεῖα ῥήματα δὲν δύναται νὰ γίνωσιν ἀντικείμενον ἐξελίξεως γλώσσης. Αἱ μεταφραστικαὶ τῶν Γραφῶν ἀπόπειραι ἀνάγονται καὶ εἰς ἐποχὴν πρὸ τῶν Ἐθαγγελικῶν σκηρῶν, ἐκυκλοφόρησαν ἐν τῷ παρελθόντι μεταφράσεις ἀποδοκιμασθεῖσαι καὶ ἀφορισθεῖσαι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐγένοντο καὶ παρὰ θεολόγων καὶ κληρικῶν. Ἡ μετάφρασις τοῦ κ. Πάλλη, εἰς γλῶσσαν ἀνοίκειον καὶ ἀτυχῆ, ἥς ὅμως μεταφράσεως ἐγένετο βδελυροτάτη κομματικὴ ἐκμετάλλευσίς, ἐδημιούργησε ζήτημα συγκλονίσαν ὅλην τὴν ἔθνικὴν συνείδησιν. Ἐὰν ἡ Βουλὴ φρονῇ ὅτι δὲν προστατεύεται ἐντελῶς ἡ Διαθήκη τῆς Θρησκείας ἡμῶν διὰ τῶν δύο ἄρθρων, ἅς συμπληρώσῃ ταῦτα, ἢ ἀπολύτως, ἢ ἀφίνουσα ἐπιφύλαξιν καὶ διὰ τὴν Ἀνωτάτην ἀρμοδίαν καὶ ὑπεύθυνον Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν.

Ἐγένετο δέ, ἐν τῇ ἀνακινήσει τοῦ γλωσσικοῦ ζητήμα-

τας, εκμετάλλευσίς εκτός τῆς Βουλῆς τοῦ θρησκευτικοῦ μέ-
ρους τοῦ ζητήματος.

Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον μέρος τῆς προτάσεως ἡ ἐπιτροπὴ οὐδὲν ἀπεφάνθη κατὰ τῆς ἰδέας τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς καθαρουούσης ὡς ἐπισήμου γλώσσης, ἀλλὰ ἐθεώρησε περιττὴν τὴν ἀναγραφὴν εἰς τὸ Σύνταγμα διατάξεως σχετικῆς προστατευτικῆς, ἀναγνωρίζουσα μάλιστα ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς τῆν περὶ ἧς πρόκειται γλώσσαν ὡς ἐπίσημον. Τὴν ἐθεώρησε περιττὴν, λόγῳ τοῦ ὅτι εἶνε ἐξησφαλισμένη ἀφ' ἑαυτῆς. Ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος, καὶ διὰ νόμων. Ἀλλὰ θὰ ἐκστρατεύσωμεν ἡμεῖς, οἱ ἀντιπροσωπεύοντες τὸ πνεῦμα ὅλου τοῦ Πανελληνίου, κατ' ἀνεμομύλων ὡς δὸν Κιχῶτοι, ὅπως ἀπαιτοῦν δῆθεν οἱ αὐτοαποκληθέντες φρουροὶ τῆς καθαρουούσης, κατ' ἀνεμομύλων, τῶν ὑπὸ τὸν κ. Ψυχάρην 10 ἢ 50 ἢ 100 ἀτόμων; Στρέφονται οἱ «φρουροὶ» τῆς καθαρουούσης κατ' αὐτῆς τῆς δημῶδους, ὡς ὑπέρημαχοι τοῦ δασκκλισμοῦ, φοβοῦνται τὴν ἐκβασιν τῆς πάλης ἣτις διεξάγεται ὅπως ἀποκαθαρθῆ, καλλυθῆ καὶ ἐνοποιηθῆ ἡ γλῶσσα, τῆς πάλης τῆς μεταξὺ τοῦ γραπτοῦ καὶ προφορικοῦ λόγου, τῆς πάλης ἣτις ἀποτελεῖ τὴν ζωὴν καὶ τὴν δημιουργίαν, τὴν ἔξαρσιν καὶ τὸν πλοῦτον μιᾶς γλώσσης. Τοὺς φρουροὺς οὐδεὶς τοὺς ἔταξεν ὑπὲρ τῆς κηδεμονεύσεως μιᾶς ὀρισμένης καὶ ἰδιαιτέρας μορφῆς τῆς γλώσσης. Ὑπὸ πάντα τὰ ρεύματα καὶ ὑπὸ πάσας τὰς μορφὰς ὁ χρώμενος καὶ ταύτης καὶ ἐκείνης τῆς μορφῆς καὶ τῆς διακρίσεως τῆς γλώσσης, ἔλλην εἶνε, πάντοτε ἔλλην, καὶ εἰς τὴν σκέψιν καὶ εἰς τὸ αἶσθημα. Ἄς ἐντοπίσωμεν τὸ ζήτημα μόνον ἐπὶ ἐπιστημονικῆς βάσεως, μακρὰν θορύβου, συλλαλητηρίων καὶ φανατισμοῦ. Δάθετε ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ οἱ πολλοί, ὅπως καὶ οἱ ὀλίγοι, δύνανται νὰ πλανηθῶσιν, ἐπλανήθησαν οἱ Ἰουδαῖοι σταυρώσαντες τὸν Χριστὸν ὡς κηρύττοντα καινὰ δαιμόνια, ἐπλανήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι δηλητηριάσαντες τὸν Σωκράτην, ἄς πτοηθῶμεν μὴ καὶ ἡμεῖς πλανηθῶμεν σπεύδοντες.

Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐνταῦθα ὁμιλησάντων ὑπερήσπισε τὸ κκαταρινόμενον ἀκαλλῆς καὶ ψευδοσύστατον ἰδίωμα τῶν μαλλιαρῶν. Ἀλλὰ κατεκρίθησαν ὀριμῶς καὶ ἀνοικείως ἄνθρωποι ἔγκριτοι καὶ ἐπιστήμονες ἔγκριτοι, ἀποτελοῦντες τὸν «Ἐκπαιδευτικὸν Ὁμίλον». Εἰς τὸ καταστατικὸν του δηλοῦται ρητῶς, ὅτι σκοπὸς του εἶνε νὰ βεβαιωθῆ ἡ κατωτέρα Ἐκπαίδευσίς ἐπὶ τοῦ προφορικοῦ λόγου. Ὁ διευθύνων τὸ πρότυπον Σχολεῖον τοῦ Βόλου κ. Δελμούζος ἐν μελέτῃ του ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ Ψυχάρη καὶ τῶν κατ' αὐτόν. Ἐγώ

διαφωνῶ εἰς τινὰ σημεῖα μὲ τὸν «Ὁμίλον». Δὲν φρονῶ ὅτι εἶνε δυνατόν ἀποτόμως, ὅσον φρονοῦν οἱ τοῦ «Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου», νὰ ἀντικατασταθῆ ἐν τῇ κατωτέρᾳ ἐκπαίδευσίς ἡ μηχανικὴ γλῶσσα διὰ τῆς ζώσης.

(Ἡ Βουλὴ παραχωρεῖ 5' λεπτὰ ἔτι πρὸς τὸν κ. Τσιρμιῶκον, ἐρωτηθεῖσα παρὰ τοῦ κ. Προέδρου).

Τσίρμιῶκος. Ὁ ἄλλοτε Ἐπιθεωρητὴς τῶν Ἑλληνικῶν Σχολῶν ἐν Μακεδονίᾳ κ. Μπουντώνας ἐκφράζεται εἰς Ἐπιστημονικὸν σύγγραμμά του, ὅτι εἶνε σοβαρὰς συζητήσεως ἄξια τὰ θέματα ἅτινα προβάλλει εἰς τοὺς γλωσσολόγους καὶ παιδαγωγούς ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Ὁμίλος. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἀποκλειστικῶς καθαρεύοντες καὶ αὐτοὶ οἱ ἀδιάλλακτοι δημοτικισταὶ καὶ αὐτοὶ οἱ ἐκ τῶν γραφόντων ἐσκιασμένοι ὀπωσδήποτε μὲ μαλλιαριστικὸν νέφος διαφωνοῦν ριζικῶς εἰς πολλὰ μεταξὺ τῶν καὶ ἀγωνίζονται καὶ παλαίουν καὶ συζητοῦν διαρκῶς ἀναμεταξὺ τῶν παρὰ τὴν ὁμοιογένειαν τῶν γνωμῶν τῶν, ἀλλὰ ἐκ τῆς συζητήσεως καὶ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τούτου, ἀφ' οὗ δὲν πρέπει οὐδὲν νὰ χωρίσετε τὸ ἀλάνθαστον καὶ ἀμείωτον γλωσσικὸν καὶ αἰσθητικὸν αἶσθημα τοῦ συνόλου τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους, θὰ προκύψῃ ἡ πρόοδος.

Ἐγὼ νὰ ὑπομνήσω πρὸς τοὺς ἐνταῦθα ἀντιπροσώπους τῶν φρουρῶν τῆς καθαρουούσης ὅτι, ζητοῦντες Συνταγματικὴν διάταξιν ὑπὲρ τοῦ ἰνδάλματός των, ἐργάζονται ἀκριβῶς πρὸς ἐπικράτησιν τῆς ἀντιθέτου γνώμης, διότι, κατὰ ψυχολογικὸν κανόνα, τὸ ἀπηγορευμένον καθίσταται ποθητότερον καὶ ἔχομεν παράδειγμα τὴν ἀφορισθεῖσαν «Πάπισσαν Ἰωάνναν» τοῦ Ροῖδου. Ἐπειδὴ ἐν τούτοις τὸ ζήτημα ἐγένετο ἀντικείμενον κομματικῆς ἐκμεταλλεύσεως, τὸ δὲ Σῶμα τοῦτο εἶνε κυρίως πολιτικόν, δυνάμεθα νὰ θέσωμεν ἐπὶ τέλους διάταξιν εἰς τὸ Σύνταγμα, καθ' ἣν «ἐπίσημος γλῶσσα πρακτικὰ τῆς Βουλῆς, οἱ νόμοι καὶ αἱ ἀποφάσεις τῶν Δικαστηρίων. Ὡς πρὸς δὲ τὸ θρησκευτικὸν μέρος τοῦ ζητήματος, θέτομεν διάταξιν περὶ τοῦ ἀμεταφράστου τῶν Ἑλληνιστῶν παραδοθειῶν εἰς τὸν κόσμον Ἱερῶν Γραφῶν.

I. Πετροπουλάκης (ὥρα 6). Ἐξήντησαν τὸ θέμα ἄλλοι ἀρμολιώτεροί μου καὶ καλλιλογότεροι. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα περιῆλθεν εἰς ἡμᾶς ὡς ἱερὰ παρακαταθήκη διὰ μέσου τῶν τριχυμιῶν καὶ τῶν χασμάτων τῆς Ἱστορίας μας, χωρὶς νὰ ἀπωλέσῃ τοὺς καθολικοὺς καὶ βαθεῖς αὐτῆς χα-

πρακτικής. "Ότε επέλαμψεν ἡ Ἀναγέννησις, ὁ Κοραΐης ἔθηκε τὰς βάσεις τῆς ἀκακαθάρσεως καὶ λογοτεχνικῆς περισυλλογῆς αὐτῆς. Ἐγράψαν ἀριστουργήματα εἰς τὴν δημοτικὴν, ἀλλὰ εἶνε αὕτη ἀνεπαρκὴς διὰ τὸν πεζὸν λόγον. Ἡ Δημοτικὴ ἐγέννησε παραφράδα, τὸν μαλλικρισμὸν, ὃς ἦν συνεκκεντρώθησαν ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι, οἱ ἡμιμαθεῖς καὶ οἱ ἀνισόροποι κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ αἶσθημα. Φθίνοντος τοῦ 10' αἰῶνος παρουσιάσθη καὶ ὁ μέγας Ἀρесеσιάρχης τοῦ μαλλικρισμοῦ, ὁ ἐν Παρισίοις διδάσκων τὰς Ἀνατολικὰς γλώσσας κ. Ψυχάρης, οὗτινος ὅμως ἡ ἐφράσις δὲν εἶνε ἀκίνδυνος διὰ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, διότι ἐπηρέασε καὶ τὸν Κρουμβάχηρ, ὅστις παραβάλλει τὴν γραφομένην καθαρῶσαν πρὸς μούμικιν κλπ. Ὡς πρὸς τὸν σχετικὸν « Ἐκπαιδευτικὸν Ὁμιλον » ἐκφράζω λύπην διὰ τὰς γνώμας καὶ ιδέας αὐτοῦ. Εἶνε, νομίζω, ἀπολύτως κεκηρυγμένος κατὰ τῆς καθαρουούσης.

II. Καγαπάνος (ὥρ. 6, 20'). Παρὰ τὰς προσπαθείας τῶν φρονῶν τῆς καθαρουούσης, παρὰ πᾶσαν Συναγματικὴν διάταξιν καὶ φραγμούς, ἡ γλῶσσα θὰ ὀρήσῃ εἰς εἰς τὸν σκοπὸν, εἰς ὃν εἶνε τεθειμένη ὑπὸ τῆς φύσεως καὶ τῆς Ἱστορίας νὰ φθάσῃ, καὶ τὸν ὁποῖον βλέπουν καλῶς πάντες οἱ φιλελευθέρως καὶ ἀπροκαταλήπτως περὶ αὐτῆς ἀσχολούμενοι. Ἀλλὰ ἡ πραγματοποιήσις, τοῦ γλωσσικοῦ Ἰδεώδους δὲν συμφέρει εἰς ὠρισμένην σπεῖραν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι τρέφονται καὶ ἀναδεικνύονται διὰ τοῦ ψεύδους τῆς τεχνητῆς γλώσσης. Καὶ κατεῖδον τὸν ἀτομικὸν πλέον κίνδυνον τὸν ὁποῖον διατρέχουν καὶ ἐδημιούργησαν τὸ ζήτημα τὸ ὁποῖον ἀναξίως μᾶς ἀπασχολεῖ. Ἀλλὰ μάτην, ἐπαναλαμβάνω, κόπτονται καὶ μαινόνται καὶ συκοφαντοῦν καὶ ὀργιάζουν εἰς βάρος τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀληθείας καὶ τῶν ἱερωτέρων τοῦ Ἔθνους. Ὅταν ὁ χρόνος θὰ συντελέσῃ τὸ ἔργον του, ὡς πρὸς τὸν αὐτοχειροτόνητον θεσμοφύλακα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης τὸν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ πολὺν διδάσκαλον τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, θὰ ἐπιλάμψῃ ἐξ αὐτοῦ πλέον τοῦ Ἀνωτάτου ἰδρυμάτος ἡ φιλόξ τῆς Ἀθηθείας καὶ τότε θὰ ἴδωμεν τίς θὰ εἶνε ἱκανὸς νὰ τὴν ἀποσδέσῃ. *

Ὁ κ. **Ἡρόδοτος** ἀγγέλλει ὅτι ἐξαντληθέντος τοῦ 12ῶρου ἐκάστη συζήτησις δὲν θὰ διαρκῇ ἢ μόνον ἐπὶ ἓν τέταρτον, κατὰ τὸν Κανονισμόν.

Φουρίδης (ὥρ. 6, 25' μ. μ.) ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει Ἀκαδημία τὸ Συνέδριον τοῦτο εἶνε τὸ ἄρμωδιώτερον ὅπως συζήτησιν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Πάντες σεβόμεθα τὰ

ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ καὶ τοῦ Βλαχωρίτου, ἀκριβῶς ὅπως καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐσεβάσθησαν τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη. Παρεπονέθησαν τινὲς ὅτι μετὰ δριμύτητος ἐπετέθησαν ἐναντίον αὐτῶν, ἀλλὰ μήπως ἐκεῖνοι ἐφείσθησαν τινος, ἐκεῖνοι οἵτινες ὕβριζαν πάντας ἡμᾶς.

Ἀπὸ ποῖα γλωσσάρια θὰ συλλέξωμεν λέξεις ἵνα ἀποτελέσωμεν τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν; Ἀπὸ τὴν Μανιάτικην ἢ τὴν Τσακωνικὴν ἢ τὰς ἄλλας αἰτινας ὀμιλοῦνται εἰς τοὺς διαφόρους ἄλλους τόπους τῆς Ἑλλάδος. Πάντα τὰ ἐπιχειρήματα, αἵτινα ἐπεκαλέσθησαν οἱ ἀντιφρονεῦντες δὲν κατώρθωσαν νὰ μᾶς πείσουν, πρὸς τί λοιπὸν ἢ συζήτησις; Ἄς μοὶ ἐπιτραπῇ ὅμως ἡ γνώμη ὅτι ἡ διατύπωσις τῆς τροπολογίας τοῦ κ. Μιχαλοπούλου δὲν εἶναι ὁποῖα ἔπρεπε νὰ εἶνε, διότι πλην τῆς ἐκκλησίας πρέπει νὰ προστατευθῇ καὶ τὸ Σχολεῖον.

Γ. Κορομηλάς (ὥρ. 6, 28' μ. μ.). Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα διατρέχει τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Ἐὰν θελήσωμεν νὰ λάβωμεν ὡς βᾶσιν τοὺς φυσικοὺς κανόνες τότε οὐδὲν πρέπει νὰ ἐμποδίσωμεν, ἀλλ' ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψει τοὺς ἔθνικοὺς ἢ βιολογικοὺς κανόνες θὰ ἴδωμεν ὅτι ἡ γλῶσσα ζῆ ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰ ἔθνη. Δὲν θέλω νὰ εἶπω ὅτι ὑπάρχουν Ἕλληνες μὴ ἀγαπῶντες τὴν πατρίδα των, ὑπάρχει ὅμως διαφορά χαρακτήρων. Διότι ὑπάρχουν χαρακτῆρες ἀγαπῶντες καὶ πράττοντες πάντοτε τὸ ἀγαθόν, ἐνῶ ἐξ ἄλλου ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι χαρακτῆρες οἵτινες παρασύρονται καὶ πράττουσι τὸ κακόν. Εἶναι ἀναγκαστὸν νὰ ψηφισθῇ τὸ προτεινόμενον ἄρθρον, ἀλλὰ καὶ διὰ τούτου οὐδὲν θὰ κατορθώσωμεν ἐφ' ὅσον δὲν ἀνοίγονται αἱ πύλαι τῆς Ἀκαδημίας.

Ν. Κοντογούρης (ὥρ. 6, 45'). Δὲν εἶμαι εἰδικὸς ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀλλὰ νομίζω ὅτι εὐρίσκωμαι καὶ πρὸ ἀνδρῶν οὐχὶ εἰδικῶν ἐπίσης διὰ τοῦτο δὲ λαμβάνω τὸν λόγον. Τὸ ζήτημα εἶνε Ἐθνικὸν καὶ πολιτικόν. Ὁ ἀξιοτίμος ἐξ Ἀττικοβοιωτίας συνάδελφος κ. Γαλανὸς μᾶς ἐπληροφόρησε περὶ τοῦ πόσον εὐπρόσδεκτος ὑπῆρξεν ἡ ὀμιλία του ἀνά τὰς κόμας καὶ τὰ χωρία δὲν μᾶς ἐπληροφόρησεν ὅμως ὁ ἐντιμος συνάδελφος περὶ τοῦ ἂν συνήνητσε χωρίον, ἂν συνήνητσε καὶ λίθον ἀκόμη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα πρὸς τὸν ὁποῖον ἀναποσιπάστως νὰ μὴ εἶναι συνδεδεμένη ἡ δημοτικὴ γλῶσσα. Πρέπει νὰ κρίνωμεν τὰ ζητήματα ἀνευ προκαταλήψεως.

Ὁ κ. Μιστριώτης, ὁ 60 τούτης αὐτὸς γέρων εἶπεν ἐν δια-

λέξει του, ότι οι πατέρες ἡμῶν ὠμίλουν γλώσσαν διὰ τῆς ὁποίας μόνον τὰς ἀνάγκας τοῦ σώματος καὶ τὰ ταπεινότερα τῶν αἰσθημάτων ἠδύναντο νὰ ἐκδηλώσουν. Καὶ ὁμιλεῖ ὁ Μιστριώτης ἐναντίον τῶν δημοτικιστῶν διὰ τρόπου ὁ ὁποῖος δὲν ἐπιτρέπεται εἰς δημόσιον ὑπάλληλον. Καλεῖ ἀπροκαλύπτως προδότας ἀνθρώπους οἷος ὁ κ. Μαβίλης ὁ λέγων ἐξ ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῆς Πατρίδος. Ἀλλὰ μήπως ὁ λαὸς δὲν σφαδάζει ὅταν ἀκούῃ τὸν Ματσούκαν; Κατερχόμενος τοῦ βήματος δηλοῖ ὅτι θ' ἀπόσχη τῆς ψηφοφορίας.

Δαμπρινόπουλος (ὥρα 7, 5'). Ἡ ὁξύτης ἥτις παρτηρεῖται κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἕνεκα τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἄνδρες εἰσελθόντες εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν δὲν ἀκολουθοῦσι τὴν ἐσχηματισμένην ὑπὸ τῆς πολιτείας γνώμην περὶ τῆς γλώσσης. Ἡ γλώσσα δὲν διατρέχει κίνδυνον, διότι κίνδυνοὶ δὲν προέρχονται ἀπὸ ἀνθρώπους ἀνισορρόπους. Πρόκειται ἄρα μόνον περὶ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι φέρουσι τὸν μαδύαν τοῦ Δημοσίου λειτουργοῦ καὶ κατὰ τούτων ἡ πολιτεία ὀφείλει νὰ λάβῃ μέτρα.

Ἀποστολίδης (ὥρα 7, 18'). Ἡ Ἑλληνικὴ γλώσσα ὑπῆρξεν ἀδιαίρετος διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ οὐδεὶς οὐδὲ λίθον δύναται ν' ἀφαιρέσῃ ἀπ' αὐτῆς. Ἐκφράζει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Βουλὴ θὰ δεχθῆ καὶ ἐν τῷ Συντάγματι ἀναγραφὴν τῆς προτάσεως.

Ὁ κ. Οἰκονόμου. παραιτεῖται τῆς ὁμιλίας του.

Ὁ κ. Μπουφίδης παραιτεῖται ἐπίσης παρακαλῶν ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ ἐγγεγραμμένοι συνάδελφοι παραιτηθῶσιν.

Ὁ κ. Πρόεδρος λέγει ὅτι κατὰ τὴν ἀντίληψίν του ἐκουράσθη ἡ Βουλὴ δὲν δύναται ὅμως νὰ κηρύξῃ περαιωμένην τὴν συζήτησιν πρὶν ἢ ἐρωτήσῃ ἕνα ἕκαστον τῶν ἐγγεγραμμένων.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἐρωτᾷ ἕνα ἕκαστον τῶν ἐγγεγραμμένων.

Ὁ κ. Ροντήρης μὴ παραιτούμενος ἀνέρχεται ὥρα 7. 35' ἐπὶ τὸ βῆμα.

Δὲν εἶμαι, λέγει, σύμφωνος πρὸς τὴν γνώμην οὐδενὸς τῶν προαγορευσάντων. Νομίζω ὅτι διὰ νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα τὸ γλωσσικὸν πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν πρὸ παντὸς τὸν χαρακτῆρα αὐτῆς· καὶ ἡ γλώσσα ἢ Ἑλληνικὴ ἔχει μὲν χαρακτῆρα ἐθνολογικόν, εἶνε δ' ἐξ ἄλλου ἀντίθετον πρὸς τοὺς νόμους τῆς φύσεως τὸ νὰ δώσωμεν ὄρισμέ-

νην μορφήν εἰς τὴν γλώσσαν. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι δυνάμεθα νὰ θέσωμεν τὸν ὅρον ὅπως ἐν τῇ παιδεύσει τηροῦνται οἱ τύποι τῆς γλώσσης τῆς συνδεούσης τὸ παρελθὸν πρὸς τὸ μέλλον.

Ὁ βουλευτὴς κ. Η. Καραθεβδῶς υποβάλλει πρὸς πρὸς τὴν Βουλὴν ψήφισμα ὅπερ ἀναγινώσκει ὁ κ. πρόεδρος.

Η. Λαγοπάτης (ὥρα 7. 53') εἰσὶν υποβιβλημένοι δύο τροποποιήσεις ἢ μία ἀφορᾷ τὴν περιφρούρησιν τῆς γλώσσης τοῦ εὐαγγελίου, ἢ ἄλλη ἀφορᾷ τὸν καθορισμὸν τῆς καθαιρεούσης ὡς ἐπισήμου γλώσσης. Ποία ἡ φύσις τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος παρ' ἡμῖν; Ὡς πρὸς τὴν τροποποίησιν τὴν ἀναφορικῶς πρὸς τὸ εὐαγγέλιον πρέπει νὰ παρατηρηθῆ ὅτι γλώσσα καὶ περιεχόμενα τοῦ εὐαγγελίου, μορφή καὶ οὐσία ἀποτελεῖ ἐν ὅλον οὕτως ὥστε ὅτε τὸ ἕν καταπέσει καταπίπτει τὸ ὅλον. Διὰ τοῦτο θὰ ἐπεθύμουν νὰ διακηρυχθῆ διὰ τοῦ Συντάγματος ὅτι ἡ γλώσσα τοῦ εὐαγγελίου δὲν ἐπιτρέπεται νὰ θιχθῆ κἄν ὄχι μόνον ἵνα μεταφρασθῆ εἰς τὴν μαλιαρὴν ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὴν Ἰσοκράτειον. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἄλλην τροπολογίαν ἔχει νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ γλώσσα δὲν εἶναι ἄλλο τι παρὰ ἀντικείμενον ἀνάγκης. Ἀλλοίμονον εἰς τὴν ἑλληνικὴν σκέψιν ἂν μὴ ὑπῆρχεν ἡ καθαρύουσα, ὅπως ἐπίσης θὰ ἠτόνει ἡ ποιήσις ἂν μὴ ὑπῆρχεν ἡ Δημοτικὴ γλώσσα ἢ ἐκφράζουσα τὰ συναισθήματα, τελευτῶν ὁ κ. Λαγοπάτης υποβάλλει ψήφισμα, ὅπερ παρακαλεῖ νὰ γίνῃ ἀποδεκτόν.

Νοταρᾶς (ὥρα 8.7'). Λέγει ὅτι χειρίστην τῷ ἕκαμεν ἐντύπωσιν ὅτι ἄνθρωποι τῆς μορφώσεως τῶν κοινωνιολόγων μεταχειρίζονται τὰ φῶτά των ἐπὶ κακῷ τῆς Πατρίδος.

Θ. Κουτούπης. Ν' ἀνακαλέσητε τὴν φράσιν...

Ὁ κ. Πρόεδρος καλεῖ τὸν ἀγορευόντα ὅπως ἐρμηνεύσῃ τὴν φράσιν του.

Κ. Βενιζέλος ἐλπίζω ὅτι ὁ κ. βουλευτὴς δὲν θὰ θελήσῃ νὰ ἐπιμείνῃ εἰς φράσιν ἀρνούμενην πατριωτισμὸν εἰς οἰονδήποτε τῶν παρεδρευόντων βουλευτῶν.

Νοταρᾶς. Ἐγὼ δὲν ὕβρισα κανένα. Δυνατὸν νὰ σφάλουν φρονούντες ὅσα φρονοῦν. Συνηγορεῖ εἶτα ὑπὲρ τῆς καθαιρεούσης.

Ζαβιτσάνος (ὥρα 8. 15'). Ἡ συζήτησις παρεξέκλινε τῆς ἀρχῆς της. Διότι ἔπρεπεν ἐνταῦθα νὰ συζητηθῆ πρῶτον ποῖος εἶνε ὁ καλλίτερος τύπος τῆς γλώσσης, ἐξετασθῆ δὲ τοῦτο μόνον τὸ ζήτημα, περὶ τοῦ ἂν δύναται νὰ

συμπεριληφθῆ εἰς τὸ Σύνταγμα ἢ τοιαύτη διάταξις. Ἐξακολουθῶν ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συμπεριληφθῆ εἰς τὸ Σύνταγμα ἢ διάταξις, ζητεῖ δὲ προστασίαν ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τῶν συκοφαντικῶν τοῦ κ. Μιστριώτου.

Η. Ήλιόπουλος (ὥρα 8, 35' μ. μ.) εὕρισκει εὐλόγον τὴν ἀνησυχίαν τοῦ λαοῦ ἐξ ἀφορμῆς τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος καὶ ὑπεραμύνεται διὰ μακρῶν τῆς καθαραιούσης. Οὐδαμῶς λέγει, εἶνε ἄτοπος ἢ ἐν τῷ Συντάγματι ἀναγραφῆ τῆς περὶ γλώσσης διατάξεως, ἀφοῦ πρόκειται νὰ ἐκανοποιηθῆ ὁ ἔσω καὶ ἔξω Ἑλληνισμός.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἐρωτᾷ τὴν Βουλὴν ἐὰν συναινέῃ ὅπως διακοπῆ ἡ συνεδρίασις.

Ἡ Βουλὴ ἀποδέχεται καὶ ἡ συνεδρίασις διακόπτεται ὅπως ἐπάναληφθῆ τὴν 10 μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπὴν.

Μέουμγκας (ὥρα 10, 19') Ἦμην διατεθειμένος ἐν ἀρχῇ δυσμενῶς ὡς πρὸς τὴν ἀπαίτησιν περὶ εἰσαγωγῆς διατάξεως ἐν τῷ Συντάγματι ὡς πρὸς τὴν γλώσσαν, ἤμην διατεθειμένος καὶ ἐναντίον τοῦ σεβαστοῦ κ. ἀρχηγοῦ τοῦ κινήματος ἐνεκα διατριβῆς του ἀναγομένης εἰς ἐθνικὸν θέμα. Ἀλλὰ ἤδη κατεῖδον ἐκ τῆς συζητήσεως καὶ ἀγνωστα σημεῖα τοῦ ζητήματος. Ὅτι ὑπάλληλοι στρέφονται, ὡς λόγιοι, ἀναφανδὸν καὶ ἀπροκαταλύτως κατὰ τῆς πολιτείας τούτέστι κατὰ τῶν θεσμίων τῆς πολιτείας. Ὅτι θίγεται καὶ ἡ θρησκεία ἐκ τῆς τάσεως τῶν ἄκρας γλωσσικῶς φιλελευθέρων, ὅχι ἐκ προθέσεως βεβαίως. Ἐμυλον ὅτι ὑβρίσθη παρ' αὐτῶν καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Δημητριάδος. Εὕρισκόμεθα οὕτω πρὸ ὀργανώσεως συστήματος ἐκπαιδευτικοῦ παρ' ατόμων, ἐν οἷς καὶ πρῶτα φέροντες, βραδύμενον ἐπὶ τῆς διαφθορᾶς τῆς γλώσσης, συστήματος ὅπερ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου δὲν ἐφείσθη. Ἡ διακλήρυξις τοῦ «Ἐκπαιδευτικοῦ Ὀμίλου» παρουσιάζει «κράτος ἐν κράτει». (Ἀναγινώσκει χωρία). Ἄλλως τε τὴν βᾶσιν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος δὲν ἀποτελεῖ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, ὥστε καὶ οὕτω πλανῶνται. Πρόκειται προφανῶς περὶ πεπλανημένης ἀντιλήψεως, διότι πρόκειται περὶ προσώπων ἀξίων κατὰ τὰλλα πάσης ἐκτιμήσεως. Ἀποβλέπουν πρὸς τὸν θετικισμόν, θεωροῦν νεκρὰν γλώσσαν τὴν τοῦ Εὐαγγελίου. Φοβοῦμαι τὴν ἀνεξιγλωσσίαν τῶν κοινωνιολόγων, τὴν θεωρῶ ὡς τὸν Δούρειον ἵππον, δι' οὗ θὰ

εἰσέλθουν ἐκεῖ ὅπου ζητοῦν νὰ εἰσέλθουν. Ὅταν ἀκούω ἀπὸ τοὺς κοινωνιολόγους κήρυγμα περὶ ἀνεξιγλωσσίας ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν μου τὸ «φοβοῦ τοὺς Δαναοὺς καὶ δῶρα φέρουτας». Διακρίνει ὑποὺλον στρατηγικὴν.

Α. Ρ. Κανακάρης (ὥρα 11—20'). Διαμαρτύρομαι κατὰ γνώμης τοῦ κ. Ζαβιτσιάνου ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος ἐν τῇ Βουλῇ ἦτο ξένη πρὸς αὐτήν, τὸ ζήτημα περὶ τοῦ ποῖα ἐκ τῶν νῦν μορφῶν τῆς Ἑλληνικῆς γλώττης εἶνε καλλιτέρα καὶ προτιμωτέρα ἦτον ὄντως ξένον πρὸς τὴν Βουλὴν, ἀλλὰ δὲν ἦτο ξένον πρὸς τὴν Βουλὴν νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν ἔχῃ δικαίωμα ἢ πολιτεία νὰ ἐπιβάλλῃ ὀρισμένους κανόνας πορείας ὡς ὑπαλλήλων εἰς ἐκείνους ὅτινες δέχονται τὸν ὑπαλληλικὸν ζυγόν της. Ἐπιβάλλει νόμον ὀρισμένης συμμορφώσεως εἰς τόσας ἄλλας τάξεις ὑπαλλήλων, ὡς τοὺς στρατιωτικούς, καὶ δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ μίαν ὀρισμένην γραμμὴν οὐτάσεως ἀπὸ τοὺς λογίους ἐκ τῶν κ. ὑπαλλήλων; Τοῦτο θὰ ἦτο πολὺ παραδοξώτερον ἀπὸ τὸ ἐὰν δὲν ἠσχολεῖτο οὐδόλως ἡ Βουλὴ μετὰ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα καὶ φρονῶ ὅτι δύναται ὅπωςδήποτε νὰ περιορίσῃ ὑπερβασίαν στρεφομένης κατ' αὐτῆς τῆς ὑποστάσεως τῆς πολιτείας, ὡς ὀργανισμοῦ καὶ ἐθνικῆς πολιτείας.

Πετοῦας (ὥρα 11, 16'). Διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ λιχθέντος ὅτι τὸ ζήτημα προῆλθεν ἐκ κομματικῆς ἐκμεταλλεύσεως, διότι, λέγει, ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖται καὶ ἐκ τοῦ Μητροπολίτου, τοῦ Πρωτάνεως, τοῦ Εἰσαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου κλπ. Ὁ Πατριάρχης ἀφ' ἑτέρου κρούει ἐντόνως τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου. Ἐχομεν καθῆκον νὰ προσπίσωμεν τὴν γλώσσαν τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Κράτους, τὴν γλώσσαν τῶν Γραφῶν καὶ ὁ λαὸς θὰ ἐξακολουθήσῃ ὀμιλῶν ὅπως θέλει, χωρὶς νὰ δύναται νὰ τὸν ἐπηρεάσῃ ἡ Συνταγματικὴ διάταξις.

Γαλιάνος (ὥρα 11). Δὲν πρόκειται περὶ ἐκβιασμοῦ τῆς γλωσσικῆς ἐλευθερίας διότι ἡ γλώσσα θ' ἀφῆθ' ἐντελῶς ἐλευθέρη ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς συγγραφῆς καὶ τῇ ἰδιωτικῇ. Ἡ ἀντίστασις εἰς τὴν περιληψὴν διατάξεως δίδει ὑπόνοιαν ὅτι θέλουν οἱ ἀντίγνωμοι ἐντελῶς ἐλευθέρου τὸ ἔδαφος ὅπως ἐκπροθήσουν μίαν ἡμέραν καὶ τὰ ἐπίσημα χαρακώματα.

Οἱ Τουρκόφρονι πληθυσμοὶ τῆς Μ. Ἀσίας δὲν ἴδρυσαν σχολεῖα διὰ νὰ διδαχθοῦν τὰ διάφορα τοπικὰ καὶ φιλολογικὰ ἰδιώματα ἀλλὰ τὴν κοινῶς ὑπὸ τῶν Πανελλήνων ὀμιλουμένην καὶ νοουμένην γλώσσαν. Προβάλλω πρότασιν ὅπως μετὰ τὴν περὶ τῶν Γραφῶν διάταξιν τεθῆ καὶ διάταξις καθ'

ἦν ἐπίσημος γλῶσσα εἶνε ἐκείνη εἰς ἣν συντάσσονται τὸ πολίτευμα, οἱ νόμοι καὶ τῆς Ἑλληνικῆς νομοθεσίας τὰ κείμενα. Ἡ τιμὴ ἦν θὰ λάβῃ ἐκ τῆς ψηφίσεως τοιαύτης διατάξεως ἢ Συνέλευσις θὰ εἶνε ἐξαιρετικὴ.

Κουλουμβάκης (ὄρα 11.10'). Ὁ ὑπέροχος πολίτης καὶ ἐπὶ 40 ἔτη καθηγητῆς τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἀπὸ ἐτῶν ὑποδεικνύει τὸν κίνδυνον. Οἱ ἀποκηρύξαντες ἐντεῦθεν ἀλληλοδιαδόχως τὸν μαλλιαρισμὸν δημοτικιστὰὶ συνάδελφοι ἡμῶν συνεργάζονται ἐν τούτοις μετὰ μαλλιαρῶν ἐν τῷ Ἐκπαιδευτικῷ Ὁμίλῳ. Ὁ «Νουμᾶς» τὸ Εὐαγγέλιον αὐτὸ τῶν καλουμένων φιλελευθέρων ἐν τοῖς γλωσσικοῖς, φιλολογικοῖς καὶ ἐκπαιδευτικοῖς ζητήμασι, περιέχει ρυπαρότατα καὶ βδελυρώτατα κατὰ τῶν ἱερωτάτων ἡμῶν δημοσιεύματα, ἅτινα εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀναγνώσω ἐγὼ ἐνώπιον ἡμῶν.

Εὐρισκόμεθα πρὸ συστηματικῆς καὶ δαπανηρᾶς προπαγάνδας, μὲ ἰδιαιτέρας ἐκδόσεις καὶ μὲ περιοδείας, διενεργουμένης ὑπὸ προσώπων ἅτινα τὸ πλεῖστον πᾶν ἄλλο εἶνε ἢ φιλόλογοι καὶ παιδαγωγοί. Καὶ ἐγὼ, καίτοι δικηγόρος, ἐνδιαφέρομαι μὲν γενικώτατα διὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλολογικὰ ζητήματα, ἀλλὰ ὄχι καὶ νὰ κατέλθω εἰς πᾶσαν εἰδικὴν λεπτομέρειαν, ὡς οἱ τοῦ «Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου». Νομικῶς δέ, ἐὰν τὸ Σύνταγμα προνοῇ περὶ ζωῆς καὶ περὶ οὐσίας, δὲν δύναται νὰ προνοήσῃ περὶ μορφῶν :

Καταλήγων ὑποβάλλω πρότασιν ὅπως καταρτισθῇ ἐξεταστικὴ τῶν καταγγελθέντων περὶ ὑπόπτων ἐνεργειῶν τῶν μαλλιαρῶν καὶ μαλλιαρίζοντων ἐκ βουλευτῶν Ἐπιτροπεία, διὰ νὰ ἴδωμεν ποῦ πράγματι εὐρισκόμεθα. Θέλω δὲ νὰ προσθέσω, ὅτι, ἐν κατέρρευσαν τὰ συστήματα τὰ πολιτικὰ τοῦ παρελθόντος, καθ' ὧν καὶ ἡμεῖς πρῶτοι εἴμεθα ἀντιταγμένοι, δὲν ἐπιτεταὶ ὅτι ἐξεμνηδενίσθησαν καὶ τὰ πρόσωπα, ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὰ ἀνάμιξις εἰς γενικώτερα ζητήματα. Ἄλλως τε τὸ κόμμα τῶν φιλελευθέρων περιέχει λίαν ἐπίλεκτα μέλη ἐκ τῶν παλαιῶν κομμάτων, ἄξια πάσης τιμῆς καὶ εὐλαβείας, ὡς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Βουλῆς, ἄνδρα τόσον ἐξόχως διεξάγοντα τὸ δυσχερέστατον νῦν ἔργον του καὶ μὴ φειδόμενον οὐδενὸς ὅπως ἐπαρκέσῃ ἐν τῇ ἀποστολῇ του. Ταῦτα σχετικῶς μὲ τὸ ζήτημα τῆς ἀναμίξεως ἢ μὴ τῶν κομμάτων εἰς τὸ ζήτημα τὸ ἀπασχολοῦν ἡμᾶς.

Θεοδωρόπουλος (11.29'). Λυπεῖται ὅτι ἡ συζήτησις παρεξέκλινε εἰς Ἀκαδημαϊκότητα, ὡς μὴ ὄφελε,

καὶ θεωρεῖ πᾶσαν περὶ γλώσσης πρόβλεψιν τοῦ Συντάγματος ὡς παρελκουσαν.

Γκλαβᾶς (11.32'). Ἐλέχθη ὅτι ἡμεῖς ἤλθομεν εἰς συνάφειαν μὲ τὰ κόμματα ἐν τῷ γλωσσικῷ ζητήματι, ἡμεῖς ἐν τούτοις εἴμεθα οἱ προλειάναντες τὴν ὁδὸν τοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων, οἱ πολεμηθέντες παρὰ τῶν κομμάτων ἀποκλειστικῶς διὰ συμβάσεως αὐτῶν κατὰ τὰς πρώτας ἐκλογὰς τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως. Καὶ ἡμεῖς θὰ ἐχρησιμεύομεν ὡς γέφυρα νὰ ἐπανέλθωσιν ἐκεῖνοι εἰς τὴν ἀρχήν, οἱ συμβολίζοντες τὸ ἐχθρικώτατον πρὸς ἡμᾶς παρελθόν ; Ἀλλὰ μήπως ἐζήτησε πολιτικὰς ἐκμεταλλεύσεις ὁ Πατριάρχης ; Ὁ ἀγὼν περὶ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα ἤρχισε ἀπὸ τοῦ 1901, ἔκτοτε ἀνεφάνη ἡ ἀνάγκη τῆς λήψεως μέτρων πρὸς περιφρούρησιν τῆς ὁποσδήποτε πλησσομένης ἐθνικῆς γλώσσης.

Ἐχω νὰ εἶπω καὶ διὰ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας ὅτι, ἐν ἀποδειχθῇ, ὅτι εἶνε ἄντως μέλος τοῦ «Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου», ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ θυσιάσῃ ἑαυτὸν πρὸ τοῦ Ἐθνικοῦ βωμοῦ, νὰ παραιτηθῇ. Πέποιθα ὅτι ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων θὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν ἀπαίτησιν τῆς κοινῆς συνειδήσεως, ψηφίζουσα τὴν ὑποβληθεῖσαν πρότασιν.

Μιχαλάς (12.11). Ἐὰν ἡ γλῶσσα ἔχῃ δύναμιν οὐδὲν θὰ πάθῃ μένουσα ἀφροσύνητος, θὰ νικήσῃ ἀφ' ἑαυτῆς. Ἀλλὰ συνεδριάζομεν, Κύριοι, καὶ συσκεπτόμεθα ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ὑπὸ τὸ κράτος ὀχλοκρατικῆς πίεσεως, ὑπὸ τὸ κράτος τρόμου, δημιουργηθέντος περὶ τὴν Βουλὴν διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν ὁδῶν καὶ εἰς τοῦτο θεωρῶ ὑπεύθυνον τὴν Κυβέρνησιν, ἥτις ὑποχρεοῦται νὰ θέσῃ τάχιιστα τέρμα εἰς τοιαύτην ἀνάρμωστον κατάστασιν.

Ἀγαπητὸς (ὄρα 12.7'). Δηλῶ ὅτι ἡ ἀτομικὴ καλλιαισθησία μου καὶ ἡ ἐθνικὴ αἰσθησίς μου δὲν δύναται νὰ ἀνεχθῇ τὸ ἐκ Παρισίων καὶ Ἀγγλίας γνωστὸν γλωσσικὸν κατασκαυάσμα. Ἀνέχομαι καὶ δέχομαι τὴν ὀμιλουμένην ὡς γλῶσσαν τοῦ αἰσθάνεσθαι καὶ τὴν γραφομένην ὡς τοῦ σκέπτεσθαι. Κοινὴ εὐχὴ βεβαίως εἶνε νὰ ἔχωμεν ἡμέραν τινα ὁμογενῆ γλῶσσαν καὶ κινήν δι' ὅλον τὸ ἔθνος, κοινήν τοῦ σκέπτεσθαι καὶ τοῦ αἰσθάνεσθαι. Τὸ κοινὸν τοῦτο ἰδανικὸν θέλουσι νὰ τὸ συντρίψωσιν οἱ ἄκροι καθαρισταὶ καὶ οἱ κληθέντες μαλλιαροί. Θεωρῶ περιττὴν Συνταγματικὴν διάταξιν. Καὶ τῶν μὲν καὶ τῶν δὲ ἡ ἐπίδρασις εἶνε ἀσήμαντος. Ὑπὸ ἐθνικὴν ἔποψιν εἶνε ἀνάγκη ἡ γλῶσσα νὰ εἶνε ὁμοιόμορφος, ἀλλὰ καὶ δυσχερέστατον τοῦτο. Διὰ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ

Κράτους δύναται νὰ ἐπιβληθῆ ἄλλως ἢ ὁμοιομορφία τῆς γλώσσης ἀλλὰ ὄχι διὰ τοῦ Σύνταγματος. Ὑπὸ πολιτικὴν ἔποψιν ἢ ἀναγραφῇ εἰς τὸ Σύνταγμα περιοριστικῶν διατάξεων εἶνε ἀνελεύθερα καὶ ἀντιφιλελεύθερα.

Ἐτέθημεν πρὸ διλήμματος, τοῦ νὰ ἴδωμεν τὴν τάξιν διασκαλευομένην, ἀλλὰ ἢ εὐθὺν τῆς ὑπὸ τοιοῦτους ἔρους ἐκδόσεως ἀποράσεως ἀνήκει ὁλόκληρος εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Αὐτοπερόπουλος (ὄρα 12.1' Ἡ ἐργασία διὰ τὴν προσέγησιν τοῦ γραπτοῦ καὶ προφορικοῦ λόγου εἶνε ἐθνωφελὴς μᾶλλον, ἀπεδείχθη τοῦτο ἐκ τῶν συζητήσεων.

Ἡ ἀπόπειρα δημιουργίας μιᾶς ἐνιαίας γλώσσης εἶνε ἐθνικπτάτη. Μᾶς ἀντέταξαν οἱ ἀντιφρονούντες ὕβρεις, προσωπικὰς ἐπιθέσεις. Κατηγόρησαν τὸν κ. Παλαμᾶν ὡς γράψαντα ἀντεθνικώτατα δημοσιεύματα. Ἐκεῖνον εἰς ὃν ἀνετίθη παρά τῆς Πολιτείας ἢ σύνθεσις τοῦ Ὑμνοῦ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων, ἀλλὰ οὐδὲν ἀπέδειξαν, Ἐπέριψαν τόσα κατὰ τῶν ἄλλων παρχόντων τῆς προοδευτικῆς γλωσσικῆς κινήσεως, κατὰ τῶν σχετικῶν σωματείων, ἀλλὰ οὐδὲν ἀπέδειξαν. Καλούμενοι ν' ἀποδείξωσι λέγουσιν ὅτι δὲν καταδέχονται νὰ κατέλθωσιν ἐπὶ τοῦ ἀποδεικτικοῦ ἐπιπέδου προφανῶν ἐγκλημάτων. Τί ἀπέδειξαν διὰ τὴν δῆθεν ἀνεπιστημοσύνην τοῦ κ. Πολίτου; Ὁ δὲ Χαλκοκοκκὺλης, ὃν καὶ αὐτὸν ἀνέφερον καθ' ἡμῶν, εἶνε ὁ μανιωδέτερος καθαριστής. Ἡ « Ἀνεμώνη » ἐγράφετο εἰς τὰ πεζὰ εἰς καθρεῦσταν. Ἡ δὲ πλάνη των, ὅτι ἢ δημοτικὴ δὲν εἶνε δημιούργημα μακραίωνος καὶ μεγάλης γλωσσολογικῆς ἐξελίξεως, ἀλλὰ δουλείας ἢ ἀμαθείας, εἶνε στοιχειωδεστάτη. Ἀλλὰ ἢ ἀληθῆς συνείδησις τῆς Βουλῆς καὶ τῶν ἀκρατῶν ἔκρινε. Ἐξεμεταλλεύθησαν ἀνιέρως καὶ τὴν θρησκείαν. Μᾶς παρέστησαν ὡς ἀθέους καὶ ἀθρήσκους, ἀντεθνικοὺς διὰ τοῦτο, ἀποπειρωμένους νὰ θρυλώμεν μετὰ τοῦ δῆθεν ἐθνικοῦ δεσμοῦ τῆς καθαρευούσης καὶ τὸν ἕτερον ἐθνικὸν δεσμόν τῆς θρησκείας. Εἰς τὸν νομόν, εἰς ὃν κατῆλθον ἐγὼ εἰς τὸν ἐκλογικὸν ἀγῶνα, ὁ ἀντίπαλος συνδυασμός, εἰς ὃν ἀνῆκον τινὲς τῶν ἀντιγνωμονούντων πρὸς ἡμᾶς ἐνταῦθα, εἶχον ὡς ἐμβλημα τῶν τὰς λέξεις Θεὸς καὶ λαός, προϋποθέτοντες βεβαίως καὶ φωνάζοντες πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα ἄθεοι καὶ αὐτοὶ μόνον εὐσεβέστατοι. Ἀλλὰ δυνάμεθα ν' ἀποδείξωμεν ὅτι συκοφαντούμεθα, διότι οἰδεμῖα ἀπολύτως τῶν κατηγοριῶν τούτων τῶν δημοκοπικωτάτων δύνα-

ται ν' αποδειχθῆ, δύναται ὅμως ν' αποδειχθῆ ὅτι οὐδὸλος οὐδενὸς ὑπολειπόμεθα εἴτε ἐν τῷ πατριωτισμῷ εἴτε ἐν τῷ θρησκευτικῷ αἰσθήματι.

Ὁ κ. Πατσουράκος (ὥρα 12.10' μ. μ.). Ἀντικρούει πρῶτον τὰ ὑπὸ τοῦ βουλευτοῦ Ἀττικοβοιωτίας κ. Μάνου λεχθέντα καὶ λέγει ὅτι δὲν εἶνε μόνος οὗτος ὅστις ἠγωνίσθη εἰς τὰ παιδία τῶν μαχῶν· ἀκολούθως ἀναφέρει διαφόρους λέξεις αἵτινες, λέγει, παρεμορφώθησαν ὑπὸ τῶν μυλιαρῶν

Ν. Κοντογούσης (ὥρα 12.27'). Ἀσχέτως πρὸς τὸ πέρας τὸ ὅποσον θὰ ἔχη ἡ συζήτησις εἶνε ἐπάναγκες ὅπως ἡ Κυβέρνησις διατάξῃ ἐνέργειαν ἀνακρίσεων πρὸς ἐξακρίθωσιν τῶν καταγγελιῶν τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Μιστριώτη γενομένων. Τὴν μέθοδον τῶν καταγγελιῶν τὴν εἶδομεν καὶ εἰς τὴν Κρήτην, ὅπου παρόμοιοι κατεβλήθησαν ἐνέργειαι ὅπως παρουσιασθῆ ὁ Κρητικὸς λαὸς διχογνωμῶν εἰς τὰ ὄμματα τῆς Εὐρώπης. Διαμαρτύρομαι διὰ τὸν φανατισμὸν μεθ' οὗ διεξάγεται ἡ συζήτησις, φανατισμὸν ὁ ὁποῖος ἤγαγεν εἰς γνώμας ἀποτροπαίας.

Διότι ἤκουσα παρὰ βουλευτοῦ, μανιώδους ὑπερασπιστοῦ τῆς καθαρειούσης, ἤκουσα νὰ μοῦ εἶπῃ ὅτι ὁ Σολωμὸς ἦτο Ἴταλός. Ἀλλὰ ἡ ὠραιότης τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι τόσον ἰσχυρὰ ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῆ τις ὅτι εἰμπορεῖ νὰ αἰωρηθῆ καὶ λέξεις ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποίας ὁ ἀξιοτιμὸς συνάδελφος μᾶς ἀνέγνωσεν ἐντεῦθεν. Τελευταῖον λέγει ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν πρέπει νὰ ψηφίσῃ τὴν πρότασιν.

Ε. Βενιζέλος (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) ὥρα 12.45', ἀνερχόμενος ἐπὶ τὸ βῆμα ποιεῖται μακροτάτην ἀνάπτυξιν τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος καὶ ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς, ἀναφέρει τὴν ἐπακολουθήσασαν μετὰ τὴν μακροαῖονά δουλίαν κληρονομίαν τῆς διγλωσσίας καταλήγει δὲ εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς, ὅποτε τὸ ζήτημα ἐξεμεταλλεύθη ὁ γλωσσικὸς κομματισμὸς. Ὁ κ. Μιστριώτης λέγει, ἦτο ἀρχηγὸς γλωσσικῆς σχολῆς καὶ εἶχεν ἀντιπάλους τοὺς κ. κ. Λάμπρο, Πολίτην καὶ Χατζηδάκην. Διὰ τοῦτο δὲ βλέπομεν ὅτι μετὰ τὰ Εὐαγγελιακὰ εἶχομεν τὰ Ὀρεστιακὰ, χωρὶς οὐδεὶς ἀπολύτως νὰ ὑπάρχῃ λόγος ὅπως δημιουργηθοῦν ταῦτα καὶ ὀδηγήθουν μάλιστα καὶ μέχρις αἵματοχυσίας. Ἀναφέρει ἀκολούθως πῶς ὁ κ. Μιστριώτης ἐπεσκέσθη αὐτὸν καὶ παρεκάλεσεν ἵνα προστατευθῆ ἡ γλῶσσα διὰ τοῦ Συντάγματος καὶ πῶς δὲν κατόρθωσεν νὰ πείσῃ τὸν

κ. καθηγητήν ὅτι ἡ Ἑλληνική γλῶσσα δὲν ἔχει ἀνάγκην προστασίας Συνταγματικῆς.

Ἄλλ' ἐνῶ ἐκ τῆς ἐνταῦθα διεξαχθείσης ἐπὶ τριήμερον ἤδη συζητήσεως ἀπεδείχθη ὅτι ἡ Βουλὴ εὐμενῶς θ' ἀπεδέχετο τὴν πρότασιν καὶ ἐπομένως οὐδεὶς λόγος ὑπῆρχεν ἀνησυχίας, ἤρξατο χθὲς γενομένη ἀπόπειρα στασιασμοῦ.

Ἐγένετο δὲ καὶ ἀπόπειρα πολιτικῆς ἐκμεταλλεύσεως ζητήματος, ὅπερ βαθύτατα θίγει τὴν ἑλληνικὴν ψυχὴν καὶ ὅπερ ἐν καλλίστῃ πίστει ἐξήγειρε τοὺς φοιτητὰς καὶ μέγα μέρος τοῦ λαοῦ. Θὰ ἦτο τυφλὸς ὁ μὴ βλέπων ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη τῶν Ἀθηῶν ἴσως δὲ καὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἀπαιτεῖ νὰ ληφθοῦν προστατευτικὰ μέτρα.

Νομίζω ἀναγκαῖον νὰ συστήσω εἰς τὴν Βουλὴν ὅπως εἰς τὸ 1 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος ψηφισθῇ προσθήκη καθ' ἣν νὰ ὀρίζεται ὅτι «ἀπαγορεύεται ἀπολύτως ἢ εἰς οἰοῦνδήποτε ἄλλον λειτικὸν τύπον ἀπόδοσις τοῦ κειμένου τῶν ἱερῶν γραφῶν καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ἄνευ γνώμης τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας».

Ἄλλ' εἶνε τὸ μέτρον τοῦτο ἀρκετὸν ; ὑπεβλήθη πρότινος ὑπὸ τοῦ βουλευτοῦ κ. Π. Καρασεβδᾶ ψήφισμα, τὸ ὅποιον θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις ὅπως συνταχθῇ Ἐστω καὶ ἄλλο ψήφισμα ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως (ἀναγινώσκει τὸ ψήφισμα). Τοῦτο λέγω διότι φρονῶ ἀκραδάντως ὅτι εἰς πολιτικὸν Σύνταγμα δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀναγραφή τοιαύτης διατάξεως, τὴν ὁποίαν ὁ ἱστορικὸς τοῦ μέλλοντος θὰ ἔκρινεν οὐχὶ πρὸς τὸ συμφέρον ἡμῶν.

Ἄν ὅμως νομίζετε ὅτι καὶ τοῦτο δὲν θὰ ἴσκει ὅπως κατευνάσῃ τὴν ἐξέγερσιν τῆς κοινῆς γνώμης, δὲν εἰσηγοῦμεν μὲν, ἀλλὰ δὲν θὰ εἶχον ἀντίρρησιν ὅπως συμπεριληφθῇ εἰς τὸ Σύνταγμα ἡ τοιαύτη διάταξις.

Ἄλλ' ἔχω καθῆκον ταῦτα δεχόμενος νὰ διακηρύξω κατὰ τὸν ἐντονώτερον τρόπον, ὅτι ὡς ἔχων μάλιστα τὴν τιμὴν νὰ προΐσταμαι τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων, δὲν δύναμαι νὰ φθάσω εἰς τὸ σημεῖον ὅπως ἀπαγορεύσω εἰς τὸν δημόσιον ὑπάλληλον ἔξω τῆς ὑπηρεσίας του νὰ μεταχειρίζεται οἰανδήποτε θέλει γλῶσσαν.

Τὴν ὑποβληθεῖσαν ἐκ μέρους τοῦ βουλευτοῦ Λακωνίας κ. Κουλουμβάκη πρότασιν δὲν δύναμαι νὰ δεχθῶ, διότι θὰ ἀποτελέσῃ ψηφισομένη ἓνα στιγματισμὸν τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν. Θὰ ἦτο ἀνάξιον τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων νὰ ἀποδεχθῇ τὴν πρότασιν ταύτην. Οἱ Ἕλληνες πολῖται ἔχουν

τὰς πεποιθήσεις των καὶ εἶνε αὐταὶ σεβασταὶ εἴτε πολιτικαὶ, εἴτε φιλολογικαὶ, εἴτε φιλοσοφικαὶ, εἴτε ἐπιστημονικαὶ εἶνε. Εἶμαι ἀπολύτως βέβαιος ὅτι τὸ Συνέδριον δὲν δύναται νὰ ψηφίσῃ τὴν πρότασιν ταύτην. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ περιλάβωμεν εἰς τὸ Σύνταγμα διατάξεις αἵτινες εἶνε τυραννικώταται.

Τοῦτο θέτω ὡς βᾶσιν τῶν σκέψεών μου διεκδικῶν ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ὑπάλληλου τὸ δικαίωμα ὅπως ἐκτὸς τῆς ὑπηρεσίας του γράσῃ εἰς γλῶσσαν τῆς ἀρεσκείας του.

Ἐχω τὸ δικαίωμα, ὅπως νὰ ἀξιῶσω ὅπως ὁ δημόσιος ὑπάλληλος διὰ τῆς διαγωγῆς του μὴ προκαλῇ σκάνδαλον. Ὀνομάζω σκάνδαλον π. χ. τὴν ἐν μέσῳ τῆς κινήσεως αὐτῆς δόλωσιν ἧτις ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς πρόκλησις.

Ἐπειδὴ ὀμιλῶ περὶ ὑπάλληλων πρέπει νὰ εἶπω καὶ πρὸς ἄλλην κατηγορίαν τοιοῦτων νὰ προσέξουν ὅπως μὴ διὰ τῆς διαγωγῆς των γίνωνται ὄργανα συνταράξεως τῶν λαϊκῶν τάξεων. Πρέπει ὅμως νὰ γίνῃ ἐξαιρέσις διὰ τοὺς λειτουργοὺς τῆς ἐκπαιδεύσεως. Δι' αὐτοὺς ἡ ἐλευθερία περὶ ἧς ὀμίλησα εἶνε ἀσυμβίβαστος.

Ἐλπίζω ὅτι αἱ συστάσεις μου εἰσκακούμεναι θὰ ἀποκαταστήσωσι τὴν γαλήνην, ἧς πρὸ παντὸς ἔχομεν ἀνάγκην ὅπως φέρωμεν εἰς πέρας τὸ ἔργον τῆς ἀνορθώσεως. Ἰδιαιτέρην δ' ἀπευθύνω διὰ τοῦτο ἐκλήσιν πρὸς τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων, ὅπως συσπειρωθῶσιν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς αἰθούσης ταύτης, ἵνα ἐπιτύχωμεν τὴν γαλήνην. Βλέπετε καθ' ἑκάστην τὰς δυσχερείας, τὰς ὁποίας συναντᾷ ὁ ἀγὼν μας, καὶ βλέπετε ἀκόμη ὅτι ἐμεῖνοι καθ' ὧν ἐστράφη ἡ ἐξέγερσις τοῦ λαοῦ, εἶνε ἔτοιμοι νὰ ἐπωφεληθῶσιν πάσης χαλαρώσεως, ὅπως ἐκ νέου καταλάβουν τὴν ἀρχήν.

Ὁ λαὸς ἂς γνωρίζῃ ὅτι ὁ ἀληθὴς κίνδυνος θὰ ἐπήρχετο ἂν ἐμκαίετο ὁ ἀνορθωτικὸς ἀγὼν. Ἐλπίζω ὅτι ἂν ἡ Βουλὴ ἀσκήσῃ τὸ δικαίωμα αὐτῆς ὡς πρὸς τὸ γλωσσικὸν ζήτημα συμφωνῶς πρὸς τὰς δηλώσεις μου θὰ προσφέρῃ ὑπηρεσίαν ἀληθῆ πρὸς τὴν χώραν καὶ εἰς τὸν ἀνορθωτικὸν ἀγῶνα, τὸν ὅποιον ἐκλήθη νὰ συντελέσῃ καὶ τὸν ὅποιον θὰ συντελέσῃ τὸ Συνέδριον τοῦτο (Χειροκροτήματα).

Δραγούνης (ὥρα 2.10') Ἡ διαυγὴς ἀγόρευσις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως παρεσκεύασεν ἔδαφος ἐφ' οὗ ἐλπίζω ὅτι θέλει καταστῆ δυνατὸν εἰς τὴν Βουλὴν νὰ περα-

τώση ταύτην τὴν προίαν τὸ ἀνιαρὸν ἔργον τὸ ὁποῖον βλο-
λουθεῖ ἀπὸ δύο ἡδὴ ἡμερῶν.

Γκλαβᾶς τὸ ἅγιον.

Δραγούνης ἅγιον, καὶ ὁ ἀσκητικὸς βίος ὅστις
εἶνε ἅγιος καὶ ἀνιαρός. Ἐν πρεσβευτῶν ἀπόμακρον ὅτι τὴν
ἔθνη γλώσσαν. Ἡ ἔθνος ἔχει καθῆκον νὰ διατηρῆ,

Τοῦτο πρεσβευτῶν γλώσσης, ἥτις μακροὺς αἰῶνας
διανύσασα ~~ἔτι~~ τείνει εἰς ἀπώλειαν. Ἡ γλώσσα ἡ
ἐλληνικὴ ἐξηκολούθησε νὰ μένη γλώσσα ἁγία τῆς ἀθα-
νασίας, τῆς ὁποίας ἅγιον καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος.

Ἡ ἐπίσημος γλώσσα εἶνε αὐτοῦστατος, ἀπὸ
τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ διατηροῦ ἀναγ-
λωϊστον τὸν τύπον αὐτῆς. ~~Τοῦτο ἔστι ὁλοκλήρως ἀπὸ~~
~~ἡμετέρας τῆς ψήφισιν τῆς προτάσεως ἀλλ' ὑπὸ τὸ ὄρον~~
~~ὅτι τὴν ἐπίσημον γλώσσαν δεκτικῶς λαμβάνει τὸν~~
Συντάγματον. ~~Ἐπὶ τῆς ἐξουσίας ἀναρτῆται ἐπὶ τῆς~~

Γ. Πόπ (ῥα 2.20'). Τὸ Εὐαγγέλιον λέγει, περι-
φρουρεῖται ὑπὸ τοῦ αἵματος τοῦ χυθέντος καθ' ὃν χρόνον ἤλ-
θον μεταφράσεις αὐτοῦ ἐκεῖθεν, ὅπότεν δὲν ἔπρεπε νὰ ἔλ-
θουν δὲν πρόκειται λοιπὸν περὶ ἐκείνου, ἀλλὰ πρόκειται
περὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ζητήματος καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἤθελον
νὰ ἔχη γνώμην ἡ Κυβέρνησις, διότι δὲν εἶνε ἐπιτετραμμένον
νὰ ρίπτωνται οἱ Ἑλληνόπαιδες εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πρώτου
μεταφραστῆ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ὀμίλου.

Παρελθόντος τοῦ 15λέπτου χρονικοῦ διαστήματος, τοῦ
ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ὁ κ. **Πρόεδρος** παρακα-
λεῖ τὸν ῥήτορα ὅπως διακόψῃ τὴν ἀγόρευσίν του.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** κηρύσσειν περαιομένην τὴν συζήτη-
σιν τίθησιν εἰς ψηφοφορίαν ὡς ἀπωτέρας τὰς προτάσεις τῶν
βουλευτῶν κ.κ. Ἄρ. Φωτῆλα, Π. Καρασεβδᾶ καὶ Π. Λα-
γοπάτη περιεχούσας σχέδια ψηφισμάτων. Ἡ Βουλὴ ἀπορ-
ρίπτει δι' ἀναστάσεως,

1) Τὴν πρότασιν τοῦ βουλευτοῦ Ἀχιοῦλιδος κ. **Φω-
τῆλα**, ἔχουσαν οὕτω:

«Ἡ Διπλῆ Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων λαμ-
βάνουσα ἀφορμὴν ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ συζητήσεως ἐπὶ προτά-
σεως βουλευτοῦ περὶ τοῦ ἂν ὑπάρχῃ ἀνάγκη ἀναγραφῆς ἐν
τῷ Συντάγματι διατάξεως καθοριζούσης τὴν ἐπίσημον
γλώσσαν, ἀποφαίνεται ἀνύπαρκτον τὴν ἀνάγκην ταύτην
ἀποδοκιμάζουσα συνάμα πάντα ἀποπειρώμενον τὴν στρέ-
βωσιν τῆς ὥραίας Ἑλληνικῆς γλώσσης».

*Ἡσὺν
ἰστορικήν ἐξέλιξιν
τῆς ἐξουσίας
Ἡ ἐξουσία ἐκτελεστικῆς
καὶ βουλευτικῆς*

*Ἡ ἐξουσία
ἐκτελεστικῆς
καὶ βουλευτικῆς
ἐκτελεστικῆς
καὶ βουλευτικῆς
ἐκτελεστικῆς
καὶ βουλευτικῆς*

2) Τὴν πρότασιν τοῦ βουλευτοῦ κ. Π. Καρασεβδᾶ ἔχου-
σα οὕτω:

Ἡ Β' Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων ὑπ' ὄψιν
ἔχουσα ὅτι ἐπίσημος γλώσσα τοῦ Κράτους ὑπάρχει ἤδη
ἀνεγνωρισμένη ἐν τῷ λεκτικῷ τύπῳ τοῦ Ἑλληνικοῦ Συν-
τάγματος καὶ τῶν κειμένων τῶν νόμων καὶ τῶν δικαστικῶν
ἀποφάσεων καὶ πάντων τῶν ἀπὸ τῆς ἐλληνικῆς Παλιγγενε-
σίας ἐγγράφων τῶν δημοσίων ἀρχῶν, καὶ ὅτι πᾶσα κατὰ
τῆς ἐπίσημου ταύτης γλώσσης ἐπέμβασις πρὸς παραφθορὰν
ἐπαρκῶς ἀποκρούεται ἐκ τῆς κειμένης νομοθεσίας ἥτις δύ-
ναται ἐν ἀνάγκῃ καὶ νὰ συμπληρωθῇ, θεωρεῖ ἐνεκα τούτου
τοῦ λόγου μὴ ἀναγκαίαν τὴν ἀναγραφὴν ἐν τῷ Συντάγματι
διατάξεως καὶ συνεπῶς δὲν παραδέχεται τὴν περὶ τούτου
πρότασιν.

3) Τὴν πρότασιν τοῦ βουλευτοῦ κ. Π. Λαγοπάτη,
ἔχουσα οὕτω.

«Ἡ Διπλῆ Βουλὴ διαπιστώσα ὅτι ἐπίσημος γλώσσα τοῦ
Κράτους εἶνε ἡ γλώσσα δι' ἧς συντάσσονται οἱ νόμοι καὶ τὸ
Σύνταγμα, πᾶσα δὲ παρεκτροπὴ δημοσίου ὑπαλλήλου κατὰ
τῆς παραδεγμένης τοιαύτης γλώσσης δυναμένη νὰ προκα-
λέσῃ δημόσιον σκάνδαλον, ἀποτελεῖ ἀντικείμενον τῶν πει-
θαρμικῶν διατάξεων τῶν νόμων, μεταβαίνει εἰς τὴν ἡμε-
ρησίαν διάταξιν.

Μεθ' ὃ ὁ κ. **Πρόεδρος** τοῦ Ἑπισημοῦ Συμ-
βουλίου συνιστᾷ ὅπως ψηφισθῶσιν αἱ ὑπὸ τοῦ βουλευτοῦ
Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Μ. Γαλανοῦ ὑποβληθεῖσαι προ-
τάσεις ὡς ἀνταποκρινόμεναι ἐντελῶς πρὸς τὰς διὰ τῆς ἀγο-
ρεύσεώς του διατυπωθείσας γνώμας.

Μεθ' ὃ ψηφίζεται δι' ἀναστάσεως ἡ πρότασις τοῦ κ. Μ.
Γαλανοῦ περὶ προσθήκης εἰς τὸ 1 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος
δευτέρου ἐδαφίου ἔχοντος οὕτω:

«Ἐπίσημος γλώσσα τοῦ Κράτους εἶνε ἐκείνη, εἰς τὴν
ὁποίαν συντάσσονται τὸ πολίτευμα καὶ τῆς ἐλληνικῆς νο-
μοθεσίας τὰ κείμενα πᾶσα πρὸς παραφθορὰν ταύτης ἐπέμ-
βασις ἀπαγορεύεται».

Γίνεται ἐπίσης δεκτὴ δι' ἀναστάσεως καὶ ἑτέρα πρό-
τασις τοῦ κ. Μ. Γαλανοῦ περὶ προσθήκης τελευταίου
ἐδαφίου εἰς τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Συντάγματος, ἔχοντος οὕτω:

«Τὸ κείμενον τῶν ἁγίων γραφῶν τηρεῖται ἀναλλοίωτον ἢ
εἰς ἄλλον γλωσσικὸν τύπον ἀπόδοσις τούτου ἀνευ τῆς προ-
ηγουμένης ἐγγραφῆς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς
τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀπαγορεύεται ἀπολύτως».

Page 20

New York, 15th July 1911

I have the honor to acknowledge the receipt of your
 letter of the 10th inst. in relation to the purchase
 of land for the proposed extension of the
 road from the bridge over the creek to the
 new building. I am sorry that I cannot
 give you the information you desire at this
 time, but I will be glad to advise you
 when the matter is settled.

Yours very truly,
 Wm. H. ...

The above is a copy of the ...
 which was made in the office of the
 ... on the 10th inst.

I have the honor to acknowledge the receipt of your
 letter of the 10th inst. in relation to the purchase
 of land for the proposed extension of the
 road from the bridge over the creek to the
 new building. I am sorry that I cannot
 give you the information you desire at this
 time, but I will be glad to advise you
 when the matter is settled.

Εἶτα ἀπορρίπτονται δι' ἀναστάσεως αἱ ἐξῆς προτάσεις.

Τοῦ κ. **Γ. Οἰκονόμου** ἔχουσα οὕτω.

«Οἱ διαφθείροντες τὴν ἐν ἐξελίξει καὶ ὑπὸ τῆς ἀρχαίας πλουτιζομένην ἐθνικὴν γλῶσσαν ἡμῶν ἀποκλείονται παντὸς ἀξιώματος καὶ πάσης δημοσίας ὑπηρεσίας».

Τοῦ κ. **Ἰω. Βερροῦ**, ἔχουσα οὕτω:

«Ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους εἶναι ἡ Ἐθνικὴ γλῶσσα, ἀπηλλαγμένη ὀθνεῶν λέξεων, ξενισμῶν, διαλεκτικῶν τύπων, καὶ χυδαῖσμων, χρησιμεύουσα ὡς ὄργανον τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας ἐν πᾶσι τοῖς κλάδοις, καὶ τοῦ θεῖου κηρύγματος ἐν τοῖς Ναοῖς, ἐπιβαλλομένης τῆς διδασκαλίας τῆς Ἑλληνικῆς ἐν τε τοῖς δημοσίοις καὶ τοῖς ἰδιωτικοῖς ἐκπαιδευτηρίοις, προκαταρκτικοῖς ἢ ἀνωτέροις παντὸς βαθμοῦ καὶ τάξεως».

Τοῦ κ. **Μιχαλοπούλου**, ἔχουσα οὕτω:

Ἄρθρον 1ον δις

Ἀπαγορεύεται ἐπίσης πᾶσα κατὰ τῆς γλώσσης τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἐπέμβασις καὶ ἐν γένει τῆς γλώσσης τῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἄρθρον 4ον

Ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους εἶνε ἡ καθαρεύουσα Ἐθνικὴ γλῶσσα, ἐν ἣ καὶ πρὸ τῆς ἀπελευθερώσεως ἐγράφησαν τὰ ψηφίσματα τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων καὶ μετ' αὐτὴν οἱ Νόμοι τοῦ Κράτους καὶ τὰ Β. Διατάγματα καὶ ἐν ἣ γράφονται μέχρι τοῦδε καὶ ἅπαντα τὰ ἔγγραφα τῆς δημοσίας καὶ δημοτικῆς ὑπηρεσίας.

Ἄρθρον 5ον

Πᾶσα κατὰ τῆς ἐπισήμου γλώσσης τοῦ Κράτους ἐπέμβασις, τείνουσα νὰ δημιουργήσῃ κοινὸν σκάνδαλον ἀπαγορεύεται, Δημόσιος δὲ ἢ δημοτικὸς ὑπάλληλος ἢ ὑπάλληλος φιλανθρωπικοῦ ἢ ἄλλων ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν καὶ τὸν ἔλεγχον τοῦ Κράτους διατελούτων ἰδρυμάτων, φωρῶμενος ἐνόχως τοιαύτης ἐπεμβάσεως, ἀπολύεται καὶ τιμωρεῖται.

Τοῦ κ. **Μέρονγκα**, ἔχουσα οὕτω:

Ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ παρόντος Συντάγματος, τῆς ὁποίας ἐν γένει τὸν τύπον ὀφείλει ν' ἀκολουθῇ ἡ γλῶσσα παντὸς διδασκῆρίου καὶ παντὸς ἐπισήμου γραφείου τοῦ Κράτους.

Τοῦ κ. **Σιμου**, ἔχουσα οὕτω:

«Ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους εἶναι ἐκείνη εἰς ἣν ἐγράφη τὸ παρὸν Σύνταγμα».

Τοῦ κ. **Ροντήρη**, ἔχουσα οὕτω :

«Τῆς γλώσσης θεωρουμένης ὡς στοιχείου ἐνότητος τοῦ ἔθνους ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει καὶ τοῖς ἐπισήμοις ἐγγράφοις θέλουσι τηρεῖσθαι οἱ γραμματικοὶ ἐκεῖνοι τύποι, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὴν κοινὴν συνείδησιν ἐξασφαλίζουσι τὴν ἐνότητα τοῦ ἔθνους πρὸ τε τοῦ ἐνδοξοῦ αὐτοῦ παρελθόν καὶ τὰ διάφορα τμήματα τοῦ ἑλληνισμοῦ».

Τοῦ κ. **Φουρῖδη**, ἔχουσα οὕτω :

«Ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους εἶναι ἡ καθαρεύουσα, ἥτοι ἐκείνη εἰς ἣν γράφονται τὰ ἐκάστοτε πρακτικὰ τῆς Βουλῆς καὶ ἡ Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως».

Τοῦ κ. **Γελαβᾶ**, ἔχουσα οὕτω :

«Ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους ἀναγνωρίζεται καὶ μόνη διδάσκεται ἐν τοῖς Σχολείοις ἐκείνη καθ' ἣν μέχρι τοῦδε συντάσσονται οἱ νόμοι τὰ πρακτικὰ τῆς Βουλῆς καὶ αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις».

Τοῦ κ. **Ρούσου**, ἔχουσα οὕτω : Οἱ ἀσεβοῦντες περὶ τὴν ἐθνικὴν γλῶσσαν δὲν δύνανται νὰ γίνωνται δεκτοὶ ὑπάλλληλοι δημόσιοι ἢ καὶ φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων ἐποπτευομένων ὑπὸ τοῦ Δημοσίου. Οἱ ὄντες δὲ ὑπάλληλοι ἀπολύονται.

Καὶ τοῦ κ. **Κουλουμβάκη** ἐπὶ τοῦ 3ου ἁρθροῦ τοῦ Συντάγματος ἔχουσα οὕτω : «Οἱ θορυβοῦντες κατὰ τῆς ἐπισήμου γλώσσης τοῦ Κράτους δὲν εἶνε δεκτοὶ ὡς δημόσιοι ὑπάλληλοι».

Καὶ ἐπὶ τοῦ ἁρθροῦ 3 δις, ἔχουσα οὕτω : Δημόσιος ἢ δημοτικὸς ὑπάλληλος ἐνεργῶν κατὰ τῆς ἐπισήμου γλώσσης τοῦ Κράτους, κατὰ τρόπον δημιουργοῦντα κοινὸν σκάνδαλον ἀπολύεται τῆς δημοσίας ἢ δημοτικῆς ὑπηρεσίας.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως καὶ λύεται εἶτα ἡ συνεδρίασις ὡρᾶ 3. 15' μετὰ μεσονύκτιον.

Ὁ Πρόεδρος

Οἱ Γραμματεῖς

πρὸ (26.6)

The following is a list of the names of the persons who have been admitted to the office of the Secretary of the Board of Education since the first of January, 1880, to the first of January, 1881.

1. Mr. J. H. [Name] [Address]

2. Mr. J. H. [Name] [Address]

3. Mr. J. H. [Name] [Address]

4. Mr. J. H. [Name] [Address]

5. Mr. J. H. [Name] [Address]

6. Mr. J. H. [Name] [Address]

7. Mr. J. H. [Name] [Address]

8. Mr. J. H. [Name] [Address]

9. Mr. J. H. [Name] [Address]

10. Mr. J. H. [Name] [Address]

11. Mr. J. H. [Name] [Address]

12. Mr. J. H. [Name] [Address]

13. Mr. J. H. [Name] [Address]

14. Mr. J. H. [Name] [Address]

15. Mr. J. H. [Name] [Address]

16. Mr. J. H. [Name] [Address]

17. Mr. J. H. [Name] [Address]

18. Mr. J. H. [Name] [Address]

19. Mr. J. H. [Name] [Address]

20. Mr. J. H. [Name] [Address]

21. Mr. J. H. [Name] [Address]

22. Mr. J. H. [Name] [Address]

23. Mr. J. H. [Name] [Address]

24. Mr. J. H. [Name] [Address]

25. Mr. J. H. [Name] [Address]

26. Mr. J. H. [Name] [Address]

27. Mr. J. H. [Name] [Address]

28. Mr. J. H. [Name] [Address]

29. Mr. J. H. [Name] [Address]

30. Mr. J. H. [Name] [Address]

31. Mr. J. H. [Name] [Address]

32. Mr. J. H. [Name] [Address]

33. Mr. J. H. [Name] [Address]

34. Mr. J. H. [Name] [Address]

35. Mr. J. H. [Name] [Address]

36. Mr. J. H. [Name] [Address]

37. Mr. J. H. [Name] [Address]

38. Mr. J. H. [Name] [Address]

39. Mr. J. H. [Name] [Address]

40. Mr. J. H. [Name] [Address]

41. Mr. J. H. [Name] [Address]

42. Mr. J. H. [Name] [Address]

43. Mr. J. H. [Name] [Address]

44. Mr. J. H. [Name] [Address]

45. Mr. J. H. [Name] [Address]

46. Mr. J. H. [Name] [Address]

47. Mr. J. H. [Name] [Address]

48. Mr. J. H. [Name] [Address]

49. Mr. J. H. [Name] [Address]

50. Mr. J. H. [Name] [Address]

51. Mr. J. H. [Name] [Address]

52. Mr. J. H. [Name] [Address]

53. Mr. J. H. [Name] [Address]

54. Mr. J. H. [Name] [Address]

55. Mr. J. H. [Name] [Address]

56. Mr. J. H. [Name] [Address]

57. Mr. J. H. [Name] [Address]

58. Mr. J. H. [Name] [Address]

59. Mr. J. H. [Name] [Address]

60. Mr. J. H. [Name] [Address]

61. Mr. J. H. [Name] [Address]

62. Mr. J. H. [Name] [Address]

63. Mr. J. H. [Name] [Address]

64. Mr. J. H. [Name] [Address]

65. Mr. J. H. [Name] [Address]

66. Mr. J. H. [Name] [Address]

67. Mr. J. H. [Name] [Address]

68. Mr. J. H. [Name] [Address]

69. Mr. J. H. [Name] [Address]

70. Mr. J. H. [Name] [Address]

71. Mr. J. H. [Name] [Address]

72. Mr. J. H. [Name] [Address]

73. Mr. J. H. [Name] [Address]

74. Mr. J. H. [Name] [Address]

75. Mr. J. H. [Name] [Address]

76. Mr. J. H. [Name] [Address]

77. Mr. J. H. [Name] [Address]

78. Mr. J. H. [Name] [Address]

79. Mr. J. H. [Name] [Address]

80. Mr. J. H. [Name] [Address]

81. Mr. J. H. [Name] [Address]

82. Mr. J. H. [Name] [Address]

83. Mr. J. H. [Name] [Address]

84. Mr. J. H. [Name] [Address]

85. Mr. J. H. [Name] [Address]

86. Mr. J. H. [Name] [Address]

87. Mr. J. H. [Name] [Address]

88. Mr. J. H. [Name] [Address]

89. Mr. J. H. [Name] [Address]

90. Mr. J. H. [Name] [Address]

91. Mr. J. H. [Name] [Address]

92. Mr. J. H. [Name] [Address]

93. Mr. J. H. [Name] [Address]

94. Mr. J. H. [Name] [Address]

95. Mr. J. H. [Name] [Address]

96. Mr. J. H. [Name] [Address]

97. Mr. J. H. [Name] [Address]

98. Mr. J. H. [Name] [Address]

99. Mr. J. H. [Name] [Address]

100. Mr. J. H. [Name] [Address]

Office of the Secretary

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΔΗ'

Τῆς 4 Μαρτίου 1911.

H
4
9

• Ὅρα 4.55' μ. μ. ἀρχεται ἡ ἀνάγνωσις τοῦ καταλόγου.
Ἡ Βουλὴ εὐρίσκειται ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων 190 βουλευτῶν.

Παρὰ τοῦ κ. Προέδρου ἀνακοινοῦνται πρὸς τὴν Βουλὴν τὰ ἐξῆς: 1) Ἀναφορὰ τοῦ λαοῦ τοῦ δήμου Βουοῦ τῆς Τεγέας περὶ ἀποξήρανσεως τῆς λίμνης «Τάκας». 2) Τοῦ λαοῦ τοῦ δήμου Εὐρωστίας περὶ μειώσεως τοῦ δημοτικοῦ φόρου. 3) Τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Μεσσήνης ὑπὲρ τῆς καθαρευούσης. 4) Ἀναφορὰ τῶν Ἐφημερίων Καστρακίου καὶ Καλάμπάκας. 5) Ἀναφορὰ τῶν κατοίκων Μαζείων κατὰ τοῦ τηλεγραφήτου Α. Κορωνιοῦ. 6) Τῶν καταδίκων τῶν φυλακῶν Τριπόλεως ζητούντων χάριν. 7) Ἀναφορὰ τῶν μοναχῶν τῶν Μονῶν Ἁγίου Νικολάου, Ἁγίου Ἀθανασίου, Ἁγίων Θεοδώρων καὶ Μκαελλαριάς ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τοῦ νόμου ΡΥ1Δ'. 8) Ἀναφορὰ τῶν ἐν Λαρίσση μετόχων τῆς «Ἀμοιβαίας» ὑπὲρ τῆς ἀνακλήσεως τοῦ Β. Δ. τῆς ἰδρύσεώς της καὶ πρὸς διενέργειαν ἐκκαθαρίσεως αὐτῆς. 9) Τοῦ λαοῦ Πειραιῶς ὑπὲρ τῆς καθαρευούσης. 10) Τοῦ λαοῦ Τριπόλεως ὑπὲρ τῆς κηθαρευούσης. 11) Τοῦ λαοῦ τοῦ δήμου Ἀρμινίου κατὰ τῆς δεκάτης. 12) Τοῦ λαοῦ Ἀταλάντης κατὰ τοῦ νομοσχεδίου περὶ φόρου ἐπὶ τῶν σπειρομένων γαιῶν. 13) Τοῦ λαοῦ Δεσφίνης τῆς Ἀντιύβρας κατὰ τῆς δεκάτης. 14) Τοῦ λαοῦ Σπάρτης ὑπὲρ τῆς καθαρευούσης. 15) Τοῦ λαοῦ Ἀρχλιάδος κατὰ ἐπικειμένης μεταθέσεως τοῦ ἀστυνόμου αὐτῶν. 16) Τοῦ λαοῦ τοῦ δήμου Εὔας ὅπως ἀρθῇ ἡ καταναγκαστικὴ εἰσπραξις φόρων μέχρι τῆς συγκομιδῆς ἑ. ἑ. 17) Τοῦ Πατριωτικοῦ Συνδέσμου Ἀθηνῶν κατὰ ἐπιβολῆς νέων ἀμέσων ἢ ἐμμέσων φόρων.

Παρὰ τοῦ βουλευτοῦ κ. Δικαίου ὑποβάλλεται πρότασις νόμου περὶ μεταρρυθμίσεως τῶν ἀρθρων 273, 280, 331, 332 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου.

Ν. Δημοπρακόπουλος (Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης). Ἀνακοινοῖ ζητηθείας πληροφορίας ἐπὶ καταγγελίας κατὰ τοῦ δημάρχου Τανίας, ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀγροτικῆς ἀσφαλείας, ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν Β. χαρίτων, ἐπὶ τῶν θανάτων καταδίκων κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν, τῶν ἐκ μεταδοτικῶν νόσων πασχόντων καταδίκων, τῆς νοσηλεύσεως αὐτῶν, ἐπὶ ποινικῶν ἀποφάσεων κατὰ τὴν τελευταίαν 12ετίαν μεταξύ ἰδιοκτητῶν καὶ ἐπιμύρτων καλλιεργητῶν κλπ.

Γ. Πῶπ. Τὰ ἀναγεγραμμένα εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν δύο φορολογικὰ νομοσχέδια, τὰ παραπεμφθέντα εἰς ἐπιτροπὰς, δύνανται νὰ μελετῶνται καὶ ἐκτὸς τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐμαθον δὲ ὅτι κυκλοφορεῖ καὶ δευτέρα ἔκδοσις.

του προϋπολογισμού, ἐπηξηγήμενη καὶ διορθωμένη. Εἶμαι μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ δὲν μᾶς παρεσχέθησαν τὰ στοιχεῖα τ' ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἐργασίαν ἡμῶν, ἐν τούτοις ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς συντάχθη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κειμένων νόμων.

Πρόεδρος. Ὀμιλεῖτε ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀντίκεισθε πρὸς τὸν Κανονισμόν.

Π. Π. Θὰ φθάσω εἰς τὸ συμπέρασμα. Ζητῶ τὴν πρόταξιν τῶν δύο παραπεμφθέντων εἰς ἐπιτροπὰς φορολογικῶν νομοσχεδίων.

Πρόεδρος. Ἐρωτᾷ τὴν Βουλὴν ἐὰν δέχεται τὴν μεταβολὴν τῆς ἡμερησίας διατάξεως.

Ἡ Βουλὴ δὲν παραδέχεται.

Κουλουμβάκης. Ἡ χθεσινὴ ἡμερησία διατάξεις περιλαμβάνει καὶ ἀντικείμενα προκύψαντα ἐκ τῆς χθεσινῆς συζητήσεως. Ἡ σημερινὴ ἡμερησία Διατάξεις εἶνε συνέχεια τῆς χθεσινῆς καὶ προέχει ἤδη τὸ ζήτημα τῆς προτάσεώς μου περὶ συστάσεως ἐξεταστικῆς ἐκ βουλευτῶν ἐπιτροπῆς, ἥτις νὰ ἐξελέγξῃ τὰς σοβαρὰς περὶ ἀντεθνικότητος τῶν μαλλιαρῶν κατηγορίας.

Ε. Βενιζέλος (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως). Ἡ πρότασις θὰ ἀναγραφῇ ἐν τῇ ἡμερησίᾳ Διατάξει μὲ τὴν σειράν της.

Κουλουμβάκης. Ἐπρεπε νὰ εἶχεν ἀναγραφῇ.

Πρόεδρος. Ἀναγράφεται ἐν τῇ ἡμερησίᾳ Διατάξει συζητήσεως περὶ τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων τοῦ Συντάγματος, ἡ πρότασις ὑμῶν ἦτο πόρισμα, δὲν εἶνε μέρος τῆς νομοθετικῆς ἐργασίας. Δύναται νὰ ὀρίσῃ ἡ Βουλὴ πότε ν' ἀναγραφῇ.

Ε. Βενιζέλος (Πρ. Κυβ.) Ν' ἀναγραφῇ τὴν προσεχῇ Πέμπτην.

Κουλουμβάκης. Συμπίπτει νὰ εἶνε καὶ ἡμέρα κοινοβουλευτικῆ οὐ ἐλέγχου.

Ε. Βενιζέλος (Πρ. Κυβ.) Τότε ἂς ἀναγραφῇ τὴν προσεχῇ Τρίτην.

Ἀλεξάκης. Ἡ πρότασις τοῦ κ. ἐκ Λακωνίας συναδέλφου ἀφορᾷ σπουδαιότατον ἐθνικὸν ζήτημα. Θεωροῦνται ὑποπτοὶ ἐθνικῆς ὑπογομεύσεως οἱ λεγόμενοι μαλλιαροί, ἀφ' ἑτέρου δὲ καταγγέλλεται ὡς συκοφάντης ὁ διατυπώσας πρῶτος καὶ ἐπανειλημμένως τὰς καταγγελίας ταύτας καθηγητῆς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ κ. Μιστριώτης. Πρέπει νὰ ἐξακριβωθῇ τί ἀκριβῶς ὑπάρχει ὑπὸ πάντα ταῦτα καὶ νὰ καθησυχάσῃ ἡ Ἐθνικὴ συνείδησις ἐκ τοῦ φωτὸς ὅπερ θὰ προκύψῃ ἐκ τοῦ

ἐλέγχου. Ἡ κατάσταση ἀπέβη ἀφορητος. Σήμερον ἀκόμη ὁ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Λάμπρος εἰς ἐρώτησιν πολίτου ἐν τῷ Δικαστηρίῳ ἐκ ὄντως μετέχει τῆς σπείρας τῶν μαλλιαρῶν ἀπήντησε «ναι καὶ τὸ κυχῶμαι, εἶμαι μαλλιαρος» καὶ εἰς ἕξωφιν τοῦ πολίτου ἐπὶ τῇ ἀπαντήσῃ του ἐπέταξεν εἰς παρευρισκόμενον χωροφύλακα νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἀστυνομίαν.

Ε. Βενιζέλος (Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου). Ἐζήτησα νὰ μὴ γίνῃ ἡ συζήτησις ἀμέσως διότι ἔχομεν καθήκον, μετὰ τὴν χθεσινὴν τελεσίτησιν τοῦ περὶ γλώσσης ζητήματος καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς, νὰ ἐπιναφέρωμεν τὴν γαλήνην εἰς τὸν τόπον. Ἀλλὰ τὴν γαλήνην ταύτην θὰ ἐπιναφέρωμεν πλήρη καὶ κανονικῶς καὶ δηλῶ πρὸς τὴν Βουλὴν ὅτι σήμερον τὴν πρωίαν διετάχθη ὁ Εἰσαγγελεὺς νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ νόμον πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν καταγγελιῶν τοῦ καθηγητοῦ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων κ. Μιστριώτου, ἐπιρροφάντος σοβαρωτάτας ἐπὶ ἀντεθνικαῖς ἐνεργείαις κατηγορίας ἐναντίον Ἑλλήνων, οἵτινες θεωροῦνται ἐξέχοντα κατὰ πάντα μέλη τῆς κοινωνίας ἡμῶν. Πρέπει νὰ ἀναλαύψῃ πλήρως φῶς καὶ νὰ λάβῃ ἐν τέλει ἕκαστος κατὰ τὸ ἀνήκον αὐτῷ. Τὸ πόρισμα τῶν ἀνακρίσεων θὰ προσκομισθῇ εἰς τὴν Βουλὴν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, οὕτω δὲ συμφωνῶ ὅπως ἀναγραφῇ πρώτη ἐν τῇ ἡμερησίᾳ Διατάξει τῆς προσεχοῦς Τρίτης ἢ πρότασις τοῦ κ. ἐκ Λακωνίας βουλευτοῦ, ὅτε θέλωμεν ἔχει ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ πορίσματα τῆς ἀνακρίσεως.

Μιχαλακόπουλος. Κατὰ βουλευτῶν, κατ' ἐγκαρίτων μελῶν τῆς κοινωνίας ἡμῶν ὁ καθηγητῆς αὐτὸς τοῦ Πανεπιστημίου ἐπιρροίπτει σοβαρὰς κατηγορίας. Πρέπει νὰ ἐξακριβωθῶν. Σήμερον δὲν δυνάμεθα νὰ συζητήσωμεν ἐπὶ τῆς παρεμπιπτούσης προτάσεως τοῦ κ. Κουλουμβάκη. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἴδωμεν καὶ ἡμεῖς τὸ φῶς τῆς ἐνοχῆς τῶν καταγγελλομένων παρὰ τοῦ κ. Μιστριώτη προσώπων, ἄλλως θ' ἀποδειχθῇ βεβαίως ὅτι ὁ κ. καθηγητῆς εἶνε συκοφάντης ἢ λίαν ἀπλοῦς. Εὐχομαι νὰ συζητηθῇ ἡ πρότασις τοῦ κ. Κουλουμβάκη, ἀλλὰ, ἀσχετῶς, λέγω ὅτι δὲν θὰ ἀποβλέψῃ σοβαρῶς τὸ μᾶλλον εἰς τὴν χθεσινὴν ἀπόφασιν μας περὶ γλώσσης. Ὁ κριτὴς αὕτη παρὰ τῶν ἐπιγιγνομένων, τὸ δεύτερον μέρος τῆς ψηφισθείσης διατάξεως θὰ θεωρηθῇ παρ' αὐτῶν μᾶλλον ὡς γελῶνον, καθὼ ἐντελῶς περιττόν, διότι δὲν θὰ ὑπάρχῃ πράγματι κανεὶς ὁ πιστεύων ὅτι ἐκινδύνευε ἢ θὰ κινδυνεύσῃ ποτὲ ἡ μία καὶ μόνη Ἐθνικὴ ἢ Ἑλληνικὴ γλῶσσα.

Ὑπομνηστικῶς δὲ ὅτι ὁ φερόμενος ὑπό τινων ὅτι ἔχει δῆ-

θεν τὸ μονοπώλιον τοῦ πατριωτισμοῦ κ. καθηγητῆς οὐδόλως συνεκινήθη ὅτε πρὸ ἡμερῶν ἐπέβαλα ἐνταῦθα πρότασιν ἐπὶ πολὺ σπουδαιότερου ζητήματος. Τοῦτο, ὡς καὶ ἄλλα τινὰ ἀνάλογα φαινόμενα, δίδει βάσιν καὶ ὑπόνοιαν, ὅτι ὁ κ. καθηγητῆς δὲν εὐρίσκεται ἐν εἰλικρινεῖα διαδίδων ὅσα διέδωκε καὶ δύναται τις νὰ εἶνε βέβαιος ὅτι ἡ ἀνάκρισις θ' ἀποδείξῃ μύθους ὅλα τὰ καταγγελλόμενα, ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλεται τότε ν' ἀμειφθῇ ὁ κ. καθηγητῆς κατα τὴν διαγωγὴν του.

Κουλουμβάκης. Προτιμᾶτε ταχεῖαν ἡσυχίαν ἢ ἀσφαλῆ; Ὁ Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου προκαλεῖ σήμερον δι' ἐφημερίδος νὰ τὸν ἐξετάσουν διὰ τὰς καταγγελίας του. Ἡ ἀναβολὴ τῆς συζητήσεως τῆς προτάσεώς μου, καθ' ἣν δύναται νὰ ἐπέλθῃ πλήρης ἐξακρίβωσις τῶν πραγμάτων, σημαίνει ὅτι δὲν ἀποβλέπομεν εἰς ἀσφαλῆ ἡσυχίαν τῆς Πολιτείας καὶ τῆς κοινωνίας.

Βάρθης. Ἡ Κυβέρνησις ἐπραξε τὸ καθήκον της ἐν τῷ ζητήματι περὶ γλώσσης καὶ μετὰ τὴν δῆλωσιν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ περὶ διαταγῶν πρὸς τὸν Εἰσαγγελέα νομίζω ὅτι πᾶς ἄλλος λόγος ἐνταῦθα παρέλκει. Ἀνήκω εἰς τὸ Θεοτοκικὸν κόμμα, ἀλλὰ διὰ τοῦτο μοὶ ἐπιβάλλεται περισσότερον νὰ δικηκρήξω τὴν πρὸς τὴν ἐνέργειαν τῆς Κυβερνήσεως ἐκτίμησίν μου.

Ἀλεξάκης. Φρονῶ ὁμοίως ὅτι μετὰ τὴν δῆλωσιν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ περὶ τῆς εἰσαγγελικῆς ἐνεργείας, παρέλκει πᾶσα συζήτησις ἐνταῦθα ὡς καὶ ἡ πρότασις τοῦ κ. Κουλουμβάκη. Ἐὰν ἔκαμνεν ἀπ' ἀρχῆς τὴν δῆλωσιν, ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ἀντὶ νὰ μεταθέτῃ τὰς προθεσμίας διὰ τὴν συζήτησιν τῆς προτάσεως τοῦ κ. Κουλουμβάκη, θὰ ἀπεφεύγομεν ὅλην τὴν γενομένην συζήτησιν.

Ἡ γνώμη τοῦ κ. Μιχαλοπούλου ὅτι θὰ γελάσουν οἱ ἐπιγιγνώμενοι μὲ τὴν ψήφισιν τῆς προτάσεως περὶ γλώσσης μοὶ φαίνεται βαρεῖα.

Μιχαλακόπουλος. Ἐξήγησα. Εἶπα θὰ γελάσουν διότι δὲν θὰ πιστεύσουν ποτέ ὅτι ἡ γλώσσα διέτρεχε κίνδυνον.

Ἀλεξάκης. Ἀλλὰ διὰ τὰς Γραφάς;

Μιχαλακόπουλος. Περὶ αὐτοῦ δὲν ἔδυνατο νὰ ὑπάρχῃ δευτέρα γνώμη παρ' οὐδενὸς καὶ διὰ τοῦτο ἡ κρίσις μου δὲν ἀνεφέρετο εἰς τὸ περὶ Γραφῶν μέρος τῆς ψηφίσεως διατάξεως.

Ζαβιτῆς. Ὁ κ. Καθηγητῆς κατηγοροῦσεν ὅτι

ὑπάρχουν Ἕλληνες λόγιοι καὶ μὴ πληρωνόμενοι παρ' ἔθνικῶν ἐχθρῶν καὶ ὅτι οἱ βουλευταὶ οἱ ἐναντίον τῆς περὶ γλώσσης προτάσεως τοῦ κ. Μιχαλοπούλου ἦσαν ἐναντίον ὡς μὴ δυνάμενοι νὰ ἀντιστῶσι εἰς τὰς πιέσεις ξένων πολιτικῶν.

Ὁ κ. Καθηγητῆς, ἐὰν ἦτο καλῆς πίστεως, ὄφειλε νὰ καταγγεῖλῃ ὁ ἴδιος ἐγγλήματα ἐσχάτης προδοσίας, ἀφοῦ εἶναι δημόσιος ὑπάλληλος. Μὴ καταγγείλας, ὑπέχει ποινικὰς εὐθύνας. Ἐὰν ἀποδειχθῇ συκοφάντης πρέπει νὰ συρθῇ εἰς τὴν εἰρκτὴν ἐκ τοῦ ὠτίου. Ἡ ἀπόφασις ἡ χθεσινὴ δὲν εἶνε οὐδόλως ἀξία τοῦ πνεύματος τοῦ ἔθνους καὶ ὁ κ. Μιχαλακόπουλος, ὁ χαρακτηρίσας αὐτὴν βαρύτερον, ὄφειλεν ἀπὸ χθὲς νὰ λάβῃ τὸν λόγον.

Δραγούμης. Ἡ σύστασις ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς ὡς ἐξήτησεν ὁ κ. Κουλουμβάκης ἐνέχει δυσπιστίαν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Ἐν τούτοις φρονῶ ὅτι αὐριοι ἀνάγκη νὰ εἶνε ἐγγεγραμμένη εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν διὰ νὰ συζητησῶμεν καὶ ἀποφανθῶμεν ἐπ' αὐτῆς.

Πρόεδρος. Ἡ πρότασις δὲν εἶνε ἐγγεγραμμένη εἰς τὴν σημερινὴν Ἡμ. Διάταξιν διότι ἐγὼ ἐθεώρησα αὐτὴν ὡς προπαρασκευὴν ἐλέγχου γενησομένου παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἐν ἣ περιπτώσει ἤθελον ἀποδειχθῇ βάσιμα τὰ καταγγελλόμενα. Ἐὰν ὅμως ἡ Βουλὴ νομίζῃ ὅτι πρέπει ν' ἀναγραφῇ ἐν ἡμέρᾳ Κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου, ἔς ἀποφασίσῃ τοῦτο.

Ε. Βενιζέλος (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως). Ἐὰν ἡ πρότασίς μου περὶ ἀναγραφῆς τῆς προτάσεως τοῦ κ. ἐκ Λακωνίας βουλευτοῦ διὰ τὴν προσεχῆ Τρίτην δὲν γίνῃ δεκτὴ παρὰ τῆς Βουλῆς τοῦτο σημαίνει ἐλλειψὴν ἐμπιστοσύνης καὶ δύναται ἡ Βουλὴ ἐλευθέρως ν' ἀποφασίσῃ.

Δραγούμης. Πρότασις περὶ ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς ἐνέχει πάντοτε σπέρμα δυσπιστίας πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Σημαίνει ὅτι οἱ βουλευταὶ δὲν ἀποβλέπουσι μετ' ἐμπιστοσύνης εἰς τὰς ἀρχὰς δι' ὧν ἡ Κυβέρνησις ἐνεργεῖ. Ὅθεν καλῶς ἐπραξεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καθορίσας ὡς καθώρισε τὰ πράγματα.

Κουλουμβάκης. Ἡ νῦν Κυβέρνησις ἦλθε ν' ἀνορθώσῃ τὸ Κράτος, δὲν ἔχει καμμίαν εὐθύνην διὰ τὴν παραλυσίαν ἣν εὗρε, ἀρα, ὑπὸ τὴν ἐννοιαν ταύτην, ἡ πρότασίς μου πόρρω ἀπέχει ἀπὸ τοῦ νὰ εἶνε ἐμπιστοσύνης. Ἀλλὰ τιθεμένη ὑπὸ ψηφοφορίαν βεβαίως θ' ἀπορριφθῇ καὶ τότε θὰ μείνῃ τὸ σκότος ἐπὶ τῶν καταγγελλομένων.

Δεμερτζής. Προδήλως ἀποτελεῖ πρότασιν ἐμπιστο-

σύνης ή πρότασις του κ. Κουλουμβάκη. Ο κ. Καθηγητής των Ἑλληνικῶν γραμμάτων δὲν δύναται νὰ ζητῇ ἐμμέσως συστάσεις κοινοβουλευτικῶν Ἐπιτροπῶν ὑπόκειται ἀσφαλῶς καὶ αὐτός εἰς τοὺς νόμους, διὰ νὰ τεθῇ δὲ τέρμα εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν, ζητῶ νὰ τεθῇ ἀπόψε ή πρότασις εἰς ψηφοφορίαν καὶ νὰ ἀπορριφθῇ.

Κοντογούρης. Ἀνήκω καὶ ἐγὼ εἰς τὴν ομάδα ἐκείνων πρὸς οὓς, ὡς ἀντιπρονοῦντας, ὁ κ. Καθηγητής τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ρίπτει τὴν σκιὰν τῶν κατηγοριῶν του. Ο κ. Καθηγητής ἔπρεπε νὰ σπεύσῃ ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς νὰ ὑποβάλῃ τὰς σοβαρὰς καταγγελίας του εἰς τὰς ἀρχὰς ἀφοῦ εἶνε καὶ ἀνώτερος Δημόσιος ὑπάλληλος. Ὑπάρχει ἀνησυχία μήπως ὁ Εἰσαγγελεὺς, ἡ ἀνάκρισις, ὑποστῶσι πίεσιν καὶ παραλλάξωσι τὰ πράγματα εἰς βάρος τοῦ κ. Καθηγητοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ζητεῖται ἡ σύστασις κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ δύναται νὰ κλεισθῇ εὐκόλως καὶ ἐντελῶς τὸ στόμα τοῦ κ. Καθηγητοῦ ἐὰν ἔχη πραγματικά στοιχεῖα ἐγκλήματος τῶν ἀντιπάλων του; Οὗτος ἀπὸ πολλοῦ καταγγέλει διαρκῶς προδοσίας καὶ ἐξαγοράσεις, οὐδέποτε ὅμως ἠδυνήθη νὰ ἀποδείξῃ καὶ νὰ πείσῃ καὶ φαίνεται ὅτι τὰ γενικὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἀνακινεῖ σκανδαλωδῶς ἐκάστοτε τ' ἀνακινεῖ συναρμόζων αὐτὰ πάντοτε ἐπιτηδείως πρὸς ζητήματα προσωπικῶν ἀνταγωνισμῶν καὶ ἀντιπαθειῶν ἐν τῷ κύκλῳ τῶν γραμμάτων.

Μιχαλακόπουλος. Δίδω ἐξήγησιν πρὸς τὸν ἐκ Κερκύρας Βουλευτὴν κ. Ζαβιτσιάνον. Δέν ἔλαβα τὸν λόγον χθές, διότι δὲν ἐπαγγέλλομαι τὸν γλωσσολόγον, ἔχω δὲ τὸ ἀτύχημα νὰ εἶμαι ὄχι μόνον καθαρεύων, ἀλλὰ καὶ ὑπερκαθαρεύων. Εἶπα ὅμως καὶ ἐπαναλαμβάνω ὅτι θὰ φανῇ γελοῖα εἰς τὰς μελλούσας γενεὰς ὄχι ἡ ἀπόφασις ἡμῶν καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ θὰ φανῇ γελοῖος ὁ φόβος ὑφ' οὗ κατελήφθημεν περὶ κινδύνου τῆς γλώσσης. τὸν ὁποῖον πάντες οἱ εὐφρονῶντες καὶ οἱ εἰδημονέστεροι γινώσκουσι τῶν πραγμάτων θεωροῦν ἐντελῶς ἀνύπαρκτον. Ὡς πρὸς τὰς Ἀγίας Γραφὰς ἡ Συνταγματικὴ πρόνοια δὲν παρεῖλκεν οὐδόλως καὶ οὐδέλως ἔθιξα τὸ ζήτημα τοῦτο.

Φουρίδης. Τὴν συζήτησιν ἐδημιούργησε καὶ ἐξῆψεν ὁ ἀστοχος χαρακτηρισμὸς τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου ὡς γελοίας τῆς χθεσινῆς ἀποφάσεως τοῦ Σώματος.

Οὐδεὶς ἕτερος ἔχει τὸν λόγον.

Πρόεδρος. Οἱ παραδεχόμενοι τὴν πρότασιν τοῦ κ.

Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου περὶ ἀναγραφῆς ὡς πρώτης εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς προσηχοῦς Τρίτης τῆς προτάσεως τοῦ ἐκ Λακωνίας βουλευτοῦ κ. Κουλουμβάκη περὶ συστάσεως ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς ἐκ βουλευτῶν διὰ τὰ καταγγελλόμενα ἐν σχέσει μὲ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, παρακαλοῦνται νὰ ἐγερθῶσι.

Ἡ Βουλὴ δέχεται τὴν ἀναγραφὴν.

Πρόεδρος. Εἰσερχόμεθα εἰς τὴν συζήτησιν περὶ τῶν ἀναθεωρητέων Διατάξεων τοῦ Συντάγματος. Εὔρισκόμεθα εἰς τὸ ὄσον ἄρθρον.

Φουρίδης. Ὑπέβαλα προσθήκην ἐπὶ τοῦ 4ου άρθρου.

Ρακτιβάν. Ἀπερρίφθη παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Φουρίδης. Ἐκπλήσεται διὰ τὸ ἀναιτιολόγητον τῆς ἀπορρίψεως παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς. Λέγει ὅτι καὶ εἰς ξένα Συντάγματα ὑπάρχουν ἀνάλογοι ἐπιεικεῖς διατάξεις. Ἀντιπύσσει τὴν βᾶσιν καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς προτάσεώς του, καθ' ἣν δὲν δύναται τις νὰ φυλακισθῇ δι' ἰδιωτικὰ χρέη, ἀν' δηλώσῃ ὅτι παραιτεῖται τῆς περιουσίας του ἐπ' ὠφελεία τῶν δανειστῶν. Ἐπιλέγει ὅτι τὸ ἡμέτερον Σύνταγμα ἐνῶ παρουσιάζεται ὡς φιλελευθερωτάτης βάσεως, κατανατᾶ τυραννικώτατον καὶ ἀνελεύθερον ἕνεκα οὐσιωδῶν παραλείψεων ἢ τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων αὐτοῦ.

Νέγρης. Δὲν εἶνε τὸ ζήτημα ἀνάξιον λόγου, ἀπορῶ μὲ τὴν ἐπιτροπὴν ἣτις δὲν ἔκρινεν ἀξίαν μνείας τὴν προσθήκην, θὰ ἐπεθύμουν δὲ νὰ μάθω τοὺς λόγους, ἵνα ἀπαντήσω.

Δικαῖος. Ἐνομοθετήθη ἡ προσωπικὴ κρᾶτησις χάριν ἀκριβῶς τοῦ ἐμπορίου, ἡ δὲ τροπολογία τοῦ κ. Φουρίδου δὲν ἔχει καὶ νομικὴν βᾶσιν, διότι τὸ μέτρον τῆς προσωπικῆς κρατήσεως τῶν ἐμπόρων εἶνε μέτρον συντηρητικόν, ἡ Πολιτεία ἔς κανονίξῃ εἰς τὸ μέλλον διὰ νόμων ἀναλόγως τὰ πράγματα.

Φουρίδης. Νομικὴ βᾶσις τῶν Συνταγμάτων εἶνε τὸ συμφέρον, τὸ αἶσθημα τοῦ λαοῦ. Μύρια καλύμματα παρεμβάλλονται εἰς τὸν τίμιον πτωχεύσαντα ἔμπορον, τὸν μὴ ἔχοντα χρήματα οὔτε εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως νὰ κηρυχθῇ, ἐνῶ ὁ δόλιος χρεωκόπος θὰ ἔχη πάντοτε χρήματα.

Ρακτιβάν. Ἡ πρότασις τοῦ κ. Φουρίδου, ὡς ἦτο διατετυπωμένη, εἶνε ἀντικείμενον καθαρῶς δικονομικὸν καὶ νομοθετικοῦ κανονισμοῦ, τοῦτο παρέλειψεν ὄντως ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ ἐκφράσῃ ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς, ἀλλὰ αὐτὸς ἦν ὁ λόγος τῆς ἀπορρίψεως τῆς προτάσεως.

Θεοφωρίδης. Θεωρῶ τὸ ζήτημα τῆς προσωπικῆς κρατήσεως σπουδαιότατον, τὴν κατάργησίν τῆς ὡς ἐνδείξιν ἀνθρωπισμοῦ, παρὰ τὰς διαμαρτυρίας, αἰτινες ἠγέρθησαν ὅτε τὸ πρῶτον κατηργήθη ἡ προσωπικὴ κράτησις, κατηργήθη ἐν μέρει παρὰ τοῦ ἀειμνήστου Ὑπουργοῦ Καραπαύλου. Ἀντίκειται πρὸς αὐτὸ τὸ δικαίωμα τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας καὶ ἐπομένως εἶνε τελείως καταδικαστέα, ἢ δὲ ἐπιτροπὴ ἔδει βαθυτέρον νὰ ἐγκύψῃ εἰς τὸ ζήτημα.

Μαυάδης. Πρέπει προηγουμένως νὰ εὑρωμεν τρόπον ἐξακριβώσεως περὶ τοῦ ποῦ εἶνε ἔμπορος καὶ ποῦ ὄχι, διότι αὐτὸ κυρίως εἶνε τὸ ζήτημα ἐν τῇ πράξει.

Ἡφείδωρος. Ἐρωτᾷ τὴν Βουλὴν ὅπως ἀποφανθῇ δι' ἀναγκάσεως ἂν δέχεται τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Φουρίδου.

Ἡ Βουλὴ ἀπορρίπτει κατ' ἀρχὴν αὐτὴν ἔχουσαν οὕτω :
Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου 4ου προσθετέον καὶ 2ον ἐδάφιον ἔχον οὕτω :

«Οὐδέποτε δὲ στερεῖται τῆς προσωπικῆς του ἐλευθερίας πολίτης Ἕλλην δι' ἰδιωτικὰ χρέη, ἐὰν δι' αἰτήσεως πρὸς τὸ δικαστήριον τῆς κατοικίας του δηλώσῃ ὅτι παραιτεῖται τῆς περιουσίας του ὑπὲρ τῶν δανειστῶν του».

Εἰσέρχεται ἡ Βουλὴ εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ 5ου ἄρθρου.

Μπουρνιάς (ὥρα 7.3'). Προτείνει ὅπως μεταρρυθμισθῇ ἡ φράσις «ἂν ἡ σύλληψις κλπ.» οὕτω : «ἂν δὲ ἡ σύλληψις ἐγένετο ἐκτὸς τῆς ἔδρας τοῦ ἀνακριτοῦ ἐντὸς τοῦ δεδικαιολογημένου ἀποχρώντως ἐν τῷ συνοδεύοντι τὸν κρατηθέντα ἐγγράφῳ ἀναγκαίου πρὸς μεταφορὰν χρόνου» καὶ νὰ προστεθῇ τελευταία παράγραφος «ἡ ἀποζημίωσις καὶ ἰκανοποίησις καταβάλλεται εἰς τὸν κρατηθέντα ἐκ τοῦ μισθοῦ αὐτῶν γιγνομένης ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ταμίου κρατήσεως τοῦ $\frac{1}{3}$ τοῦ μισθοῦ κατὰ μῆνα ἀπὸ τῆς εἰς τὸν ἀρμόδιον ταμίαν κοινοποιήσεως ἀντιγράφου τῆς ἀποφάσεως».

Γκλαβᾶς (ὥρα 7.7'). Ζητεῖ Συνταγματικὴν διάταξιν πρὸς πλήρη περιφρούρησιν τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας τοῦ πολίτου καὶ ἐπὶ πλέον νὰ πατάξῃ ἡ Βουλὴ τὰς καταχρήσεις τῶν δημοσίων ὀργάνων ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, νὰ ὀρισθῇ ἀποζημίωσις εἰς τὸν ἀδίκως καταδικώμενον καὶ προσωποκρατούμενον ἐξ αὐτοῦ τοῦ μισθοῦ τοῦ ὑπευθύνου δημοσίου ὀργάνου. Ὑποβάλλει ἐν τέλει τὴν ἐξῆς τροποποίησιν «ἐντὸς 24 ὥρῶν ἀπὸ τῆς συλλήψεως τὸ βραδύτερον νὰ κοινοποιεῖται τὸ ἔνταλμα».

Πετρομανιάτης (7. $\frac{1}{2}$). Προληπτικὰς διατάξεις δὲν πρέπει νὰ περιλαμβάνωσι τὰ Συντάγματα, ἀλλὰ μόνον ὅσας

ἡ πεῖρα ὑποδεικνύει ἀναγκαίας. Ἡ καθιέρωσις τῆς πολιτικῆς ἀποζημιώσεως εἰς τὸν παθόντα παρὰ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ἐπολεμήθη καὶ κατὰ τὸ β' ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς ὑπὸ σοβαρωτάτων νομομαθῶν, ὡς τοῦ Σαριπόλου, τοῦ Καλλιγᾶ κλπ. Προτείνει τέλος ν' ἀπαλειφθῇ ἡ τελευταία παράγραφος.

Δραγουμῆς (ὥρα 8.12'). Ἄν ὑπάρχῃ διάταξις ὑποτάσσα τὰ πάνδεινα εἶνε ἡ διάταξις αὕτη, ἢ δῆθεν ἀσφαλίζουσα τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πολίτου. Ὅμοφῶνως πάντες ἀνεγνωρίσαμεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ διάταξις περὶ χρηματικῆς ἀποζημιώσεως εἰς τὸν ἀδίκως κρατούμενον, καταδικώμενον, καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ἰσχύουσα, θὰ ἀπέβανε σωτήριος παρ' ἡμῖν, παρ' οἷς τόση ἀκολασία κρατεῖ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ.

Ἐάν, ὡς προεῖπεν ὁ ὀμιλήσας, δὲν ὑπάρχουν ἐν Ἑλλάδι παραδείγματα ἀδίκου κρατήσεως καὶ καταδικώσεως ἐκ μέρους δικαστικῶν ὀργάνων, δὲν θὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ διάταξις, ὥστε δὲν προσκρούει οὐδαμῶς ἐὰν τεθῇ. Νομίζω ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς ἀπολύτου δικαιοσύνης, τὸ κρατοῦν ἐν τῷ ἡμετέρῳ πολιτεύματι, ἐπιβάλλει τὴν τελειοποιητικὴν τροποποίησιν ὡς πρὸς τὸ ἄνω ζήτημα.

Πετροῦς (ὥρα 8.5'). Θεωρεῖ σπουδαιότατην τὴν ὑποβληθεῖσαν πρότασιν τοῦ περὶ μὴ ἐπ' αὐτοφύρῳ καταλογίσεως τῆς πράξεως μετὰ τὴν παρέλευσιν 24 ὥρῶν ἢ 48. Ὑποστηρίζει τὰς ὑποβληθεῖσας τροπολογίας του καὶ ζητεῖ παρὰ τῆς Βουλῆς τὴν παραδοχὴν των.

Ξηρός. 8.26' Ὑποστηρίζει τὴν τροπολογίαν ἣν ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλὴν, ὅπως διὰ τὴν τιμωρίαν τοῦ ὑποπεσόντος εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς παρανόμου κατακρατήσεως διασαφισθῇ ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται ἡ δολία προαίρεσις τοῦ ἀδικήσαντος, διότι, ὡς μὲν διετυπώθησαν αἱ σκέψεις τῆς ἐπιτροπῆς, βεβαίως τοῦτο ἐγνωῦν, ἀλλὰ θὰ ἦτο προτιμότερον πολὺ νὰ διασαφισθῇ τελείως τὸ ζήτημα τοῦτο. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι αἱ ποιναὶ τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου τοῦ ποινικοῦ νόμου εἶνε ἀσθηρὰ διὰ τὴν παράνομον κατακράτησιν, ἀλλὰ τοῦτο θέλει βεβαίως προκαλέσει νομοθετικὴν πρόνοιαν, ὅπως διαρρυθμισθῶσι αἱ σχετικαὶ διατάξεις καὶ κλονισθῇ σπουδαιότατον ζήτημα.

Κλάδης (ὥρα 8.12'). Ὅμιλεῖ περὶ μέτρων περιοριστικῶν τῆς αὐθαιρέσις τῶν ἀνακριτῶν, ζητεῖ νὰ ὀρισθῇ ὅπως μὴ ἔχη δικαίωμα ὁ ἀνακριτὴς νὰ ἐκδίδῃ ἔνταλμα φυλακίσεως.

Σακελλάριος (ὥρα 8.15'). Εἰς τὰ ἀπομεικρου-

σιμένα μέρη ὁ ἀποσπασματάρχης εἶνε ὁ τυραννίσκος ὁ ἀπόλυτος, ἐχρειάσθησαν 7 ἡμέραι διὰ νὰ μεταφερθῇ ἄλλοτε χωρικός ἐκ τοῦ χωρίου Ἁγ. Θεόδωροι εἰς τὴν Κόρινθον, ἐπὶ δῆθεν ἀντιστάσει κατὰ τῆς ἀρχῆς, καθ' ἃς ὑπέστη τὰ πάνδεινα. Ζητῶ νὰ ὀρισθῇ ὅπως ἡ μεταφορὰ τῶν συλλαμβανόμενων εἰς τὴν ἔδραν τοῦ ἀνάκριτοῦ γίνεται οὐχὶ «ἐντὸς τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου χρόνου», ἀλλὰ καθ' ὥρας ὀρισθησομένας κατὰ τὴν ἀπόστασιν.

Φουρίδης (ὥρα 8. 28'). Ζητεῖ νὰ τεθοῦν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότεροι φραγμοὶ κατὰ τῆς ἀδικίας, ζητεῖ νὰ προστεθῇ εἰς τὸ Σύνταγμα μετὰ τὸ «ἀπολύτως ἀναγκαίου χρόνου» τὸ «ὀρισθησομένου δι' εἰδικοῦ νόμου».

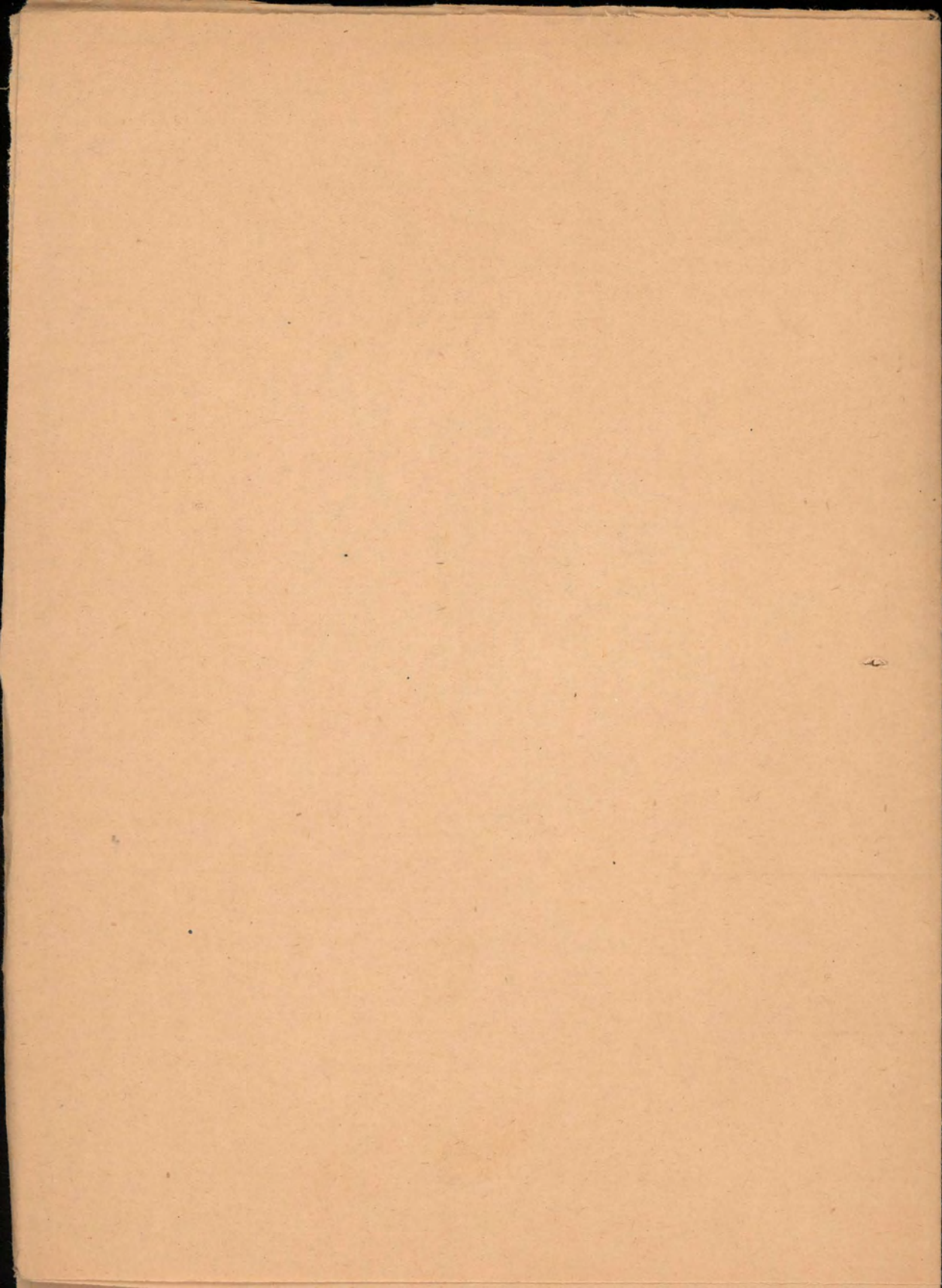
Πρόεδρος. Ἐρωτᾷ τὴν Βουλὴν ν' ἀποφανθῇ δι' ἀναστάσεως ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Φουρίδου. Ἡ Βουλὴ ἀπορρίπτει αὐτὴν κατ' ἀρχὴν ἔχουσιν οὕτω:

Μετὰ τὰς λέξεις «τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου πρὸς μεταγωγὴν χρόνου» νὰ προστεθῇ «ὀρισθησομένου δι' εἰδικοῦ νόμου».

Λύεται ἡ συνεδρίασις ὥραν 9—15'.

Ὁ Πρόεδρος

Οἱ Γραμματεῖς

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΘ'
Τῆς 2 Μαρτίου 1911.

Ὡρα 4.50' περατωθείσης τῆς ἀναγνώσεως τοῦ καταλόγου ἡ Βουλὴ εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων 185 βουλευτῶν,

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται διορθωθέντα τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. Πρόεδρος καλεῖ εἶτα τὸν βουλευτὴν κ. Α. Λούτζην. μὴ πω ὀρκισθέντα, ὅπως δώσῃ τὸν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος νενομισμένον ὄρκον.

Ὁ κ. Α. Λούτζης προσερχόμενος δίδει τὸν κάτωθι ὄρκον·

«Ὀμνῶ εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ Ἄδιαίρετου Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς τὸν Συνταγματικὸν Βασιλέα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ εἰς τοὺς νόμους τοῦ Κράτους καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινῷ μετὰ τοῦτο τὰ ἑξῆς. 1) Οἱ κάτοικοι Βελίτσης τοῦ δήμου Τιθορίας παρακαλοῦσιν ὅπως ἐπισκευασθῇ ἡ γέφυρα τοῦ χειμάρρου Καχάλη καὶ συστηθῇ τηλεφωνεῖον. 2) Ἡ Χάϊδω χήρα Λιχαδιώτου ζητεῖ μνησίον ἐπίδομα ὡς ἀπωλέσασα τοὺς υἱοὺς τῆς Εὐστάθιου καὶ Χρηστοῦ ἐν Μακεδονίᾳ καὶ μείναςα ἔρημος. 3) Μέτοχοι «Ἀμοιβίαιας» ἐκ Πατρῶν ζητοῦσι τὴν διάλυσιν ταύτης. 4) Ὁ Ν. Ἀλεξόπουλος πρῶην τελωνιακὸς ὑπάλληλος ἐκ Καλημεριάνων διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἄδικον ἐκκαθάρισίν του. 5) Ὁ κατάδικος Ρίου Π. Παπκινδρέοπουλος παρακαλεῖ ὡς νοσῶν νὰ μεταφερθῇ εἰς νοσοκομεῖον. 6) Διάφοροι κάτοικοι Παλαιᾶς Κορίνθου ζητοῦσι προχωγὴν σχολείου των ἣν δὲν ἐνέκρινε νομικὸς σύμβουλος τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας. 7) Κατάδικοι Παλαμηδίου ζητοῦσιν ὅπως ἐγκριθῶσι μεταγωγὰὶ πρὸς ἀραιώσιν διὰ λόγους υγείας. 8) Οἱ ὑπάλληλοι καὶ ὑπηρεταὶ παντοπωλείων καὶ οἰνοπωλείων παρακαλοῦσιν ὅπως ἐπεκταθῇ καὶ εἰς αὐτοὺς τὸ εὐεργέτημα τῆς Κυριακῆς Ἀργίας. 9) Οἱ ἐν Ἀθήναις γονεῖς ζητοῦσιν ὅπως μετὰ τὸν γάμον αἱ διδασκάλισσαι παύονται. 10) Διάφοροι κάτοικοι Φαρσάλων κηρύσσονται ὑπὲρ δεκάτης. 11) Ὁ κατάδικος Ρίου Ν. Σελινιόπουλος ζητεῖ ὅπως μεταφερθῇ εἰς Πάτρας. 12) Ὁ Π. καὶ Ε. Μαοῦνης κατάδικοι Αἰγίνης ζητοῦσιν ἀναθεώρησιν τῆς δίχης των ἣ Β. χάριν. 13) Λαὸς Πλατάνου Ἡλείας ζητεῖ ὅπως ληφθῇ πρόνοια πρὸς διακονισμὸν τῶν χρεῶν. 14) Κάτοικοι Φανᾶρι Μαγούλας ζη-

10
5,6
9
23 fide
201/1/1/1/1
1/1/1/1/1

τούσιν ἀπαλλαγὴν φόρου ἀροτριώντων ἔτους 1909—1910. 15) Ἡ κοινότης Μπραχαμίου κηρύσσεται κατὰ νομοσχεδίου δεκάτης. 16) Ὁ ἐν Τριπόλει Σύλλογος τῶν Σαράτζιδων κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς καθαρουσύσης. 17) Ὁ ἐν Ἀθήναις Σύνδεσμος τῶν Βυζαντινῶν ἐκφράζει συγχαρητήρια τῇ Βουλῇ καὶ τῇ Κυβερνήσει διὰ τὴν λύσιν τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος καὶ 18) Οἱ κάτοικοι τοῦ δήμου Λετρίνων ζητοῦσιν ἀντιμνηνεγγιτικὸν ὄρρον.

Ὁ βουλευτὴς κ. **Ν. Ξηρός** υποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ 16 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος, ἣτις θέλει ἐκτυπωθῆ καὶ διανεμηθῆ, ἐπίσης ἑτέραν τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἄρθρου υποβάλλει ὁ βουλευτὴς Κεφαλληνίας κ. **Μονοκροῖδος**.

Θέλει ἐκτυπωθῆ καὶ διανεμηθῆ.

Ὁ βουλευτὴς Λακωνίας κ. **Ι. Φουφίδης** υποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τῶν ἄρθρων 85 καὶ 86 τοῦ Κυβερνητικοῦ Προσχεδίου τοῦ Συντάγματος. Θέλει ἐκτυπωθῆ καὶ διανεμηθῆ.

Μεθ' ὃ ἡ Βουλὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

Ἐξακολούθησις τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ Συντάγματος.

Ι. Μπακόπουλος (ὥρα 5.45'). Ἡ διατύπωσις τοῦ ἄρθρου 5 δὲν ἐξασφαλίζει περισσότερον τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν, υποβάλλει ἰε σκέψεις τοῦ τινος σχετικῶς πρὸς τὴν διατύπωσιν ἣτις εἶδει νὰ δοθῆ εἰς αὐτὸ λέγει ὅτι ὁ συλλαμβανόμενος πρέπει ἀμέσως νὰ προσάγῃται εἰς τὸν Εἰσαγγελεῖα, ὅστις θὰ κρίνῃ περὶ τῆς προσάγωγῆς αὐτοῦ εἰς τὸν ἀνακριτὴν.

Νέγρης (ὥρα 5.55') λέγει ὅτι ἡ γνώμη τῆς Ἐπιτροπῆς περὶ προσθήκης εἰς τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Συντάγματος δὲν πρέπει νὰ γένηται δεκτὴ.

Δογάνης (ὥρα 6) προτείνει ὅπως ἀφαιρεθῆ ἡ προθεσμία τῶν 24 ὥρῶν καὶ τεθῆ ἡ φράσις «ἀνευ ἀναβολῆς».

Καφετζόπουλος (ὥρα 6.15') ζητεῖ τὴν τελείαν ἀπάλειψιν τοῦ 5 ἄρθρου ἀφοῦ τοῦτο οὐδέποτε ἐφαρμόσθη. Ἐὰν ὅμως θελήσωμεν νὰ βελτιώσωμεν τὴν διάταξιν ταύτην τότε πρέπει νὰ ὀρισθῆ ὅπως ὁ συλλαμβανόμενος προσάγεται ἀνευ ἀναβολῆς καὶ τὸ πολὺ ἐντὸς 24 ὥρῶν.

Ὁ κ. **Κλάδης** υποβάλλει προσθήκην ἐπὶ τοῦ 5ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. **Κάβουρας** (ὥρα 6.35') κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς προσθήκης, ἣν θεωρεῖ ἀναγκαιοτάτην.

Δεμερζιῆς (ὥρα 6.45'). Ἡ ἐπιτροπὴ προσεπάθησε νὰ περιορρορήσῃ περισσότερον τὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν ὀρίζουσα τὸ 24 ὥρων. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου θὰ ἐπεθύμουν νὰ διατηρηθῆ ὑπὸ τίνῃ μορφήν εἰσάγεται ἡ ἐπιβολὴ προστίμου εἰς τοὺς παρανόμως κρατηθῆντας, ὡς ἰδιωτικὴ ποινὴ ἢ ὡς μέσον ἠθικῆς ἀποζημιώσεως διότι φρονεῖ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τοῦ πρώτου.

Σχοινᾶς (ὥρα 6.53') λέγει ἐπίσης ὅτι πρέπει νὰ προστατευθῆ ἡ ἐλευθερία τῶν πολιτῶν, τιθεμένου τοῦ ὅρου ἀνευ ἀναβολῆς.

Ἡ Ἐπανάστασις ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, τὸ Σύνταγμα μὲν δὲν πρέπει κατ' οὐδένα λόγον νὰ μείνῃ ὡς τὸ τοῦ 45, πρέπει νὰ ἀποδείξωμεν ἤδη εἰς τὸν λαὸν ὅτι ὄντως καὶ πραγματικῶς ἴμεθα φιλελεύθεροι ἄνδρες καὶ πρέπει νὰ περιορίσωμεν τὴν ἀποστολὴν τῆς ἀναγεννήσεως δι' ἣν συνεκλήθημεν ἐνταῦθα.

Πετμεζᾶς (ὥρα 7.5'). Ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν καθώρισεν ἐπακριβῶς τὸ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀδίκημα, ὡς φρονούσα ὅτι τοῦτο εἶνε ἔργον τῆς νομοθετικῆς ἐργασίας. Ἐὰν, ὡς ζητεῖ ὁ κ. Πετρεῖας, προσδιορίσωμεν τὸ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀδίκημα εἰς 24 ὥρας, θὰ ἐπιδεινώσωμεν τὸ πρᾶγμα, διότι ἀκριβῶς πρέπει, εἰ δυνατὸν, νὰ τὸ προσδιορίσωμεν ὡς διάστημα ὀλιγώτερον τῶν 24 ὥρῶν. Οἱ φόβοι, οἱ ἐκδηλωθέντες ἐν ταῖς συζητήσεσι, ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ σχετικοῦ ἐδαφίου τοῦ ἄρθρου, ὡς παρουσίασεν αὐτὸ ἡ Ἐπιτροπὴ, νομίζω ὅτι δὲν εἶνε εὐλογοί, διότι ἡ διατύπωσις εἶνε τοιαύτη, ὥστε νὰ μὴ δεσμεύῃ οὐδόλως τὴν κατόπιν ἐπέμβασιν τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας πρὸς βαθμικίαν βελτίωσιν τοῦ πράγματος.

Τὸ ἄρθρον, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα αὐτό, νοεῖ ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἡ κράτησις πέραν τῶν 24 ὥρῶν, ἐκτὸς ἀναποδράστου ἀνάγκης, ἡ δὲ φράσις «τὸ πολὺ» δὲν σημαίνει «τοῦλάχιστον». Ὁ κ. Νέγρης ἐζήτησε νὰ τεθῆ ἐν τέλει τοῦ ἄρθρου μία νομοθετικὴ προαγγελία τρόπον τινά, δηλαδὴ νὰ ἐξαρτᾶται ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἄρθρου ἐκ σχετικοῦ νόμου ψηφισθησομένου.

Νέγρης. Μόνον ἡ εὐεργετικὴ σχετικὴ διάταξις τοῦ ἄρθρου νομίζω ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῆ ἀνευ νόμου.

Πετμεζᾶς. Ἡ ἀγωγή τὴν ὁποίαν θέλωμεν νὰ εἰσαγάγωμεν εἶνε ἰδιωτικῆς ποινῆς, ἐὰν ὅμως ἐκληφθῆ ὅτι

πρόκειται περί άστικής ίκανοποίησεως, τότε είμαι σύμφωνος μετά του κ. Νέγγρη περί τής ανάγκης σχετικού και συμφουδ νομοσχεδίου.

Κόδσνας (ώρα 7. 17'). 'Η προσωπική ελευθερία εν Ελλάδι εξαρτάται κυρίως εκ του χωροφύλακος. Ουτος εισέρχεται εις την υπηρεσίαν άνευ ουδεμιιάς απολύτως σχετικής προπαιδεύσεως και γνώσεως. Και δια τουτο και άνευ κακής προθέσεως ακόμη δύναται να άδικη τον πολίτην εις το ιερώτατον δικαίωμα του, το τής προσωπικής ελευθερίας. 'Οθεν άπαιτείται να καθορίσωμεν εν τῷ Συντάγματι επακριβέστατα τας διατάξεις τας σχετιζομένας άμέσως με την προσωπικήν ελευθερίαν. 'Ο άπλους καθορισμός εν τῷ Συντάγματι του λόγου τής συλλήψεως δια τής λέξεως «επ' αυτόφωρον», χωρίς να ορίζεται επακριβέστατα και ο χρόνος, παρέγει έδαφος εις μεγίστην κατάχρησιν. 'Εχομεν πλείστα και παλαιά και προσφατότατα παραδείγματα 'Οθεν προτείνω τροπολογίαν, καθ' ην το αυτόφωρον άδίκημα μόνον εντός 12 ωρών από τής τελέσεως τής πράξεως δύναται να θεωρηται ως τοιούτον.

* **Ν. Διμητρακόπουλος** (Υπουργός Δικαιοσύνης). Πρέπει να ψηφισθῆ το άρθρον ως διετυπώθη υπό τής Επιτροπής. Πῶσαι αι άντιλήψεις των όμιλησάντων βουλευτων πληρουνται εντελῶς και δια των τροποποιήσεων ας θα υποβάλω εις την Βουλήν. Τινες εκ των υποδειχθεισών παρατηρήσεων αναφέρονται εις ελλείψεις τής εφαρμογής μόνον. 'Ως προς τον χρόνον τής προσαγωγής του συλληφθέντος εις τον άνκριτην, δεν ετηρήθη η σχετική διάταξις. 'Η κατάστασις θα βελτιωθῆ πράγματι μόνον αν υπάρξη εφαρμογή ευλαβεστέρα, δεν πταίει ουτε η εν τῷ Συντάγματι διατύπωσις, ουτε η νομοθεσία. Πταίουν οι εφορευοντες την εφαρμογήν και δη το κέντρον τής Εφορείας. 'Η περίλειψις οθεν διατάξεων και λεπτομερειών εν τῷ άρθρω θα ήτο ματαία. 'Η διάταξις δια τής φράσεως «το πολύ» θέλει να εἴπη ότι εν και επι μίαν ακόμη ωραν πέραν των 24 ωρών κρατηθῆ ο συλληφθείς, υπάρχει περιπτώσις παραβάσεως του Συντάγματος και αιτήσεως αποζημιώσεως. 'Εργασία δικονομική, και εν γένει συμπλήρωσις και όλων των διατάξεων του Συντάγματος δι' οργανικών νόμων, θα πληρώση τα κενά.

'Ως προς την τελευταίαν διάταξιν περι παρανόμου κατακρατήσεως, δυνάμεθα να χαρακτηρίσωμεν τοιαύτην και την άμελειαν τής πλήρους εξακριβώσεως των λόγων τής

κατακρατήσεως, αλλά η εισαγωγή και τοιαύτης διατάξεως δεν εινε έργο του Συντάγματος αλλά νομοθετικής προνοίας.

Κουλουμπάκης (ώρα 8. 5') Παράνομος κατακράτησις εκ άμελείας εινε αδύνατος. Και η δολία προαίρεσις και η άμελεια εινε γνώσις. 'Ο υποχρεούμενος να έχη γνώσιν και προαμελών τουτο γίνεται ουσιαστικῶς ένοχος δολίας προαίρεσεως. 'Εγκείται εν τῇ φύσει του πράγματος να μη δύναται να εννοηθῆ παράνομος κατακράτησις εκ άμελείας απλῶς, άνευ δολιότητος. Διότι ο Ποινικός Νόμος μόνον γνωσιν άπαιτεῖ από τα όργανα τής εκτελέσεως. Παράνομος κατακράτησις δεν εινε δυνατὸν να εννοηθῆ, επαναλαμβάνω. Δεν υπάρχει οθεν λόγος να μεταβληθῆ η υπό τής 'Επιτροπής διατύπωσις, αλλά και η έννοια η αποδοθεῖσα υπό του κ. Υπουργου τής Δικαιοσύνης αποκλείεται.

'Ακατανόητον δε εινε και το ότι αι αστυνομικαι αρχαι έχουν δικαίωμα κρατήσεως μέχρι 24 ωρών, ως κρατεῖ ήδη παρ' ημῖν. Προς εξοικονόμησιν των πραγμάτων προτείνω και εγω να προστεθῆ πρό του «εντός 24 ωρών» το «άνευ αναβολῆς»

(ώρα 8. 5')

Χουσοχοῦδης. Ζητεῖ να ορισθῆ εν τῇ διατάξει, ότι ο συλληφθείς εντός τής έδρας του άνκριτου προσάγεται άνευ αναβολῆς και το βραδύτερον εντός 24 ωρών.

Ε. Βενιζέλος (Πρόεδρος τής Κυβερνήσεως) Παραπέμπει τον αγορευοντα εις την κατατεθειμένην παρὰ του κ. Υπουργου τής Δικαιοσύνης τροπολογίαν περιλαμβανουσαν το παρ' αυτού υποδεικνυόμενον.

Αιδωρίκης (ώρα 8. 8'). Φρονῶ ότι η αντικατάστασις του «άνευ αναβολῆς» εκ του 5ου άρθρου του μέχρι νυν ισχύοντος Συντάγματος δια του «εντός 24 το πολύ ωρών από συλλήψεως», κατὰ την μεταρρύθμισιν τής 'Επιτροπής, δεν εινε ορθή. 'Ηδη ετέθη παλιν δια τής τροπολογίας του κ. Υπουργου το «άνευ αναβολῆς» αλλά αναιρεῖται δια του κατόπιν προστεθέντος υπό τής 'Επιτροπής επίσης «αν δε... προς μεταγωγὴν χρόνου». Εἰς τα Συντάγματα δεν δυνάμεθα να παρενθέτωμεν εἰκῆ και ως ετυχε φρασεολογίαν. 'Η δε τελευταία προσθήκη τής 'Επιτροπής, η αναγομένη εις το ποσόν και τον τρόπον τής επιβολῆς προστίμου κατὰ των παρανόμως κατακρατούντων εινε ουσιαστικῶς περιττή. 'Η περιστολή των παρανόμων κρατήσεων μόνον δια νομοθετικής προνοίας δύναται να γίνη, αἴτιον δε εινε και η μη τελεία παρὰ των Δικαστηρίων εφαρμογή των κειμένων νόμων. 'Αλλά εινε πρό

πάντων και ἡ ἔλλειψις τῆς δεούσης ἐντυπώσεως παρὰ τῆ κοινωνίᾳ ἐκ παρανόμου κρατήσεως, ἐξ ἀδικίας κατὰ τοῦ ἱερωτάτου δικαιώματος τοῦ ἀνθρώπου. Κοινὴ ἐξέγερσις κατὰ τοιοῦτου ἀδικήματος θὰ ἦτον ἡ σωστικωτέρα ὁδὸς πρὸς ἀποτροπὴν καὶ περιορισμὸν αὐτοῦ. Τὸ Σύνταγμα μᾶλλον ἔχει ἀνάγκη ἐγγειρίσεων διὰ τὴν δόσιν καρπούς, ἀλλὰ ἡ ρίζα του δὲν εἰσέδυσεν ἀκόμη εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὥστε ἂς μὴ τὸ διασύρωμεν, διότι σχετικῶς εἶνε σοφόν.

Ἡλιόπουλος (ὥρα 8.25'). Τέσσαρας ὁλοκλήρους ἡμέρας κατηνάλωσεν ἄλλοτε ἡ Συνέλευσις διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο. ὁ κ. Ὑπουργὸς κατήγγειλεν ἐντεῦθεν τὰ ὄργανα τῆς Δικαιοσύνης ὡς ἀδικοῦντα συχνὰ τὸν πολίτην εἰς τὸ ἱερωτάτον δικαίωμα του, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Ἀναθεωρητέων δικτάξεων ἔφθασαν οἱ γογγυσμοὶ καὶ τὰ παράπονα τῶν πολιτῶν καὶ ἡ δύνατο νὰ ὀρίσθῃ καὶ νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα διὰ μιᾶς μόνης φράσεως «Καταργεῖται ἡ προσωπικὴ κράτησις», βαρβαρότατος θεσμός. Καὶ εἰς τὸ 4ον καὶ εἰς τὸ 5ον καὶ εἰς τὸ 6ον δὲ ἄρθρον περὶ ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ πρόκειται περὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τοῦ δικαιώματος τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας.

Ἡ ἀσάφεια τοῦ σχεδίου τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς δύο σημεία προκάλεσεν ὅλην τὴν συζήτησιν καὶ φρονῶ ὅτι τὸ κείμενον τοῦ Συντάγματος πρέπει νὰ μείνῃ ὡς ἔχει, τοῦτο εἶνε συμφερότερον. νὰ ληρθοῦν δὲ ὑπ' ὄψιν μόνον αἱ παρατηρήσεις τῶν κ. κ. Μπουρνιᾶ καὶ Καφεντζοπούλου.

Κατσιμπίρης. (ὥρα 8.32'). Ὁ κ. Ὑπουργὸς εἶπεν ἐντεῦθεν ὅτι δίδει τὴν κλεῖδα τοῦ μυστηρίου τῆς νεκρώσεως καὶ τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν νόμων. Ὁμίλησεν ὡς ὠμίλησε περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Δικαιοσύνης παρ' ἡμῖν καὶ τὸν ἠκούσατε πάντες.

Ν. Δημητρακόπουλος (Ὑπ. Δικ.) Αἱ σημεριναὶ παρατηρήσεις μου ἀρεῶν μόνον εἰς μεμονωμένας παραβάσεις κατωτέρων ὀργάνων.

Κατσιμπίρης. Θὰ ἔχη ὁμοίως ὁ κ. Ὑπουργὸς τὴν δύναμιν, ὅταν θὰ σκεφθῶμεν περὶ τῶν ὀργάνων τῆς Δικαιοσύνης, θὰ ἔχη τὴν δύναμιν νὰ πράξῃ, ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον ἠμπόδισεν εἰς ἄλλην συνεδρίασιν τὴν Διπλῆν ταύτην Βουλὴν, τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν, νὰ πράξῃ, τὴν ἀποκάλυψιν τουτέστιν ὅλης τῆς σκιάς τῆς Δικαιοσύνης καὶ τὴν ἀναγέννησιν αὐτῆς διὰ νέου φωτός προσώπων.

Ἀλεξάκης (ὥρα 8.29'). Ἐχομεν καταχρήσεις καὶ

ἐξ αὐτῶν τῶν εἰσαγγελικῶν ἀρχῶν, αὐταὶ κυρίως μᾶλλον ἀναγκάζουν νὰ ζητῶμεν περιορισμοὺς αὐτῶν εἰς τὸ μέλλον ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος. Ὑπάρχει καὶ βουλευτὴς πρῶτην Εἰσαγγελεύς, γνωρίζων ἐγκλήματα εἰσαγγελικῶν ἀρχῶν. Ὑπῆρξαν καὶ Εἰσαγγελεῖς νομιμοποίησαντες πράξεις ἀστυνομικῶν ἀρχῶν, θεωρήσασαι ἐπ' αὐτοφῶρον πράξεις τελεσθείσας καὶ πρὸ ἐνός καὶ πρὸ δύο ἐτῶν καὶ τὰ συμβούλια ἠναγκάζοντο μετὰ μῆνας προφυλακίσεως κατόπιν νὰ ἀποφαίνωνται περὶ ἀπολύσεως καὶ μάλιστα καὶ ἐπ' ἀκροατηρίῳ ἔφθασαν τοιοῦτοι δυστυχεῖς καὶ τὰ ὀκνωτὰ δικαστήρια, ἀθωοῦντα αὐτούς, ἀπεφαίνοντο ὅτι δὲν ὑπῆρχεν οὐδεὶς λόγος συλλήψεως καὶ φυλακίσεως τῶν κατηγορηθέντων.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἔπρεπε νὰ βεβαιώσῃ ὅτι θὰ λάβῃ νομοθετικὴν πρόνοιαν ἀπολύτως κατὰ τὸ δυνατὸν ἐξασφαλίξουσιν τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν. Ὁμίλησε μὲν καὶ ὑπεσχέθη, ἀλλὰ ὄχι καθησυχαστικῶς καὶ ἐξασφαλιστικῶς. Ἀλλὰ τί πταίει ὁ Ὑπουργὸς διὰ τὰς παραβάσεις τῶν δικαστικῶν ὀργάνων καὶ πῶς θὰ τιμωρῇ; Θὰ τιμωρῇ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐκθέσεων τῶν εἰσαγγελέων, εἰς τὸν ἔλεγχον δὲ ἐν τῇ Βουλῇ θὰ ἀπαντᾷ διὰ τῶν ἐκθέσεων αὐτῶν.

Τί ἔπταιε δὲ τὸ «ἐπ' αὐτοφῶρον» καὶ ἐσχολιάσθη; Διαπρεπέστατος δικαστικὸς λειτουργὸς ἔλεγεν ἄλλοτε «καὶ τίς δύναται νὰ ὀρίσῃ τὸ ἐπ' αὐτοφῶρον;» Ἡ ποινικὴ Δικονομία ὀρίζει αὐτὸ, ἐν μέρει ὅμως. Ἐχομεν σχεδὸν συχνότατα Κύριοι, φρικτὸν καὶ οἰκτρὸν πρὸ ἡμῶν θέαμα, νὰ συλλαμβάνεται πολίτης καὶ νὰ κακοποιῆται δεινῶς παρὰ τοῦ ἀστυνομικοῦ ὀργάνου, ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ διαμαρτυρηθῇ καταγγέλλει ὁ πολίτης, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀστυνόμος καταγγέλλει ἐπὶ ἀντιστάσει κατὰ τῆς ἀρχῆς, συλλαμβάνεται λοιπὸν ὁ πολίτης μεταφέρεται πολλάκις ἀπὸ ἀποστάσεως εἰς ἀπόστασιν καὶ παρέρονται καὶ 15 ἀκόμη ἡμέραι διὰ νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ εἰσαγγελέως. Ἐὰν ἡ τελευταία προστεθεῖσα διάταξις ἔχει σκοπὸν τὸν ἐκφοβισμὸν μόνον, καλῶς, ἄλλως εἶνε ἀνεφάρμοστος.

Ἀραβαντινός (ὥρα 9.2'). Εἰς διάταξιν Συνταγματικὴν ἦτον ἀδύνατον νὰ γίνῃ διατύπωσις περιλαμβάνουσα ὅλας τὰς λεπτομερείας καὶ ἀναλύσεις τοῦ πράγματος. Τὸ πλεῖστον ὅμως μέρος τῶν ἀτόπων προέρχεται ἐκ τῆς ἐλλείψεως συναισθήσεως τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης. Ἡ μεγαλειτέρα ἐγγύησις τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Συντάγματος ἐγ-

καίται εἰς τὴν ἔλλειψιν γνώμης καὶ αἰσθήματος, ὅτι τὸ πλῆγμα τοῦ μέρους εἶνε πλῆγμα τοῦ ὅλου.

Τὸ ὅτι τὸ Σύνταγμα εἶνε ἰσοῦπόχρων δι' ὅλους ἐλησμονήθη παρ' ἡμῖν, ἐθεωρήθη πλέον ὅτι εἶνε μόνον διὰ τοὺς προστατευομένους καὶ τροφίμους τοῦ κόμματος καὶ ἐντεῦθεν ἡ ἀμβλύτης τοῦ αἰσθήματος ἀπέναντι τῶν παραβιασμῶν αὐτοῦ.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ 5ου ἄρθρου ἐπεραιώθη.

Ἀναγινώσκονται αἱ τροπολογίαι βουλευτῶν.

Ὁ κ. **Κλάδης** παραιτεῖται τῆς προσθήκης του, ἐχούσης οὕτω :

Εἰς τὸ τέλος τοῦ 3 ἐδαφίου τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ Συντάγματος, μετὰ τὰς λέξεις «εἴτε νὰ ἐκδώσῃ» νὰ προστεθῶν «μετὰ γνώμην τοῦ ἀρμοδίου συμβουλίου».

Ἡ πρότασις τοῦ κ. **Σχοινᾶ** θεωρεῖται ὑπὸ τῆς Βουλῆς δι' ἀναστάσεως, ἐρωτημένης παρὰ τοῦ κ. Προέδρου, ἀμέσως ἀπορριπτέα, ἔχει οὕτω :

«Δὲν δύναται νὰ παραταθῇ ἡ ἀνάκρισις καὶ ἡ ἐκδοσις τοῦ βουλευμένου πέραν τῶν δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς προφυλακίσεως».

«Ὁ ἐπ' αὐτοφώρῳ συλληφθεὶς προσάγεται ἄνευ ἀναβολῆς εἰς τὴν πλησιεστέραν δικαστικὴν ἀρχήν. Ἐν ἐλλείψει τοιαύτης εἰς τὴν πλησιεστέραν ἀστυνομικὴν ἀρχὴν ἀποφαινομένην ὑπευθύνως ἐντὸς 3 ὡρῶν ἂν πρόκειται περὶ ἐγκλήματος ἐπ' αὐτοφώρῳ ὁ παρανόμως συλλαβὼν καὶ παραπέμψας στερεῖται τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων καὶ τιμωρεῖται πειθαρχικῶς κατὰ τὸν νόμον».

Ἡ τροπολογία τοῦ κ. **Μπουρνιᾶ** ἀπορριφθεῖσα παρὰ τῆς Βουλῆς, ἐρωτηθείσης παρὰ τοῦ κ. Προέδρου καὶ ἀποφαιθείσης δι' ἀναστάσεως, ἔχει οὕτω :

Ἄρθρον 6.

Τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 5 ὡς μεταρρυθμίζεται ἐν τῷ σχεδίῳ ἀφίησιν ἀόριστον εἰς τὸ συλλαβόν τινα ὄργανον τῆς δημοσίου ἀσφαλείας τὸν χρόνον, ὁ ὁποῖος θὰ εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαῖος πρὸς μεταγωγὴν.

Ἐπίσης οἱ παραβάται τῶν ἀνωτέρω διατάξεων καταδικάζονται ἐπὶ παρανόμῳ κατακρατήσῃ καὶ εἰς ἱκανοποίησιν ὑπὲρ τοῦ κρατηθέντος δραχμῶν δέκα μέχρι διακοσίων δι' ἐκάστην ἡμέραν ἐπιφυλαττομένης καὶ πάσης ἄλλης νομίμου ἀποζημιώσεως, ἀλλὰ δὲν τίθεται καὶ ὄριον ἐντὸς τοῦ ὁποίου δέον νὰ γένηται ἡ ἐκδίκασις τῆς ἐπὶ παρανόμῳ κατα-

κρατήσῃ ποινικῆς καταδιώξεως, διότι γνωστόν, ὅτι αὕτη εἶνε εὐκόλον νὰ παραγραφῇ. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἱκανοποίησις τοῦ κρατηθέντος θὰ εἶνε ἐμπαιγμός, ἀφ' οὗ οἱ μισθοὶ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων εἶνε ἀκατάσχετοι. Τούτων ἕνεκεν σκοπίμον ἐθεώρησα τὴν διατύπωσιν τούτου οὕτω :

Ὁ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἢ δι' ἐντάλματος συλληψέως κρατηθεὶς προσάγεται εἰς τὸν ἀρμοδίον ἀνακριτὴν ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων τῶ πολὺ ὡρῶν ἀπὸ τῆς συλληψέως. ἂν δὲ οἱ σύλληψις ἐγένετο ἐκτὸς τῆς ἑδρας τοῦ ἀνακριτοῦ, ἐντὸς τοῦ δεδικαιολογημένου ἀποχρώντως ἐν τῷ συνοδεύοντι τὰ κρατηθέντα ἐγγράφῳ ἀπολύτως ἀναγκαίου πρὸς μεταγωγὴν χρόνου. Ὁ ἀνακριτὴς ὀφείλει ἐντὸς τριῶν τῶ πολὺ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς προσαγωγῆς, εἴτε νὰ ἀπολύσῃ τὸν συλληφθέντα, εἴτε νὰ ἐκδώσῃ κατ' αὐτοῦ ἐντάλμα φυλακίσεως. Παρελθουσῶν τῶν τριῶν ἀπὸ τῆς προσαγωγῆς ἡμερῶν, χωρὶς νὰ ἐπιδοθῇ ἐντάλμα φυλακίσεως τῷ δεσμοφύλακι ἢ ἄλλῳ ἐπιτετραμμένῳ τὴν κράτησιν τοῦ συλληφθέντος, εἴτε πολιτικῶ ὑπαλλήλῳ, εἴτε στρατιωτικῶ, ὀφείλουσιν οὗτοι νὰ ἀπολύσωσιν τὸν κρατούμενον παραχρῆμα. Οἱ παραβάται τῶν ἀνωτέρω διατάξεων, ἀνεξαρτήτως τῆς ποινικῆς καταδιώξεως ἐπὶ παρανόμῳ κατακρατήσῃ ἐκδικαζομένης ἐντὸς 15 τῶ πολὺ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐγχειρίσεως τῆς ἐγκλήσεως, καταδικάζονται διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως καὶ εἰς ἱκανοποίησιν ὑπὲρ τοῦ κρατηθέντος δραχμῶν δέκα μέχρι διακοσίων δι' ἐκάστην ἡμέραν, ἐπιφυλαττομένης καὶ πάσης ἄλλης νομίμου ἀποζημιώσεως. Ἡ ἀποζημιώσις καὶ ἱκανοποίησις καταβάλλεται εἰς τὸν κρατηθέντα ἐκ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ γιγνομένης ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ταμίου κρατήσεως τοῦ 1/3 τοῦ μισθοῦ κατὰ μῆνα ἀπὸ τῆς εἰς τὸν ἀρμοδίον ταμίαν κοινοποιήσεως ἀντιγράφου τῆς ἀποφάσεως».

Ἡ τοῦ κ. **Μουσοῦρη** ἀπορρίπτεται ὁμοίως, παρὰ τῆς Βουλῆς, ἔχουσα οὕτω :

Προτείνω ἵνα ἐν τῷ τελευταίῳ ἐδαφίῳ τοῦ ἄρθρου 5ου τοῦ Συντάγματος, ὡς φέρεται τοῦτο ἐν τῷ σχεδίῳ τῆς ἐπιτροπῆς, 1) μετὰ τὰς λέξεις «οἱ παραβάται» τεθῇ ἡ λέξις «ἀπασῶν» τῶν ἀνωτέρω διατάξεων καὶ 2) ἡ ὀριζομένη εἰκοσιτετράωρος προθεσμία προσαγωγῆς τοῦ συλλαμβανομένου εἰς τὸν ἀνακριτὴν περιορισθῇ εἰς δώδεκα ὡρας.

Ἡ τροποποίησις τοῦ κ. **Πετρουανιάτη** ἀπορρίπτεται ὁμοίως παρὰ τῆς Βουλῆς, ἔχουσα οὕτω :

Φρονῶ ὅτι πρέπει ν' ἀφαιρεθῇ ἡ παράγραφος ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 5ου ἀπὸ τὴν λέξιν «ὑποχρεοῦται» μέχρι τέλους τοῦ ἄρθρου.

Ἡ τροπολογία τῶν κ. κ. **Ξηροῦ καὶ Λαμπρακάκη** ἀπορρίπτεται ὁμοίως παρὰ τῆς Βουλῆς, ἔχουσα οὕτω :

Νὰ προστεθῆ μετὰ τὰς λέξεις «οἱ παραβάται τῶν ἀνωτέρω διατάξεων τιμωροῦνται ἐπὶ παρανόμῳ κατακρατήσει» τὸ ἐξῆς: «μὴ ἀπαιτουμένης δολίᾳς προαιρέσεως».

Ἡ τροποποίησις τοῦ κ. **Πετρεῖα** ἀποσύρεται παρ' αὐτοῦ, ἔχουσα οὕτω :

Εἰς τὸ ἄρθρον 5 τοῦ προσχεδίου τῆς ἐπιτροπῆς νὰ προστεθῶσι μετὰ τὸ τέλος τοῦ 6' ἐδαφίου τὰ ἐξῆς :

«Οὐδέποτε τὸ ἐγκλημα δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐπ' αὐτοφώρῳ πέραν τῶν 24 ὥρῶν ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως».

Εἰς τὸ τέλος τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου νὰ προστεθῆ «μὴ ἀπαιτουμένης ἀδείας τινὸς πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς περὶ ἀποζημιώσεως καὶ ἰκανοποιήσεως ἀγωγῆς ἐνώπιον τῶν ποινικῶν καὶ τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων»

Ἡ πρόταξις τοῦ κ. **Μάνου** ἀπορρίπτεται ὁμοίως παρὰ τῆς Βουλῆς, ἔχουσα οὕτω :

Προτείνω ὅπως εἰς τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Συντάγματος ἀντὶ τῆς φράσεως «Ἐξαιρουμένου τοῦ αὐτοφώρου ἐγκλήματος», τεθῆ «Ἐξαιρουμένου τοῦ αὐτοφώρου ἀδικήματος».

Ἀναγινώσκειται τὸ ἄρθρον 5ον ὡς ἐτροπολογήθη παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης.

Ἡ Βουλὴ ἐρωτημένη παρὰ τοῦ κ. Προέδρου, ψηφίζει αὐτὸ δι' ἀναστάσεως, ἔχον οὕτω :

Ἄρθρον 5.

Ἐξαιρουμένου τοῦ αὐτοφώρου ἐγκλήματος, οὐδεὶς συλλημβάνεται, οὐδὲ φυλακίζεται ἄνευ ἠτιολογημένου δικαστικοῦ ἐντάλματος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ κοινοποιηθῆ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ἢ προφυλακίσεως. Ὁ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἢ δι' ἐντάλματος συλλήψεως κρατηθεὶς προσάγεται εἰς τὸν ἀρμόδιον ἀνακριτὴν ἄνευ τινος ἀναβολῆς, τὸ βραδύτερον δὲ ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὥρῶν ἀπὸ τῆς συλλήψεως, ἂν δὲ ἡ σύλληψις ἐγένετο ἐκτὸς τῆς ἑδρας τοῦ ἀνακριτοῦ, ἐντὸς τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαστικοῦ πρὸς μεταγωγὴν χρόνου. Ὁ ἀνακριτὴς ὀφείλει ἐντὸς τριῶν τῶν πολὺ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς προσαγωγῆς εἴτε ν' ἀπολύσῃ τὸν συλληφθέντα, εἴτε νὰ ἐκδώσῃ κατ' αὐτοῦ ἐντάλμα φυλακίσεως. Παρελθούσης ἀπράκτου ἐκατέρως τῶν προθεσμιῶν τούτων, πᾶς δεσμοφύλαξ ἢ ἄλλος ἐπιτετραμμένος τὴν κράτησιν τοῦ συλληφθέντος, εἴτε πολιτικὸς ὑπάλληλος εἴτε πολιτικὸς ὑπάλληλος εἴτε στρατιωτικὸς ὀφείλει ν' ἀπολύσῃ αὐτὸν παραχρῆμα. Οἱ παραβάται τῶν ἀνωτέρω διατάξεων τιμωροῦνται ἐπὶ παρανόμῳ

κατακρατήσει, ὑποχρεοῦνται δὲ εἰς τε τὴν ἀνόρθωσιν πάσης ζημίας προσγενομένης εἰς τὸν παθόντα καὶ προσέτι εἰς ἰκανοποίησιν αὐτοῦ διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὀριζομένου κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, οὐδέποτε δὲ κατωτέρου τῶν δραχμῶν 10 δι' ἐκάστην ἡμέραν.

Παρὰ τοῦ βουλευτοῦ Ἀττικοβοιωτίας κ. Νικ. Σπηλιώτου ὑποβάλλεται τροπολογία ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου περὶ δικαστικοῦ ἐνσήμου, τυποθησομένη πρὸς διανούην.

Διακόπτεται κατόπιν ἡ συνεδρίασις διὰ μίαν ὥραν.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Τὴν 11ην παρὰ 10' ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς χθесινῆς συνεδριάσεως, ὧν ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἐπικύρωσις εἶχον ἀναβληθῆ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς συνεδριάσεως.

Ἀρχεται συζήτησις ἐπὶ τοῦ 6ου ἄρθρου τοῦ προσχεδίου τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἀναθεωρητέων Διατάξεων τοῦ Συντάγματος.

Σίμος. (11 παρὰ 7'). Ἀπὸ τοῦ 64 πολιτικοῦ ἐγκληματίας δὲν ἔχομεν παρ' ἡμῖν. Θύμα τῆς σχετικῆς διατάξεως τοῦ Συντάγματος ὑπῆρξε πρῶτος ὁ Χαοίλαος Τρικούπης. Τινὲς καὶ ἀπέθανον εἰς τὰς φυλακὰς, ὡς ὁ ἀείμνηστος Ρόικκος Χοϊδᾶς. Δημοσιολόγοι διακινηθέντες ἐστερήθησαν πολλὰκις καὶ ἐπανειλημένως τῆς ἐλευθερίας των διότι ὑπῆρξε κακοπιστία ἐκ μέρους τῶν ἐντεταλμένων τὴν ἐρμηνείαν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου τούτου.

Ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν μετηρῶθιμεν αὐτὸ προσηκόντως. Λέγει τὸ ἄρθρον «δύναται τὸ συμβούλιον τῶν πλημμελειοδικῶν ἐπὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων...». Τὸ δυνατικὸν εἶνε ἐλαστικόν. Ὁ μακκρίτης Κουσουλάκος, ἰδρυτὴς καὶ διευθυντὴς τοῦ «Σκρίπ», ἔμεινεν 6 μῆνας ἐν τῇ φυλακῇ, διότι ἀνήγγειλε τὴν διάλυσιν πριγκηπικοῦ συνοικεσίου καὶ ἐκαὶ ἔλαβε τὸ σπέρμα τοῦ θανάτου. Ὁ μακκρίτης δημοσιογράφος Ρίσσθης ὅμοιον ἔπαθε. Συνιστῶ τὴν παραδοχὴν τῆς τροποποιήσεως τοῦ προσχεδίου τῆς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὴν αἴρεσιν νὰ ὀρισθῆ εἰς ἓνα μῆνα τὸ δίμηνον διάστημα τῆς προφυλακίσεως.

Αἰαῖος (ὄρα 11.5'). Τοὺς μεγάλους κινδύνους ἐγὼ διαβλέπω ἐπὶ τοῦ νομοθετικοῦ ἐδαφους, ὅπως καὶ ἂν διατυπωθῶσιν ἐν τῷ Συντάγματι τὰ ἄρθρα. Ἀνάγκη ταχίστης λήψεως νομοθετικῶν μέτρων ἐν σχέσει μὲ τὴν προφυλακίσιν καὶ ὡς πρὸς τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα καὶ ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ ἀδικήματα. Αἱ καταχρήσεις αἱ γινόμεναι εἶνε μέγισται, ἡ

«κατ' οίκονομίαν» προφυλάκισις, διὰ τῆς καλύψεως ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς νομιμότητος, δημιουργεῖ πολλάκις ἐγκλήματα. Ἀπασχολήθησαν σοβαρῶς μὲ τὸ ζήτημα τοῦτο τῶν προσβολῶν κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας καὶ ἄλλων κρατῶν νομοθετικὰ σώματα. Πρέπει νὰ ἀνατεθῇ ἡ ἀπόφασις περὶ προφυλάκισεως εἰς ὁλόκληρον τὸ Δικαστικὸν Συμβούλιον καὶ ὄχι μόνον εἰς τὸν ἀνακριτὴν.

Ν. Διμητράκοπουλος (Ἵπουργὸς Δικαιοσύνης). Καὶ ἀλλαγῶν τὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς προφυλάκισεως ἐκανονίσθησαν ὑπὸ πνεῦμα φιλελεύθερον ὡς ἐν Ἱταλίᾳ κλπ. Κατήρηται καὶ θὰ ὑποβάλλω νομοσχέδιον θεμελιωδῶς κανονίζον τὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς προφυλάκισεως. Ἡ ἐπὶ ἐγγυήσει ἀπόλυσις καθίσταται διὰ τῶν ὑποβληθησομένων νομοσχεδίων ὑποχρεωτικὴ καὶ διὰ τὰ ἐγκλήματα ἔτι τὰ τιμωρομένα δι' εἰρκτῆς. Δι' αὐτῶν περιορίζονται σημαντικῶς αἱ περιπτώσεις τῆς προφυλάκισεως, αἴρονται αἱ ἀσάφειαι τοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτῆς. Εἰς τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς ἐπιβάλλεται ἡ προφυλάκισις εἶνε ὑποχρεωτικὴ ἢ δι' ἐγγυήσεως ἀπόλυσις, ὅπως καὶ δι' ἄλλης φύσεως ἐγκλήματα. Ὅσακις ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἀδικημάτων ἐπιτρέπεται κατὰ τὸν νόμον προφυλάκισις αὕτη κατ' οὐδὲνα λόγον δύναται νὰ διαρκῆσῃ πλέον τῶν δύο μηνῶν.

Ἀραβαντινός (ὥρα 11.24'). Ἡμεῖς νομοθετοῦμεν νῦν ἐπὶ τῇ βάσει ὀρισμένης καταστάσεως τοῦ δικαίου, ἀλλὰ μετὰ τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Ἵπουργοῦ περὶ σχετικῶν νομοθετημάτων, δὲν δυνάμεθα νὰ παρίδωμεν ταῦτα. Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ψηφίζομεν τὸ Σύνταγμα θεωρεῖται κατὰ τὴν κρατοῦσαν νομοθεσίαν πλεονέκτημα ἢ διάταξις. Ἀλλὰ τίς ἐγγυᾶται ὅτι δὲν θὰ ἔλθῃ ἄλλη ἀπολυταρχικὴ κατάστασις νὰ ἀνατρέψῃ τοὺς ὑμετέρους νόμους Κύριε Ἵπουργέ, ἢ ἔστω καὶ ἀπλῶς ἄλλη ὄχι φιλελευθέρα Κυβέρνησις νὰ καταλύσῃ τοὺς νόμους Ὑμῶν; Τὸ Κεφάλαιον τοῦτο τοῦ Συντάγματος εἶνε τὸ minimum τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ πολίτου καὶ πρέπει νὰ διατηρηθῇ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἢ διάταξις. Τὸ «δύναται» νὰ γίνῃ «ἐπιβάλλεται».

Ρακτιβάν (ὥρα 11.29'). Τὸ δύναται σημαίνει «ἐπιτρέπεται».

Ἐλ. Βενιζέλος (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως). Μετὰ τὸ δύναται νὰ προστεθῇ τὸ πάντοτε, οὕτω νομίζω, ὅτι ἐξοικονομεῖται τὸ ὅλον τοῦ ζητήματος.

Ρακτιβάν. Μένει σύμφωνος.

Κουλουμβάκης. Ἡ διόρθωσις τοῦ κ. Προέδρου εἶνε ὀρθοτάτη.

Ν. Διμητράκοπουλος (Ἵπουργ. τῆς Δικαιοσύνης). Συμφωνῶ μὲ τὴν διόρθωσιν, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι ἡ ἔννοια τῆς Βουλῆς, οὕτω τροποποιούσης τὴν διάταξιν, εἶνε ὅτι ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία δὲν κωλύεται νὰ εἰσαγάγῃ νόμον καταργοῦντα ἢ περιορίζοντα ἢ τροποποιοῦντα ὅπωςδήποτε τὸν θεσμὸν τῆς προφυλάκισεως. Παρακαλῶ νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ ἢ διασάφησις αὕτη.

Μπουφίδης (ὥρα 12.20'). Προτείνει νὰ ὑποχρεοῦται τὸ συμβούλιον νὰ προβαίη εἰς τὴν ἀπόλυσιν τοῦ προφυλακισθέντος τῇ αἰτήσει τούτου καὶ ἐπὶ ἐγγυήσει οὐχὶ ἀνωτέρᾳ τῶν 1000 δραχμῶν.

Πῶπ (ὥρα 12.18'). Ζητεῖ ἀπὸ τὸν κ. Ἵπουργόν τῆς Δικαιοσύνης νὰ καθορίσῃ τὸν χρόνον τῆς προφυλάκισεως προκειμένου περὶ πολιτικῶν ἀδικημάτων.

Μιχαλακόπουλος (ὥρα 11.15'). Πολιτικὰ ἀδικήματα δὲν εἶνε μόνον τὰ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως. Τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐγγυήσεως καὶ δὴ καὶ τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ ποσοῦ τῆς ἐγγυήσεως τὴν προταθεῖσαν τροπολογίαν δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν. Προκειμένου περὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων, ὡς συνωμοσίας κατὰ τῆς πολιτικῆς ὑποστάσεως τῆς χώρας, δὲν δυνάμεθα, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος, νὰ δεσμεύσωμεν τὴν δικαστικὴν ἐνέργειαν εἰς ὀρισμένον μικρὸν χρονικὸν διάστημα. Λάβετε ὑπ' ὄψιν πολυσχιδῆ συνωμοσίαν κατὰ τοῦ καθεστώτος εἰς ἣν ἐνέχονται καὶ ξένοι. Ὅθεν νομίζω ὅτι πρέπει νὰ μείνῃ τὸ δύναται ὡς ἔχει.

Ἡλιοπούλος (ὥρα 12.10'). Ὑποστηρίζει πρότασιν τοῦ περὶ ὑποχρέου τῆς δι' ἐγγυήσεως ἀπολύσεως.

Πρόεδρος. Κηρύσσει τὴν συζήτησιν περαιωμένην. Ἐρωτᾷ τὴν Βουλὴν ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Ἡλιοπούλου. Ἡ Βουλὴ ἀπορρίπτει αὐτὴν παραχρῆμα, ἔχουσαν οὕτω:

Ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων εἶνε ὑποχρεωτικὴ ἢ δι' ἐγγυήσεως ἀπόλυσις ὀριζομένου καὶ τοῦ ἀνωτάτου ὀρίου τῆς ἐγγυήσεως.

Κηρύσσεται περαιωμένη ἡ ἐπὶ τοῦ βου ἄρθρου συζήτησις.

Ἐρωτᾶται ἡ Βουλὴ ἐπὶ τοῦ βου ἄρθρου, ὡς ἐτροποποιήθη πρὸς τοῦ κ. Ἵπουργοῦ, συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ψηφίζει αὐτὸ δι' ἀναστάσεως, ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον 6.

Ἐπὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων δύναται πάντοτε τὸ συμβού-

λιον τῶν πλημμελειοδικῶν, τῇ αἰτήσει τοῦ προφυλακισθέντος, νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀπόλυτον τούτου ἐπὶ ἐγγυήσει ὀριζομένη διὰ δικαστικοῦ βουλευμάτος, καθ' οὗ ἐπιτρέπεται ἀνακοπή. Οὐδέποτε ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τούτων ἡ προφυλάκισις δύναται νὰ παραταθῇ πέραν τῶν τριῶν μηνῶν.

Ἀναγινώσκεται κατόπιν ἡ ἐξῆς ἐρμηνευτικὴ δῆλωσις, γενομένη ἐπὶ τοῦ 6ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος ὑπὸ τοῦ βουλευτοῦ Ἀρκαδίας καὶ Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης κ.

Ν. Δημητρακοπούλου καὶ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπῆς καὶ βουλευτοῦ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. **Κ. Ρακτιβάν**:

«Ἡ διατύπωσις τοῦ α' ἐδαφίου τοῦ ἄρθρου 6 ἐγένετο ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὑφισταμένης νομοθεσίας καὶ ὑπὸ τὴν σαφῶς προκίπτουσαν καὶ ρητῶς ἤδη δηλουμένην ἔννοιαν, ὅτι δι' αὐτῆς οὐδόλως ἀπακλείεται ἡ ἐν τῷ μέλλοντι εἰσαγωγὴ γενικῶν ἢ εἰδικῶν νόμων, καταργούντων ἢ περιορίζοντων τὴν πρυφυλάκισιν, ἢ λαθιστόντων τὴν ἐπὶ ἐγγυήσει ἀπόλυσιν ὑποχρεωτικὴν διὰ τὸν δικαστήν.

Ἐννοεῖται ἐπίσης, ὅτι ἡ ἐν τῷ δευτέρῳ ἐδαφίῳ τιθεμένη τριμηνία κατ' ἀνάγκην ὄριον διάρκειας τῆς προφυλάκισεως περιλαμβάνει τὸ τε στάδιον τῆς ὅλης ἀνακρίσεως καὶ τὸ τῆς ἐνώπιον τῶν συμβουλιῶν δικδικασίας ὀριστικῆς ἐκδικάσεως».

Τὴν δῆλωσιν ταύτην ἀπεδέξατο ἡ Βουλὴ ἐγκρίνασα τὴν ἀναγραφὴν ταύτης εἰς τὰ ἐπίσημα πρακτικὰ ὡς ἐρμηνευτικῆς τοῦ ψηφισθέντος 6ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος.

Ἐπὶ τοῦ 7ου ἄρθρου ὁ κ. **Χρηστίδης** ζητεῖ νὰ προστεθῇ ἐδάφιον, ὅπερ ἡ Βουλὴ, ἐρωτωμένη παρὰ τοῦ κ. **Προέδρου**, ἀπορρίπτει παραχρῆμα, τὸ ἐδάφιον ἔχει οὕτω:

«Ἐδ. α'.) οἱ δὲ νόμοι πρέπει νὰ εἶναι ἐπιτακτικοὶ διὰ τοῦ «δικαιοῦται, ὑποχρεοῦται, πρέπει, ὀφείλει καὶ οὐδέποτε δυνατικὸν» οὐ διὰ τοῦ «δύναται, θεωρεῖται». Ἐδ. β'). Ἐρμηνεῖα νόμων ἱστορικὴ, γραμμικὴ καὶ λογικὴ δὲν ἐπιτρέπεται, ἀλλὰ ἐφαρμογὴ κατὰ τὴν δεδηλωμένην ἔννοιαν αὐτοῦ». Νόμος ἀσαφὴς δὲν ἐφαρμόζεται.

Ἐπὶ τοῦ 9ου ἄρθρου λαμβάνει τὸν λόγον ὡρ 117 ὁ κ. **Φουρίδης** οστις παρατηρεῖ ὅτι ἐν τῇ φράσει «ν' ἀναφέρονται ἐγγράφως πρὸς τὰς ἀρχάς» ἐξυπακούεται καὶ ἡ ὑποχρέωσις τῶν ἀρχῶν πρὸς ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀναφοράν. (Ὅσον ἀφορᾷ τὸ τιθέμενον χρονικὸν ὄριον τοῦ ἐνὸς μηνὸς λέγει ὅτι τοῦτο πρέπει νὰ μεταβληθῇ διότι ἄλλοτε μὲν τὸ χρονικόν

τῶν τούτου ὄριον δύναται νὰ εἶνε μικρότερον καὶ ἄλλοτε μεγαλύτερον.

Ε. Βενιζέλος (Πρόεδρος Κυβερνήσεως). Ὅφειλω νὰ καταστήσω γνωστὸν, ὅπως καταστήσω περιττὴν τὴν ἐν τῷ θέματι τούτῳ ἀπασχόλησιν τοῦ κ. βουλευτοῦ, ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο θὰ ἠδύνατο νὰ ψηφισθῇ κατὰ τὸ σχέδιον τῶν ἐξ βουλευτῶν, τῶν ἀποτελούντων νῦν τὴν Κυβέρνησιν καὶ ὅπερ δὲν θέτει τὸ χρονικὸν ὄριον τοῦ μηνός, οὐδὲ ὀρίζει τὸν τύπον τῆς ἀπαντήσεως.

Φουρίδης. Προσθέτει τινὰ ὑποστηρίζων τὴν γνώμην του.

Ν. Δημητρακοπούλου (Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης). Λέγει ὅτι ἐπιβεβλημένη μὲν εἶνε ἡ ἀρχὴ τοῦ ἄρθρου 9 ἀνευ ὅμως τοῦ καθορισμοῦ τοῦ χρόνου καὶ ἀνευ τοῦ καθορισμοῦ τοῦ τύπου τῆς ἀπαντήσεως, ὅσον ἀφορᾷ τὸ β' ἐδάφιον δὲν θεωρεῖ ὀρθὸν νὰ ζητηθῇ εὐθύνη παρὰ τοῦ παραβαίνοντος μετὰ τὴν τελικὴν ἀπόφασιν, διότι ἀρκετὴ ἐγγυήσις διὰ τὴν τιμωρίαν αὐτῶν εἶνε ὅτι ἀδεία τῆς ἀρχῆς γίνεται τοῦτο.

Ἀραβαντινός (ὡρ 12.18'). Τὸ σχέδιον τὸ ὑποβληθέν ὑπὸ τῶν ἀποτελούντων τὴν Κυβέρνησιν βουλευτῶν ὡς καὶ τὸ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς εἰσάγωσι δύο γενναίας καινοτομίας ὅσον ἀφορᾷ τὸ 9 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος. Τὸ ἄρθρον 9 ὡς ἔχει εἶνε μία μεγάλη ἐγγυήσις. Ἀλλ' ἡ μεγάλη αὕτη ἐγγυήσις παρετηρήθη ἐν Ἑλλάδι ὅτι εἰς πολλὰς περιστάσεις ἦτο πρᾶγμα κενόν. Καταλήγει λέγων ὅτι εἶνε σύμφωνος πρὸς τὴν διατύπωσιν ὑπὲρ τῆς ἐκηρύχθη ἡ Κυβέρνησις.

Κουλουμπάκης (ὡρ 12.30'). Κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς διατυπώσεως τῆς ἐπιτροπῆς καὶ προτείνει ὅπως ἡ διάταξις γένηται δεκτὴ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Ζαβιτσᾶνος (ὡρ 12.35'). Παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἀπάντησις τῶν ἀρχῶν πρὸς τὸν ἀναφερόμενον πρέπει νὰ εἶνε ἐγγράφος.

Χρυσοβελώνης (12.38'). Λέγει ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ ὀρισμένη προθεσμία ἀπαντήσεως ἐν τῇ διατάξει, διότι ἀνευ αὐτῆς ἀδύνατον νὰ ἐκπληρωθῇ ὁ ἐπιδικώμενος σκοπός.

Ὁ κ. **Μπουθίδης** παρατηρεῖ ὅτι δύναται μὲν ὁ ὑπάλληλος ν' ἀπαντήσῃ ἀλλὰ ν' ἀπαντήσῃ οὕτως ὥστε νὰ παρελκύνῃ τὸ ζήτημα.

Χρυσοβελώνης προσθέτει ὅτι ἡ ἀπάντησις δέον νὰ εἶνε καὶ ἠτιολογημένη.

Κουλουμπάκης παρατηρεῖ ὅτι δὲν εἶνε ἀξιοπρεπὲς

νὰ διεξάγηται ἡ συζήτησις παρόντων μόνον 25 βουλευτῶν.

Πρόεδρος. Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ λέγητε ὅσα λέγετε ἀφοῦ ὑπεβάλατε πρότασιν περὶ ὀνομαστικῆς κλήσεως καὶ οὕτω θὰ πεισθῆτε περὶ τῆς παρουσίας ἢ μὴ τῶν κ. κ. βουλευτῶν.

Α. Ροῦφος. Λέγει ὅτι ἡ διάταξις θὰ ἀποβῆ χάρτης ἄγραφος ἂν μὴ τεθῆ χρονικὸν ὄριον ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ εἶνε ὑποχρεωμένοι ὁ ὑπάλληλος ν' ἀπαντήσῃ.

Β. Βενιζέλος (Πρόεδρος Κυβερνήσεως), Λέγει ὅτι εἶνε ἀπολύτως σύμφωνος πρὸς τὸν προλαλήσαντα, ἐκείνο ὅμως τὸ ὅποσον ἐζήτησεν οὗτος θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκπληρωθῆ διὰ νόμου τὸν ὅποσον ἀναλαμβάνει ἡ Κυβέρνησις νὰ προσαγάγῃ ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος.

Ὁ κ. **Μιχαλακόπουλος** (ὥρα 12. 50') ἀποδεχόμενος τὰς τροποποιήσεις τὰς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως γενομένας παρατηρεῖ ὅτι θὰ ἤρμοζε νὰ συμπεριληφθῆ εἰς τὴν διάταξιν καὶ ἡ περίπτωσις τοῦ ἀναφέρεσθαι πρὸς τὴν Βουλὴν.

Ὁ κ. **Διζέας** (ὥρα 1. 2' μ. μ.) φρονεῖ ὅτι τὸ τελευταῖον ἐδάφιον πρέπει ἢ νὰ μὴ τροποποιηθῆ ἢ νὰ λείψῃ ἐντελῶς.

Ὁ κ. **Κουλουμπάκης** (1 8' μ. μ.). Λέγει ὅτι ἐὰν πράγματι ἡ Κυβέρνησις σκέπτεται νὰ κομίσῃ νομοσχέδιον ὀρίζον τὴν προθεσμίαν, τί κωλύει αὐτὴν νὰ δεχθῆ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ὑποβληθεῖσαν τροπολογίαν, δι' ἧς τίθεται προθεσμίαι τριῶν μηνῶν.

Ὁ κ. **Πετριζᾶς** (1.15') ἐπιφέρει παρατηρήσεις τινὰς ἐπὶ τοῦ α' ἐδαφίου.

Ὁ κ. **Φουγίδης** (1 23') δευτερολογῶν προσθέτει τινὰ συμπληρωματικῶς.

Ὁ κ. **Π. Ἠλιόπουλος** (ὥρα 1.25' μ. μ.). Λέγει ὅτι δὲν εἶνε τι νέον τὸ πρᾶγμα, ὅπερ εἰσάγεται, διότι παρομοίαι διάταξις εἶχε γίνεαι καὶ ἐπὶ Ὁθωνος.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** κηρύσσει εἶτα περαιωμένην τὴν συζήτησιν. Προκειμένου νὰ γίνῃ ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία ἀναβάλλεται αὕτη διὰ τὴν αὐριανὴν συνεδρίασιν, μεθ' ἧς λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρα 1.30' μετὰ τὸ μεσονυκτιόν.

Ὁ Πρόεδρος

Οἱ Γραμματεῖς

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΜΑ'.

Τῆς 4 Μαρτίου 1911.

Ὁρα 5.10' μ. μ. περατωθείσης τῆς ἀναγνώσεως τοῦ καταλόγου ἢ Βουλῆ εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων 187 βουλευτῶν.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται διορθωθέντα τὰ πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινῶν τὰ ἐξῆς: 1) Αἴτησιν κατοίκων πόλεως Ἀθηνῶν παρακαλούντων ὅπως ληφθῆ πρόνοια περὶ συντηρήσεως τῶν ἄλλοτε δημοσίων ὁδῶν. 2) Διάφοροι κάτοικοι Ἀθηνῶν ζητοῦσιν ὅπως ματαιωθῆ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ περὶ ἐνοριῶν νόμου. 3) Ὁ Σύλλογος τῆς Λαϊκῆς Ἐκπαιδεύσεως ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ παροχῆς διὰ τοῦ Συντάγματος ἐλευθερίας εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἐκπαίδευσιν. 4) Μέτοχοι «Ἀμοιβίας» ἐκ Βόλου ζητοῦσιν ἀνάκλησιν Β. Διατάγματος ἰδρύσεως ταύτης. 5) Οἱ κατάδικοι Ρίου ζητοῦσιν ἀραίωσιν ὡς ἀποθανόντων 3 ἐκ τοῦ συνωστισμοῦ. 6) Ὁ Δήμαρχος Ἰθώμης ὑποβάλλει αἴτησιν τοῦ λαοῦ ζητούντος βελτίωσιν τῆς καταστάσεώς του, ὡς μὴ ἐπαρκοῦντων τῶν ὑπ' αὐτῶν καλλιεργημένων κτημάτων. 7) Μέτοχοι «Ἀμοιβίας» ἐκ Γαλαξειδίου ζητοῦσιν ἀνάκλησιν Β. Διατάγματος, ἰδρύσεως ταύτης. 8) Κατάδικοι Παλαιῦ Στρατῶνος ζητοῦσι χάριν τοῦ $\frac{1}{3}$ τῆς ποινῆς των. 9) Κοινότης Ἑλλήνων διαμαρτυρομένων ἐκ Πατρῶν ζητοῦσιν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ διατάξεως περὶ θρησκείας. 10) Ἐκ τοῦ Βροῦκλιν (Ν. Ὑόρκης) Ἑλληνας φυλακισθέντες δι' ἐνόχους πράξεις διευθύνσεως ὑπερωκεανείου ζητοῦσι προστασίαν. 11) Ὁ Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου καλεῖ τὸ Προεδρεῖον καὶ ἅπαντας τοὺς κ. κ. βουλευτὰς εἰς τὴν τελετὴν τῆς παραδόσεως τῶν Ἀκαδημαϊκῶν ἀρχῶν· καὶ 12) Διάφοροι κάτοικοι Πλατάνου Ναυπακτίας διχμαρτύρονται κατὰ τηλεγραφοῦ αὐτῶν Δ. Παπαθανασίου.

Ὁ βουλευτὴς Ἀρχαδίας κ. **Χηνιάδης** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἀρθροῦ 16 τοῦ Συντάγματος, ἣτις θέλει ἐκσυρωθῆ καὶ διανεμηθῆ.

Μεθ' ὃ ἡ Βουλὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀγγέλει ὅτι πρῶτον ἀντικείμενον τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως εἶνε ἡ λήψις ἀποφάσεως σχετικῶς πρὸς τὸ 9 ἄρθρον τοῦ προσχεδίου τῆς ἐπιτροπῆς, διὰ τὸ ὅποσον ὑπάρχει πρότασις περὶ ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Ο κ. Μπακόπουλος ζητεί να δικαιολογήσει την ψήφόν του.

Ο κ. Πρόεδρος λέγει ότι τούτο απαγορεύει ο Κανονισμός.

Σ. Δραγούμης τότε τέλος πάντων, κύριε Πρόεδρε, θά 'έχωμεν τετυπωμένον τόν νέον Κανονισμόν

Ο κ. Πρόεδρος δίδει εξηγήσεις λέγων ότι παρά τας επανειλημμένας διαμαρτυρίας του ή εκτύπωσης επιβραδύνεται αν και άπαξ, έχει στοιχειοθετηθή εν τῷ Έθνικῷ Τυπογραφείῳ.

Ι. Μπακόπουλος λέγει ότι θά ψηφίση ὑπέρ τοῦ σχεδίου τῆς Κυβερνήσεως

Έλ. Βενιζέλος (Πρωθυπουργός) έχω ανάγκην να ζητήσω και ἐγὼ τὴν ἐπιείκειαν τῆς Βουλῆς, ἵνα ἐξηγήσω τὴν διατύπωσιν, ἣτις ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Βουλῆς.

Οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Κυβέρνησιν βουλευταὶ συνιστῶμεν ὅπως ληφθῆ ὡς βάσις τὸ σχέδιον τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς ἀναθεώρησεως τοῦ Συντάγματος. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ δευτέρον ἐδάφιον αὐτῆς ἀποσύρομεν τὰς ἀντιρρήσεις, τὰς ὁποίας εἶχομεν ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὅτι μετὰ τὴν τελικὴν ἀπόφασιν πρέπει μόνον νὰ γίνηται ἡ καταδίωξις, καὶ δεχόμεθα ὅτι καλῶς ἔχει ὡς διευτυπώθη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, διότι τούτο εἶνε μᾶλλον φιλελεύθερον, καὶ προσχωροῦμεν εἰς τὴν ἀντίληψιν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτον μέρος συνιστῶμεν νὰ μὴ ληφθῆ ἐν τῷ Συντάγματι ἡ λέξις «ἠτιολογημένως»· ἐπίσης δὲ νὰ παραλειφθῆ καὶ ὁ χρόνος τοῦ «ἐνὸς μηνός», διότι ἀμφότερα εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνα, δὲν γνωρίζομεν ποῦ θά μᾶς φέρωσι· νὰ εἴπωμεν δὲ ὅτι ἡ ἐπιδίωξις τοῦ δικαίωματος γίνεται κατὰ τὸν σχετικὸν νόμον, ὁ ὁποῖος καὶ θά ὑποβληθῆ, ὅπως καὶ τόσο ἄλλοι νόμοι, οἱ ὁποῖοι διάφορα θέματα ὀργανοῦσιν. Μετὰ τὰς ἐξηγήσεις αὐτὰς πιστεύω ὅτι ἡ Βουλὴ θά δεχθῆ νὰ ψηφίσῃ τὸ ἄρθρον ὡς ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου.

Α. Μιχαλακόπουλος. Καὶ νὰ ψηφίσῃ τὸ ἄρθρον ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι δὲν περιλαμβάνονται αἱ αἰτήσεις πληροφοριῶν.

Έλ. Βενιζέλος (Πρωθυπουργός). Ἐλέχθη, καὶ νομίζω ὅτι δύναται νὰ γραφῆ εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι ὅταν λέγωμεν ἀναφορὰν, ἐννοοῦμεν τὴν προσφυγὴν πρὸς ἀρχὴν προ-

σταμένην, οὐχὶ δὲ τὴν αἴτησιν πληροφοριῶν διὰ τὴν, παροχὴν τῶν ὁποίων πάντως εἶνε ἠθικῶς ὑπεύθυνος ἐκάστη ἀρχή, ἀλλὰ χωρὶς νὰ δύναται ν' ἀναγνωρισθῆ τούτο ὡς ὑποχρέωσις συνταγματικὴ, διότι δύναται γίνῃ καὶ κατὰ χρεῖσις τοιοῦτου δικαίωματος, τὴν ὁποίαν πρέπει ν' ἀποφύγωμεν.

Ε. Κουλουμβάκης. Ἐρωτᾷ ποία λογικὴ ἐμποδίζει τὴν παραδοχὴν τῆς προτάσεώς του, ὅπως ὀρισθῆ προθεσμία τρίμηνος. Ἀφοῦ τούτο γίνη, δύναται εἶτα νέος νόμος νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν προθεσμίαν καὶ εἰς ἓν ἔτος ἀκόμη.

Γ. Πῶπ παρακαλεῖ τὸν κ. Κουλουμβάκην ὅπως ἀποσύρῃ τὴν περὶ ὀνομαστικῆς κλήσεως πρότασίν του.

Ε. Κουλουμβάκης λέγει ὅτι ἐντὸς τῆς Βουλῆς θέλει νὰ τὸν πείθῃ ὁ γ. συνάδελφος καὶ οὐχὶ νὰ τὸν παρακαλῆ.

Ο κ. Πρόεδρος λέγει ὅτι ἐπὶ τοῦ 9 ἄρθρου ὑπάρχουσι διάφοροι τροπολογίαι, ἐπὶ τῶν ὁποίων θέλει ἐρωτήσῃ τὴν Βουλὴν.

Ἀπορρίπτεται παραχρῆμα δι' ἀναστάσεως ἡ τροπολογία τοῦ κ. Ν. Δελιακοβιά, ἔχουσα οὕτω:

«Εἰς τὸ 9ον ἄρθρον πρέπει νὰ προστεθῆ διάταξις «ὅτι ὁ πολίτης ὁ ἀδικούμενος ἐκ τῆς σιωπῆς τῆς ἀρχῆς δικαιούται νὰ ζητήσῃ ἀποζημιώσιν, αὐτὴ δὲ νὰ ὑπόκειται εἰς τὰς παρὰ τοῦ νόμου εἰδικὰς ποινάς».

Ἐπίσης ἀπορρίπτονται μετὰ τούτο δι' ἀναστάσεως αἱ κάτωθι τροπολογίαι:

Τοῦ κ. Ι. Μπούρνιᾶ, ἔχουσα οὕτω:

«Ἐκαστος ἢ καὶ πολλοὶ ὁμοῦ τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἀναφέρωνται ἐγγράφως πρὸς τὰς ἀρχάς, ὑποχρεουμένας πρὸς ταχεῖαν ἐνέργειαν καὶ ἀπάντησιν πρὸς τὸν ἀναφερόμενον ἐντὸς ἐνὸς μηνός το πολὺ, ἄλλως τιμωροῦνται πειθαρχικῶς».

Τοῦ κ. Ι. Ἀκριῖδα, ἔχουσα οὕτω:

«Ἡ διὰ τοῦ προσχεδίου τῆς Κυβερνήσεως προτεινομένη ἀναθεώρησις τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Συντάγματος νὰ συμπληρωθῆ οὕτω: Πρὸ τῆς λέξεως «ἐγγράφως» νὰ τεθῶσιν αἱ λέξεις «προφορικῶς ἢ». Καὶ μετὰ τὴν λέξιν «ἀναφερόμενον» νὰ προστεθῆ «Προφορικῶς ἢ ἐγγράφως διὰ τῆς ἐγγυτέρας πρὸς τὴν κατοικίαν ἢ διαμονὴν του, δημοσίας ἢ δημοτικῆς ἀρχῆς ἐντὸς ἀναλόγου προθεσμίας».

Καὶ τοῦ κ. Α. Χρηστίδου, ἔχουσα οὕτω:

«Ἐκαστος ἢ καὶ πολλοὶ ὁμοῦ ἔχουσι τὸ δικαίωμα, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, ν' ἀναφέρωνται προφο-

ρικῶς, ἢ ἐγγράφως πρὸς τὰς ἀρχάς, ὑποχρεωμένους πρὸς ταχεῖαν ἐνέργειαν καὶ ἀπάντησιν πρὸς τὸν ἀναφερόμενον πάντοτε ἐγγράφως αὐτῷ τούτῳ ἀπ' εὐθείας, ἢ διὰ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς τῆς κατοικίας ἢ διαμονῆς του».

Ὁ κ. Προέδρος θέτει μετὰ τοῦτο ὡς ἐξῆς τὸ ζήτημα.

Οἱ παραδεχόμενοι τὸ ἄρθρον 9 τοῦ προσχεδίου τῆς ἐπιτροπῆς, ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, λέγουσι «ναί», οἱ δὲ μὴ παραδεχόμενοι, λέγουσιν «ὄχι».

Καλοῦνται ψηφολέκται οἱ κ. κ. Ν. Δελακοβίας καὶ Ι. Πατσοῦράκος.

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς ὁ κ. Πρόεδρος ἀγγέλλει τὸ ἀποτέλεσμα. καθ' ὃ ἐψήφισαν ἐν ὄλῳ 205. Εἶπον «ναί» 188 καὶ «ὄχι» 17, κατὰ τὸ πρακτικῶδες ὡδε πρωτόκολλον ψηφοφορίας:

Νικ. Α. Στράτος	N	Γεώργ. Νέζος	N
.		Παν. Ἀραβαντινός	N
Νικ. Χρυσόγελος	N	Ἰωάν. Τερζάκης	N
Λ. Παπαφώτης		Παν. Φραντζῆς	N
Α. Γρίβας	N	Γεώργ. Παπασπυρόπουλος . .	N
Σερ. Ψύχας		Γεωργαντᾶς Θρόνος	N
Π. Καρασεβδᾶς	N	Γεώργ. Παρασκευόπουλος . .	N
Ἐπ. Σουλτάνης	N	Νικ. Κόνδης	N
Γ. Πούλος		Ἀθ. Σωτηριάδης	N
Ι. Φαρμάκης		Κωνστ. Οἰκονομόπουλος . .	N
Ἄντ. Ροντήρης		Κωνστ. Καζαντζῆς	N
Α. Τριγώνης	O	Γερ. Νοταρᾶς	N
Ε. Λαμπραλάκης		Δημ. Κούζης	N
Ἰωάν. Καναβός	N	Ἄνδρ. Σαρλῆς	N
Ἰωάν. Καλαντζόπουλος	N	Δημ. Ρούσσης	N
Ε. Σπετσέρης		Νικόλ. Δελακοβίας	O
Ι. Τσιγκόλης	O	Νικόλ. Σακελλαρίου	N
Στέφ. Γρανίτσας		Γεώργ. Βλάχσης	N
Γ. Ἰατρίδης		Χαρ. Σπηλιόπουλος	N
Ἰωάν. Κουρκουμέλης	N	Νικ. Δημητρακόπουλος	N
Ἰωάν. Παπαθανασιάδης		Ἀναστ. Βάρβογλης	N
Ἰωάν. Χριστοδουλιᾶς		Ἰωάν. Μαλλιάρόπουλος	N
Ἰωάν. Ἀκρίδας		Ἰω. Π. Μανέτας	N
Θεοφ. Θεοδωρόπουλος		Δ. Πλαπούτας	N
Ἐμμ. Ρέπουλης	N	Ἀλ. Παπαναστασίου	N
Δημ. Καλέργης		Ἰωάν. Μπακόπουλος	N
Ἀθ. Χριστόπουλος	N	Δημ. Χημιᾶδης	N

Δημ. Κηρέλας	N	Ἰωάν. Ἀθανασάκης	N
Ἀθ. Πετρόπουλος	N	Γεώρ. Νικολαΐδης	
Χαρ. Στασινοπούλος		Λουκᾶς Μπέλλος	
Κωνστ. Ρεβελιώτης		Ἀριστομ. Θεοδωρίδης	N
Νικ. Τριανταφυλλάκος	O	Ἀλέξ. Ἀναστασιάδης	
Α. Κατριβάνος	N	Κωνστ. Δεμερτζῆς	N
Ἡλ. Φλέσσας		Θρ. Πετμεζᾶς	N
Ἰωάν. Πολίτης	N	Γεώρ. Καζανόβας	N
Παν. Δεληθοριάς		Ἰω. Μπρισιμιτζάκης	N
Σπυρ. Τσαγκάρης		Γεώρ. Σταμπάδος	
Θ. Πέρος	N	Θεμ. Μιχαλίπουλος	N
Χαρ. Βοζίκης	N	Δημ. Ἀνδρέου	N
Ἄντ. Βούτσης		Δημ. Ζαβογιάννης	
Νικ. Χαρδούβαλης		Ἐμμ. Κυταριόλλος	N
Περ. Ἀλεξάκης	N	Βασίλ. Κυρέλλος	
Θεόδ. Γρηγορίου	
Σπ. Σίμος	N	Ἀριστοτ. Σακελλαρίου	N
Κωνστ. Γ. Καραπάνος	N	Νικ. Σπηλιώτης	N
Περ. Κ. Καραπάνος	N	Σπ. Παπαχατζῆς	N
Εὐάγ. Γαρουφαλιάς		Σάββας Βαρβιτσιώτης	N
Πύρ. Καραπάνος		Λουκᾶς Κουτσοπέταλος	
Ἄντ. Γαρουφαλιάς		Νικ. Ἀνδρεαδάκης	
Ἐλευθ. Βενιζέλος	N	Δημ. Λαζαρής	
Ἐμμ. Μπενάκης	N	Σπ. Θεοδωρόπουλος	
Φωκίων Νέγρης	N	Ἀναστ. Πουλῆς	
Παν. Χαροκόπος		Νικόλ. Ρούσης	N
Κ. Ρακτιβάν	O	Στέφ. Ν. Δραγούμης	N
Μιλτ. Νεγρεπόντης	N	Ἀλέξ. Ζαΐμης	
Γ. Ζερβουδάκης		Δ. Γκλαβᾶς	
Λάμπρος Κορομηλιάς	N	Α. Μιχαλακόπουλος	N
Π. Λαγοπάτης	N	Α. Θ. Ρούφος Κανακάρης	N
Γεώρ. Στρατούλης	N	
Κ. Μάνος	N	Κωνστ. Γόντικας	N
.		Ν. Κοντογούρης	N
Τιμ. Ἠλιόπουλος	N	Ἰω. Βέρροιος	
Δημ. Βενιζέλος		Πολ. Πολυχρονιάδης	O
Μιχ. Γαλανός		Παν. Ζαΐμης	N
Α. Παναγιωτόπουλος		Δ. Μάρκου	N
Γεώρ. Πολίτης	N	Γεώργ. Κατσωπίρης	N

Σπηλ. Ἀγαπητός	Διον. Κουλούμπαρδος	N
A. Φωτήλας	O Ἀναστ. Δούτζης	N
A. Χοιδᾶς	Καῖσαρ Ζέζας	N
Θεόδ. Ψυχάλινος	Διον. Κλάδης	N
Γ. Παπακυριακόπουλος	N Νικόλ. Παπαδάτος	N
Βασίλ. Ἀντωνόπουλος	N Κωστ. Ζαβιτσᾶνος	N
A. Καφετζόπουλος	N Νικ. Βάρθης	N
Λ. Φλαμῆς	O Ἀναστ. Σκιαδαρέσης	N
Κων. Πανουτζόπουλος	N Σπυρ. Χατζάκης	N
Νικ. Συριόπουλος	N Παν. Μανωλίτσας	N
Θαν. Πετραλιάς	N Σπ. Κογεβίνας	N
Π. Ἡλιόπουλος	O	
Χρ. Κορύλλος	Σπυρ. Βλαντῆς	N
Ξεν. Σταυρουλόπουλος	Εὐθύμ. Α. Βελλιανίτης	
Παν. Βουρλούμης	N Χρ. Καποδίστριας	
Νικ. Ραυτόπουλος	N Ἄνδρ. Κρητικός	
Χρ. Μεϊτάνης	O Λαυρ. Μαβίλης	N
Διον. Πολυζογόπουλος	N Κωνστ. Κατηφόρης	
Ἰω. Δογάνης	N Σπυρ. Λάσκαρης	N
Γεώρ. Λαμπρινόπουλος	N Βασίλ. Πουλιάσης	
Γεώργ. Ἀβέρωφ	Κωνστ. Ἀρβανιτάκης	
Νικ. Σταματιάδης	N Διον. Βινιεράτος	N
Δημ. Χρυσοστάλης	N Παν. Λιβιεράτος	
Εὐάγ. Γεωργιάδης	Σπυρ. Ἰγγλέσης	N
Ἰω. Μπουρνιάς	N Νικόλ. Χαριτάτος	N
Νικ. Ἀβέρωφ	N Ἄνδρ. Μονοκρούσος	N
Γεώρ. Μπένος	Πέτρος Βασιλόπουλος	
Νικόλ. Κάραλης	Ἄνδρ. Βαλσαμάκης	N
Κωνστ. Χατζηγιάννης	N Νικ. Ἀλιβιζᾶτος	N
Δημ. Βάχλας	Σπυρ. Φορέστης	
Γεώρ. Κοσόνας	Νικ. Ραυτόπουλος	
Ἀπόστ. Ἀποστολίδης	N Ὅθων Τετνές	N
Μιχ. Σφακιανάκης	N Γεώργ. Μουσούρης	N
Πλούτ. Μαυρίκης	N Σωκρ. Ἄν. Καβαλλιεράτος	
Βασ. Ἀθανασούλας	Θεόδ. Κοντομίχαλος	
Κωνστ. Χατζάκος	Λεων. Ἐμπειρίκος	
Γεώρ. Γαζέπης	N Σταμ. Βαφειαδάκης	N
Νικ. Πετσάλης	Δημ. Μάνθος	
Ἰω. Λούνζης	N Περ. Γρυπάρης	N

Ἰωάν. Φουριδῆς		
Κωνστ. Καλομενόπουλος	Ἀναστ. Ἀβέρωφ	
Τριαντάφ. Παπαδάμ	N Ἰωάν. Χρυσοβελώνης	O
	Δημ. Οἰκονόμου	N
Θωμάς Σκάσης	N Μιλτ. Μπουφίδης	N
Ἰάκ. Ἀβάζος	N Νικ. Γεωργιάδης	
Δημ. Ζημόνος	N Ἀγαμέμνων Σλήμαν	O
Νικ. Καμπάνης	N Δημ. Κουκιάδης	
Γεώρ. Ἐξαρχόπουλος	N Γεώρ. Τσαξίρης	N
Ἀλέξ. Μαλασπίνας	Γεώρ. Σχοινᾶς	
Γεώρ. Γαϊτᾶνος	Γεώρ. Δρίβα	N
Ἄντ. Ρεβίνθης	N Ἀλέξ. Κασσαβέτης	
Μάρκος Βαλληνδρῆς	Κωνστ. Χρυσοχοϊδῆς	N
Νικόλ. Καλθοκορέσης	N Γεώρ. Βλάχος	
Κωνστ. Ἀλαβάνος	Πελ. Ἀγγελίδης	N
Δημ. Πετσετάκης	N Κωνστ. Γιαννακόπουλος	
Χαρ. Προβελέγγιος	Φίλ. Ζαρζάμπας	
Ἐμμ. Πατρίκος	N	
Ἰωάν. Μαμάης	N Χ. Μωραΐτης	N
Ἰωάν. Κασδόνης	N Νικ. Παπαϊωάννου	
Ἄντ. Φραγαῖσκος	Μιχ. Φωτιάδης	N
Δημ. Καίρης	Βασίλ. Συληθριδῆς	N
Θαλ. Κουτούπης	Περ. Ἀποστολίδης	N
Γεώργ. Φικιώρης	Λεων. Ἀναγνώστου	
Κωνστ. Μέρμηγκας	N Κωνστ. Ζησόπουλος	
Γεώρ. Οἰκονόμου	N Χ. Δικαῖος	N
Εὐστρ. Κουλουμβάκης	O Σ. Ντολιόπουλος	
Ἰωάν. Λυμπερόπουλος	N Παν. Φλέσσας	N
Νικ. Πετροπουλάκης	Π. Κασίμης	
Γεώργ. Τσογώνης	N Ν. Παπαλέξης	
Παναγ. Πετροπουλάκης	N Δημ. Κάβουρας	N
Παν. Κουμάνταρος	N Μ. Δαζέας	O
Ἰωάν. Ἀθηνογένης	O Α. Πετρομανιάτης	N
Βασίλ. Μιχαλέας	N Ἀθ. Περρωτῆς	N
Ἰωάν. Βαβανᾶκος	Π. Ἰατρόπουλος	
	Π. Καραπαυλος	N
Ἰωάν. Πατσουράκος	O Ἄνδρ. Κοκκέβης	N
Χρ. Πετρέας	N Εὐστ. Μπαρδόπουλος	N
Πέτρος Μαυρομιχάλης	Γεώργ. Κορομηλάς	N

Δημ. Κωνσταντόπουλος	Γεώρ. Σπυρόπουλος
’Αθ. Αίλιανός	’Αλέξ. Γιαννούσιος Τάκης . N
’Αντ. Ζησιμόπουλος	Γεώργ. Ράμμος
Θεμ. Κουτσομητόπουλος . N	Εύθ. Μαντόπουλος
Γεώρ. Σπηλιόπουλος N	Λάμπρος Περιστερής
Κωνστ. Τριγγέτας N	Θεμ. Ραφαλιάς
Γεώρ. Ράλλης N	Κυρ. Κυριαζόπουλος
Γεώρ. Μπούτος N	’Ιωάν. Θ. Κουντουριώτης . .
’Ιωάν. Κουρτάκης N	Παναγ. Βερβενιώτης
Φώτ. Βακαλόπουλος N	Γεώργ. Καλλιότσης N
’Αθ. Παπαχελᾶς N	’Ιωάν. Μάνος O
Μην. Πιπιλής	Σπυρ. Ματσούκας
Χρ. Καραβίτης	Ρήγας Χατζηρήγας N
Παν. Μερλόπουλος	Ι. Παπαλουκάς N
’Ιωάν. Λεωνίδα	’Ιωάν. Τσιριμῶκος N
Πέτρος Γκίνη	Μιλτ. Σακελλαρίου
’Αλέξ. Διομήδης N	Κ. Λιδωρίκης
’Ανδρ. ’Αναργύρου N	Θεμ. Παπαϊωάννου N
’Απ. ’Αλεξάνδου	Ν. Ξηρός N
’Αλέξ. Παπαπαστόλου . . .	Νικ. Φραγκίστας N
Δημ. Θεοδοσόπουλος	’Ιωάν. Γιδογιάννης
Παυσ. Ζωγλοπίτης N	Νικ. Πολιτόπουλος
Γεώρ. Ζούκας N	Κωνστ. Περιβολιώτης . . . N
Κωνστ. Σταμούλης N	’Ιωάν. Γιαμαρέλος N
’Ιωάν. Κωτίκας	’Ανδρ. Μαυράς
Βασίλ. Γρίβας N	Δημ. Δεδούσης N
Α. ’Αθαν. ή Βαθυλόπουλος . N	Γεώργ. Σιγγούρης
Ν. Γαρδιζιώτης N	Στέφ. Σουμαρίπας N
Δημ. Μπούσδρας	
Γεώργιος Τάγιας	Κωνστ. Δημονωστούλας . . N
Κωνστ. Παπακυρίτσης . . .	’Ιωάν. Γραμματικάς N
Χρ. Καράς N	’Ηρ. Βελλόπουλος N
Α. Θανόπουλος N	’Αθ. Χρηστίδης N
Νικ. Γιουβρόης	Γεώργιος Πώπ N
Γεώργ. Καθάργιος	Δημ. Βρατσάνος N
Χρ. Βλάτσιος	’Εμμ. Παγκάρας
Δημ. Κουκουλέτσος	

’Επομένως τὸ ἄρθρον 9 ἐγένετο δεκτὸν ὡς ἐξῆς :

« Ἐκαστος ἢ καὶ πολλοὶ ὁμοῦ ἔχουσι τὸ δικαίωμα, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, ν’ ἀναφέρωνται ἐγγράφως πρὸς τὰς ἀρχάς, ὑποχρεουμένας εἰς ταχεῖαν ἐνέργειαν καὶ ἐγγράφον ἀπάντησιν πρὸς τὸν ἀναφερόμενον κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου. Μόνον μετὰ τὴν τελικὴν ἀπόφασιν τῆς πρὸς ἡν ἡ ἀναφορά, ἀρχῆς καὶ τῇ ἀδείᾳ ταύτης ἐπιτρέπεται ἡ ζήτησις εὐθυνῶν παρὰ τοῦ ὑποβαλόντος τὴν ἀναφορὰν διὰ παραβάσεις ἐν αὐτῇ ὑπαρχούσας ».

Ὁ βουλευτὴς Τρικκάλων κ. **Μπούσδρας** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ ἄρθρ. 14 Συντάγματος, ὡς διευκρινήθη τούτο ὑπὸ τῶν ἐξ βουλευτῶν τῶν ἀποτελούντων Κυβέρνησιν.

Σ. Δραγοῦμης παρατηρεῖ ὅτι αἱ τροπολογίαι αὗται θὰ ἠδύναντο ν’ ἀναπτύσσωνται κατὰ τὴν συζήτησιν ἀφοῦ ἡ ἐπιτροπὴ ἔχει ἤδη ἐξετάσει πάντα τὰ ζητήματα.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι αἱ τροπολογίαι ὑποβάλλονται ἀθρόα καὶ μάλιστα ἐπὶ ἄρθρων ψηφισθέντων ἤδη. Πρὸς ἐξοικονόμωσιν χρόνου λοιπὸν ἀδεία τῆς Βουλῆς προβαίνομεν εἰς τὴν ἐξῆς διάκρισιν, ἡ ὁποία εἶνε σύμφωνος πρὸς τὸν κανονισμὸν. Προκειμένου περὶ προτάσεως προσθήκης διατάξεως εἰς τὸ Σύνταγμα, τὸ Προεδρεῖον ὑποχρεῖται νὰ παραπέμψῃ τὴν πρότασιν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἐπὶ τοῦ Συντάγματος προκειμένου περὶ τροπολογίας ὑποβαλλομένης ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ ὑποβεβλημένου ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συντάγματος προσχεδίου, ἡ ὁποία δὲν εἶνε πλέον προσθήκη, ἀλλὰ τροπολογία τοῦ ὑποβεβλημένου προσχεδίου.

Ν. Δημητρακόπουλος. Θὰ θεωρῆται τροπολογία κατὰ τὴν συζήτησιν.

Πρόεδρος. Τότε κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου τοῦ προσχεδίου θὰ καλῆται ὁ ὑποβαλὼν τὴν τροπολογίαν, καθ’ ὃ ἔχει δικαίωμα ἄλλως τε ἐκ τοῦ κανονισμοῦ, ν’ ἀναπτύσῃ τὴν τροπολογίαν καὶ θ’ ἀποφαίνεται ἡ Βουλὴ, ἐὰν κρίνῃ ταύτην ἀπορριπτέαν παραχρῆμα ἢ παραπεμπτέαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν.

’Αν ἡ Βουλὴ εὖρη τὴν τροπολογίαν τοσοῦτω βάσιμον ὥστε νὰ κρίνῃ ὅτι πρέπει νὰ παραπεμφθῇ αὐτὴ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν, θὰ διχοπηθῇ ἡ συζήτησις τοῦ ἄρθρου. θὰ ἀποφανθῇ ἡ Ἐπιτροπὴ καὶ ἡ Βουλὴ θὰ ἀσχοληθῇ ἐν τῷ μεταξῦ εἰς ἄλλα ζητήματα τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως, διότι οὕτω πρᾶκτοντες δὲν θὰ ἀπασχολοῦμεν τὴν Ἐπιτροπὴν ἐπαναφέ-

ροντες αὐτὴν εἰς πράγματα περὶ τῶν ὁποίων ἀπεφάνητο γνώμη.

Φ. Νέγρης Νὰ τὸ διατυπώσητε εἰς τὰ πρακτικά.

Πρόεδρος. Θὰ κάμω τὴν διατύπωσιν προσωπικῶς ὥστε νὰ ἔχη ἡ Βουλὴ τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς ἐν τοῖς πρακτικοῖς, διότι εἶνε ἀπόφασις ἐρμηνευτικὴ τοῦ Κανονισμοῦ.

Πρόεδρος. Ἐπὶ τοῦ 10ου ἄρθρου ὑπάρχουσι προσθήκαι τῶν κ. κ. Δελακοβία καὶ Μπουρνιά, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀπεφάνθη ἡ Ἐπιτροπὴ.

Ἀναγινώσκει τὸ τμήμα τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς τὸ ἀφορῶν ἀμφοτέρως τὰς τροπολογίας ταύτας καὶ καθ' ὅαι προσθήκαι αὐταὶ δὲν κρίνονται σκόπιμοι.

Δελακοβίας. Λέγει ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο δι' οὐ ἀναγνώριζεται εἰς τοὺς πολίτας τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι εἶνε τὸ ἱερώτερον πάντων λυπεῖται δὲ διότι ἡ Ἐπιτροπὴ ἐγνωμοδότησεν ὡς ἐγνωμοδότησεν.

ὑποστηρίζων τὴν προσθήκην συνιστᾷ ὅπως ἡ Βουλὴ ἀποδεχθῆ ταύτην, δι' ἧς ἐξασφαλίζεται τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι.

Ε. Βενιζέλος (Πρόεδρος Κυβερνήσεως). Εἶνε δυνατόν νὰ συγγείται τὰ καθήκοντα τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας πρὸς τὰ τῆς δικαστικῆς ;

Δελακοβίας. Δυστυχῶς πρᾶκτομεῦσι, κύριε Πρόεδρε.

Ο. κ. Μπουρνιάς παραιτεῖται τῆς ὁμιλίας του.

Τίθενται εἶτα εἰς ψηφοφορίαν καὶ ἀπορρίπτονται δι' ἀναστάσεως ἢ πρότασις τοῦ κ. **Μπουρνιά**, ἔχουσα οὕτω :

«Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι ἡσυχῶς καὶ ἀόπλως· μόνον εἰς τὰς δημοσίας συναθροίσεις δύναται νὰ παρίσταται ἡ ἀστυνομία».

Καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ 10ου ἐπίσης ἄρθρου πρότασις τοῦ κ. **Δελακοβία** ἔχουσα οὕτω :

«Ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι εἶνε ἄνευ ἐγγυήσεως διὰ τοῦτο πρέπει ν' ἀναγραφῆ ὅτι ἡ διάλυσις τῶν ἐν ὑπαίθρῳ συναθροίσεων δύναται ν' ἀπαγορευθῆ μετὰ ἐγγραφῶν γνωμοδότησιν τῆς ἐπιτοπίου δικαστικῆς καὶ διοικητικῆς ἀρχῆς, καὶ ἐν ἐλλείψει δικαστικῆς, τῆς δημοτικῆς· ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο, ἀλλὰ δεόν ν' ἀναγραφῶσι καὶ ποιναὶ κατὰ τῶν ἀυθαίρετως διαλυόντων τὰς συναθροίσεις ταύτας, καὶ πρὸ παντὸς στέρησις τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων».

Ἐπὶ τοῦ 11ου ἄρθρου ὁ κ. **Κάβουρας** λαμβάνει τὸν

λόγον ὥρα 6 40' μ. μ. καὶ ὑποστηρίζει ὅτι προκειμένου περὶ συλλόγων παρεκτρεπομένων τοῦ σκοποῦ αὐτῶν καὶ ἐπιδιωκόντων τὴν ἀνατροπὴν τοῦ πολιτεύματος π.χ. δὲν εἶνε δυνατόν ν' ἀναμένωμεν δικαστικὴν ἀπόφασιν. Ἐπιλέγει δέ :

* « Ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ δύναται, ἐν περιπτώσει κινδύνου, καὶ ἄνευ ἀποδείξεων, ἄς ἀπαιτεῖ ἡ δικαστικὴ παρέμβασις, νὰ ἐπεμβαίη καὶ νὰ διαλύῃ τοὺς συλλόγους, οὓς ἤθελε κρίνει ἐπικινδύνους. Δηλ., ἐὰν ὑφιστάμενος πολιτικὸς Σύλλογος συνωμοτίσῃ κατὰ τοῦ πολιτεύματος, δὲν δύναται ν' ἀποτραπῆ τὸ κακὸν ἐὰν μείνῃ τὸ ἄρθρον ὡς ἔχει. ἦτοι ἐὰν δὲν ἔχη τὸ δικαίωμα ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ νὰ διαλύῃ τοὺς ὑπόπτους καὶ πλημμελοῦντας συλλόγους. Ἄλλως τε, τὸ ἄρθρον 10 τοῦ Συντάγματος λέγει ὅτι ἡ Διοικητικὴ ἀρχὴ δικαιοῦται νὰ διαλύῃ τὰς συναθροίσεις, ἐφ' ὅσον φρονεῖ ὅτι ἐξ αὐτῶν ὑπάρχει κίνδυνος κατὰ τῆς ἐννόμου τάξεως. Ἐὰν ψηφίσωμεν τὴν προσθήκην, θὰ ἔλθωμεν εἰς οὐσιαστικὴν ἀντίφασιν πρὸς τὸ ἄρθρον τοῦτο. Νομίζω δὲ ὅτι, ὅπωςδήποτε, εἶνε ἐπικίνδυνος ἡ ἀνάθεσις τοιοῦτου δικαιώματος εἰς τὴν δικαστικὴν ἀρχήν, οἷον παρέχεται ὑπὸ τῆς προσθήκης τῆς Ἐπιτροπῆς, διότι καὶ ἀποφάσεις τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς εἶνε ἀνεύθυνοι.

Ελευθ. Βενιζέλος (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως). Αἱ παρατηρήσεις εἶνε ἀξίαι προσοχῆς. Δὲν θεωρῶ ἀρμόδιους τοὺς δικαστὰς νὰ ἀποφαίνωνται ἐπὶ πολιτικῶν ζητημάτων λόγῳ τοῦ ὅτι, ἐνεκα τῆς φύσεως τοῦ ἐπιτηδεύματος αὐτῶν καὶ τῆς ἐξέως, ἡ ἀντίληψις των θὰ εἶνε μᾶλλον προσωπικὴ. Καλὸν νὰ ὀρίσωμεν, ὅτι ἡ διάλυσις τοῦ συνεταιρισμοῦ ἐπέρχεται, ἐν περιπτώσει παραβάσεως τῶν νόμων, μόνον κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Ἀραβαντινός. Ἐννοεῖ ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπόφασιν Διοικητικοῦ Δικαστηρίου.

Ε. Βενιζέλος. (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως). Προκειμένου, ἐννοεῖται, διὰ τοὺς συνεταιρισμοὺς τοὺς μὴ ἔχοντας οἰκονομικὸν σκοπὸν—δηλ. ἀωνύμους Ἐταιρείας, παραβιάσας τὰ καταστατικά των κλπ. ὑπὸ τὴν αἴρεσιν ταύτην δυνάμεθα νὰ ψηφίσωμεν τὴν προσθήκην τῆς Ἐπιτροπῆς.

Διομήδης (ὥρα 7. 2'). Εἰς τὸ ἄρθρον 11 τοῦ Συντάγματος δὲν περιλαμβάνοντο, κατὰ τὴν κρίσιν τῶν συνταξάντων τότε τὸ ἄρθρον, τὰ ἐπαγγελματικὰ σωματεῖα. Σὺν τῷ χρόνῳ ὑπήχθησαν καὶ οἱ τοιοῦτοι συνεταιρισμοὶ ὑπὸ τὸ ἄρθρον. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἤδη παράδειγμα διαλύσεως συνεταιρισμοῦ, διὰ τὴν ἀπορίαν τρόπου διαλύσεως. Οἱ συνεται-

ρισμοί οὕτω μένουσι ἔρμαιον τῶν δυναμένων νὰ ἐκμεταλλευσθῶν αὐτούς. Ὅθεν, ὑπάρχει ἀπόλυτος ἀνάγκη νομολογίας, πρὸς διαρρυθμίσιν ἐν τῷ μέλλοντι ὅλῳ τῶν σχετικῶν ζητημάτων, διδομένου ὅτι συνεταιρισμοὶ καὶ περισσότεροι καὶ πολυπλοκώτεροι ἀποβαίνουν σὺν τῷ χρόνῳ. Ἐπὶ τῇ βῆσει τῶν νῦν νόμων δὲν δύνανται νὰ ἐπιτευχθῶσι δικαστικῶς κωλύμματα πρὸς παράβασιν τοῦ κανονισμοῦ τοῦ Σωματείου.

Μπουφίδης (ὥρα 7. 12'). Ἐσφαλμένη γνώμη ἡ τελευταία. Τὸ καταστατικὸν εἶνε μόνον συμφωνητικὸν ὑποχρεωτικὸν διὰ τὰ μέλη. Κατὰ τοῦτο ἡ προσθήκη τῆς Ἐπιτροπῆς δὲν ἔχει πλεόν λόγον, εἶνε μᾶλλον κινδυνώδης. Θὰ ἀποδεχόμεν καὶ ἐγὼ τὴν ἐξάρτησιν τῶν σωματείων ἀπὸ τῆς καθαρῶς δικαστικῆς ἀρχῆς.

Ἐὰν ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν τὸ δικαίωμα τῆς διαλύσεως τῶν συνεταιρισμῶν, καὶ δὴ ἐργατικῶν, οἵτινες συχνὰ ἀντιπίπτουσι πρὸς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, τοῦτο θὰ ἦτο ἐντελῶς ἀνελεύθερον. Ἐγὼ ὅμως ἔχω δυσπιστίαν πρὸς πρόσωπα ἔχοντα οἰκονομικὴν ἐξάρτησιν ἀπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας.

Αραβαντινός. Θὰ κχαρτίζωνται, καὶ ἐκ δικαστῶν μωρῶτεως καὶ ἐξ αἰρετῶν μελῶν. Τοῦτο θὰ εἶνε ἐγγύησις τις. Δίδομεν ἤδη εἰς τοὺς νομοθέτας τοῦ μέλλοντος κατεύθυνσιν τινα πρὸς τελικώτερον καθορισμὸν. Σήμερον ἐξάγομεν τὰ Σωματεῖα ἀπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας καὶ τὰ θέτομεν ὑπὸ τὴν Δικαστικὴν ἀρχήν.

Μπουφίδης. Ἡ δὲ διάλυσις μόνον περιουσιακὴν ἐννοίαν, ὄχι πραγματικὴν, οὐσιαστικὴν, δύναται νὰ ἔχη.

Δραγούνης. Καὶ ποίαν ἄλλην δύναται νὰ ἔχη.

Μπουφίδης. Διότι τὴν στιγμὴν τῆς περιουσιακῆς διαλύσεως τὰ μέλη ἐπανερχοῦνται ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Συντάγματος εἰς σύμπηξιν νέου Σωματείου, ἀφοῦ δὲν δύναται νὰ αἰρεταὶ ἀπ' αὐτῶν τὸ δικαίωμα τῆς εἰς σωματεῖα ὀργανώσεως. Ὅθεν, ἐὰν μείνῃ τὸ ἄρθρον ὡς ἔχει ἐν τῷ παλαιῷ Συντάγματι καὶ φρονῶ, αἱ περιουσιακαὶ σχέσεις δύναται νὰ ρυθμίζωνται κατὰ τὸν ἀστικὸν νόμον. Προκειμένου ὅμως νὰ ὑπόκεινται εἰς καθημερινὰς διαλύσεις σωματεῖα ἐξ αἰτίας τῆς προσθήκης τῆς Ἐπιτροπῆς κηρύσσομαι κατ' αὐτῆς.

Φωτῆλης (ὥρα 7. 27'). Ἡ διάταξις τῆς Ἐπιτροπῆς πρέπει νὰ ἀπαλειφθῇ. Ἡ πολιτεία δὲν δύναται νὰ ἀσφαλισθῇ ἀπὸ ἐπικινδύνων ὡς πρὸς αὐτὴν σωματείων, ἂνε ἀναθέσεως τῆς ἐπεμβάσεως ὡς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Καὶ

τὸ Διοικητικὰ ἀκόμη Δικαστήρια τὰ θεωρῶ ἀνεπαρκῆ, διότι παρακαίρως δύνανται νὰ ἐπέμβουν, χωρὶς δηλ. νὰ δύνανται νὰ προλάβουν τὸ κακόν. Ἐνδεχόμενον νὰ ἔχωμεν κατάρχησιν τῆς Διοικητικῆς ἀρχῆς, τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας. Ἀλλὰ θὰ ἔχωμεν ὡς ἀντίρροπον τὸν κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον. Ἡ Διοικητικὴ ἀρχὴ ἄλλως τε προβλέπει, ὁ κοινὸς δικαστὴς ὄχι, διότι πρέπει νὰ εὔρεθῇ πρὸς παραβιάσεως ὀρισμένης διατάξεως. Καὶ διὰ νὰ γίνῃ διάλυσις ὀρισμένου σωματείου πρέπει νὰ παραπεμφθῶν πρῶτον εἰς δίκην τὰ μέλη καὶ νὰ καταδικασθῶν. Ἀνάγκη νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τὸ νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὸ σύνολον κυρίως καὶ ὄχι μόνον τὸ μέρος. Ζητῶ τὴν ἀπάλειψιν τῆς προσθήκης τῆς Ἐπιτροπῆς. Δὲν ζητῶ ἀνελεύθερόν τι.

Βοζίκης (ὥρα 8. 22'). Ἐν τοῖς νόμοις δὲν ὑπάρχουσι διατάξεις καθορίζουσαι τὴν σύμπηξιν Συλλόγων. Παρατηρήθη ἐσχάτως παραβίασις ὑπὸ τῶν μελῶν τῶν καταστατικῶν Συλλόγων, ἐκμετάλλευσις αὐτῶν πολιτικῆ, οἰκονομικῆ κλπ. Ἐγὼ ἐν τῇ ἐπιτροπῇ ἀνέπτυξα ὅτι ἀπαιτεῖται ρυθμισις δι' ἰδιαιτέρου νόμου τῶν κατὰ τὰ Σωματεῖα ἐν γένει, διότι τὸ «δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι, ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς τηροσεως τῶν νόμων τοῦ Κράτους» δὲν λέγει οὐδὲν συγκεκριμένον. Ἀλλὰ ἡ Ἐπιτροπὴ καταλήγει εἰς ὄλως ἄλλην γνώμην, ἐξ ἧς ὅμως παραδόξως ἀλλὰ καὶ εὐλόγως, δὲν μὲν δύσπρεστημένος. Ἐπιτυγχάνεται ἀντιστρόφως διὰ τῆς προσθήκης τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐζήτουν ἐγὼ.

Ἐλ. Βενιζέλος (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως). Ἡ πολιτεία, ὑπὸ τὸν ὄρον πάντοτε νὰ μὴ ἐξαρτᾶται ἡ σύστασις Σωματείου ἀπὸ προηγουμένην ἄδειαν, δύναται νὰ κανονίσῃ διὰ νόμων πᾶσαν λεπτομέρειαν λειτουργίας τῶν Σωματείων.

Βοζίκης. Οὐδέποτε μέχρι τοῦδε ἐτόλμησεν ἡ Διοίκησις νὰ διαλύσῃ Σωματεῖον, ἐκ φόβου μήπως ἀποδοθῇ εἰς τοιαύτην ἐνέργειαν πνεῦμα πολιτικόν, φατριασμός. Καὶ οὕτω δὲν ἔχομεν ἀνακλήσεις Διαταγμάτων ἰδρύσεως Σωματείων, ὑπάρχουσι δὲ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ἄδειαι Σωματείων μὴ ζητηθεῖσαι καὶ μὴ ληφθεῖσαι.

Τὸ λεχθὲν ὅτι οἱ δικασταὶ τοῦ ἀστικοῦ καὶ τοῦ ποινικοῦ δικαίου δὲν εἶνε ἀρμόδιοι νὰ κρίνουν, δὲν εἶνε ὀρθόν, μόνον οἱ τακτικοὶ δικασταὶ νομίζω εἶνε ἀρμόδιοι νὰ βεβαιώσουν τὴν παράβασιν τοῦ νόμου. Οὔτε πρόκειται περὶ ἀναγραφῆς εἰς τὸν νόμον διατάξεων δυσνοήτων καὶ δυσεφαρμοστών. Μᾶς ἐκπλήσσει ὅμως τὸ ἀόριστον τῆς διατάξεως

τοῦ Συντάγματος ἐν σχέσει μὲ τὸ ἄγνωστον τῆς ἐπιχειμέ-
της σχετικῆς νομοθεσίας. Ἡ νομοθετηθησομένη σχετικὴ
νομοθεσία θὰ καθορίσῃ συγκεκριμένως τὰ πράγματα, χωρὶς
νὰ ἀνατραπῆ ἢ ἐν τῷ Συντάγματι βᾶσις, ὡς συνέθη καὶ μὲ
τὴν Συνταγματικὴν διάταξιν περὶ δικαστῶν, τὴν περὶ ἰσο-
διότητος.

Πρόκειται δὲ κυρίως περὶ οἰκονομικῆς διαλύσεως Σωμα-
τείων. Παρητηρήθη ἐσχάτως τάσις τῶν συνεταιρικῶν ὀργανι-
σμῶν εἰς ἀνάμειξιν καὶ εἰς γενικώτερα ζητήματα. Τοῦτο ση-
μαίνει ἀνάπτυξιν τοῦ λαϊκοῦ πνεύματος καὶ τὴν ἀνάπτυξιν
ταύτην πρέπει νὰ υποβοηθήσωμεν καὶ προαγάγωμεν ἐν τῇ
γεννέσει της, ὅχι νὰ πνίξωμεν διὰ τῆς παρεμβάσεως εἰς αὐτὰ
τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, οὕτω δὲ θὰ λείψῃ καὶ ἡ ποικίλη
ἐκμετάλλευστις.

Παπανασταθίου (8—2'). Κυρίως πρόκειται περὶ
τῶν οἰκονομικῶν ἐνώσεων, εἰς ἃς ὑπάγονται καὶ αἱ ἐπαγγελ-
ματικαί, διότι ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἀπέβη ἀναρμόδιος πρὸς
προστασίαν τοῦ συμφέροντος τῶν ἐνώσεων αὐτῶν, ἀνονύμων
ἐταιριῶν κλπ. Δι' αὐτὰς παρίσταται κυρίως ἡ ἀνάγκη τῆς δια-
γραφῆς κανονιστικῶν ὄρων. Τὸ Σύνταγμα τοῦ 64 παραπέμ-
πει τὰς οἰκονομικὰς ἐνώσεις εἰς τὸ Ἐμπορικὸν Δίκαιον.
Ἐπιθυμοῦμεν νὰ περιληφθῶσιν εἰς τὰς πολιτικὰς καὶ αἱ
δι' ἃς δὲν μεριμνᾷ τὸ ἄρθρον τοῦ Συντάγματος τοῦ 64.

Δὲν ὑπάρχει δὲ ἀνάγκη διαλύσεως, ἀλλὰ ἀρκεῖ ἡ τι-
μωρία κατὰ τοὺς νόμους, θεωροῦμεν ὅμως τὴν προσθήκην ὡς
ἀπλοῦν προανάκρουσμα νομοθεσίας τελειοποιητικῆς.

Ἀραβαντινός (8.10'). Ἀκριβῶς τὸ συμφέρον τῆς
ὀλότητος ἐπιβάλλει ἄκραν ἐλευθερίαν ὡς πρὸς τοὺς Συλλό-
γους. «Εἰς τὰ Κράτη ὅπου ἐλεύθεροι οἱ συνεταιρισμοί, οἱ
μυστικοὶ συνεταιρισμοὶ εἶνε ἄγνωστοι», — εἶπεν ὁ φιλόσοφος.
Ἡ προσθήκη ἐξυπηρετεῖ πολιτικὸν σκοπὸν, ἀλλὰ καὶ κοινω-
νικὸν σκοπὸν, ὡς προστατεύουσα δηλ. τὴν μειοψηφίαν τοῦ
συνεταιρισμοῦ κατὰ τῆς πλειοψηφίας αὐτοῦ καὶ τῶν ἐπὶ κε-
φαλῆς ὀργάνων αὐτοῦ. Τὰ μέλη δύνανται βεβαίως νὰ ἐναγά-
γῳσι τὰ Σωματεῖα, ἀλλὰ ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις τοῦ ἀστι-
κοῦ νόμου καὶ τῆς ἀστικῆς δικονομίας. Ἡ προστασία λοι-
πὸν, ἦν ἐπαγόμεν, εἶνε μία ἐγγύησις διὰ τὴν μειοψηφίαν,
ἀδικουμένην, πιεζομένην παρὰ τῆς πλειοψηφίας. Κατὰ τὴν
γνώμην μου δὲ τὸ ἄρθρον περιλαμβάνει καὶ ἐννοεῖ ὅλους
τοὺς συνεταιρισμούς.

Ἄλλο τὸ συνέχεσθαι καὶ ἄλλο τὸ ἀποτελοῦν νομικὸν

πρόσωπον, ὅπερ ἡ Πολιτεία δύναται νὰ σχετίσῃ μὲ τὴν
ρύθμισιν ὀρισμένων νομοθετημάτων. Ἡ διάταξις ἢ εἰσαγο-
μένη εἶνε φιλελευθέρα, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡ παρούσα κα-
τάστασις τῆς ἀναρχίας εἶνε μᾶλλον ἐπιζήμιος δ' ἢ τὴν ἐργα-
τικὴν ἰδέαν καὶ τὴν ἐργατικὴν κίνησιν, δι' ἣν ἰδιαιτέρως
ἡμεῖς ἐνδιαφερόμεθα. Ἡμεῖς θέλομεν νὰ προσδεύσῃ ἡ ἐργα-
τικὴ κίνησις καὶ ἀνάπτυξις ὀργανωμένη.

Παρὰ τοῦ βουλευτοῦ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Πρι-
σιμιντζάκη ὑποβάλλονται προσθήκαι καὶ τροπολογίαι ἐπὶ
τοῦ 14ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος, τυπωθησόμεναι πρὸς
διανομήν.

Διακόπτεται ἡ συνεδρίασις.

Ὡρᾷ 10ῃ καὶ 25' ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνε-
δρίασις.

Κουλουμπάκης (ὥρᾷ 10.26'). Τὸ θέμα εἶνε πολυ-
σχεδές. Τρεῖς ἐννοίαι περιλαμβάνει τὸ ἄρθρον, τοῦ συνεταιρι-
σμοῦ, τὸ ὅτι πρέπει νὰ τηρῶνται οἱ νόμοι, τὸ ὅτι τὸ δι-
καίωμα τοῦ συνεταιρισμοῦ δὲν ὑπόκειται εἰς προηγουμένην
τῆς Κυβερνήσεως ἄδειαν. Οἱ συνεταιρισμοὶ διακροῦνται γε-
νικῶς εἰς τοὺς μὴ ὑπάρχοντας ἄνευ τῶν προσώπων καὶ εἰς
τοὺς νοουμένους ἐν τῇ νομοθεσίᾳ ἀνεξαρτήτους πρὸς τὰ
πρόσωπα. Τὸ παλαιὸν Σύνταγμα δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὰς
ἐπαγγελματικὰς Ἐνώσεις, τὰς Συντεχνίας. Διότι οἱ συντά-
κται ἐνεπνέοντο ἐκ τῶν ἰδεῶν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστά-
σεως. Ὅτε δέ, μετὰ τὸ 64, ἤρχισαν κρατοῦσαι αἱ σοσια-
λιστικαὶ ἰδέαι, ἐπειδὴ οἱ ἐργάται δὲν ἠσθάνοντο ἑαυτοὺς
ἐν ἀσφαλείᾳ ἀπέναντι τοῦ Κράτους, ἤρχισαν σχηματιζόμε-
ναι καὶ κρατοῦσαι αἱ ἐπαγγελματικαὶ Ἐνώσεις. Ἐὰν τὸ
ἄρθρον 11 περιελάμβανεν αὐτάς, δὲν θὰ ἀπηρτεῖτο ἡ ἔγκρισις
διὰ τὰς Ἀνονύμους Ἐταιρείας. Τὸ ὅτι δὲ ἄλλο ἢ ἄδεια
καὶ ἄλλο ἢ ἔγκρισις δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῆ ἀπὸ
πρακτικῆς καὶ καθαρῶς λογικῆς ἀπόψεως.

Ἄς δώσωμεν νῦν εἰς τὴν διάταξιν ταύτην τοῦ Συντάγ-
ματος τοῦ 64 ἔννοιαν εὐρυτέραν τῆς ἣν εἶχε πρότερον.
Αὐτὸ δὲν ἠνθόει πολιτικούς συλλόγους, ἐμπορικούς συνε-
ταιρισμούς, οὓς ἄφισε νὰ κανονίζωνται ἀπὸ τοὺς ἐμπορι-
κούς, τοὺς ἀστικούς νόμους. Ὁ συντακτικὸς νομοθέτης τοῦ
64 λέγει «τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους». ἠνθόει
ἄρᾳ γε ὅτι ἐκ τῆς μὴ τηρήσεως τῶν νόμων πηγάζει τὸ
δικαίωμα τῆς διαλύσεως παρὰ τῆς ἀρχῆς; Ὅχι, ἐντελῶς
ὄχι. Ὁ συνεταιρισμὸς εἶνε τι ἀνεξάρτητος τῶν προσώπων.
Καὶ τὰ πρόσωπα, ἂν καὶ ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνεται-

ρίζεσθαι, δὲν δύνανται ὅμως νὰ ἔχωσιν, ὡς ὁ βουλευτής, ἀσυλίαν. Αὐτὴ εἶνε ἡ ἔννοια τοῦ «τηροῦντες τοὺς νόμους» καὶ ὄχι ὅτι ἐκ τῆς ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως ἐξαρτᾶται ἡ ὑπαρξίς ἢ μὴ τῶν Σωματείων. Ἀφοῦ τὸ Σωματεῖον γεννᾶται, δρᾷ, προχωρεῖ, πῶς θὰ εἶπη τις εἰς αὐτό, «καταλύω τὴν ὑπαρξίν σου εἰς τὴν τάδε ἢ τὴν τάδε στιγμήν». Ἐὰν ἄλλη ἦτον ἡ ἔννοια τῆς ἐν τῷ Συντάγματι τοῦ 64 διατάξεως, τοῦ «τηροῦντες τοὺς νόμους», θὰ ἦτο τραγέλαφος. Μόνον δὲ πολιτικοὶ Σύλλογοι, δυνάμενοι νὰ συγκρουσθῶσι πρὸς τὸ καθεστῶς, θὰ εἶχον ἀνάγκην προστασίας ἀπέναντι τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὄχι οἰκονομικοί, ἐμπορικοί, ἀστικοί. Καὶ ἔνδεχθῶμεν ὅτι οἱ τοῦ 64 νομοθῆται ἐννοοῦν ὅλων τῶν εἰδῶν τοὺς συνεταιρισμούς, τὸ δικαστήριον—συμφώνως πρὸς τὴν προσθήκην τῆς Ἐπιτροπῆς—θὰ δικάζῃ καὶ ἀνωμότους Ἐταιρείας καὶ ἐμπορικοὺς συνεταιρισμούς; Ἄρα πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἀρθροῦ δὲν περιλαμβάνονται συνεταιρισμοὶ παντὸς εἶδους. Θὰ ὑπεστήριζον τὴν περίληψιν καὶ ἐπιστημονικῶν ἐταιριῶν. Ἀλλὰ οἱ ἐργατικοὶ συνεταιρισμοί, οἱ ἀπορρεύσαντες ἐκ τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ στρεφόμενοι ἐμμέσως κατὰ τῶν κεφαλαίουχων, ὀδηγοῦν, ἐκτὸς τῆς προόδου, καὶ εἰς πολλὰς παρεκτροπὰς. Ὁ σοσιαλισμὸς εἰσῆλθεν ἤδη ὀριστικῶς εἰς τὸ νεώτερον πνεῦμα καὶ ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ σοσιαλιστικὸν θὰ φθάσῃ εἰς παρεκτροπὰς παρ' ἡμῖν, εἴτε ὅτι θὰ στραφῇ τὸ νῦν καθεστῶς κατὰ τῶν σοσιαλιστικῶν συνεταιρισμῶν. Ἐπομένως, ἀφοῦ πρόκειται περὶ Πολιτείας εἰλικρινῶς καὶ διαρκῶς φιλελευθέρως τάσεως, ἡ παράγραφος τῆς Ἐπιτροπῆς εἶνε περιττή. Εἶνε ἀναχρονισμὸς ἀνελευθερώτατος, δεσμὰ διὰ τὴν πολιτικὴν πρόοδον τοῦ τόπου ἢ ἐξάρτησις τῶν πολιτικῶν Συλλόγων ἐκ τῶν Δικαστηρίων, ἅτινα μόνον ὡς πρὸς τοὺς ἐμπορικοὺς καὶ ὁμοίους συνεταιρισμοὺς ἔχουσι θέσιν.

Θεοδορίδης (ῥα 11.4'). Συμφωνῶ μὲ τὸ πόρισμα τῆς ὀμιλίας τοῦ προαγορεύσαντος. Δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ὅτι δύνανται ὑπὸ τὸ ἡμέτερον πολίτευμα καὶ παρ' ἡμῖν νὰ παρουσιασθῇ περίπτωσις διαλύσεως σωματείου πολιτικοῦ ἐν περιπτώσει μὴ τηρήσεως τῶν νόμων.

Αἱ ἐπαγγελματικαὶ ἐνώσεις, παρ' ἡμῖν τοῦλάχιστον, ἀνέπτυξαν πνεῦμα πολίτου, αἶσθημα τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτου, τῶν πραγματικῶν δικαιωμάτων, ὄχι τῶν ἀναγεγραμμένων ἀσπίως ἀλλὰ νεκρῶς εἰς τὸ Σύνταγμα, οὐδὲν κακὸν παρήγαγον εἰς τὸν τόπον. Μάτην ὑποπτευόμεθα λοι-

πὸν τὰς μάλιστα ἀπὸ τινος συμπηχθεῖσας παρ' ἡμῶν ὀργανωτικῶς καὶ δημιουργικῶς ἐπαγγελματικὰς ἐνώσεις, διότι ὡς προῖον φιλοποσίχας δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ προσθήκη τῆς Ἐπιτροπῆς.

Κλάδης (11.10). Ἡ προσθήκη εἶνε μᾶλλον ἐξασφαλιστική, οὐδὲν ὡς προσκρούουσα εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας, ἀποβλέπει εἰς ἰσοστάθμισιν τῶν δικαιωμάτων τῆς πλειονότητος ἐνὸς σωματείου ἀπέναντι τῆς δολιότητος ἢ τῆς πιστικότητος τῶν ὀλίγων ἐπιτηδείων ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ, ἅτινα ἤθελον ἐκμεταλευθῆ ἰδιοτελῶς ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Σωματείου.

Χρυσόχοϊδης (11.12'). Δὲν ἦτο τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ Συνταγματικοῦ ἡμῶν χάρτου νὰ περιλάβῃ κανόνας ἀφορῶντας συνεταιρισμοὺς τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου, ἄρα δὲν ἐννοεῖ αὐτοὺς τὸ Σύνταγμα καὶ δὲν ὑπάρχει φόβος ἐπεκτάσεως τῆς δικαστικῆς ἐνεργείας καὶ ἐπ' αὐτῶν. Οὔτε ὑπάρχει ἀντίφρασις μεταξὺ τῆς προσθήκης καὶ τῆς διατηρουμένης διατάξεως τοῦ Συντάγματος. Ἡ ἔννοια δὲ τοῦ ἄρθρου εἶνε, τι ἢ ὑπαρξίς μὲν τῶν συνεταιρισμῶν δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν τοῦ Κράτους, ὁ βίος ὅμως αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.

Ἡ πολιτεία ἔχει δικαίωμα καὶ συμφέρον νὰ ἐπιτηρῇ ἐὰν οἱ συνεταιρισμοὶ τηρῶσι τὸ σύνολον τῶν νόμων τοῦ Κράτους, ἵνα μὴ τυχὸν προσβάλλεται τοῦτο ἐκ τῶν συνεταιρισμῶν, νὰ παρακολουθῇ ἐὰν τηρῶνται οἱ Κανονισμοὶ τῶν συνεταιρισμῶν, νὰ ἐπιβλέπῃ ἐὰν ἄτομα τινὰ, μέλη τινὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ πιέζωνται, ἀδικοῦνται ὑπὸ ἄλλων τοῦ αὐτοῦ συνεταιρισμοῦ. Ὡστε τὸ Κράτος ἐπιβλέπει οὕτω καὶ γενικῶς τὴν σχέσιν συνεταιρισμοῦ καὶ Πολιτείας καὶ τῶν ἀτόμων τοῦ συνεταιρισμοῦ τὸ δίκαιον. Καὶ ποῖος θ' ἀποφανθῇ ἐὰν παρεβιάσθησαν οἱ Νόμοι, τὸ Καταστατικόν, ἐὰν ὀλόκληρος ὁ συνεταιρισμὸς ἀδικῇ τὸ Κράτος, ἢ ἐὰν μέλη τοῦ συνεταιρισμοῦ ἀδικοῦν ἄλλα; Ὅχι βεβαίως ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, ἡ Διοικητικὴ ἀρχή, ὡς ἀναρμοδία. Ἀρμοδία εἶνε μᾶλλον ἡ Δικαστικὴ, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ὀρισθῇ ἀπὸ τοῦδε ἐν τῷ Συντάγματι ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὸ πρᾶγμα, οἱ Νόμοι βαθμηδὸν θὰ καθορίσουν. Ὡς γενικὴ λοιπὸν ἀρχὴ ἡ προσθήκη εἶνε ἀρίστη.

Δικαῖος (11.26'). Καὶ ἂν οὐδεμία Συνταγματικὴ ἐγγύησις ἐξησφάλιζε τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρισμοῦ, οὐδεμία νομοθετικὴ ἐξουσία θὰ ἠδύνατο νὰ παρεβιάσῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ φυσικοῦ δικαίου. Θὰ ἦτο ὡς ἐὰν παρε-

βιάζετο τὸ δικαίωμα τοῦ κοινωνικῶς ζῆν. Ἄρα καμμία διάκρισις τῶν συνεταιρισμῶν κοινωνικῶς δύναται νὰ γίνῃ. Καὶ οἱ οικονομικοὶ συνεταιρισμοὶ εἶνε μείζονος σημασίας τῶν πολιτικῶν καὶ ὁ νομοθέτης τοῦ Συντάγματος τοῦ 64 δὲν ἀπέκλεισε τοὺς οικονομικοὺς συνεταιρισμοὺς ἀπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐν αὐτῷ διατάξεως. Ἐὰν δὲν εἶχεν αὐτοὺς ἐν νῷ θὰ ἦτον ὡς ἐὰν τοὺς ἀπηγόρευε νὰ ὑπάρχουν εἰς τὸ μέλλον. Ἐχομεν γένος συνεταιρισμῶν, ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν ἠθικῶν, φιλανθρωπικῶν, πολιτικῶν καὶ τῆν τῶν οικονομικῶν. Ἀφῆκεν ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἀρρυθμιστον μέχρι τοῦδε τὸ εἶδος τῶν ἠθικῶν καὶ ὁμοίων συνεταιρισμῶν. Καὶ θέλουσα ἤδη νὰ ρυθμίσῃ, ἀπὸ τῆς ἀποψίως τῆς ἐννόμου τάξεως, εὐρίσκειται ἐν τὸς ἀκριβῶς τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ δικαιώματος καὶ τοῦ γράμματος τοῦ Συντάγματος. Αὐτὴν δὲ τὴν στιγμήν σκεπτόμεθα μήπως, φοβούμεθα μήπως ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς νομοθετικῆς σχέσεως σχετικῶς πρὸς τὴν διάλυσιν πολιτικῶν σωματείων μήπως ἡ ἐντολὴ τῆς νομοθεσίας ἐνεργοῦσα Ἐκτελεστικὴ ἐξουσία προβῆ εἰς κατάχρησιν τοῦ δικαιώματος τῆς διαλύσεως τῶν πολιτικῶν συνεταιρισμῶν. Ἄς θέσωμεν λοιπὸν εἰς τὸ Σύνταγμα ἐγγύησιν, καίτοι δὲν ἔχει πρακτικὴν σημασίαν ἢ προσθήκη, ἃς δεχθῶμεν αὐτὴν χάριν τῶν φόβων.

Νέγρης (11. 36') Νομίζω ὅτι ἡ προσθήκη δὲν ἀσφαλίζει τὰς ἀτομικὰς ἐλευθερίας τοῦ πολίτου, φέρει ἀντίθετα ἀποτελέσματα. Ἐὰν τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι ἀπορρέει ἐκ τοῦ Συντάγματος, ἡ προσθήκη θὰ συντελῇ νὰ διαλύεται ὁ συνεταιρισμὸς, Α, διὰ νὰ ἀναφανῇ ἀμέσως ὑπὸ τὸ ὄνομα Β· θὰ ἦτο ὅθεν ἀστεία τοιαύτη προσθήκη. Ἄλλὰ ἡ προσθήκη εἶνε καὶ μάχαιρα, διδομένη παρὰ τῆς Πολιτείας διὰ νὰ ἀποκόψῃ τὰς ἐλευθερίας τοῦ πολίτου. Ἄς λάβωμεν τὸν Σύνδεσμον τῶν Τροchioδρομικῶν ὑπαλλήλων. Ἀναγνωρίζω τὸ δικαίωμα τῆς ἀπεργίας, φρονῶν ὅτι πρέπει νὰ πραγματοποιηθῇ ἄνευ παραπτωμάτων. Ἄλλὰ τὰ παραπτώματα πρέπει νὰ συνεπάγουν τὴν δικαστικὴν διάλυσιν;

Ἡ Δικαστικὴ ἀρχὴ θὰ ἐνεργῇ ὑπὸ τὰς πιέσεις τῆς ἐκάστοτε Κυβερνήσεως καὶ θὰ καταλύεται ἡ ἰσότης καὶ ἡ πολιτικὴ δικαιοσύνη. Ὡς πρὸς δὲ τὸν φόβον καὶ τὸ δεδομένον τῆς διασπάσεως εἰς δύο Σωματεῖα, ἐπὶ ζημίᾳ ἀμφοτέρων τῶν τμημάτων, μὴ ζητῶμεν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἐπεισοδιακὸν τοῦτο φαινόμενον βάσιν αἰτιολογίας ἀστείας, ὡς εἶπον, καὶ ἐπικινδύνουμᾶλλον διατάξεως.

Καφεντζόπουλος (ῥα 12.15') Πρόκειται ἀπλῶς, ὡς πρὸς τὴν προσθήκην, περὶ μιᾶς προσθέτου διατάξεως, εὐρί-

σκομένης εἰς τοὺς καίμενους νόμους. Καὶ ἂν δὲν θέσωμεν τὴν προσθήκην, ἡ κοινωνικὴ ἀνάγκη, ἐκ τῆς πληθώρας τῶν συνεταιρισμῶν, ἐπαγγελματικῶν καὶ ἐργατικῶν, θὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ταχεῖαν νομοθετικὴν πρόνοιαν, πρὸς ρύθμισιν τελειοτέρων τῶν Σωματείων, ἀναφερομένην πρὸ πάντων εἰς τὰς περιουσιακὰς σχέσεις αὐτῶν. Ἄς ἀφίσωμεν λοιπὸν εἰς τὴν Ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν τὸ ἔργον, ὡς μέχρι τοῦδε, καὶ οἱ νομοθέται ἃς λαμβάνουν βαθμηδὸν καὶ εἰδικῶς πρόνοιαν, ἀναλόγως τῆς ἐξελιζέως καὶ τῆς ἀνάγκης τῶν πραγμάτων.

Δὲν δυνάμεθα νὰ καταστήσωμεν τὸ Σύνταγμα πανδοχεῖον διατάξεων, αἵτινες μόνον ἀντικείμενον νομοθετικῆς προνοίας εἶνε, ἃς μὴ θέλωμεν νὰ ἐνσφηνώσωμεν εἰς αὐτὸ διατάξεις οὕσας ἀντικείμενον νομοθεσίας ρεούσης, κανονιζομένης ὑπὸ τῆς ἀπροβλέπτου τροπῆς τῶν πραγμάτων τοῦ μέλλοντος.

Μιχαλακόπουλος (ῥα 12.8') Ἡ κίνησις τῶν ἐπαγγελματικῶν συνεταιρισμῶν εἶνε νῦν ἀναμφισβήτητος. Τὸ ἄρθρον περιλαμβάνει καὶ τοὺς πολιτικούς. Οἱ συνεταιρισμοὶ τοῦ ἀστικοῦ καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου δὲν παρέχουσι καταφανῆ χαρακτηριστικά, ὡς οἱ πολιτικοί, παρέχουσι ὁμως στοιχεῖα κοινὰ μὲ τοὺς ἐπαγγελματικούς, οἵτινες εἶνε κοινωνικοί, ἀλλὰ οὐχὶ οικονομικοί.

Οἱ οικονομικοὶ ἔχουν σκοπὸν τὴν διανομὴν κερδῶν πρὸς τὰ μέλη καὶ ἀνήκουν ἢ εἰς τὸ ἀστικόν, ἢ εἰς τὸ ἐμπορικόν δικαίον. Δὲν δυνάμεθα ἤδη νὰ ἀποφανθῶμεν ἐὰν παρ' ἡμῖν οἱ οικονομικοὶ συνεταιρισμοὶ ἐπιβάλλουν νὰ πειρῶνται ῥηθῇ συνταγματικῶς τὸ δικαίωμα τῆς δημιουργίας αὐτῶν. Ὡς πρὸς τοὺς κοινωνικοὺς καὶ πολιτικούς, ὡς καὶ τοὺς ἐπαγγελματικούς, συνεταιρισμοὺς, ἐνομίσαμεν ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ, ὅτι πρέπει νὰ περιληφθῶσιν εἰς Συνταγματικὴν ἐγγύησιν. Μήπως αἱ Συντεχνίαι δὲν ἦσαντο πολιτικῆς γραμμῆς, εὐρυτέρας βεβαίως, ὅχι κομματικῆς, ἐννοῶ; Διὰ τοῦτο ἐρχονται εἰς σύγκρουσιν πρὸς γενικώτερα συμφέροντα ἄλλων. Ἡ πολιτεία ὅθεν ὀφείλει ν' ἀσκήσῃ δικαίωμα προληπτικὰ καὶ δικαίωμα κατασταλτικὰ. Ἡ δὲ προσθήκη οὐδαμῶς ἀφορᾷ τοὺς ὅρους τῆς ὑπάρξεως Νομικῶν προσώπων, ἀναγομένους εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ ἰδιωτικοῦ Δικαίου — τὸ ἀναπτύσσομεν ἐν τῇ ἐκθέσει. Ὁ νομοθέτης τοῦ 44 καὶ τοῦ 64, λέγων ὅτι πρέπει τὰ Σωματεῖα νὰ τηρῶσι τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, δὲν ἠννείει ἄρσιν τοῦ καταστατικοῦ δικαιώματος τοῦ Κράτους. Τί θὰ ἠμπόδιζεν ἡ διάλυσιν τὴν ἀνασύστα-

σιν τοῦ Σωματείου ; Ἐχει ὅμως καὶ περιουσίαν τὸ Σωματεῖον, ἣτις μεταβιβάζεται ἀλλαγῶν, καὶ τοῦτο σημαίνει. Δὲν σημαίνει ἂν τὰ ἴδια πρόσωπα θὰ συνέλθουν κατόπιν νὰ κάμουν ἄλλον Σύλλογον.

Καὶ ἀλλαγῶν, ὅπου εἶνε ἐπικρατέστερον τὸ πνεῦμα τοῦ συνεταιρισμοῦ, δὲν ἀρνοῦνται εἰς τὸν νομοθέτην τὸ δικαίωμα τῆς διαλύσεως. Ἄρα τὰ Σωματεῖα δύνανται νὰ διαλύονται. Ἡ κοινωνικὴ ὁμάς προάγει ἴδια συμφέροντα, ἀλλὰ ἔχομεν καὶ διάφορα καὶ ἀντίθετα συμφέροντα ἄλλης ὁμάδος καὶ ἡ Πολιτεία περυσιάζεται ὡς ρυθμιστὴς ἐν τῷ μέσῳ, προστατεύει ἑαυτήν, προστατεύει μίαν ἐκάστην ὁμάδα, καὶ ἡ προσθήκη ἐξασφαλίζει οὐ μόνον τὴν μὴ παράλογον καὶ ἄδικον διάλυσιν τῶν σωματείων, τῶν ἐργατικῶν συνεταιρισμῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν κοινωνικὴν εἰρήνην. Εἶνε φιλελευθέρου καὶ δικαίου ἀκριβῶς πνεύματος, καὶ διὰ τοῦτο ψηφιστέα. *

II. Ἡλιόπουλος (12 14' μ. μ.) Ἡ Συνέλευσις πρέπει νὰ εἶνε εὐνους πρὸς τὸν θεσμόν τοῦ συνεταιρίζεσθαι καὶ νὰ μὴ ὑποβάλλῃ αὐτὸν εἰς οὐδένα περιορισμὸν Ἡκούσα τὰς γνώμας τῶν προλαλησάντων ἀλλ' ἐξ ὅλων αὐτῶν δὲν βλέπω τὴν ἀνάγκην τῆς προταθείσης προσθήκης ἐν τῷ ἄρθρῳ.

E. Βενιζέλος (Πρωθυπουργός) Ἡ προσθήκη αὕτη περιορίζει, κύριε βουλευτά, τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν.

II. Ἡλιόπουλος. Ἀκριβῶς περὶ τούτου πρόκειται, κύριε Πρόεδρε, διότι φρονῶ ὅτι ἡ ἔκφρασις θὰ παρανοηθῇ.

Ὁ κ. Πρόεδρος κηρύσσει περαιωμένην τὴν συζήτησιν.

Ἀπορρίπτεται μετὰ τοῦτο παραχρῆμα ἡ ἐπὶ τοῦ 11 ἄρθρου τροπολογία τοῦ κ. Δελλακοβία, ἔχουσα οὕτω :

«Φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ προστεθῇ «ἐκτὸς ἀνωνύμων ἐταιρειῶν, τραπεζῶν καὶ ἐταιρειῶν προμηθείας ὀπλων καὶ πολεμοφοδίων».

Ψηφίζεται δὲ δι' ἀναστάσεως τὸ 11ον ἄρθρον ὡς ἐξῆς :
Ἄρθρον 11.

Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, οἵτινες ὅμως οὐδέποτε δύνανται νὰ ὑπαγάγῃσι τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς προηγουμένην τῆς Κυβερνήσεως ἄδειαν.

Συνεταιρισμός τις δὲν δύναται νὰ διαλυθῇ ἕνεκα παραβάσεως τῶν διατάξεων τῶν νόμων εἰμὴ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

Ἐπὶ τοῦ 12 ἄρθρου λαμβάνει τὸν λόγον ὄρα 12.25' ὁ κ. **Λάσκαρης.** Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία, λέγει, οὐδὲν ἤθελεν εἶνε ἄνευ τῆς ἀσυλίας τοῦ οἴκου· εἰς πάντα τὰ φιλελευθέρη πολιτεύματα ἢ κατ' οἶκον ἔρευνα περιβάλλεται ὑπὸ περιορισμῶν τινῶν οὕτως ὥστε νὰ μὴ γίνεταί κατάχρησις τῆς ἀσυλίας τοῦ οἴκου· οὐδέποτε ἐπιτρέπεται εἰς ὑπενωμόταρχας καὶ χωροφύλακας, παρεκτὸς τοῦ τακτικοῦ ἀνακριτοῦ, ἢ κατ' οἶκον ἔρευνα εἰς πάντα τὰ φιλελευθέρη πολιτεύματα. Δὲν ἐννοῶ πῶς ἢ κατ' οἶκον ἔρευνα ἰσθεωρήθη μέτρον ἀστυνομικόν, ἐνῶ αὕτη εἶνε κατ' ἐξοχὴν μέτρον ἀνακριτικόν. Ἡ ἀσυλία τοῦ οἴκου παρ' ἡμῖν καὶ μάλιστα εἰς τὰς ἐπαρχίας εἶνε οὕτωπία. Τελευτῶν συνιστᾷ ὅπως ληφθῶσιν οὐσιώδη μέτρα πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀσυλίας τοῦ οἴκου καὶ ὑποβάλλει διασκευὴν τῆς τροπολογίας του δις τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ Συντάγματος.

II. Ἡλιόπουλος (ὄρα 12.45') συνιστᾷ ἐπίσης ὅπως τεθῇ ἡ διάταξις περὶ ἧς ὠμίλησεν ὁ προλαλήσας εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ προστατευθῶσιν οἱ πολῖται.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** κηρύσσει περαιωμένην τὴν συζήτησιν.

Ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει τὴν ἔκθεσίν της ἐπὶ τῶν τροπολογιῶν τῶν βουλευτῶν κ. κ. Πετρέα, Ευροῦ, Μπουρνιᾶ, Θεοδωρίδου, Γαλανοῦ καὶ Δελλακοβία.

Ὁ κ. **I. Πετρέας** ἀποσύρει τὴν τροπολογίαν του ἔχουσαν οὕτω :

Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου 12 νὰ προστεθῇ «Μὴ ἀπαιτουμένης ἀδείας τινος πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς περὶ ἀποζημιώσεως ἰκανοποιήσεως ἀγωγῆς ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν ἢ τῶν ποινικῶν δικαστηρίων».

Ἀπορρίπτεται παραχρῆμα ἡ τροπολογία τοῦ κ. Ν. Δελλακοβία, ἔχουσα οὕτω :

Πρέπει ῥητῶς ν' ἀναγραφῇ ὅτι ἀπαγορεύονται τὰ κατὰλύματα ἐκτὸς ἐν καιρῷ πολέμου.

Ἐπίσης ἀπορρίπτεται δι' ἀναστάσεως ἡ τροπολογία τοῦ κ. Α. Χρηστίδου, ἔχουσα οὕτω :

«Πάντοτε ἐν ἡμέρᾳ ἐπικειμένου δὲ κινδύνου προφανῶς ἐνεργεῖται ἡ ἔρευνα καὶ ἐν νυκτί».

Τίθεται εἶτα εἰς ψηφοφορίαν καὶ ἀπορρίπτεται δι' ἀναστάσεως ἡ τροπολογία τοῦ βουλευτοῦ Κερκύρας κ. Σ. Λάσκαρη, ἔχουσα οὕτω :

«Ἡ κατοικία ἐκάστου εἶναι ἄσυλον. Ἡ κατ' οἶκον

ἔρευνα ἐνεργεῖται ὑπὸ μόνης τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσῃ, οὐδέποτε δ' ἐν καιρῷ νυκτός, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Ἐπιτρέπεται δὲ ἡ εἴσοδος εἰς ἰδιωτικὴν οἰκίαν ἐν πάσῃ ὥρᾳ εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὰ ὄργανα αὐτῆς ἐν περιπτώσει πλημμύρας πυρκαϊᾶς καὶ κραυγῆς ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ εἰς βοήθειαν.

Ἐπιτίθεται εἰτα δι' ἀναστάσεως τὸ 12ον ἄρθρον, ἔχον ὡς ἑξῆς.

Ἡ κατοικία ἐκάστου εἶνε ἄσυλον. Οὐδεμία κατ' οἶκον ἔρευνα ἐνεργεῖται εἰμὴ ὅτε καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει.

Οἱ παραβάται τῶν διατάξεων τούτων τιμωροῦνται ἐπὶ καταχρῆσει τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς, ὑποχρεοῦνται δὲ εἰς πλήρη ἀποζημίωσιν τοῦ παθόντος καὶ προσέτι ικανοποιῆσιν αὐτοῦ διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ ὀριζομένου κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, οὐδέποτε δὲ κατωτέρου τῶν δραχμῶν ἑκατόν.

Μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρα 12.50' μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος

Οἱ γραμματεῖς

